รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

เสนอ
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จัดทำโดย
สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำ

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ฉบับนี้ เป็นการนำเสนอผลการศึกษาของโครงการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยเนื้อหาการนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 6 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 อธิบายหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ ขอบเขตการดำเนินงานของที่ปรึกษา รวมทั้งแผนการและระยะเวลาในการดำเนินงานตามแผนการ บทที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับมหภาค รวมถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยและในระดับโลก บทที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิของทรัพยากรพื้นที่ทั่วประเทศที่ยังไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และข้อเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว บทที่ 4 เสนอผลการจัดกิจกรรมเสวนาสร้างการรับรู้ในพื้นที่กรุงเทพฯ และแนวทางนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา บทที่ 5 นำเสนอผลการศึกษาเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และผลการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ 4 ภูมิภาค และบทที่ 6 เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน 2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ 3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย 4) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต 5) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ และ 6) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ในการดำเนินโครงการ ได้มีการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยข้อเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพซึ่งคณะที่ปรึกษาได้กำหนดขึ้น ได้ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนในพื้นที่ คณะที่ปรึกษาจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาในรายงานฉบับสมบูรณ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในรูปแบบของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล 1

1.2 วัตถุประสงค์โครงการ 1

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน 2

1.4 แผนการดำเนินงาน 4

1.5 ผลงานที่จะส่งมอบ 13

1.6 ระยะเวลาการดำเนินงาน 15

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 17

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 17

2.1.1 แนวคิดทางการท่องเที่ยว 17

2.1.2 แนวคิดการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว 23

2.1.3 แนวคิดการกำหนดเครือข่ายวิสาหกิจ 23

2.1.4 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ 28

2.2 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว 38

2.2.1 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในระดับโลก 38

2.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ 49

2.2.3 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย 52

2.2.4 สรุปสถานการณ์และแนวโน้มสำคัญทางการท่องเที่ยว 64

2.3 การศึกษาและวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ระดับมหภาค 67

2.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) 67

2.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 68

2.3.3 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 71

2.3.4 สรุปความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ระดับมหภาค 74

2.3.5 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด 78

บทที่ 3 ผลการศึกษาความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 96

3.1 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 96

3.2 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 101

สารบัญ

3.2.1 ภาคกลาง 101
3.2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 114
3.2.3 ภาคใต้ 124
3.2.4 ภาคเหนือ 120
3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 139
3.4 ข้อเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 144
3.4.1 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ 145
3.4.2 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร 146
3.4.3 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก 147
3.4.4 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ 148
3.4.5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 149
3.4.6 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ 151
บทที่ 4 ผลการจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 153
4.1 แนวนโยบายของนางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร 153
4.2 แนวนโยบายของนายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ 154
4.3 ประเด็นการเสวนาและข้อเสนอต่อการจัดทำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 155
บทที่ 5 ผลการศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ 159
5.1 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน 159
5.1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 159
5.1.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น 168
5.1.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 184
5.2 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ 196
5.2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 196
5.2.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น 205
5.2.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 222
5.3 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย 233
5.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 233
5.3.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น 244
5.3.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 258
5.4 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต 270
5.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 270

สารบัญ

5.4.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น 279
5.4.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 294
5.5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ 305
5.5.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 305
5.5.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น 318
5.5.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 333
5.6 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 345
5.6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 346
5.6.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น 351
5.6.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 363
บทที่ 6 รายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 376
6.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน 376
6.2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ 382
6.3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย 387
6.4 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต 392
6.5 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ 397
6.6 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 402
บรรณานุกรม 407
ภาคผนวก 413
ตัวอย่าง Infographic รายละเอียดของพื้นที่ ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว
ตัวอย่าง Video รายละเอียดของพื้นที่ ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว
การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว
กิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สารบัญ

การประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
การประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1
การประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2
การประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคเหนือ
การประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1
การประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2

สารบัญภาพ

ภาพที่

1-1	แผนการดำเนินงาน	4
1-2	พื้นที่และเป้าหมายของการประชุมรับฟังความคิดเห็น	10
1-3	วันและพื้นที่จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น	11
2-1	องค์ประกอบการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	22
2-2	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์ด้วยแบบจำลองเพชร	24
2-3	รายได้ทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก และสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมเศรษฐกิจโลก	38
2-4	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยว และจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป	42
2-5	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยว และจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย	43
2-6	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา	44
2-7	แนวโน้มการท่องเที่ยวระดับโลก	45
2-8	รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสัดส่วนของรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	49
2-9	รายได้ทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	50
2-10	สัดส่วนรายได้ทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย และสัดส่วนของมูลค่าทางเศรษฐกิจทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	53
2-11	การจ้างงานในประเทศไทยที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสัดส่วนการจ้างงานในประเทศไทยที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับจำนวนการจ้างงานทั้งประเทศ	54
2-12	ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย	61
2-13	วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	73
2-14	ความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2	77

3-1	เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 9 เขต ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 - 2560	100
3-2	แผนที่จังหวัดในภาคกลาง	102
3-3	แผนที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	115
3-4	แผนที่จังหวัดในภาคใต้	125
3-5	แผนที่จังหวัดในภาคเหนือ	131
3-6	ประเด็นที่ควรคำนึงถึงเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม	142
3-7	ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์	145
3-8	ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร	146
3-9	ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก	147
3-10	ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์	148
3-11	ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	150
3-12	ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	151
5-1	เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169
5-2	ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169
5-3	อาชีพและรายได้ของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	170
5-4	ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และรูปแบบพื้นที่ที่ควรกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	170
5-5	รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน	171
5-6	ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน	172
5-7	แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน	184
5-8	เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1	205
5-9	ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1	206
5-10	อาชีพและรายได้ของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1	207
5-11	ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง	207
5-12	รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่	208
5-13	ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่	209
5-14	แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่	222

สารบัญภาพ

5-15	เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2	244
5-16	ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2	245
5-17	อาชีพและรายได้ของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2	245
5-18	ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง	246
5-19	รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย	247
5-20	ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย	247
5-21	แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย	258
5-22	เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ	279
5-23	ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ	280
5-24	อาชีพและรายได้ของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ	280
5-25	ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และรูปแบบพื้นที่ที่ควรกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ	281
5-26	รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต	282
5-27	ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต	282
5-28	แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต	294
5-29	เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1	319
5-30	ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1	319
5-31	อาชีพและรายได้ของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1	320
5-32	ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้	321
5-33	รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	322
5-34	ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	323
5-35	แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	333
5-36	เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2	352
5-37	ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2	352

สารบัญภาพ

5-38	อาชีพและรายได้ของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2	353
5-39	ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้	353
5-40	รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	354
5-41	ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	355
5-42	แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	363

สารบัญตาราง

ตารางที่

1-1	กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก	5
1-2	ภาค/พื้นที่ วัน เวลา สถานที่ และจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม	10
2-1	เกณฑ์การประเมินและให้คะแนน	29
2-2	จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศในระดับโลกจำแนกตามทวีป	39
2-3	ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศมากที่สุด และประเทศที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศมากที่สุด	40
2-4	จำนวนของนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศจำแนกตามทวีปและภูมิภาค	41
2-5	ข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 10 อันดับแรก	41
2-6	อันดับและคะแนนขีดความสามารถด้านสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	51
2-7	คะแนนขีดความสามารถด้านนโยบายภาครัฐและปัจจัยเกื้อหนุน โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	51
2-8	ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้ามากที่สุด 10 อันดับแรกของโลก	54
2-9	ประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 10 อันดับแรกของโลก	55
2-10	จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยจำแนกตามภูมิภาค	57
2-11	จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยจำแนกตามประเทศ	58
2-12	จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยจำแนกตามเมืองท่องเที่ยว	59
2-13	จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย	62
2-14	โอกาสและความท้าทายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย	63
2-15	สรุปสถานการณ์และแนวโน้มสำคัญทางการท่องเที่ยว	65
3-1	รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	139
3-2	ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายคลัสเตอร์ที่ผ่านมาและแนวทางการแก้ไขพัฒนา	141
4-1	รายชื่อผู้ร่วมเวทีเสวนา	155
5-1	ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาวิถีถิ่นอีสาน	174
5-2	ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน	188
5-3	เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสานกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว	196
5-4	ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่	211

สารบัญตาราง

5-5	ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่	225
5-6	เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว	233
5-7	ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย	250
5-8	ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย	261
5-9	เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นที่ประกาศแล้ว	269
5-10	ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต	285
5-11	ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต	294
5-12	เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิตกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นที่ประกาศแล้ว	304
5-13	ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	325
5-14	ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	337
5-15	เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว	345
5-16	ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	358
5-17	ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	366
5-18	เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลากับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว	375

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 มาตรา 10 (4) ให้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้มีการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมาตรา 17 เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติคณะกรรมการอาจกำหนดให้เขตพื้นที่ใดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณาร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตพื้นที่ ทั้งนี้ ให้มีการรับฟังความคิดเห็น และความต้องการของชุมชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย เขตพัฒนาการท่องเที่ยวจะกำหนดเป็นกลุ่มจังหวัด จังหวัด และพื้นที่เฉพาะก็ได้โดยให้ออกเป็นกฎกระทรวง ในระยะที่ผ่านมาได้มีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวไปแล้ว 9 เขต ได้แก่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง และเขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้

ปี พ.ศ. 2559 คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ มีมติในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 5/2559 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2559 เห็นชอบให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาศึกษาศักยภาพของพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม เนื่องจากเล็งเห็นว่ามีพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศที่มีความพร้อม และความต้องการในการเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้จัดทำโครงการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม เพื่อให้การกำหนดพื้นที่ ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพ และอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การบริหาร และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว
2. เพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคีทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

1. จัดทำแผนงานของโครงการศึกษาความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

2. ศึกษา และวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยศึกษารวบรวมข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ทั่วประเทศ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ครอบคลุมการศึกษาแผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของระดับภาค จังหวัดและพื้นที่ และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

3. จัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 วันในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยมีผู้เข้าร่วมการเสวนาไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาต้องจัดเตรียมสถานที่ เอกสาร ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม และค่าเดินทางของผู้เข้าร่วมการเสวนา โดยเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินการ

4. วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ภาคกลางเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม รายละเอียดการดำเนินงานประกอบด้วย

4.1 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาต้องจัดเตรียมสถานที่ เอกสาร ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม และค่าเดินทางของผู้เข้าร่วมประชุม โดยที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินการ

4.2 จัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการออกแบบแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของพื้นที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติกำหนด

5. วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม รายละเอียดการดำเนินงานประกอบด้วย

5.1 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาต้องจัดเตรียมสถานที่ เอกสาร ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม และค่าเดินทางของผู้เข้าร่วมประชุม โดยที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินการ

5.2 จัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การออกแบบแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของพื้นที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติกำหนด

6. วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ภาคใต้เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม รายละเอียดการดำเนินงานประกอบด้วย

6.1 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาต้องจัดเตรียมสถานที่ เอกสาร ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม และค่าเดินทางของผู้เข้าร่วมประชุม โดยที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินการ

6.2 จัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การออกแบบแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของพื้นที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติกำหนด

7. วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ภาคเหนือเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม รายละเอียดการดำเนินงานประกอบด้วย

7.1 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาต้องจัดเตรียมสถานที่ เอกสาร ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม และค่าเดินทางของผู้เข้าร่วมประชุม โดยที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินการ

7.2 จัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การออกแบบแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของพื้นที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติกำหนด

8. จัดทำรายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ประกอบด้วย 1) เล่มรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary Report) จำนวน 10 เล่ม 2) รายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม จำนวน 10 เล่ม 3) DVD-ROM บรรจุเนื้อหาผลการศึกษาความ

เหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม VDO Presentation และ infographic รายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 10 ชุด

1.4 แผนการดำเนินงาน

คณะที่ปรึกษาได้กำหนดแผนการดำเนินงานโครงการศึกษาวิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

1) การศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ทั่วประเทศ
2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว
3) การจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้
4) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม
5) การจัดทำรายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่

ภาพที่ 1-1 แผนการดำเนินงาน

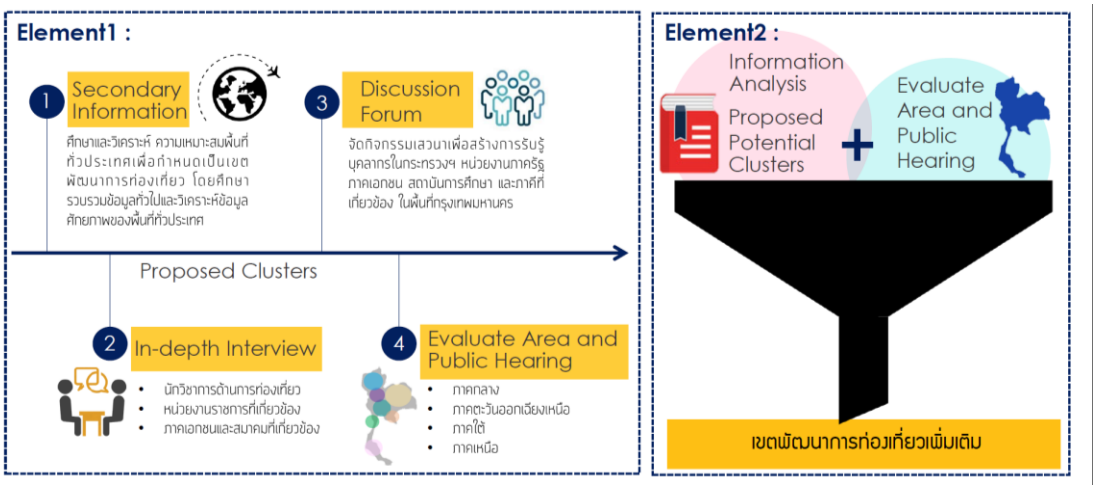

โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานตามแผนดังนี้

1. การศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ทั่วประเทศ

ในขั้นตอนแรก คณะที่ปรึกษา จะทำการศึกษารวบรวมข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ทั่วประเทศ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ครอบคลุมการศึกษาแผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวระดับภาค จังหวัดและพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวระดับภาค จังหวัด และพื้นที่ ข้อมูลสถิติ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความน่าเชื่อถือได้ จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คณะที่ปรึกษาใช้วิธีการ การสำรวจ คัดกรอง และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ ที่เหมาะสำหรับกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 4 ภูมิภาค โดยทำการประเมิน 3 ระดับ มีดังนี้

(1) **ระดับที่ 1** คัดกรองเบื้องต้นจากข้อมูลเอกสาร และข้อมูลทุติยภูมิ โดยพิจารณาจาก 6 องค์ประกอบหลักการท่องเที่ยว และทำการคัดเลือกพื้นที่/จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทำการประเมินศักยภาพ และความพร้อมของการท่องเที่ยวในพื้นที่

(2) **ระดับที่ 2** การสำรวจ และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้การประเมินความเหมาะสมเทียบกับหลักพื้นฐานทั่วไป และหลักเกณฑ์เฉพาะในการกำหนดพื้นที่เป็นเขตการพัฒนาการท่องเที่ยว ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ และเกณฑ์การตรวจสอบทรัพยากรโดยใช้องค์ประกอบการท่องเที่ยว 6 องค์ประกอบ

(3) **ระดับที่ 3** จัดลำดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์การท่องเที่ยว และเกณฑ์เฉพาะพื้นที่ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยจำแนกตามรายพื้นที่ในภูมิภาค 4 ภูมิภาค

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (In-depth Interview) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน คณะที่ปรึกษาใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่มหลักตามแนวคิดของ Triple Helix Model โดยประกอบด้วย กลุ่มที่หนึ่ง คือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มสถาบันการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบทุกมิติจากทั้ง 3 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1-1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์
ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
	รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
	รองผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์
	ประธานกรรมการบริหาร สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ และ ประธานกรรมการในคณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	กรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยตำแหน่งตัวแทนสภาบริหารส่วนจังหวัด
	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมการท่องเที่ยว
	นายกสภามหาวิทยาลัยศิลปากร (อดีตผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)
ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
	รองประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
	ที่ปรึกษาประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สถาบันการศึกษา	คณบดีคณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	รองอธิบดีฝ่ายบริการสังคม สถาบันอาศรมศิลป์
	อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

โดยคณะที่ปรึกษาจะทำการนัดหมายโดยการทำหนังสือของความอนุเคราะห์ในการขอเข้าสัมภาษณ์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้ข้อคำถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

หลักการและที่มาของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นเอกภาพพื้นที่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมีเป้าหมายใดอีกบ้าง? มีหลักการหรือที่มาอย่างไร
2. ท่านมีความเห็นอย่างไรกับการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 8 เขตที่ได้ประกาศแล้ว และอีก 1 เขตที่กำลังจะประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งในมิติของขอบเขตพื้นที่ และธีมการท่องเที่ยว

การดำเนินการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. ในความเห็นท่าน ท่านมองว่าผลการดำเนินนโยบายที่ผ่านมาเป็นอย่างไร มีความก้าวหน้าเหมาะสมหรือไม่
2. หากไม่เหมาะสม ท่านมองว่าเกิดจากปัญหาหรืออุปสรรคอะไร และถ้าหากจะให้การผลักดันเขตพัฒนาการท่องเที่ยวก้าวหน้าได้มากขึ้น ควรดำเนินการอย่างไร
3. ในปัจจุบันที่การจัดสรรงบประมาณเปลี่ยนแปลงมาเป็นรูปแบบภูมิภาค กลุ่มจังหวัด และงบบูรณาการ ท่านมองว่าจะส่งผลกับการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่อย่างไร
4. นอกเหนือจากประเด็นด้านการจัดสรรงบประมาณ มีปัจจัยด้านใดที่ส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

1. การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในครั้งนี้ควรคำนึงถึงเรื่องใด
2. จากเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้กำหนดมาแล้ว รวมถึงผลการดำเนินการที่ผ่านมา การจะกำหนดเขตการท่องเที่ยวเพิ่มเติมควรมีแนวทาง และประเด็นที่ควรให้ความสำคัญด้านใด
3. ในความเห็นส่วนตัวของท่าน มีพื้นที่หรือจังหวัดใดมีศักยภาพที่น่าสนใจ หรือสมควรได้รับการยกระดับเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และควรเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบใด เพราะเหตุใด

3. การจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้

การจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 วันในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยมีผู้เข้าร่วมการเสวนาไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง คณะที่ปรึกษาได้กำหนดรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กำหนดการจัดงาน วันที่ 15 พฤศจิกายน 2560 ณ โรงแรม เดอะ สุโกศล กรุงเทพ (THE SUKOSOL BANGKOK) (โรงแรมระดับ 5 ดาว) โดยใช้รูปแบบงานเสวนาในธีม TOURISM CLUSTERS “WE MOVE TOGETHER” แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 : การเสวนา “จากจุดเริ่มต้นสู่อนาคตของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจแนวคิดเบื้องหลังของการจัดทำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดทำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เห็นความคืบหน้าของการดำเนินงานเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อถอดบทเรียนจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยรูปแบบการเสวนา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเสวนาให้ความคิดเห็นบนเวทีและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมงานได้ซักถาม และแสดงความคิดเห็น

ส่วนที่ 2 : Proposed Clusters : “The Nation’s Next Move” เป็นการนำเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมที่มีศักยภาพในเบื้องต้น ที่ตกผลึกมาจากการศึกษาข้อมูลศักยภาพพื้นที่ทั่วประเทศ แผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมที่มีศักยภาพ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมงานเสวนา

โดยกิจกรรมภายในงานเสวนาทั้ง 2 ส่วน จะมีกำหนดการดังต่อไปนี้

8.30 – 9.00 น.	ลงทะเบียน
9.00 – 9.10 น.	พิธีเปิด กล่าวรายงาน โดย นายพงษ์ภาณุ เศวตรุนทร์ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กล่าวเปิดการประชุม โดย นางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
9.40 - 10.40 น.	การเสวนา “จากจุดเริ่มต้นสู่อนาคตของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวไทย” โดย นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ประธานกรรมการบริหาร สสปน. และประธานกรรมการบริหาร อพท. นายอดิษฐ์ ชัยรัตนานนท์ รองประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายวิโรจน์ นรารักษ์ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายธเนศ วรศรัณย์ กรรมการบริหารสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
11.00 – 11.45 น.	Proposed Clusters: “The Nation’s Next Move” การนำเสนอร่างเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม เพื่อรับฟังความเห็น โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวัต ลิมป์พาณิชย์กุล อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชญ์ เลิศไทยตระกูล รองคณบดีคณะโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี อาจารย์ ดร.ณัฏฐพัชร มณีโรจน์ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
11.45 - 12.30 น.	การรับฟัง-แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อร่างเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม
12.30 – 13.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.30 – 16.15 น.	การรับฟัง-แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อร่างเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม (ต่อ)
16.15 – 16.30 น.	พิธีปิดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ฯ

หมายเหตุ: รับประทานอาหารว่าง เวลา 10.40 – 11.00 น. และ 15.15 – 15.40 น.

4. การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

การประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 4 ภูมิภาค รวมไม่น้อยกว่า 600 คน ประกอบด้วย ภาคกลาง ไม่น้อยกว่า 200 คน ภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 200 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่น้อยกว่า 100 คน และภาคเหนือ ไม่น้อยกว่า 100 คน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ และพื้นที่เชื่อมโยง 2) เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ และพื้นที่เชื่อมโยง 3) ผู้ประกอบการธุรกิจสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ และพื้นที่เชื่อมโยง และ 4) นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ และพื้นที่เชื่อมโยง โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่

ภาคกลาง จำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง

ภาคใต้ จำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง

ภาคเหนือ จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 2 วัน 1 คืน ในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

ประกอบด้วย การออกแบบแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของพื้นที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติกำหนด

โดยรายละเอียดวันที่และสถานที่จัดประชุมแสดงได้ดังตารางที่ 1-2

ภาพที่ 1-2 พื้นที่และเป้าหมายของการประชุมรับฟังความคิดเห็น

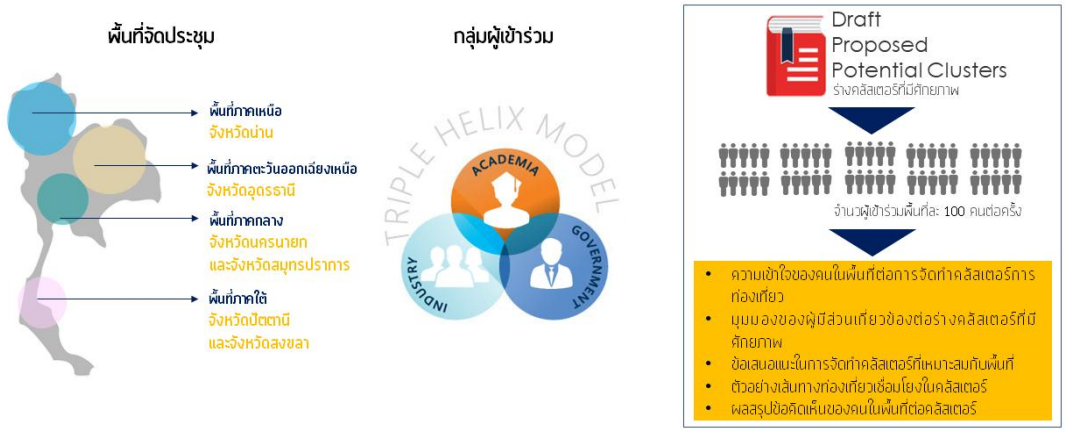

ตารางที่ 1-2 ภาค/พื้นที่ วัน เวลา สถานที่ และจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ภาค/พื้นที่	วัน เวลา สถานที่	จำนวนผู้เข้าร่วม (คน)
ภาคกลาง จ.นครนายก จ.สมุทรปราการ	**ครั้งที่ 1** จัดวันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2560 โรงแรม จันทรา รีสอร์ต อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก **ครั้งที่ 2** จัดวันที่ 12 - 13 ธันวาคม 2560 โรงแรมแกรนด์อินคำ เขตบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	ครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.อุดรธานี	จัดวันที่ 21 - 22 พฤศจิกายน 2560 โรงแรม ประจักษ์ตรา ดีไซน์ โฮเทล อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	ไม่น้อยกว่า 100 คน
ภาคเหนือ จ.น่าน	จัดวันที่ 25 - 26 มกราคม 2561 โรงแรม ดิ อิมเพรส น่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน	ไม่น้อยกว่า 100 คน
ภาคใต้ จ.ปัตตานี จ.สงขลา	**ครั้งที่ 1** จัดวันที่ 1 - 2 กุมภาพันธ์ 2561 โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี **ครั้งที่ 2** จัดวันที่ 12 - 13 กุมภาพันธ์ 2561 โรงแรมบุรีศรีภู บูติกโฮเต็ล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ครั้งละไม่น้อยกว่า 100 คน

ภาพที่ 1-3 วันและพื้นที่จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

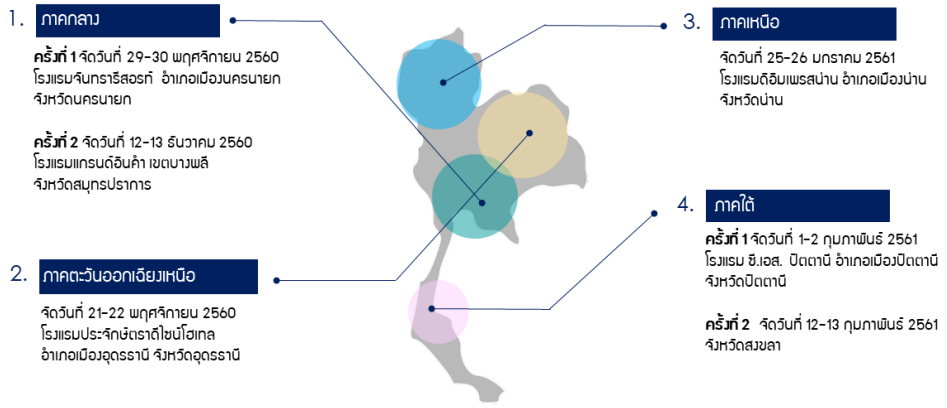

คณะที่ปรึกษาได้แบ่งเนื้อหาของงานประชุมทั้ง 2 วัน โดยให้ในแต่ละวันมีกำหนดการดังต่อไปนี้

วันที่ 1 : มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจแนวคิดเบื้องหลังของการจัดทำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อทราบวิธีการดำเนินการ และบทบาทของการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อหาแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่ตรงตามเกณฑ์การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม และเพื่อทราบพื้นที่หลัก พื้นที่รอง และพื้นที่เชื่อมโยงที่จะจัดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว

วันที่ 2 : มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ปรับปรุงจากข้อคิดเห็นที่ได้รับจากทุกภาคส่วน และเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม รวมถึงการสรุปเขตพัฒนาการท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ

โดยงานประชุมจะมีกำหนดการดังต่อไปนี้

วันที่ 1

09.00 - 09.30 น.	ลงทะเบียน
09.30 - 09.40 น.	พิธีเปิดการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ
09.40 - 10.30 น.	การบรรยายสรุป *“ความเป็นมาการกำหนดเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม และประโยชน์ของการกำหนดเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวฯ*
10.30 – 10.35 น.	พักครึ่งการบรรยาย
10.35 – 12.00 น.	วิธีการ การดำเนินการ และเกณฑ์การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฯ
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	ระดมความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุม 1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในพื้นที่ และพื้นที่เชื่อมโยง 2. กิจกรรมการท่องเที่ยว 3. การกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวหลัก และพื้นที่ท่องเที่ยวรอง และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

14.30 – 14.45 น. พักครึ่งการระดมความคิดเห็นฯ
14.45 – 16.30 น. ระดมความคิดเห็นฯ (ต่อ)
16.30 น. เสร็จสิ้นการระดมความคิดเห็นฯ วันที่ 1

วันที่ 2

08.30 - 09.30 น. ลงทะเบียน
09.00 - 10.30 น. ทบทวนข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นฯ
10.30 - 10.45 น. พักครึ่งการระดมความคิดเห็นฯ
10.45 - 12.00 น. รับฟังข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น. สรุปผลจากการระดมความคิดเห็น
14.30 – 16.15 น. ลงมติสนับสนุน หรือคัดค้านการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม
16.15 – 16.30 น. พิธีปิดการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลการระดมความคิดเห็น

ขั้นที่ 1 กำหนดผู้อำนวยความสะดวก เพื่อเป็นผู้ประสานงานกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน หากมีผู้ที่นั่งเงียบ หรือบางคนผูกขาดพูดอยู่คนเดียว ผู้อำนวยความสะดวกจะช่วยกระตุ้น รวมถึงทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยหากมีผู้ที่โต้แย้งกัน

ขั้นที่ 2 กำหนดหัวข้อในการระดมความคิดตามประเด็นที่ผู้จัดระดมความคิดเห็นกำหนดไว้แต่ละช่วง มีดังนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยว อันรวมไปถึงสินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในพื้นที่
- กิจกรรมการท่องเที่ยว
- การกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวหลัก และพื้นที่/แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง
- สรุป ยืนยันประเด็นการระดมความคิดเห็นวันที่ 1 และเพิ่มเติมประเด็นให้สมบูรณ์
- กำหนดอัตลักษณ์ที่โดดเด่น หรือธีม (Theme) ของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวร่วมกันของพื้นที่ที่จะนำไปสู่การสร้างการรับรู้ของแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย
- แนวทางพัฒนาการพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นภาพรวมโดยมีพื้นที่หลักเป็นแม่เหล็กดึงดูดและพื้นที่เชื่อมโยงโดยรอบในลักษณะของคลัสเตอร์

การกำหนดบทบาทของผู้ที่ได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ระดมความคิด เพื่อให้ได้ความคิดมามากที่สุด โดยมีกติกาว่า ต้องจดทุกความคิดโดยไม่มีการประเมินใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะสมาชิกทุกคนต้องได้รับอิสระในการแสดงความคิดเห็นในแต่ละหัวข้อนี้/ประเด็น ทั้งนี้ ผู้อำนวยความสะดวกอาจจะต้องกำหนดเป้าหมายในการระดมความคิด

เครื่องมือที่ใช้จดความคิด มีหลายเครื่องมือ ได้แก่ ใช้ Mind Map ผังก้างปลา หรือการใช้กระดาษ Post it ไปติดตามประเด็น/หมวดหมู่ที่สมาชิกระดมความเห็นออกมา

ขั้นที่ 4 สรุปผลการระดมสมอง สรุปออกมาเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประเด็นความคิดที่ดี สมบูรณ์ พร้อมไปดำเนินการได้เลย ประเด็นความคิดที่ต้องรอการพิจารณา และประเด็นความคิดที่ต้องพิจารณา โดยสมาชิกคนใดคนหนึ่ง หรือผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวกจะเป็นคนจดโน้ต พร้อมทั้งส่งบันทึกให้กับผู้ที่ร่วมระดมความคิดเห็นในการระดมความคิดเห็นนั้น ๆ โดยยังไม่ละทิ้งความคิดใดความคิดหนึ่ง

ขั้นที่ 5 การสรุปผลการระดมความเห็น นำเสนอผลการระดมความคิดเห็นแยกเป็นประเด็นหลัก และมีประเด็นย่อยอยู่ในประเด็นหลัก นำให้สมาชิกช่วยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากมีข้อมูลที่ไม่ตรงกับสมาชิกที่เสนอไว้ให้แก้ไข หรือหากมีประเด็นใดยังขาดความสมบูรณ์ และสมาชิกเพิ่มเติมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5. การจัดทำรายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่

หลังจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิของศักยภาพพื้นที่ทั่วประเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ต่อการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม คณะที่ปรึกษาจะรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการศึกษาและจัดทำรายงานผลการศึกษาความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

1.5 ผลงานที่จะส่งมอบ

กำหนดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ 7 เดือน (210 วัน) โดยที่ปรึกษาจะต้องส่งรายงานการจัดทำทั้งสิ้น 4 ระยะ ประกอบด้วย

งานงวดที่ 1

รายงานขั้นต้น (Inception Report) และ DVD-ROM จำนวน 10 ชุด มีเนื้อหาประกอบด้วย

1) แผนการดำเนินงานของโครงการศึกษาความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

2) ผลการศึกษา และวิเคราะห์ ความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยศึกษารวบรวมข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ทั่วประเทศ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ครอบคลุมการศึกษาแผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวระดับภาค จังหวัดและพื้นที่

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

ส่งรายงานขั้นต้นภายในระยะเวลา 30 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

งานงวดที่ 2

รายงานความก้าวหน้า (1) (Progress Report #1) และ DVD-ROM จำนวน 10 ชุด มีเนื้อหาประกอบด้วย

1) ผลการจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2) ผลการวิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ในภาคกลางเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

3) ผลการวิเคราะห์และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ส่งรายงานความก้าวหน้า (1) (Progress Report #1) ภายในระยะเวลา 120 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

งานงวดที่ 3

รายงานความก้าวหน้า (2) (Progress Report #2) และ DVD-ROM จำนวน 10 ชุด มีเนื้อหาประกอบด้วย

1) ผลการวิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ในภาคใต้เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

2) ผลการวิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ในภาคเหนือเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ส่งรายงานความก้าวหน้า (2) (Progress Report #2) ภายในระยะเวลา 180 วัน ถัดจากวันลงนามในสัญญา

งานงวดที่ 4

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) มีเนื้อหาประกอบด้วย รายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ประกอบด้วย 1) เล่มรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary Report) จำนวน 10 เล่ม 2) รายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม จำนวน 10 เล่ม และ 3) VDO Presentation และ Infographic รายละเอียดของพื้นที่ ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 10 ชุด โดยส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ภายในระยะเวลา 210 วัน ถัดจากวันลงนามในสัญญา

1.6 ระยะเวลาการดำเนินงาน

เดือน / กิจกรรม	ก.ย. 30 วัน	ต.ค. 60 วัน	พ.ย. 90 วัน	ธ.ค. 120 วัน	ม.ค. 150 วัน	ก.พ. 180 วัน	มี.ค. 210 วัน
จัดทำแผนงานของโครงการศึกษาความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม							
ศึกษารวบรวมข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ทฤษฎี งานวิจัย ครอบคลุมการศึกษาแผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แผน/ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของระดับภาค จังหวัดและพื้นที่ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง							
สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน							
จัดทำและส่งมอบรายงานขั้นต้น (Inception Report) ภายใน 30 วัน	★						
จัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในพื้นที่กรุงเทพมหานคร							
จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 ครั้ง และจัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว							
จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 2 ครั้ง และจัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว							

จัดทำและส่งมอบรายงานความก้าวหน้า (1) ภายใน 120 วัน				★			
จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 1 ครั้ง และจัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว							
จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 2 ครั้ง และจัดทำรายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว							
จัดทำและส่งมอบรายงานความก้าวหน้า (2) ภายใน 180 วัน						★	
จัดทำรายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมฉบับสมบูรณ์ และเล่มรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary Report)							
จัดทำ VDO Presentation และ infographic รายละเอียดของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 10 ชุด							
ส่งมอบรายงานฉบับสมบูรณ์ รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร VDO Presentation และ infographic ภายใน 210 วัน							★

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินโครงการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม คณะที่ปรึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมพื้นที่ ทางการท่องเที่ยว แผนยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ รวมถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวในระดับโลกและระดับประเทศไทย โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว

2.3 การศึกษาและวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ระดับมหภาค

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คณะที่ปรึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยว และสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ดังประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดทางการท่องเที่ยว

2.1.2 แนวคิดการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว

2.1.3 แนวคิดการกำหนดเครือข่ายวิสาหกิจ

2.1.4 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

2.1.1 แนวคิดทางการท่องเที่ยว

ทฤษฎี และแนวคิดทางการท่องเที่ยว ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ประกอบด้วย 2 แนวคิดหลัก ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว

Dickman (1996) ได้อธิบายองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกกันว่า 5As ดังนี้

(1) ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่าง ๆ ป่ามีพรรณไม้นานาชนิด หรือสถานที่ที่มีความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ตในหุบเขา เป็นต้น

(2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก และใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยว

(3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่าง ๆ เป็นต้น

(4) ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการคือที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

(5) กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ายรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สนใจเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มนักผจญภัย กลุ่มนักวิชาการ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกนัก เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพใกล้เคียงกับธรรมชาติ และวัฒนธรรมเดิม

2. ลักษณะของอุตสาหกรรม และธุรกิจทางการท่องเที่ยว

นิศา ชัชกุล (2554) ได้อธิบายลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวว่า เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในอุตสาหกรรมประเภทบริการที่มีการใช้วัตถุดิบ มีกระบวนการผลิต และมีผลผลิตซึ่งมีองค์ประกอบที่เห็นได้ชัด 4 ประการ ได้แก่ โรงงาน สินค้า ลูกค้า และการขนส่ง เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมทั่วไปซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้ดังนี้

(1) โรงงานซึ่งจะเป็นที่ผลิตสินค้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้ประกอบในการผลิตสินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยว พื้นที่ดังกล่าวอาจจะเป็นพื้นที่ที่เตรียมการผลิต หรือเป็นพื้นที่ผลิต และจำหน่ายในจุดเดียว ได้แก่ การขายสินค้า และบริการด้านอาหารเครื่องดื่มในโรงแรมซึ่งจำเป็นต้องใช้พื้นที่เพื่อเตรียมวัตถุดิบประกอบอาหาร เครื่องดื่ม และขายอาหารเครื่องดื่มภายในโรงแรม

(2) สินค้า หรือบริการ ผลิตภัณฑ์สายอุตสาหกรรมบริการอาจไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ได้ ได้แก่ การซื้อขายอาหาร และเครื่องดื่ม การซื้อขายสินค้าของที่ระลึกแค่บางประการ ได้แก่ ความสวยงามทางธรรมชาติ โบราณสถาน เป็นต้น เป็นความพึงพอใจ และประสบการณ์ที่มอบให้แก่ผู้ซื้อ สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบางประการสามารถนำมา

จำหน่ายแล้วยังสามารถนำไปจำหน่ายได้อีกเรื่อย ๆ จึงนับว่าเป็นข้อได้เปรียบ ตัวอย่างสินค้าทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม ภูเขา ป่าไม้ สัตว์ป่า ชายทะเล และทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด พระราชวัง วัง สวนสนุก หรือสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา ที่พัก ร้านอาหาร ฯลฯ

(3) ผู้ซื้อ หรือลูกค้า เช่น นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่มาชมบ้านเมือง ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

(4) การขนส่งสินค้าและบริการ เป็นองค์ประกอบของอุตสาหกรรมทุกประเภท ได้แก่ การขนส่ง ผู้ผลิตจะต้องส่งสินค้าไปให้ลูกค้า แต่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นตรงกันข้าม เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งเป็นโรงงานผลิตวัตถุดิบ และสินค้าในตัวเองไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ผู้ซื้อบริการ หรือผู้รับบริการต้องนำตัวเอง หรือเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น หรือเข้าไปในกระบวนการของการบริการนั้น ๆ ซึ่งการเดินทางนั้นนักท่องเที่ยวจะเดินทางไปในทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ตามแต่ความสะดวกของผู้รับบริการ

ราณี อิสิชัยกุล (2553) ที่อธิบายว่าธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจการให้บริการ และอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการตอบสนองความต้องการ สร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ เพื่อให้การบริการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ มีดังนี้

(1) ธุรกิจที่พักแรม (Accommodation) เป็นการประกอบธุรกิจการขายบริการที่พักเพื่อคนเดินทาง หรือบุคคลที่ต้องการพักแรม โดยอาจจะมีบริการอาหาร และเครื่องดื่มไว้บริการด้วย นอกจากธุรกิจโรงแรมแล้วยังมีธุรกิจที่ให้บริการสถานที่พักแรมประเภทอื่น ๆ ได้แก่ รีสอร์ต โมเต็ล บ้านแบ่งให้เช่า คอนโดมิเนียม เกสต์เฮาส์ เป็นต้น

(2) ธุรกิจร้านอาหาร และเครื่องดื่ม (Food and Beverage) เป็นธุรกิจในการให้บริการอาหาร และเครื่องดื่มสำหรับคนเดินทาง นักท่องเที่ยว หรือประชาชนทั่วไป โดยจัดเตรียมที่นั่งให้ผู้บริโภคสามารถรับประทานอาหารภายในสถานที่ที่ให้บริการ หรืออาจให้บริการบรรจุอาหารใส่กล่องเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถนำไปรับประทานที่อื่นได้ ธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่มแบ่งเป็นภัตตาคาร ร้านอาหาร ธุรกิจร้านอาหาร และเครื่องดื่มภายในโรงแรม ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า สนามบิน สถานีขนส่ง และภายในสถานีรถไฟ เป็นต้น รวมถึงธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่มบนพาหนะในระหว่างเดินทางด้วย

(3) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง (Transportation) เป็นธุรกิจการเคลื่อนย้ายผู้โดยสาร และสิ่งของจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วยพาหนะการขนส่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการท่องเที่ยว ธุรกิจคมนาคมขนส่งแบ่งออกเป็น 3 ทาง มีดังนี้

(3.1) การคมนาคมขนส่งทางบก เป็นรูปแบบการเดินทางที่นิยมใช้มากที่สุด เพราะสะดวก รวดเร็ว และช่วยให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ได้แก่ รถไฟ รถยนต์ส่วนบุคคล รถเช่า และรถโดยสารสาธารณะ

(3.2) การคมนาคมขนส่งทางน้ำ ใช้เรือเป็นพาหนะ ได้แก่ เรือเดินทะเล เรือข้ามฟาก เรือใบ เรือยอชต์ เรือล่องแม่น้ำ และเรือสำราญ โดยเรือสำราญนี้กำลังเป็นที่นิยม เพราะเป็นเรือ

ขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ครบครัน เช่น ห้องพัก ห้องอาหาร โรงภาพยนตร์ ไนต์คลับ เป็นต้น

(3.3) การคมนาคมขนส่งทางอากาศ เป็นการขนส่งที่เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางข้ามประเทศ หรือเดินทางระยะไกลโดยใช้เครื่องบินเป็นยานพาหนะ หรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการประหยัดเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

(4) ธุรกิจนำเที่ยว (Tour Operator) เป็นธุรกิจเกี่ยวกับการจัดนำเที่ยว การให้บริการ หรือ การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องดื่ม ทัศนาจร หรือการบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว โดยธุรกิจนำเที่ยวอาจจะขายบริการกับนักท่องเที่ยวเองโดยตรง หรือขายผ่านตัวแทนจำหน่ายทางการท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยวจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ การจัดนำเที่ยวภายในประเทศ การจัดนำเที่ยวต่างประเทศ และการจัดนำเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

(5) ธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว (Travel Agent) เป็นการประกอบธุรกิจในลักษณะตัวแทนที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายสินค้า หรือบริการในนามของธุรกิจท่องเที่ยว โดยได้รับค่านายหน้าเป็นการตอบแทนจึงเป็นผู้ที่อยู่ตรงกลางระหว่างผู้ผลิต หรือผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ ธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ตัวแทนจำหน่ายบัตรโดยสารสายการบิน ตัวแทนจำหน่ายธุรกิจนำเที่ยวภายในประเทศ ตัวแทนจำหน่ายธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศ และตัวแทนสายการบิน

(6) ธุรกิจสินค้าที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง (Souvenirs) เป็นธุรกิจผลิต และจำหน่ายสินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อ และนำกลับไปยังภูมิลำเนาของตน เพื่อเป็นที่ระลึกของฝาก หรือใช้สอยในชีวิตประจำวัน สินค้าที่ระลึกมักถูกพัฒนาขึ้นจากศิลปหัตถกรรมของแต่ละท้องถิ่นที่แสดงเอกลักษณ์ความเป็นอยู่ของท้องถิ่น โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบ และใช้แรงงานฝีมือของคนในท้องถิ่น

(7) ธุรกิจนันทนาการ (Recreation) เป็นการประกอบธุรกิจการให้บริการเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และบันเทิงสำหรับคนเดินทาง หรือนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยสวนสนุกในรูปแบบต่าง ๆ (Amusement Parks) ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว สถาบันเทิง (Entertainment) เช่น ไนต์คลับ โรงภาพยนตร์ โรงละคร สนามกีฬา เป็นต้น นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว หรือ แข่งกีฬา หรือ ไปเที่ยวเพื่อชมการแข่งขันกีฬาที่จัดขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ

(8) ธุรกิจสปา (Spa) เป็นธุรกิจบำบัดดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้วยวิธีทางธรรมชาติที่ใช้น้ำเป็นองค์ประกอบในการบำบัดดูแลควบคู่ไปกับการบำบัดด้วยวิธีทางการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ โดยใช้ศาสตร์สัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส เป็นปัจจัยที่สร้างความสมดุลระหว่างร่างกาย จิตใจ วิญญาณ และอารมณ์ โดยจัดให้สถานที่บริการบำบัดเป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายร่างกาย และจิตใจ

สุวัฒน์ จุธากรณ์ (2553) อธิบายว่าธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในหลายสาขา ทั้งการผลิตในสายการผลิตเดียวกัน และการผลิตในต่างสายการผลิต นอกจากนั้น สินค้า และการบริการที่นักท่องเที่ยวบริโภคอาจจะเป็นทั้งสินค้า หรือการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น หรืออาจเป็นสินค้า หรือบริการเฉพาะที่ผลิตขึ้นมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบไป

ด้วย 6 ธุรกิจ โดยธุรกิจที่พักแรม และธุรกิจนำเที่ยว เป็นธุรกิจที่มีลักษณะการบริการที่มุ่งเน้นการรองรับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ส่วนในธุรกิจอื่น ๆ เน้นลูกค้าเป้าหมายเป็นคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

(1) ธุรกิจที่พัก เป็นการประกอบธุรกิจการขายบริการที่พักเพื่อคนเดินทางที่ต้องการพักค้างซึ่งอาจมีบริการอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการด้วย ที่พักแรมสำหรับนักเดินทางท่องเที่ยวจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท ซึ่งความแตกต่างของแต่ละประเภทนั้นอาจจะไม่ชัดเจน ที่สำคัญคือความแตกต่างกันในภาพลักษณ์ของธุรกิจมีหลายประเภท เช่น โรงแรม โมเต็ล เกสต์เฮาส์ รีสอร์ต อะพาร์ตเมนต์ แมนชั่น คอนโดมิเนียม ที่ตั้งแคมป์ บ้านพักรับรองของกรมป่าไม้ บ้านพักตากอากาศ บังกะโล เป็นต้น โดยสถานที่จะต้องสะอาด สะดวก ปลอดภัย และมีราคาที่เหมาะสมกับสภาพที่พักแต่ละประเภท

(2) ธุรกิจนำเที่ยว เป็นอีกองค์ประกอบหลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวโดยตรง และมีมัคคุเทศก์ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ และให้ความรู้ ความเข้าใจระหว่างนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ให้บริการการจัดจำหน่ายตั๋วเดินทาง จัดพาหนะบริการนำเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งใน และต่างประเทศ รวมถึงในบางกรณีธุรกิจนำเที่ยวยังทำหน้าที่เป็นผู้บุกเบิกเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ๆ ด้วย

(3) ธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่ม เป็นธุรกิจจัดจำหน่ายสินค้าบริโภคพื้นฐานซึ่งมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่มจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลัก สิ่งสำคัญของธุรกิจนี้ คือ การบริการที่คำนึงถึงคุณภาพอาหารที่สะอาด ถูกหลักอนามัย และราคาเหมาะสมกับคุณภาพ

(4) ธุรกิจจำหน่ายสินค้า และสินค้าที่ระลึก นักท่องเที่ยวมักมีความต้องการที่จะใช้สินค้าอุปโภคบริโภคระหว่างการเดินทางเสมอ ได้แก่ ของใช้ส่วนตัว หรืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการเดินทาง โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวหาซื้อได้จากร้านค้าปลีกในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งให้บริการแก่คนในท้องถิ่นอยู่แล้ว ส่วนร้านค้าขายของที่ระลึกนั้นเป็นร้านที่ตั้งขึ้นเพื่อมีวัตถุประสงค์หลักในการขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ โดยจะพบในบางพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีสินค้าที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวมักจะซื้อเป็นของฝาก หรือซื้อไว้เพื่อเป็นสิ่งเตือนให้ตนเองระลึกว่าครั้งหนึ่งได้เคยมาเยือนสถานที่แห่งนั้นแล้ว

(5) ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องเดินทาง การเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือจากแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ธุรกิจคมนาคมขนส่งจึงเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต้องการทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศควบคู่กับการคมนาคมขนส่ง การคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย โดยในปัจจุบันการขนส่งมี 3 ทาง ได้แก่ การขนส่งทางอากาศ การขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางบก โดยการขนส่งที่เป็นที่นิยมที่สุด คือ การขนส่งทางบก

(6) ธุรกิจนันทนาการ เป็นการประกอบธุรกิจที่สร้างความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจหลัก 3 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจสวนสนุกที่มีเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่ทำนักท่องเที่ยวผ่อยคลายและตื่นเต้น ธุรกิจบันเทิงของสถานบันเทิงต่าง ๆ และธุรกิจการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว

ภาพที่ 2-1 องค์ประกอบการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

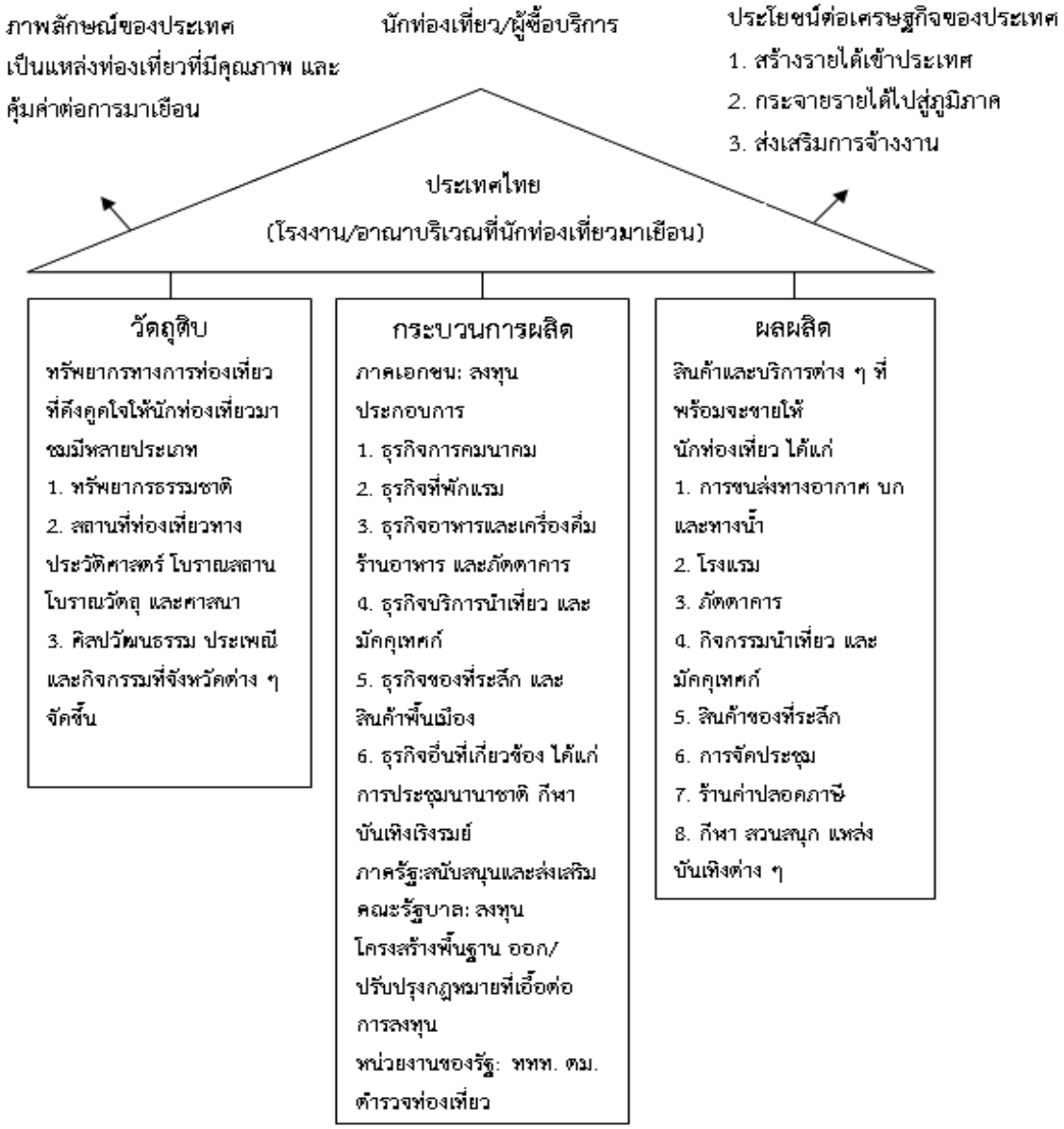

ที่มา: สุดาพร ชุตินธรานนท์, 2542 (อ้างอิงใน นิศา ชัชกุล, 2554)

2.1.2 แนวคิดการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว

ศักยภาพการท่องเที่ยว และเดินทาง (The Travel and Tourism Competitiveness) เป็นแนวคิดของ World Economic Forum (2013) มี 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพบริการ
2. ด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริการ
3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านสารสนเทศ
4. ด้านการขนส่ง
5. ด้านราคา
6. ด้านความปลอดภัย และระบบรักษาความปลอดภัย
7. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม
8. ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยว

2.1.3 แนวคิดการกำหนดเครือข่ายวิสาหกิจ

เครือข่ายวิสาหกิจหรือคลัสเตอร์ ถูกเสนอขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 1990 โดย ไมเคิล อี พอร์เตอร์ (Michael E. Porter) โดยเขาได้ข้อสังเกตจากการศึกษาวิจัยเป็นระยะเวลา 4 ปี ใน 10 ประเทศที่ภาคอุตสาหกรรมมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก เยอรมนี ญี่ปุ่น อิตาลี เกาหลี สิงคโปร์ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา พบว่าอุตสาหกรรมที่มีขีดความสามารถทางการแข่งขันสูง ไม่ได้มีลักษณะที่กระจัดกระจายตัวกันอยู่ในระบบเศรษฐกิจ หากแต่จะมีการเชื่อมโยงกันทั้งที่เป็นความเชื่อมโยงในแนวตั้ง (vertical) คือ การเชื่อมโยงกันระหว่างผู้ผลิตตั้งแต่ต้นน้ำซึ่งผลิตสินค้าวัตถุดิบ ไปจนถึงผู้ผลิตปลายน้ำที่ผลิตสินค้าและให้การบริการผู้บริโภค และความเชื่อมโยงในแนวนอน (horizontal) คือ การเชื่อมโยงกันระหว่างอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม อาทิ ภาครัฐบาล สถาบันการศึกษา และสถาบันอื่น ๆ เพื่อที่จะสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมร่วมกัน เมื่อมีการเชื่อมโยงรวมกันขึ้นเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ขึ้นมาแล้ว ผู้ที่อยู่ในกลุ่มก็จะได้รับผลประโยชน์จากการสนับสนุนซึ่งกันและกัน คู่แข่งทางธุรกิจของธุรกิจหนึ่งจะกระจายเป็นคู่แข่งของสมาชิกในกลุ่มทั้งหมด ทำให้อำนาจในการต่อรองเพิ่มขึ้น เกิดการกระตุ้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในคลัสเตอร์ จนนำไปสู่การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ความสามารถ และเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ภายในคลัสเตอร์ (Porter, 1990)

ไมเคิล อี พอร์เตอร์ อธิบายว่า คลัสเตอร์ หมายถึง บริษัทและสถาบันต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน และมีเป้าหมายร่วมกัน สร้างความเชื่อมโยงกันภายในอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขัน ซึ่งคลัสเตอร์ที่เกิดขึ้นนี้ ยังประกอบด้วยภาครัฐบาล และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยในการส่งเสริมและพัฒนากิจการภายในอุตสาหกรรมนั้น (Porter, 1998) เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการสร้างความร่วมมือกันของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า ธุรกิจจัดหาสินค้า ธุรกิจสนับสนุน ภาครัฐบาล และสถาบันที่เกี่ยวข้อง จะส่งผลดีในการลดต้นทุนการผลิตสินค้าทั้งระบบ เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงร่วมกันสร้างนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการใหม่ ๆ ภายในอุตสาหกรรม (ธีรวุฒิ สุทธิประภา, ม.ป.ป.)

หัวใจของการพัฒนาคลัสเตอร์ คือ การสร้างความร่วมมือในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการพัฒนาร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรอันเป็นประโยชน์ เช่น ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพและผลผลิตโดยรวมของคลัสเตอร์ (รติมา คชนันทน์, 2558)

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์ มาจากแบบจำลองเพชร (Diamond Model) ซึ่งจะศึกษาปัจจัยแวดล้อมของธุรกิจ อุตสาหกรรม และขยายมาถึงระดับเครือข่ายวิสาหกิจ โดยแบ่งปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวออกเป็น 4 ด้าน คือ

(1) เงื่อนไขปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

(2) เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

(3) บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Firm Strategy, Structure and Rivalry)

(4) อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและที่เกี่ยวข้อง (Related and Supporting Industries)

นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านภาครัฐบาล (Government) ที่มีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมทั้ง 4 ด้าน ในแบบจำลองเพชร ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา หรืออาจเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงประสิทธิภาพก็ได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอก (Chance) ที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่สามารถเป็นโอกาสดีหรืออาจเป็นอุปสรรคต่อปัจจัยอื่น ๆ ภายในแบบจำลองข้างต้นได้

ภาพที่ 2-2 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์ด้วยแบบจำลองเพชร

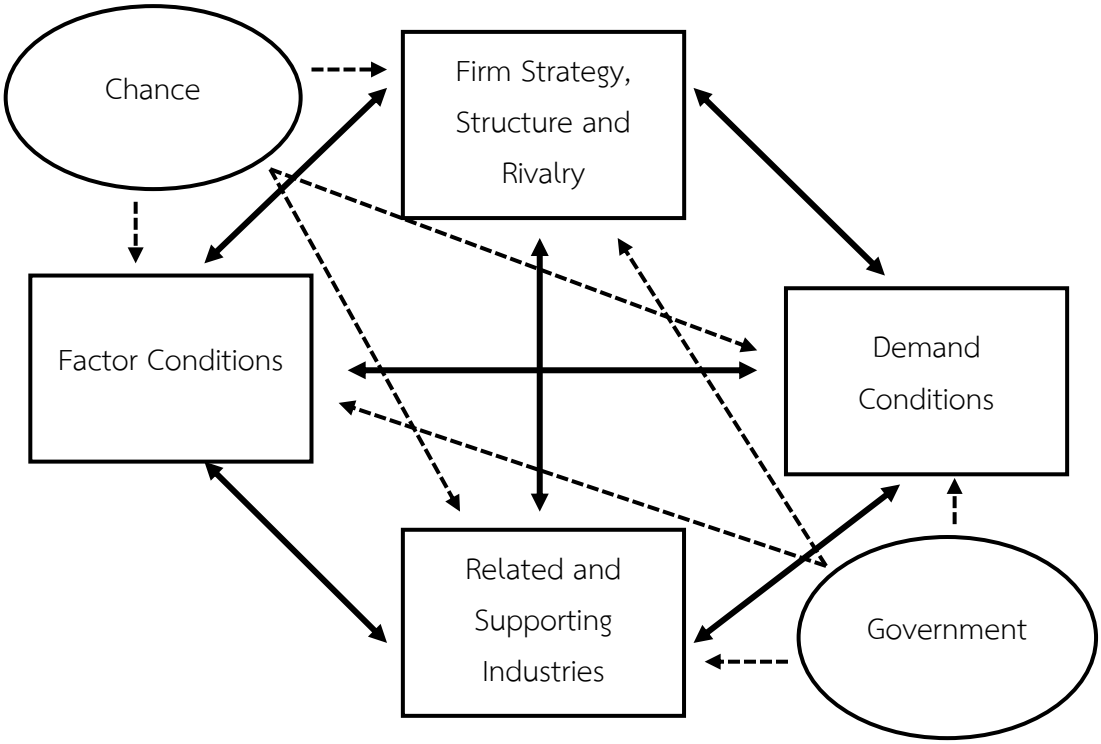

ที่มา: Michael E. Porter, The competitive Advantage of Nation, 1998

Lozovskij and Starodubceva (2006, อ้างอิงใน ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย และปิยะพงศ์ จันทร์ภาโส, 2559) อธิบายหลักการกำหนดคลัสเตอร์ มี 3 วิธีการ ดังนี้ 1) การระบุตัวตนของคลัสเตอร์จากมุมมองการแข่งขัน องค์ประกอบของคลัสเตอร์วิธีนี้ เป็นการวิเคราะห์บริบทขนาดใหญ่ หรือการกระจุกตัวของธุรกิจที่คล้ายกัน การระบุห่วงโซ่ที่เกี่ยวข้องของบริษัทแนวตั้ง การแบ่งสถานประกอบการที่ประกันคลัสเตอร์ด้านทักษะเฉพาะเทคโนโลยี เงินทุน และโครงสร้างพื้นฐานในสมาชิกของคลัสเตอร์ การค้นหานโยบายของภาครัฐบาล โครงสร้างพื้นฐาน และกฎหมายที่มีผลต่อคลัสเตอร์ 2) การวิเคราะห์คลัสเตอร์ที่มีศักยภาพของภูมิภาคเพื่อระบุแนวทางในการพัฒนาการแข่งขัน หรือการรวมตัวกันของภูมิภาคอย่างยั่งยืน วัดจากความเชี่ยวชาญด้านการผลิต ด้านปริมาณ และคุณภาพ และ 3) วิธีการระบุคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอยู่บนพื้นฐานของการประเมินทางเศรษฐกิจของการมีส่วนร่วมกันในฐานะสมาชิกของคลัสเตอร์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทและองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของคลัสเตอร์ การกำหนดระดับของการทำงานร่วมกันระหว่างคลัสเตอร์ แบบเมตริกซ์ของปัจจัยการผลิต การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตในอุตสาหกรรมเดียวกัน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของการผลิตในภาคการผลิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558) อธิบายว่า คลัสเตอร์ เป็นกลุ่มของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันมารวมตัวดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง มีความร่วมมือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยง และเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร โดยความสำคัญของคลัสเตอร์ คือ การสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานของการแข่งขัน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายรัฐวิสาหกิจ หรือคลัสเตอร์นั้น ๆ จะต้องมีการวางแผนกำหนดทิศทางเป้าหมาย และกลยุทธ์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และผลิตภาพโดยรวมของคลัสเตอร์นั้น ๆ

การรวมกลุ่มท่องเที่ยวเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) ตามอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของพื้นที่เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยภาครัฐบาลสามารถให้การสนับสนุน ได้ดังนี้

1. สนับสนุนอัตลักษณ์ของพื้นที่ให้โดดเด่นมากขึ้น โดยรัฐควรลงทุนด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาในการนำอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่
2. เชื่อมโยงการจัดทำแผนพัฒนาคลัสเตอร์ท่องเที่ยวให้สอดรับกับการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ด้านปกครองของกระทรวงมหาดไทยที่แบ่งออกเป็น 18 คลัสเตอร์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือของจังหวัดมากยิ่งขึ้น
3. ส่งเสริมผู้ประกอบการที่ลงทุน และดำเนินงานสอดคล้องกับอัตลักษณ์ และวัฒนธรรม หรือนำเอาอัตลักษณ์ของพื้นที่มาใช้ในการพัฒนาสินค้า และบริการทางการท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์โดยให้การสนับสนุนผ่านมาตรการส่งเสริมการลงทุน หรือมาตรการด้านภาษี

สำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม (2550) อธิบายความหมายของ คลัสเตอร์ หมายถึง กลุ่มของธุรกิจ และสถาบันที่เกี่ยวข้องมารวมตัวดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน (Geographic Proximity) มีความร่วมมือเกื้อหนุนเชื่อมโยง และเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร (Commonality and Complementary) ทั้งในแนวตั้ง และแนวนอน โดยความเชื่อมโยงในแนวตั้ง

(Vertical Linkage) เป็นความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมตั้งแต่ธุรกิจต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และความเชื่อมโยงในแนวนอน (Horizontal Linkage) เป็นความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสนับสนุนด้านต่าง ๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ สมาคมการค้า สถาบันการศึกษา และฝึกอบรม สถาบันวิจัยพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน ด้วยการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานคลัสเตอร์ (Cluster) คือ การสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานของการแข่งขัน (Competition) โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายวิสาหกิจหรือคลัสเตอร์นั้น ๆ จะต้องมีการวางแผน กำหนดทิศทางเป้าหมาย และกลยุทธ์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพโดยรวมของคลัสเตอร์นั้น ๆ (Collective Efficiency/Productivity) ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานคลัสเตอร์ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย การรวมกลุ่มต้องเกิดมาจากความคิดริเริ่มและความต้องการของภาคธุรกิจเอกชนเป็นสำคัญ โดยมีภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน และผลักดันในคลัสเตอร์นั้นต้องมีกลุ่มธุรกิจหลัก (Core Industry) ที่เป็นแกนนำสำคัญในการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ที่รวมตัวกันนั้นควรมีศักยภาพที่พร้อมในการพัฒนาและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง ทัศนคติ ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิกในกลุ่มความเข้มแข็งของผู้ที่เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคลัสเตอร์ คือ ผู้นำกลุ่มคลัสเตอร์ ผู้ประสานงานคลัสเตอร์ (CDA: Cluster Development Agent) และที่ปรึกษาคลัสเตอร์ความเข้มแข็งของหน่วยงานให้บริการเพื่อการพัฒนาธุรกิจ (BDS: Business Development Service) ในการให้บริการและการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงของหน่วยงานในพื้นที่มีการประสานและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ยุติธรรมอันก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย (Win-Win) นโยบายของคลัสเตอร์ควรมีความเชื่อมโยง และสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัด และ/หรือภูมิภาคนั้น

ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย และปิยะพงศ์ จันทร์ภาโส (2559) อธิบายความหมายของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวว่า คลัสเตอร์การท่องเที่ยวสามารถให้สัญลักษณ์ที่กำหนดความหมายดังนี้ 1) ความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่จากความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายสถานประกอบการ 2) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของคลัสเตอร์ การกำหนดคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาคผลิตในความหมายของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยให้นำเสนอการนิยามคลัสเตอร์การท่องเที่ยว ได้แก่ กลยุทธ์ของเครือข่ายสถานประกอบการท่องเที่ยวที่ขึ้นกับปลายทางสถานที่ท่องเที่ยว มีสัญลักษณ์ เช่น การกระจุกตัวของสถานประกอบการทางภูมิศาสตร์ซึ่งกำหนดประเภทแหล่งท่องเที่ยว การทำงานร่วมกันทั้งทางตรง และทางอ้อม ลักษณะทั่วไปทางสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นเฉพาะในความเชี่ยวชาญด้านการผลิต การสร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน ความเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการดำเนินการมีเป้าหมายหลัก ได้แก่ 1) การตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสังคม การเดินทาง การพักผ่อน การฟื้นฟูสุขภาพ และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ 2) เกิดภาคการผลิตและบริการที่มีความสามารถในการแข่งขันส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชากรดีขึ้น และเกิดการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจด้านสันทนาการในภูมิภาคนั้น

สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา (2560) กระทรวงมหาดไทย อธิบาย การจัดกลุ่มจังหวัดของกระทรวงมหาดไทยยึดลักษณะเขตพื้นที่ที่ติดต่อกัน หรือเป็นการรวมกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่ติดกัน หรือต่อเนื่องกันเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน หรือข้อพิจารณาเบื้องต้นของการจัดกลุ่มจังหวัดใช้ประเด็นยุทธศาสตร์ หรือทิศทางการพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกัน หรือเกื้อกูลหนุนต่อกันเป็นแนวการพิจารณาขั้นที่สอง และประการสุดท้ายพิจารณาจากความเกี่ยวเนื่องทางเศรษฐกิจ การผลิต การค้าและการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่า และการได้เปรียบในการแข่งขันร่วม รวมทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างจังหวัด สาเหตุที่ให้ความสำคัญกับการเป็นเขตพื้นที่ติดกันนั้น เพราะจังหวัดที่อยู่ติดกันจะมีลักษณะทางภูมิประเทศ ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมใกล้เคียงกันมีการแบ่งตามลักษณะของพื้นที่เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความใกล้เคียงกัน มีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ติดต่อกัน มีจุดแข็ง จุดอ่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่คล้ายคลึงกันจะทำให้ง่ายกับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้ นอกจากนั้นแล้วที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันจะมีปัญหา และความต้องการคล้าย ๆ กัน สะดวกในการประสาน และบูรณาการการพัฒนาในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด

1. การกำหนดให้มีจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดจะทำให้มีโครงสร้างองค์กรรับผิดชอบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดอย่างชัดเจน และเป็นผู้ใช้กลไกในการบูรณาการการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดในภาพรวม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติโดยจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดจะเป็นแกนกลางในการประสาน และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และเป็นหน่วยงานในการรองรับการเบิกจ่ายงบประมาณ หรือการทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

2. แนวทางในการกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดต้องเป็นจังหวัดที่มีลักษณะสอดคล้องกับลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง หรือมากกว่า มีดังนี้

2.1 เป็นจังหวัดที่มีการคมนาคมติดต่อสื่อสาร และเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในกลุ่มได้สะดวก

2.2 เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ และสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เป็นศูนย์กลางสังคม และวัฒนธรรม หรือเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สามารถสนับสนุนความรู้ทางวิชาการให้กับภายในจังหวัดได้

2.4 เป็นศูนย์กลางของหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน และภาคธุรกิจต่าง ๆ

2.5 เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพ และความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการดำเนินการในเรื่องแผน งบประมาณ และทรัพยากรทางการบริหารให้กับจังหวัดอื่นในกลุ่มได้

โดยสรุปแล้ว เครือข่ายวิสาหกิจหรือคลัสเตอร์ เป็นแนวคิดในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยอาศัยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่าย ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ทรัพยากร และเทคโนโลยี ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตโดยรวมของคลัสเตอร์ และผู้ที่อยู่ภายในเครือข่ายคลัสเตอร์นั้น ๆ รวมถึงสร้างนวัตกรรมด้านสินค้า/บริการใหม่ ๆ

2.1.4 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ในการกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องคำถึง หลักเกณฑ์ 2 เกณฑ์ ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ประกอบด้วย หลักเกณฑ์พื้นฐานทั่วไปเพื่อเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และหลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์พื้นฐานทั่วไปเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

(1) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายตามบทบัญญัติตามมาตรา 17 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ซึ่งระบุไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว

(2) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

(3) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ ต้องพัฒนาอย่างสมดุลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

(4) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว อาจมีพื้นที่ทั้งหมดหรือบางส่วนทับซ้อนกับพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(5) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องสอดคล้องหรือไม่ขัดแย้งกับพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. หลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

สำหรับหลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่ เป็นหลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่ซึ่งอาจมีข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกัน ได้แก่

(1) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดหรือในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

(2) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน

(3) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรเป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศซึ่งต้องไม่มีกรณีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศในเรื่องใด ๆ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน

(4) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

(5) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

(6) พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีลักษณะกิจกรรมหรือต้นทุนทางการท่องเที่ยวภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันหรือเชื่อมโยงระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

3. ตัวชี้วัดตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เพื่อให้ผลการศึกษาสามารถที่จะเปรียบเทียบได้กับผลการศึกษาเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ได้ประกาศไปแล้ว คณะที่ปรึกษา จึงใช้หลักเกณฑ์ที่ใช้ในโครงการศึกษาความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวและการรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานครและหมู่เกาะทะเลใต้ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่มีการปรับตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาได้นำเอาแนวคิดเรื่องความพร้อมของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเข้ามาปรับใช้ในหลักเกณฑ์ และสร้างตัวชี้วัดในการประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ทั่วประเทศในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัด ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 เกณฑ์การประเมินและให้คะแนน

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน - มีประเภทแหล่งท่องเที่ยว 3 ประเภทขึ้นไป
	2 คะแนน - มีประเภทแหล่งท่องเที่ยว 2 ประเภท
	1 คะแนน - มีประเภทแหล่งท่องเที่ยว 1 ประเภท
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 คะแนน – มีจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว มากกว่า 12 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว ตั้งแต่ 6 ถึง 12 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว ต่ำกว่า 6 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ * หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่มีการเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเวปไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	3 คะแนน – มีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรเปิดสอนทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว มากกว่า 4 แห่ง
	2 คะแนน – มีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรเปิดสอนทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว ตั้งแต่ 2-4 แห่ง
	1 คะแนน – มีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรเปิดสอนทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว น้อยกว่า 2 แห่ง
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน * หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae. go.th/index.php	3 – คะแนน มีจำนวนวิสาหกิจชุมชน/ พท. มากกว่า 20 แห่ง ต่อ 100 ตร.กม.
	2 – คะแนน มีจำนวนวิสาหกิจชุมชน/ พท. ตั้งแต่ 10 แห่ง ถึง 20 แห่ง ต่อ 100 ตร.กม.
	1 – คะแนน มีจำนวนวิสาหกิจชุมชน/ พท. ต่ำกว่า 20 แห่ง ต่อ 100 ตร.กม.
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) * หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสดและตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	3 – คะแนน มีตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน จำนวน 30 แห่งขึ้นไป
	2 – คะแนน มีตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน จำนวน 20 – 30 แห่ง
	1 – คะแนน มีตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน จำนวนน้อยกว่า 20 แห่ง
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) * หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่	3 – คะแนน มีจำนวนสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) / พท. มากกว่า 5 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.
	2 – คะแนน มีจำนวนสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) / พท. จำนวน 2 - 5 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	1 – คะแนน มีจำนวนสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) / พท. น้อยกว่า 2 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี * หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	3 – คะแนน มีจำนวนเทศกาลงานประเพณี / พท. มากกว่า 2 เทศกาล ต่อเดือน
	2 – คะแนน มีจำนวนเทศกาลงานประเพณี / พท. 1-2 เทศกาล ต่อเดือน
	1 – คะแนน มีจำนวนเทศกาลงานประเพณี / พท. น้อยกว่า 1 เทศกาล ต่อเดือน
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีจำนวนนักท่องเที่ยว/ พท. มากกว่า 134,000 คนต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีจำนวนนักท่องเที่ยว/ พท. ตั้งแต่ 67,000 ถึง 134,000 คนต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีจำนวนนักท่องเที่ยว/ พท. ต่ำกว่า 67,000 คนต่อ 100 ตร.กม.
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีจำนวนห้องพัก/พท. มากกว่า 500 ห้องต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีจำนวนห้องพัก/พท. ตั้งแต่ 250 ถึง 500 ห้องต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีจำนวนห้องพัก/พท. ต่ำกว่า 250 ห้องต่อ 100 ตร.กม.
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 2.92 แห่งต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวตั้งแต่ 1.46 ถึง 2.92 แห่งต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวต่ำกว่า 1.46 แห่งต่อ 100 ตร.กม.
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้	3 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ มากกว่า 107,400 คนต่อ 100 ตร.กม.

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ ตั้งแต่ 53,700 ถึง 107,400 คนต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ ต่ำกว่า 53,700 คนต่อ 100 ตร.กม.
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ มากกว่า 63,600 คนต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ ตั้งแต่ 31,800 ถึง 63,600 คนต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ ต่ำกว่า 31,800 คนต่อ 100 ตร.กม.
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ มากกว่า 50,600 ล้านบาทต่อปี
	2 คะแนน – มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ ตั้งแต่ 25,300 ถึง 50,600 ล้านบาทต่อปี
	1 คะแนน – มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ ต่ำกว่า 25,300 ล้านบาทต่อปี
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ ในพื้นที่ มากกว่า 236,400 ล้านบาทต่อปี
	2 คะแนน – มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ ในพื้นที่ ตั้งแต่ 118,200 ถึง 236,400 ล้านบาทต่อปี
	1 คะแนน – มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ ในพื้นที่ ต่ำกว่า 118,200 ล้านบาทต่อปี
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมในพื้นที่ มากกว่า 76%
	2 คะแนน – มีอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมในพื้นที่ ตั้งแต่ 38% ถึง 76%
	1 คะแนน – มีอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมในพื้นที่ ต่ำกว่า 38%

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ มากกว่า 2.32 วัน
	2 คะแนน – มีวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ ตั้งแต่ 1.16 ถึง 2.32 วัน
	1 คะแนน – มีวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ ต่ำกว่า 1.16 วัน
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในพื้นที่ มากกว่า 4.32 วัน
	2 คะแนน – มีวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในพื้นที่ ตั้งแต่ 2.16 ถึง 4.32 วัน
	1 คะแนน – มีวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในพื้นที่ ต่ำกว่า 2.16 วัน
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 คะแนน – มีประเภทของนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่ท่องเที่ยว มากกว่า 88%
	2 คะแนน – มีประเภทของนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่ท่องเที่ยว ตั้งแต่ 44% ถึง 88%
	1 คะแนน – มีประเภทของนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่ท่องเที่ยว ต่ำกว่า 44%
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	3 คะแนน – มีสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่มากกว่า 72%
	2 คะแนน – มีสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ตั้งแต่ 36% ถึง 72%
	1 คะแนน – มีสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ต่ำกว่า 36%
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ	3 คะแนน – มีงบประมาณต่อนักท่องเที่ยว มากกว่า 63.62 บาท/คน

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
(งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนักงบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	2 คะแนน – มีงบประมาณต่อนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ 31.81 ถึง 63.62 บาท/คน
	1 คะแนน – มีงบประมาณต่อนักท่องเที่ยว ต่ำกว่า 31.81 บาท/คน
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	3 คะแนน – มีค่าคุณภาพน้ำ (WQI) เฉลี่ย มากกว่า 4.2
	2 คะแนน – มีค่าคุณภาพน้ำ (WQI) เฉลี่ย ตั้งแต่ 2.1 ถึง 4.2
	1 คะแนน – มีค่าคุณภาพน้ำ (WQI) เฉลี่ย ต่ำกว่า 2.1
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ	3 คะแนน – มีสัดส่วนการกำจัดขยะ มากกว่า 54%
	2 คะแนน – มีสัดส่วนการกำจัดขยะ ตั้งแต่ 27% ถึง 54%
	1 คะแนน – มีสัดส่วนการกำจัดขยะ ต่ำกว่า 27%

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัล คุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	3 คะแนน – มีประเด็นหรือหัวข้อที่ถูกกล่าวถึง 3 ข้อขึ้นไป
	2 คะแนน – มีประเด็นหรือหัวข้อที่ถูกกล่าวถึง 2 ข้อ
	1 คะแนน – มีประเด็นหรือหัวข้อที่ถูกกล่าวถึง 1 ข้อ
	0 คะแนน – ไม่มีประเด็นหรือหัวข้อที่ถูกกล่าวถึง

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	3 คะแนน – มีจำนวนจุดผ่านแดนถาวร มากกว่า 8 แห่ง
	2 คะแนน – มีจำนวนจุดผ่านแดนถาวร ตั้งแต่ 4 ถึง 8 แห่ง
	1 คะแนน – มีจำนวนจุดผ่านแดนถาวร ต่ำกว่า 4 แห่ง
	0 คะแนน – ไม่มีจำนวนจุดผ่านแดนถาวร

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีอัตราการขยายตัวของรายได้ มากกว่า 22.8 %
	2 คะแนน – มีอัตราการขยายตัวของรายได้ ตั้งแต่ 11.4% ถึง 22.8%
	1 คะแนน – มีอัตราการขยายตัวของรายได้ ต่ำกว่า 11.4%
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมากกว่า 3,316 บาท/คน/วัน
	2 คะแนน – มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ตั้งแต่ 1,658 ถึง 3,316 บาท/คน/วัน
	1 คะแนน – มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่ำกว่า 1,658 บาท/คน/วัน

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ด้านศิลปะความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	3 คะแนน – มีจำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ มากกว่า 48 แห่งต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีจำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ ตั้งแต่ 24 ถึง 48 แห่งต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีจำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ ต่ำกว่า 24 แห่งต่อ 100 ตร.กม.

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	3 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงต่อพื้นที่มากกว่า 1.26 เส้นต่อ 100 ตร.กม.
	2 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงต่อพื้นที่ตั้งแต่ 0.63 ถึง 1.26 เส้นต่อ 100 ตร.กม.
	1 คะแนน – มีสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงต่อพื้นที่ ต่ำกว่า 0.63 เส้นต่อ 100 ตร.กม.
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำ หรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	3 คะแนน – มีจำนวนเที่ยวเรือ มากกว่า 218,830 เที่ยวเรือ/ปี
	2 คะแนน – มีจำนวนเที่ยวเรือ ตั้งแต่ 109,415 ถึง 218,830 เที่ยวเรือ/ปี
	1 คะแนน – มีจำนวนเที่ยวเรือ ต่ำกว่า 109,415 เที่ยวเรือ/ปี
5.1.3 รถไฟ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวน	3 คะแนน – มีสัดส่วนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านมากกว่า 80%

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
จังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	2 คะแนน – มีสัดส่วนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านตั้งแต่ 40% ถึง 80%
	1 คะแนน – มีสัดส่วนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านต่ำกว่า 40%
	0 คะแนน – ไม่มีเส้นทางรถไฟผ่าน
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	3 คะแนน – มีจำนวนเที่ยวบินมากกว่า 78,000 เที่ยวบิน/ปี
	2 คะแนน – มีจำนวนเที่ยวบิน ตั้งแต่ 39,000 ถึง 78,000 เที่ยวบิน/ปี
	1 คะแนน – มีจำนวนเที่ยวบิน ต่ำกว่า 39,000 เที่ยวบิน/ปี
	0 คะแนน – ไม่มีสนามบินเชิงพาณิชย์

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**หลักเกณฑ์ให้คะแนน**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 คะแนน – มีการประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน มากกว่า 94%
	2 คะแนน – มีการประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ตั้งแต่ 47% ถึง 94%
	1 คะแนน – มีการประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ต่ำกว่า 47%

*** หมายเหตุ** ข้อ 1.3 1.4 1.5 1.6 และ 1.7 เป็นหลักเกณฑ์ด้านความพร้อมของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว ที่คณะที่ปรึกษาได้กำหนดเพิ่มเติมในการประเมินศักยภาพของพื้นที่

2.2 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์และแนวโน้มทางการท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่หน่วยงานจำเป็นจะต้องพิจารณาเพื่อให้การดำเนินงานสอดรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยคณะที่ปรึกษาได้แบ่งโครงสร้างการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

2.2.1 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในระดับโลก

2.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันตกเฉียงใต้

2.2.3 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย

2.2.4 สรุปสถานการณ์และแนวโน้มสำคัญทางการท่องเที่ยว

2.2.1 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในระดับโลก

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวนับเป็นกิจกรรมที่สร้างการเติบโตให้แก่ระบบเศรษฐกิจโลกทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยในทางตรงเกิดจากการใช้จ่ายในสินค้าและบริการของนักท่องเที่ยว ขณะที่ในทางอ้อมจะเกิดจากการลงทุนของภาครัฐ และเอกชน รวมถึงเงินหมุนเวียนในระบบที่เกิดขึ้นจากการจ้างงาน ซึ่งจากรายงานประจำปีของ UNWTO (2017) พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 การท่องเที่ยวและการเดินทาง สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ระบบเศรษฐกิจโลกจำนวน 7,613.30 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมเศรษฐกิจโลก และในปี พ.ศ. 2560 คาดว่าจะเติบโตขึ้น ร้อยละ 3.60 หรือสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ระบบเศรษฐกิจโลกประมาณ 7,884.70 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่า จะมีการเติบโตต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.90 ต่อปี ไปจนถึงปี พ.ศ. 2570 ซึ่งจะทำให้มีมูลค่าประมาณ 11,512.90 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.40 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมเศรษฐกิจโลก ในปี พ.ศ. 2570

ภาพที่ 2-3 รายได้ทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก (ซ้าย) และสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมเศรษฐกิจโลก (ขวา)

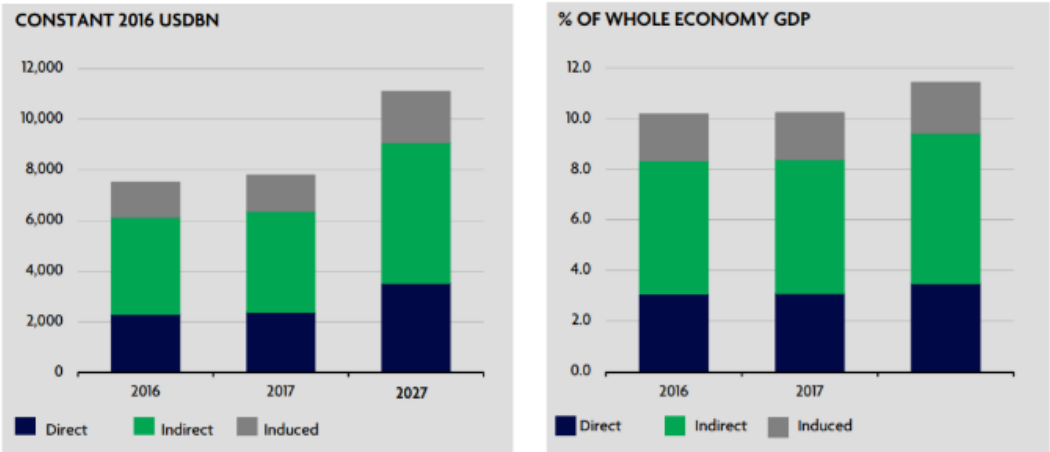

ที่มา: UNWTO, 2017

สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศ (Inbound Travel)

UNWTO (2017) รายงานการเติบโตอย่างต่อเนื่องของจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศ เฉลี่ยช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2559 คิดเป็นร้อยละ 3.90 โดยในปี พ.ศ. 2559 มีนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศจำนวน 1,235 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 จำนวน 46 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.90 โดยทวีปที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้ามากที่สุด คือ ทวีปยุโรป มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าอยู่ที่ 603.70 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 49.90 ของจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าทั้งหมด ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าอยู่ที่ 264 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ทวีปอเมริกา และทวีปแอฟริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 192.70 และ 53.40 ล้านคน ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเติบโตเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2559 พบว่า ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีการเติบโตเฉลี่ยสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.50 รองลงมาคือ ทวีปแอฟริกา คิดเป็นร้อยละ 4.70 ภูมิภาคตะวันออกกลาง คิดเป็นร้อยละ 4.30 ทวีปอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 3.70 และทวีปยุโรป คิดเป็นร้อยละ 2.80 ดังแสดงในตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศในระดับโลกจำแนกตามทวีป

	International tourist arrivals (million)							Market share (%)	Change (%)			Average a year (%)
	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016*	2016*	14/13	15/14	16*/15	2005-'16*
World	**435**	**526**	**674**	**809**	**953**	**1,189**	**1,235**	**100**	**4.0**	**4.5**	**3.9**	**3.9**
Advanced economies[1]	299	337	424	470	516	654	685	55.5	5.7	5.0	4.8	3.5
Emerging economies[1]	136	189	250	339	437	536	550	44.5	2.1	4.0	2.7	4.5
By UNWTO regions:												
Europe	**261.5**	**303.5**	**386.6**	**453.2**	**489.0**	**603.7**	**616.2**	**49.9**	**1.7**	**4.8**	**2.1**	**2.8**
Northern Europe	28.7	36.4	44.8	59.9	62.8	75.4	80.2	6.5	5.3	6.5	6.4	2.7
Western Europe	108.6	112.2	139.7	141.7	154.4	181.4	181.5	14.7	2.2	3.5	0.0	2.3
Central/Eastern Europe	33.9	58.9	69.6	95.3	98.5	121.4	126.0	10.2	-9.1	5.4	3.8	2.6
Southern/Medit. Europe	90.3	96.0	132.6	156.4	173.3	225.5	228.5	18.5	6.9	4.9	1.3	3.5
-of which EU-28	230.1	266.0	330.5	367.9	384.3	477.8	500.1	40.5	4.7	5.3	4.7	2.8
Asia and the Pacific	**55.9**	**82.1**	**110.4**	**154.1**	**208.1**	**284.0**	**308.4**	**25.0**	**6.1**	**5.4**	**8.6**	**6.5**
North-East Asia	26.4	41.3	58.3	85.9	111.5	142.1	154.3	12.5	7.3	4.3	8.6	5.5
South-East Asia	21.2	28.5	36.3	49.0	70.5	104.2	113.2	9.2	2.9	7.4	8.6	7.9
Oceania	5.2	8.1	9.6	10.9	11.4	14.3	15.6	1.3	6.1	7.6	9.4	3.3
South Asia	3.2	4.2	6.1	8.3	14.7	23.4	25.3	2.0	12.9	2.3	7.8	10.7
Americas	**92.8**	**108.9**	**128.2**	**133.3**	**150.1**	**192.7**	**199.3**	**16.1**	**8.5**	**5.9**	**3.5**	**3.7**
North America	71.8	80.5	91.5	89.9	99.5	127.5	130.5	10.6	9.7	5.5	2.4	3.4
Caribbean	11.4	14.0	17.1	18.8	19.5	24.1	25.2	2.0	5.5	8.1	4.7	2.7
Central America	1.9	2.6	4.3	6.3	7.8	10.2	10.7	0.9	5.6	6.8	4.9	5.0
South America	7.7	11.7	15.3	18.3	23.2	30.8	32.8	2.7	7.1	5.9	6.6	5.4
Africa	**14.8**	**18.7**	**26.2**	**34.8**	**50.4**	**53.4**	**57.8**	**4.7**	**0.6**	**-2.9**	**8.1**	**4.7**
North Africa	8.4	7.3	10.2	13.9	19.7	18.0	18.6	1.5	-1.4	-12.0	3.5	2.7
Subsaharan Africa	6.4	11.5	16.0	20.9	30.7	35.4	39.2	3.2	1.9	2.4	10.5	5.9
Middle East	**9.6**	**12.7**	**22.4**	**33.7**	**55.4**	**55.6**	**53.6**	**4.3**	**8.7**	**0.6**	**-3.7**	**4.3**

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©. Please see page 9 for symbols and abbreviations. (Data as collected by UNWTO, July 2017)

1 Classification based on the International Monetary Fund (IMF); see the Statistical Annex of the IMF *World Economic Outlook* of April 2017, page 176, at www.imf.org/en/publications/weo.

ที่มา: UNWTO, 2017

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศจำแนกรายประเทศ พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศมากที่สุด จำนวน 82.60 ล้านคน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และสเปน มีจำนวน 75.60 ล้านคนเท่ากัน สำหรับประเทศไทย พบว่า ในปี 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศเป็นอันดับ 9 ของโลก มีจำนวน 32.60 ล้านคน คิดเป็นรายได้ 49.90 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2558 พบว่า นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

คิดเป็นร้อยละ 8.90 และรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.70 ซึ่งอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มากกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวที่ได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และแสดงให้เห็นถึงความสามารถของประเทศไทยในการปรับโครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยวให้มุ่งเน้นกลุ่มตลาดคุณภาพมากขึ้น ควบคู่กับการกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศมากที่สุด (ซ้าย) และประเทศที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวขาเข้าระหว่างประเทศมากที่สุด (ขวา)

International tourist arrivals			(million)		Change (%)	
Rank		Series	2015	2016*	15/14	16*/15
1	France	TF	84.5	82.6	0.9	-2.2
2	United States	TF	77.5	75.6	3.3	-2.4
3	Spain	TF	68.5	75.6	5.5	10.3
4	China	TF	56.9	59.3	2.3	4.2
5	Italy	TF	50.7	52.4	4.4	3.2
6	United Kingdom	TF	34.4	35.8	5.6	4.0
7	Germany	TCE	35.0	35.6	6.0	1.7
8	Mexico	TF	32.1	35.0	9.4	8.9
9	Thailand	TF	29.9	32.6	20.6	8.9
10	Turkey	TF	39.5	..	-0.8	..

International tourism receipts		US$				Local currencies	
		(billion)		Change (%)		Change (%)	
Rank		2015	2016*	15/14	16*/15	15/14	16*/15
1	United States	205.4	205.9	7.0	0.3	7.0	0.3
2	Spain	56.5	60.3	-13.3	6.9	3.8	7.1
3	Thailand	44.9	49.9	16.9	11.0	23.0	14.7
4	China	45.0	44.4	2.1	-1.2	3.6	5.3
5	France	44.9	42.5	-22.9	-5.3	-7.6	-5.1
6	Italy	39.4	40.2	-13.3	2.0	3.8	2.3
7	United Kingdom	45.5	39.6	-2.3	-12.9	5.2	-1.4
8	Germany	36.9	37.4	-14.8	1.4	2.0	1.7
9	Hong Kong (China)	36.2	32.9	-5.8	-9.1	-5.8	-9.0
10	Australia	28.9	32.4	-8.2	12.3	10.2	13.5

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©. Please see page 9 for symbols and abbreviations. (Data as collected by UNWTO, July 2017)

ที่มา: UNWTO, 2017

สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศ (Outbound Travel)

แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2559 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจาก UNWTO (2017) แสดงให้เห็นอัตราเติบโตเฉลี่ยในภาพรวมของจำนวนนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศ ร้อยละ 3.90 ต่อปี โดยภูมิภาคที่ส่งออกนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3 อันดับแรก ได้แก่ ทวีปยุโรป ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และทวีปอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 48.30 25.60 และ 17.00 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2559 พบว่า ภูมิภาคที่มีการเติบโตของนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศเฉลี่ยต่อปีสูงที่สุด ได้แก่ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.80 ในขณะที่ทวีปยุโรป มีการเติบโตของนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศเฉลี่ยต่อปีต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.50 ดังแสดงในตาราง 2-4

ตารางที่ 2-4 จำนวนของนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศจำแนกตามทวีปและภูมิภาค

	International tourist arrivals by region of origin (million)								Market share (%)	Change (%)			Average a year (%)
Destinations	1990	1995	2000	2005	2010	2014	2015	2016*	2016*	14/13	15/14	16*/15	2005-16*
World	**435**	**526**	**674**	**809**	**953**	**1,138**	**1,189**	**1,235**	**100**	**4.0**	**4.5**	**3.9**	**3.9**
From:													
Europe	251.2	303.5	390.3	452.3	496.7	567.6	583.8	596.1	48.3	1.5	2.9	2.1	2.5
Asia and the Pacific	58.7	86.3	114.1	152.8	206.0	272.0	293.6	316.5	25.6	7.1	8.0	7.8	6.8
Americas	99.3	108.1	130.6	136.5	155.6	188.6	200.2	209.9	17.0	7.4	6.2	4.9	4.0
Middle East	8.2	8.5	12.8	21.4	33.5	37.6	37.4	34.8	2.8	5.7	-0.6	-6.9	4.5
Africa	9.8	11.5	14.9	19.3	28.3	34.4	36.0	39.2	3.2	7.3	4.7	9.0	6.6
Origin not specified[1]	7.4	8.1	11.0	26.8	33.0	37.8	38.5	38.8	3.1				
Same region	349.6	422.6	532.9	632.3	728.3	867.7	907.0	946.8	76.6	3.6	4.5	4.4	3.7
Other regions	77.7	95.3	129.9	149.9	191.8	232.3	244.0	249.7	20.2	6.0	5.0	2.3	4.7

ที่มา: UNWTO, 2017

เมื่อพิจารณาสัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวจำแนกรายประเทศ พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 สาธารณรัฐประชาชนจีน มีการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวสูงสุดในโลก คิดเป็นร้อยละ 21.40 หรือคิดเป็นมูลค่า 261.10 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเป็นผลที่สะสมมาจากการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในสาธารณรัฐประชาชนจีนตามการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีการเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งชนชั้นกลางที่มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นเหล่านี้ให้ความสนใจกับการหาประสบการณ์ใหม่ทั้งภายในประเทศ และในต่างประเทศทั่วโลก (WEF, 2017) รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 10.10 คิดเป็นมูลค่า 123.60 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามด้วย สหราชอาณาจักร ร้อยละ 6.50 คิดเป็นมูลค่า 79.80 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศที่มีฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง อีกทั้งมีรายได้ต่อหัวของประชากรสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก

นอกจากนี้ยังมีประเทศที่อาจมีจำนวนนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศไม่มาก แต่มีการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อหัวสูงที่น่าสนใจ คือ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเครือรัฐออสเตรเลีย มีค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อหัวประชากร คิดเป็นมูลค่า 3,284 และ 1,026 เหรียญสหรัฐฯ ตามลำดับ ดังที่แสดงให้เห็นในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 ข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 10 อันดับแรก

	International tourism expenditure (US$ billion)		Local currencies change (%)		Market share (%)	Population (million)	Expenditure per capita (US$)	International departures (million)			
								Total including same-day		of which overnight	
Rank	2015	2016*	15/14	16*/15	2016*	2016	2016*	2015	2016*	2015	2016*
1 China	249.8	261.1	11.4	11.7	21.4	1,383	189	127.9	135.1	..	..
2 United States	114.7	123.6	8.6	7.8	10.1	323	382	130.4	..	74.0	..
3 Germany	77.5	79.8	-0.6	3.2	6.5	83	964	..	..	83.7	..
4 United Kingdom	63.3	63.6	8.8	13.8	5.2	66	970	65.7	70.8	64.2	69.4
5 France	39.3	40.5	-3.5	3.3	3.3	65	627	30.6	..	26.6	..
6 Canada	30.1	29.1	1.3	0.0	2.4	36	802	56.0	53.0	32.3	31.3
7 Korea (ROK)	25.3	26.6	9.0	5.4	2.2	51	520	19.3	22.4	..	..
8 Italy	24.4	25.0	1.4	2.4	2.0	61	411	61.2	62.6	27.9	28.7
9 Australia	23.8	24.9	6.1	6.0	2.0	24	1,026	9.5	9.9	9.5	9.9
10 Hong Kong (China)	23.1	24.2	4.7	5.1	2.0	7	3,284	89.1	91.8	..	..

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©. Please see page 9 for symbols and abbreviations. (Data as collected by UNWTO, July 2017)

ที่มา: UNWTO, 2017

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

นอกจากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละทวีปของโลกแล้ว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน โดยจากรายงานของ ITB (2016) พบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

(1) ในทวีปยุโรป นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมเมือง (City Trip) เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.00 และเพื่อเข้าร่วมเทศกาล (Events) เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ในขณะที่ ความนิยมในการท่องเที่ยวในชนบท (Countryside) ลดลงร้อยละ 8.00 และการท่องเที่ยวภูเขา (Mountain) ลดลงร้อยละ 8.00 อีกทั้งพบว่า นักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีแนวโน้มที่จะเลือกพักในบ้านส่วนตัวของเพื่อนหรือครอบครัวมากขึ้น ซึ่งสะท้อนการตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวยุโรปที่มากขึ้น ความกังวลด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวของชาวยุโรปข้างต้น ส่งผลให้พฤติกรรมการเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเปลี่ยนไป โดยมีแนวโน้มท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการเติบโตของการท่องเที่ยวภายในทวีปยุโรป ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.00 ในขณะที่ชาวยุโรปมีการเดินทางไปท่องเที่ยวยังทวีปเอเชีย เติบโตร้อยละ 2.00 ส่วนทวีปอเมริกา การเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปลดลงร้อยละ 1.00 ดังแสดงในภาพที่ 2-4

ภาพที่ 2-4 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยว (ขวา) และจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป (ซ้าย)

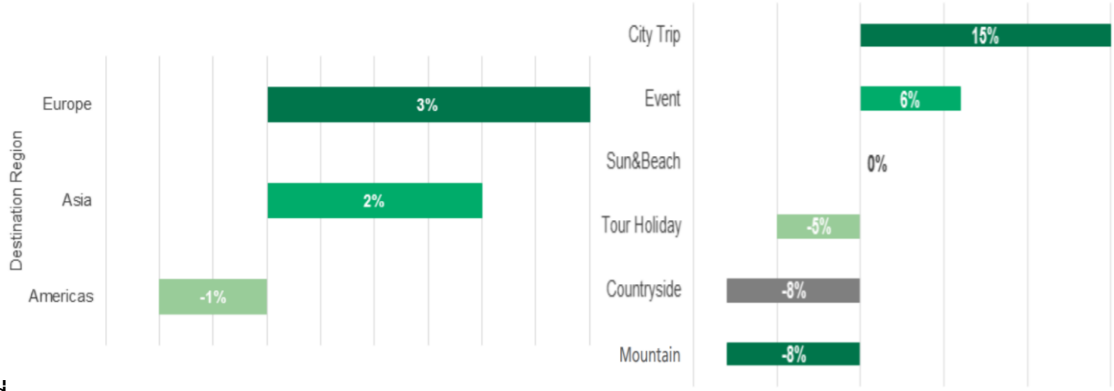

ที่มา: ITB, 2016

(2) ในทวีปเอเชีย พฤติกรรมนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.00 การท่องเที่ยวในชนบท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.00 การท่องเที่ยวในเมือง เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.00 โดยจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ในกลุ่มนักท่องเที่ยวเอเชีย คือทวีปเอเชีย ร้อยละ 14.00 และทวีปอเมริการ้อยละ 11.00 ในขณะที่ความนิยมในการท่องเที่ยวไปยังทวีปยุโรปของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย ลดลงร้อยละ 1.00 ดังที่แสดงในภาพที่ 2-5 สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ในประเทศในทวีปเอเชียมีการกระตุ้นการท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงการเปิดแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่มีราคาถูกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวในทวีปยุโรป ประกอบกับผลพวงของเหตุการณ์ความรุนแรง

และการก่อการร้ายในทวีปยุโรปที่ทำให้นักท่องเที่ยวเอเชียตัดสินใจเดินทางภายในภูมิภาคเดียวกันซึ่งมีความเสี่ยงจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ต่ำกว่า

ภาพที่ 2-5 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยว (บน) และจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย (ล่าง)

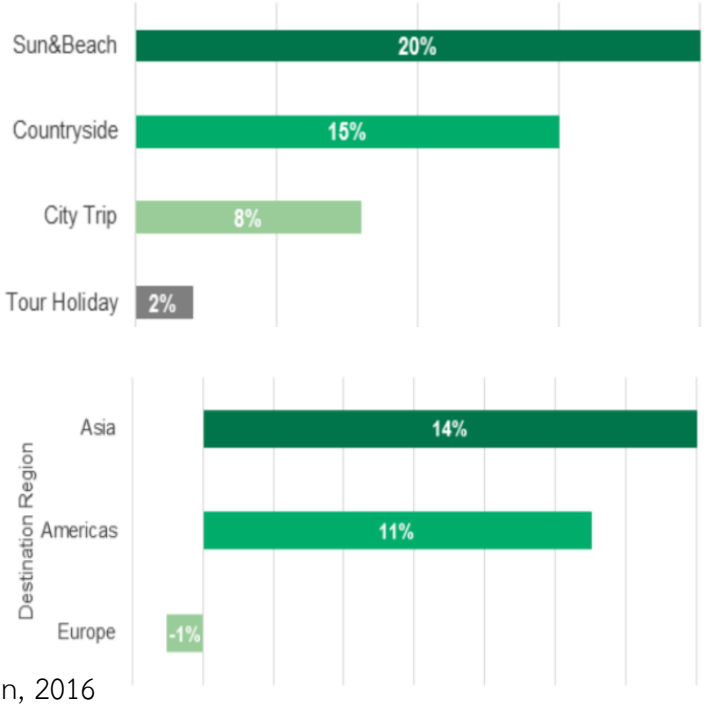

ที่มา: ITB Berlin, 2016

(3) ในทวีปอเมริกา ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาออกระหว่างประเทศสูงที่สุด คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งพบว่ามีพฤติกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 การท่องเที่ยวในวันหยุดยาว เพิ่มขึ้นร้อยละ 9 และการท่องเที่ยวในชนบท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ดังแสดงในภาพที่ 2-6

ภาพที่ 2-6 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา

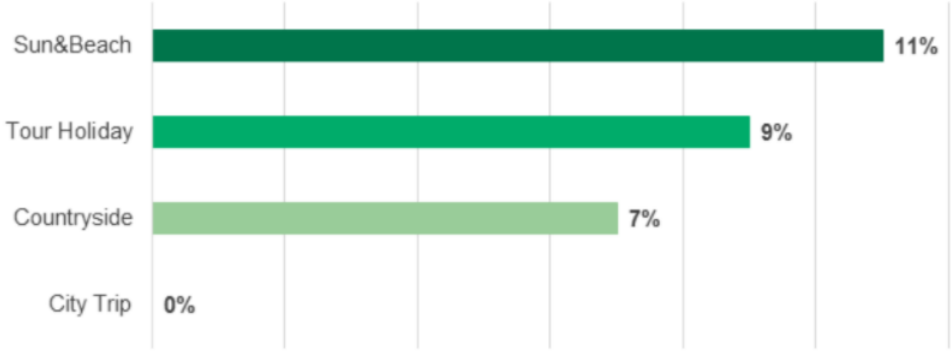

ที่มา: ITB Berlin, 2016

ศักยภาพในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวภาพรวมระดับโลก

จากรายงาน WTTC (2017) ได้แสดงดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการเดินทาง อันประกอบด้วย หัวข้อดัชนีหลัก ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ 2) ความปลอดภัยและสวัสดิการในการรักษาความปลอดภัย 3) สุขอนามัย 4) ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์และตลาดแรงงาน 5) ความพร้อมของระบบเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร 6) ระดับการให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของประเทศ 7) ความเปิดรับกับต่างประเทศ 8) ความสามารถในการแข่งขันด้านราคา 9) ความยั่งยืนของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 10) โครงสร้างพื้นฐานด้านอากาศยาน 11) โครงสร้างพื้นฐานของรถรางและท่าเรือ 12) โครงสร้างพื้นฐานในการบริการด้านท่องเที่ยว 13) ทรัพยากรธรรมชาติ และ 14) ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ซึ่งจากดัชนีดังกล่าว พบว่า ราชอาณาจักรสเปนมีความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับที่ 1 ของโลก ตามมาด้วยสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นอันดับที่ 2 และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นอันดับที่ 3 ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้คะแนนรวมเฉลี่ยจากค่าดัชนีในทุกด้านอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคยุโรปและยูเรเชียเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่งของโลก แม้ว่าจะมีประเด็นด้านความปลอดภัยที่ลดลงในยุโรปตะวันตกและยุโรปใต้ ในขณะที่ทวีปอเมริกามีศักยภาพเป็นอันดับ 2 ของโลก โดยประเทศในภูมิภาคอเมริกาเหนือ มีขีดความสามารถในการรักษาความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว

ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตมากที่สุดในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยประเทศที่มีการปรับปรุงตามดัชนีชี้วัดอย่างดีเยี่ยม ได้แก่ ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี ในขณะที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเครือรัฐออสเตรเลียมีโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับโลกและอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมมากที่สุดในโลก แต่มีข้อเสียเปรียบทางราคา ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคเอเชียใต้เป็นกลุ่มประเทศที่มีการแข่งขันด้านราคาสูงขึ้น และคาดการณ์ว่าการปรับปรุงนโยบายการขอตรวจลงตราในภูมิภาคอาจช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเดินทางได้มากขึ้น

ภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ มีการปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกีฬา โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ภาคการผลิตและบริการรวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมยังไม่ได้รับการพัฒนาและถูกใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเปิดกว้างทางสังคม วัฒนธรรม และความปลอดภัยยังคงเป็นอุปสรรคใหญ่ที่สุดของภูมิภาคนี้

แนวโน้มการท่องเที่ยวระดับโลก

Horwath HTL (2015) ได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสากลและสรุปแนวโน้มการท่องเที่ยวสำคัญที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะกลางถึงระยะยาวทั้งสิ้น 10 ประเด็น แบ่งออกเป็นด้านอุปสงค์ 5 ประเด็น และด้านอุปทาน 5 ประเด็น ดังแสดงในภาพที่ 2-7 ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2-7 แนวโน้มการท่องเที่ยวระดับโลก

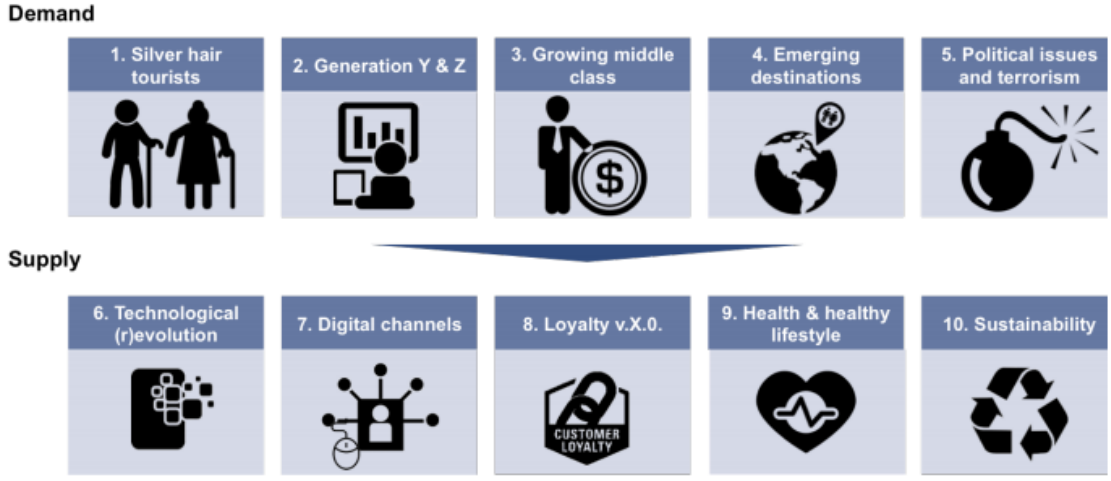

ที่มา: Horwath HTL, 2015

ด้านอุปสงค์ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ การเติบโตของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การเติบโตของนักท่องเที่ยว Generation Y และ Generation Z การเติบโตของประชากรกลุ่มชนชั้นกลาง การเติบโตของตลาดเกิดใหม่ และประเด็นทางการเมืองและการก่อการร้าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) การเติบโตของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (Silver Hair Tourists) ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรในระดับโลกที่ทำให้หลายประเทศกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Aging Society) โดยคาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12 ในปี พ.ศ. 2556 เป็นร้อยละ 21 ในปี 2593 และจะเป็นหนึ่งในกลุ่มนักท่องเที่ยวสำคัญของทุกตลาดทั่วโลกเพราะเป็นกลุ่มที่มีเงินออมและมีเงินที่พร้อมสำหรับการใช้จ่ายสูง (Dispoable Income) แต่ประชากรในกลุ่มนี้มีความต้องการที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นในเรื่องของการบริการและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องของการสื่อสารและรูปแบบการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่า ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุจะมีความเท่าทันต่อเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ แต่นิยมการมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า (Face-to-face Interaction) โดยมองว่าเป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่น่าเชื่อถือมากกว่าการบริการหรือการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านระบบ

เทคโนโลยี อีกทั้งต้องการบริการที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับความต้องการส่วนบุคคล (Personalized Services) ในขณะที่รูปแบบการท่องเที่ยวจะเน้นการท่องเที่ยวทำให้รู้สึกเยาว์วัยมีชีวิตชีวา รวมถึงการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ และการท่องเที่ยวที่ส่งผลดีต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต

(2) การเติบโตของนักท่องเที่ยว Generation Y และ Generation Z เป็นอีกการเติบโตที่ส่งผลสำคัญต่อการวางแผนในระยะยาวทุกอุตสาหกรรมในระดับโลก เนื่องจากพฤติกรรมของกลุ่มเจนวายและเจนซีมีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากกลุ่มอื่น ๆ เพราะเติบโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดย Horwath HTL (2015) พยากรณ์ว่าภายในปี 2568 นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 50 หรือครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวทั้งหมดทั่วโลก ลักษณะโดยทั่วไป ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลที่มากขึ้น มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสูง มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงบ่อย และชื่นชอบการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงกับเรื่องราวในชีวิตประจำวันของตนเองได้

(3) การเติบโตของประชากรกลุ่มชนชั้นกลาง (Growing Middle Class) โดยคาดการณ์ว่า ในภาพรวมทั่วโลกจะมีจำนวนประชากรในกลุ่มชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นจาก 1.8 พันล้านคน ในปี 2552 เป็น 3.2 พันล้านคน ในปี 2563 และเป็น 4.9 พันล้านคน ในปี 2573 โดยชนชั้นกลางจะเพิ่มขึ้นจากภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกเป็นเพียงภูมิภาคเดียวในโลก ในมิติด้านการท่องเที่ยว ชนชั้นกลางจะให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของเงิน (Value for Money) ผนวกกับความรู้ทางด้านภาษาที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้นิยมการเดินทางด้วยตัวเองมากกว่าการเดินทางแบบเป็นหมู่คณะกับบริษัทนำเที่ยว บริโภคสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่รู้สึกว่ามีความคุ้มค่าซึ่งสามารถเป็นความคุ้มค่าทางอรรถประโยชน์ (Functional Value) หรือความคุ้มค่าทางอารมณ์ (Emotional Value)

(4) การเติบโตของตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets) ซึ่งทำให้จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะในทวีปเอเชีย ภูมิภาคอเมริกาใต้ ภูมิภาคยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก รวมถึงภูมิภาคตะวันออกกลาง และทวีปแอฟริกา ซึ่งส่งผลให้การแข่งขันเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวของแต่ละประเทศทวีความรุนแรงขึ้น นอกเหนือจากในด้านของการแข่งขัน ยังพบว่าตลาดเกิดใหม่ในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐอินเดียเป็นตลาดศักยภาพสูงในการส่งออกนักท่องเที่ยว

(5) ประเด็นทางการเมืองและการก่อการร้าย (Political Issues and Terrorism) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของจุดหมายปลายทางเป็นอันดับต้น ๆ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมิติของความปลอดภัยที่นักท่องเที่ยวพิจารณาก่อนการเดินทางประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่ ความตึงเครียดทางการเมืองและสถานการณ์ทางการเมือง โอกาสในการถูกก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ด้านอุปทาน ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ วิวัฒนาการทางเทคโนโลยี ช่องทางดิจิทัล ความภักดีของลูกค้า รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ใส่ใจสุขภาพ และการให้ความสำคัญกับความยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) วิวัฒนาการทางเทคโนโลยี (Technological Revolution) มีอิทธิพลต่อการออกแบบอุปทานทางการท่องเที่ยวอย่างมาก อุตสาหกรรมทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องปรับแนวทางในการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวโดยการผนวกเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าไปในผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยวได้ เทคโนโลยีหลักที่จะมีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สมาร์ตโฟน ระบบรายงานข้อมูลทันที (Real-time Insight) ปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล (Digital Interaction) เทคโนโลยีหุ่นยนต์ (Robots) และอุปกรณ์สวมใส่อัจฉริยะ (Smart Wearables)

(2) ช่องทางดิจิทัล (Digital Channels) กลายเป็นช่องทางหลักและเป็นช่องทางพื้นฐานของคนในปัจจุบันสำหรับใช้หาข้อมูล ส่งข้อมูล และรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า “ช่องทางดิจิทัลเป็นจุดเริ่มต้นและจุดจบของการเดินทาง” กล่าวคือ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันเริ่มต้นวางแผนการเดินทางผ่านการหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ หรือธุรกิจที่ได้ไปใช้บริการมาผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต Horwarth HTL (2015) รายงานว่า นักท่องเที่ยวในปัจจุบันเริ่มต้นการหาข้อมูลผ่านสมาร์ตโฟน แล้วจึงหาข้อมูลเชิงลึกต่อผ่านคอมพิวเตอร์ โดยมีสื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ เช่น Facebook Twitter และ Instagram ซึ่งเมื่อพิจารณารูปแบบช่องทาง พบว่า เป็นช่องทางเชิงรุก (Active Channel) ที่ผลักข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายมากกว่าการรอให้กลุ่มเป้าหมายเข้าทำการสืบค้น และจากข้อมูลของ Euromonitor (2015) พบว่า การซื้อขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวผ่านช่องทางดิจิทัลในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกจะมีการเติบโตแบบทวีคูณ จนทำให้ธุรกิจที่ไม่มีช่องทางติดต่อทางดิจิทัลเป็นเสมือนธุรกิจที่ไม่มีตัวตนสำหรับผู้บริโภค ซึ่งจากข้อมูล Euromonitor (2016) พบว่า นักท่องเที่ยวจองที่พักในระยะสั้นผ่านช่องทางดิจิทัลมากกว่า ร้อยละ 50.00 สร้างมูลค่าถึง 65 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ ITB (2017) ซึ่งพบว่า กลุ่มคนยุคมิลเลนเนียล (Millennials) (พ.ศ. 2527 - 2539) ที่มีกำลังการใช้จ่ายสูงมีความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอำนวยความสะดวก ทั้งในด้านข้อมูลการท่องเที่ยว การสำรองที่พักและการเดินทาง

(3) ความภักดีของลูกค้า (Loyalty) ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยสาเหตุของจำนวนผู้ประกอบการที่เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ อุตสาหกรรม รวมทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในปัจจุบันการออกแบบโปรแกรมความภักดีของลูกค้าจำเป็นต้องนำประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณา อีกทั้งจะต้องอำนวยความสะดวกในการแลกรับรางวัลที่ตรงกับความชื่นชอบของนักท่องเที่ยวแต่ละคนที่อาจแตกต่างกัน ซึ่งในส่วนนี้ฐานข้อมูลของลูกค้าจะมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้ภาคธุรกิจรู้ถึงความชื่นชอบของนักท่องเที่ยวได้ โปรแกรมความภักดีรูปแบบใหม่จะมีลักษณะของการประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการแลกรับรางวัลแบบทันทีทันใด (Instant Rewards) เช่น การให้นักท่องเที่ยวดาวน์โหลดแอปพลิเคชันและทำการลงทะเบียนเข้าพักด้วยตนเองเพื่อรับเครื่องดื่มฟรี หรือการให้นักท่องเที่ยวเขียนรีวิวบนช่องทางดิจิทัลเพื่อรับส่วนลดในการพักในครั้งถัดไป เป็นต้น

(4) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ใส่ใจสุขภาพ (Health and Healthy Lifestyles) นับเป็นการดูแลสุขภาพในเชิงป้องกัน ซึ่งทำให้กระแสการดูแลสุขภาพมีความชัดเจนมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบของการรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ การออกกำลังกาย การทำสปา รวมถึงกิจกรรม

ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ผู้บริโภคยังให้ความสำคัญกับความสะอาดและสุขอนามัยของสถานที่ท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญมากขึ้นกับการเลือกที่พักที่มีบรรยากาศผ่อนคลาย มีการตกแต่งและใช้แสงไฟที่สามารถช่วยให้เกิดความผ่อนคลายทางอารมณ์

(5) การให้ความสำคัญกับความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งในรายงานของ Euromonitor (2017) กล่าวว่าปี พ.ศ. 2560 เป็นปีสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวไปในแนวทางยั่งยืน โดยมองว่าการให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่ปลายทางดังกล่าว เนื่องจาก 1) แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์เพื่อที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 2) นักท่องเที่ยวเองได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น 3) คุณลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำ ป่าไม้ ชั้นบรรยากาศ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ โดยปราศจากการรับผิดชอบ รวมถึงการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องยิ่งเป็นการเพิ่มโอกาสที่จะนำไปสู่ภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางธรรมชาติ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องเร่งปรับตัวไปสู่การเติบโตที่คำนึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและภูมิอากาศที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ United Nations (2016) ยังได้จัดทำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยให้ประเทศสมาชิกของสหประชาชาตินำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งจาก 17 เป้าหมายของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยนัยสำคัญ จำนวน 8 เป้าหมาย ได้แก่

(1) เป้าหมายที่ 8 ด้านการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม ตลอดจนส่งเสริมการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะกับทุกคน

(2) เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำทั้งระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

(3) เป้าหมายที่ 11 ด้านการสร้างชุมชนและเมืองที่มีความปลอดภัย ยืดหยุ่น และยั่งยืน

(4) เป้าหมายที่ 12 ด้านการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน

(5) เป้าหมายที่ 13 ด้านการตอบสนองอย่างเร่งด่วนต่อภาวการณ์เปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

(6) เป้าหมายที่ 14 ด้านการอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

(7) เป้าหมายที่ 15 ด้านการปกป้อง ฟื้นฟูระบบนิเวศอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน การต่อต้านการกลายเป็นทะเลทราย การต่อต้านและฟื้นฟูการเสื่อมของดิน และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

(8) เป้าหมายที่ 17 ด้านการสร้างความเข้มแข็งในการร่วมแรงและขยายพันธมิตรในระดับรัฐ เอกชน และประชาสังคมเพื่อบรรลุเป้าประสงค์การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุด โดยจากสถิติของ WTTC (2017) แสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2559 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีมูลค่า 119.70 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็น ร้อยละ 4.70 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และคาดว่าจะเติบโตขึ้นอีกร้อยละ 7.30 ในปี พ.ศ. 2560 ดังแสดงในภาพที่ 2-8

ภาพที่ 2-8 รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ซ้าย) และสัดส่วนของรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ขวา)

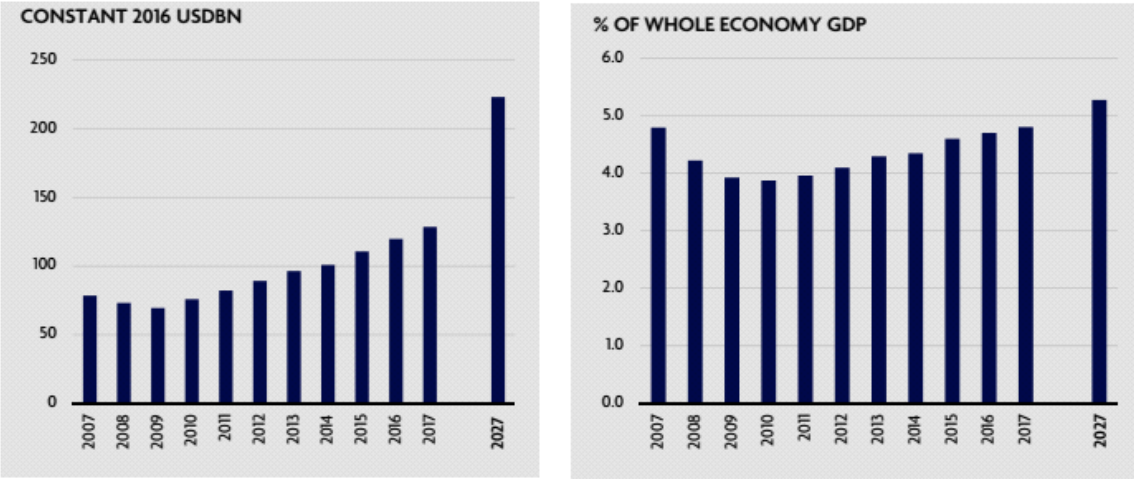

ที่มา: WTTC, 2017

นอกจากนั้น เมื่อคิดรวมคำนวณรายได้ทางอ้อมและตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว พบว่าในปี พ.ศ. 2559 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างมูลค่าภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูงถึง 301.11 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 11.80 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และคาดการณ์ว่าจะโตขึ้นอีก ร้อยละ 6.90 ในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งทำให้มีมูลค่า 322 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็น ร้อยละ 12.10 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในปี พ.ศ. 2570 จะมีมูลค่าถึง 563 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 13.50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดังแสดงในภาพที่ 2-9

ภาพที่ 2-9 รายได้ทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซ้าย) และสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ขวา)

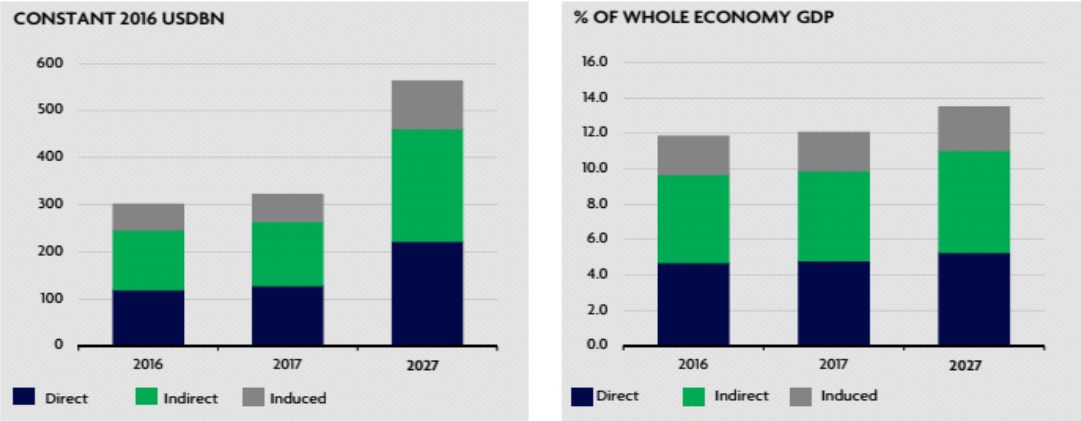

ที่มา: WTTC, 2017

ความสามารถทางการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นหนึ่งในภูมิภาคที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงที่สุดในโลก จากการจัดอันดับโดย WTTC (2017) แสดงให้เห็นว่าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นภูมิภาคที่มีการเติบโตรวดเร็วที่สุดในโลก ทั้งในด้านมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม การจ้างงาน และรายได้จากนักท่องเที่ยวขาเข้า มีเพียงในด้านการลงทุนเท่านั้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้อันดับที่ 1 ในการจัดอันดับ ทั้งนี้แม้การเติบโตด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะสูง แต่ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบันนั้นยังอยู่เพียงระดับกลางจากรายงานของ WEF (2017) ซึ่งรวบรวมขีดความสามารถทางการท่องเที่ยวโดยพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน (Enabling Environment) นโยบายภาครัฐและปัจจัยเกื้อหนุน (Travel and Tourism Policy and Enabling Conditions) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (Natural and Cultural Resources) พบว่า สาธารณรัฐสิงคโปร์มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาค และถูกจัดอยู่อันดับที่ 13 ของโลก ตามด้วยสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นอันดับที่ 2 ของภูมิภาคและเป็นอันดับที่ 26 ของโลก และประเทศไทยเป็นอันดับที่ 3 ของภูมิภาค และเป็นอันดับที่ 34 ของโลก ดังที่แสดงในตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2-6 อันดับและคะแนนขีดความสามารถด้านสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Country/Economy	Global rank	Business environment	Safety and security	Health and hygiene	Human resource and labour market	ICT readiness
SOUTH-EAST ASIA						
Singapore	13	6.1	6.5	5.5	5.6	6.1
Malaysia	26	5.4	5.8	5.2	5.2	5.2
Thailand	34	4.7	4.0	4.9	4.9	4.8
Indonesia	42	4.5	5.1	4.3	4.6	3.8
Vietnam	67	4.4	5.6	5.0	4.9	4.2
Philippines	79	4.3	3.6	4.8	4.8	4.0
Lao PDR	94	4.7	5.4	4.3	4.6	3.1
Cambodia	101	3.7	5.1	4.0	4.1	3.6
South-East Asia Average		4.7	5.2	4.8	4.8	4.3

ที่มา: WEF, 2017

ตารางที่ 2-7 คะแนนขีดความสามารถด้านนโยบายภาครัฐและปัจจัยเกื้อหนุน โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

	T&T policy and enabling conditions				Infrastructure			Natural and cultural resources	
Country/Economy	Prioritization of T&T	International Openness	Price Competitive-ness	Environmental Sustainability	Air Transport Infrastructure	Ground and port infrastructure	Tourist Service Infrastructure	Natural Resources	Cultural Resources & Business Travel
SOUTH-EAST ASIA									
Singapore	6.0	5.2	4.7	4.3	5.3	6.3	5.4	2.4	3.1
Malaysia	4.7	4.1	6.1	3.5	4.5	4.4	4.7	4.1	2.9
Thailand	5.0	3.8	5.6	3.6	4.6	3.1	5.8	4.9	2.8
Indonesia	5.6	4.3	6.0	3.2	3.8	3.2	3.1	4.7	3.3
Sri Lanka	5.2	3.1	5.6	3.9	2.6	3.9	3.2	4.1	1.6
Vietnam	4.0	3.0	5.3	3.4	2.8	3.1	2.6	4.0	3.0
Philippines	4.8	3.4	5.5	3.6	2.7	2.5	3.4	4.0	1.9
Lao PDR	4.7	3.0	5.7	3.8	2.1	2.4	3.5	3.0	1.3
Cambodia	5.1	3.5	5.1	3.3	2.1	2.4	2.9	3.2	1.6
South-East Asia Average	5.0	3.7	5.5	3.6	3.4	3.5	3.9	3.8	2.4

ที่มา: WEF, 2017

จากตารางที่ 2-6 และตารางที่ 2-7 พบว่า ในภาพรวมระดับภูมิภาค พบว่า องค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ในขณะที่ องค์ประกอบหลักด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาจำแนกรายปัจจัยย่อยในแต่ละกลุ่ม พบว่า ปัจจัยด้านความสามารถในการแข่งขันทางราคาสูงที่สุด โดยมี 5.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7.00 คะแนน และมีคะแนนด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการเดินทางเพื่อธุรกิจต่ำที่สุด โดยมี 2.40 คะแนน โดยปัจจัยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งภูมิภาคต่ำกว่า 4.00 ได้แก่ ด้านการเปิดกว้างระหว่างประเทศ (International Openness) ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) ด้านโครงสร้างการคมนาคมขนส่งทางอากาศ (Air Transport Infrastructure) ด้านโครงสร้างการขนส่งทางบกและทางน้ำ (Ground and Port Infrastructure) ด้านโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourist Service Infrastructure) ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural Resources) และด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการเดินทางเพื่อธุรกิจ (Cultural Resources and Business Travel)

แนวโน้มการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากข้อมูลของ UNWTO/GTERC (2014) ได้ระบุแนวโน้มทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3 ประเด็นหลักที่ควรคำนึงในการวางแผนระยะยาวของอุตสาหกรรม ดังนี้

(1) การเติบโตอย่างต่อเนื่องภายในภูมิภาค อันเป็นผลมาจากความสามารถในการแข่งขันทางราคา ทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศในภูมิภาคจึงต้องเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเติบโตที่จะเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงจำเป็นต้องพิจารณาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความยั่งยืนของทรัพยากร

(2) ยุคของนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียล โดยตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลจะกลายเป็นตลาดหลักของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในระดับโลกที่ระบุถึงการเติบโตของนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ซึ่งมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวในยุคก่อน ๆ เนื่องด้วยความสามารถในการสืบค้นข้อมูลที่มากขึ้น และอุปสรรคทางภาษาที่ลดลง ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลนิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง และให้ความสำคัญกับข้อมูลจากช่องทางดิจิทัล โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เป็นตลาดหลักของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวจีนจะมีช่องทางดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลที่แตกต่างออกไปจากนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ

(3) การให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของทุกประเทศในภูมิภาค ส่งผลให้การแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความรุนแรงมากขึ้น แต่ละประเทศจำเป็นต้องมีจุดยืนทางการแข่งขันที่ชัดเจน และจำเป็นต้องมีการกำหนดกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน ลดการพึ่งพากลุ่มตลาดที่ทับซ้อนกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

2.2.3 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2559 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีผลกระทบทางตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย คิดเป็นมูลค่า 1.29 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย (GDP) และคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2560 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 1.41 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย อีกทั้งมีการเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 6.7 ต่อปี ต่อเนื่องไปถึงปี พ.ศ. 2570 ซึ่งจะทำให้ในปี พ.ศ. 2570 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีมูลค่าประมาณ 2.71 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 14.30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาร่วมกับผลกระทบทางอ้อม (Indirect) และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว (Induced) จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว การลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการใช้จ่ายของผู้ได้รับการจ้างงานทั้งในทางตรง และทางอ้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ประเทศไทยประมาณ 2.91 ล้านล้านบาท

หรือคิดเป็นร้อยละ 20.60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทยและได้รับการคาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตโดยเฉลี่ย ร้อยละ 6.50 ต่อปี ซึ่งจะทำให้ภายในปี พ.ศ. 2570 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทย ประมาณ 6.00 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 31.70 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย ดังแสดงในภาพที่ 2-10

ภาพที่ 2-10 สัดส่วนรายได้ทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย (ซ้าย) และสัดส่วนของมูลค่าทางเศรษฐกิจทางตรง ทางอ้อม และตัวทวีคูณทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ขวา)

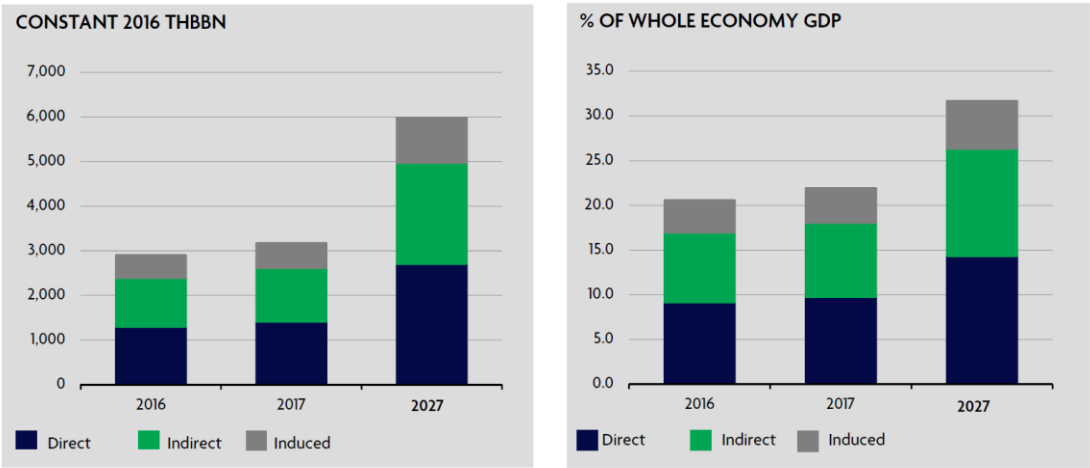

[1] All values are in constant 2016 prices & exchange rates

ที่มา: UNWTO, 2017

นอกจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดอาชีพ และการจ้างงานเป็นจำนวนมากเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2559 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศไทย 5,739,000 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 15.10 ของจำนวนการจ้างงานทั้งประเทศ และคาดการณ์ว่าการจ้างงานที่เป็นผลจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีการเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.60 ต่อปี ซึ่งจะทำให้ภายในปี พ.ศ. 2570 จะมีการจ้างงานที่เป็นผลจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำนวน 9,599,000 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 24.90 ของจำนวนการจ้างงานทั้งประเทศ ดังแสดงในภาพที่ 2-11

ภาพที่ 2-11 การจ้างงานในประเทศไทยที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ซ้าย) และสัดส่วนการจ้างงานในประเทศไทยที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับจำนวนการจ้างงานทั้งประเทศ (ขวา)

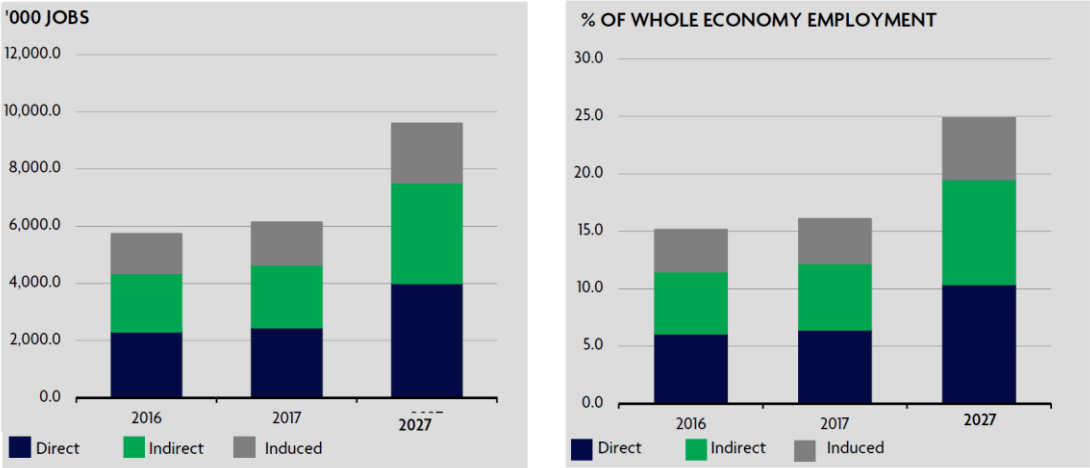

ที่มา: UNWTO, 2017

เมื่อพิจารณาจุดยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระดับโลก พบว่า ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 9 ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้า และเมื่อเทียบกับ 10 ประเทศแรกที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้ามากที่สุดในโลกในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 8.90 รองจากราชอาณาจักรสเปนเพียงประเทศเดียวที่มีอัตราการเติบโตร้อยละ 10.30 ดังตารางที่ 2-8

ตารางที่ 2-8 ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้ามากที่สุด 10 อันดับแรกของโลก

International tourist arrivals						
			(million)		Change (%)	
Rank		Series	2015	2016*	15/14	16*/15
1	France	TF	84.5	82.6	0.9	-2.2
2	United States	TF	77.5	75.6	3.3	-2.4
3	Spain	TF	68.5	75.6	5.5	10.3
4	China	TF	56.9	59.3	2.3	4.2
5	Italy	TF	50.7	52.4	4.4	3.2
6	United Kingdom	TF	34.4	35.8	5.6	4.0
7	Germany	TCE	35.0	35.6	6.0	1.7
8	Mexico	TF	32.1	35.0	9.4	8.9
9	Thailand	TF	29.9	32.6	20.6	8.9
10	Turkey	TF	39.5	..	-0.8	..

ที่มา: UNWTO, 2017

ในด้านรายได้ พบว่า ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2559 เป็นอันดับที่ 3 ของโลก คิดเป็นมูลค่า 49.90 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.00 จากปี พ.ศ. 2558 ที่มีรายได้ 44.90 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ดังตารางที่ 2-9

ตารางที่ 2-9 ประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 10 อันดับแรกของโลก

International tourism receipts		US$			
		(billion)		Change (%)	
Rank		2015	2016*	15/14	16*/15
1	United States	205.4	205.9	7.0	0.3
2	Spain	56.5	60.3	-13.3	6.9
3	Thailand	44.9	49.9	16.9	11.0
4	China	45.0	44.4	2.1	-1.2
5	France	44.9	42.5	-22.9	-5.3
6	Italy	39.4	40.2	-13.3	2.0
7	United Kingdom	45.5	39.6	-2.3	-12.9
8	Germany	36.9	37.4	-14.8	1.4
9	Hong Kong (China)	36.2	32.9	-5.8	-9.1
10	Australia	28.9	32.4	-8.2	12.3

ที่มา: UNWTO, 2017

นักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทย (Thailand's Tourist Arrivals)

นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก (รวมถึงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ซึ่งเป็นภูมิภาคที่เศรษฐกิจมีการเติบโตโดยเฉลี่ยในระดับที่สูง ก่อให้เกิดชนชั้นกลางที่เริ่มที่จะแสวงหาการท่องเที่ยวเพื่อรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกรวมถึงประเทศไทยยังมีความได้เปรียบด้านราคาเมื่อเทียบกับทวีปยุโรปหรือทวีปอเมริกา จึงทำให้นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นกลุ่มที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด โดยปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกจำนวน 23.93 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 68.56 จากนักท่องเที่ยวขาเข้าทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า มีจำนวน 9,590,000 คน คิดเป็นร้อยละ 27.48 จากนักท่องเที่ยวขาเข้าทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ขณะที่นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป ซึ่งถือเป็นกลุ่มตลาดอันดับ 2 ของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 5,556,200 คน หรือคิดเป็นสัดส่วน 15.92 โดยในปี พ.ศ. 2560 จากนักท่องเที่ยวขาเข้าจากทวีปยุโรปทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย เติบโตร้อยละ 3.01 จาก ปี พ.ศ. 2559 อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับการเติบโตของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก ถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่อนข้างมาก ดังแสดงในตารางที่ 4-10 ซึ่งส่วนหนึ่ง เป็นผลจากการที่นักท่องเที่ยวยุโรปมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยมาก ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 มีเหตุการณ์ทางการเมืองหลายประการ ที่ทำให้รัฐบาลในหลายประเทศของยุโรปประกาศเตือนให้นักท่องเที่ยวเพิ่มความระมัดระวังด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวให้มากขึ้น และอีกส่วนหนึ่งมาจาก

การที่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีพฤติกรรมเลือกที่จะท่องเที่ยวภายในภูมิภาคยุโรปเองมากขึ้น (ITB, 2016)

เมื่อพิจารณาจำแนกรายประเทศ พบว่า ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวขาเข้าเดินทางเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีอัตราการเติบโต ในปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ 71.63 ปี พ.ศ. 2559 คิดเป็นร้อยละ 13.91 และปี พ.ศ. 2560 คิดเป็นร้อยละ 9.84 ทำให้ในปี พ.ศ. 2560 มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด อยู่ที่ 9,966,500 คน คิดเป็นร้อยละ 28.56 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทย สำหรับประเทศที่มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอันดับถัดมา คือ สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐเกาหลี โดยมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 11.17 4.54 และ 4.31 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่าประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวขาเข้ามาจากประเทศในทวีปเอเชียเป็นหลัก โดยเฉพาะ สาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดในช่วง พ.ศ. 2555 - 2560 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเติบโตและการเพิ่มจำนวนของชนชั้นกลางในประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Countries) และการเพิ่มขึ้นของผู้ให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ (Euromonitor, 2017) ได้แก่ สายการบินต้นทุนต่ำซึ่งสอดรับกับความต้องการการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2-10 จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยจำแนกตามภูมิภาค

หน่วย: พันคน

Regions	2012	2013	2014	2015	2016	2017	% of total Inbound in 2017
East Asia (including Southeast Asia)	1,2752.3	16,032.4	14,699.7	19,985.9	22,123.3	23,929	68.56
%change		+25.72	-8.31	+35.96	+10.69	+8.16	
- ASEAN	6,449.3	7,420.6	6,771.7	8,044.8	8,856.7	9,590.3	27.48
%change		+15.06	-8.74	+18.80	+10.09	+8.28	
Europe	5,221.7	5,889.9	5,741.8	5,247	5,393.9	5,556.2	15.92
%change		+12.80	-2.51	-8.62	+2.80	+3.01	
The Americas	946.1	1,035.7	975.5	1,079.5	1,144.9	1,200.2	3.44
%change		+9.47	-5.81	+10.66	+6.06	+4.83	
South Asia	1,203.9	1,271.3	1,175.9	1,327.4	1,510.6	1,681	4.82
%change		+5.60	-7.50	+12.88	+13.80	+11.28	
Oceania	1,029.4	1,016.3	939.8	916.5	963.1	1,016.5	2.91
Middle East	596.6	612.9	589.2	646.1	689.7	718.9	2.06
South Africa	73.5	73.9	70.7	74.2	75.5	76.9	0.22
Other countries	530.4	604.9	616.8	646.7	683.1	722.3	2.07
Inbound Arrivals	**22,353.9**	**26,546.7**	**24,809.7**	**29,923.2**	**32,586.3**	**34,900.7**	

ที่มา: ปรับปรุงจาก Euromonitor, 2017

ตารางที่ 2-11 จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยจำแนกตามประเทศ

หน่วย: พันคน

Countries	2012	2013	2014	2015	2016	2017	% of total Inbound in 2017
China	2,761.20	4,626.20	4,641.00	7,965.50	9,073.50	9,966.50	28.56
%change		+67.54	+0.32	+71.63	+13.91	+9.84	
Malaysia	2,546.10	3,014.90	2,608.70	3,400.80	3,660.80	3,898.00	11.17
%change		+18.41	-13.47	+30.36	+7.65	+6.48	
Laos	981.10	988.40	1,065.80	1,228.10	1,414.50	1,586.20	4.54
South Korea	1,153.50	1,297.00	1,111.60	1,356.50	1,441.70	1,502.70	4.31
Japan	1,341.10	1,521.10	1,257.30	1,346.70	1,394.80	1,451.20	4.16
India	985.90	1,032.10	934.40	1,067.00	1,216.10	1,357.10	3.89
Singapore	994.60	1,071.10	962.30	1,072.60	1,123.70	1,167.70	3.35
Vietnam	637.30	743.30	574.30	766.10	870.40	953.00	2.73
United Kingdom	800.10	850.70	872.90	894.80	936.60	945.80	2.71
USA	726.50	791.60	735.90	825.50	884.70	929.20	2.66
Australia	930.00	909.20	839.10	814.40	854.10	889.50	2.55
Russia	1,311.40	1,752.00	1,599.60	875.40	841.20	849.00	2.43
%change		+33.60	-8.70	-45.27	-3.91	+0.93	
Inbound Arrivals	22,353.90	26,546.70	24,809.70	29,923.20	32,586.30	34,900.70	

ที่มา: ปรับปรุงจาก Euromonitor, 2017

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวกระจุกตัวในเมืองท่องเที่ยวหลัก โดยในปี พ.ศ. 2560 จุดหมายปลายทางหลักที่มีนักท่องเที่ยวมาก

ที่สุด ได้แก่ กรุงเทพฯ มีจำนวนนักท่องเที่ยว 24,426,700 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และพัทยา มีนักท่องเที่ยวจำนวน 11,613,100 คน และ 7,426,200 คน ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า เมืองหลวงและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยม ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในระดับโลก แต่อีกด้านหนึ่งก็ทำให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จในการกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักไปสู่เมืองรอง ซึ่งอาจเป็นผลจากการขาดการสร้างความรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ นอกจากแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลักหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว รวมถึงความเชื่อมโยงของโครงข่ายการคมนาคมขนส่งที่ยังไม่ได้อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในเมืองรองอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้

ตารางที่ 2-12 จำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยจำแนกตามเมืองท่องเที่ยว

หน่วย: พันคน

'000 trips	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bangkok	15,822.6	17,467.8	17,031.7	19,586.5	21,809.5	24,426.7
Pattaya	6,564.3	6,986.2	6,252.7	6,716.6	7,052.5	7,426.2
Phuket	5,908.5	8,035.0	8,085.6	9,095.5	10,368.9	11,613.1
Chiang Mai	1,989.9	2,127.0	2,367.5	2,584.1	2,948.8	3,332.1
Ayutthaya	319.9	319.9	343.3	343.2	355.3	367.8
Krabi	1,378.9	1,772.2	1,820.8	1,907.3	2,021.7	2,163.2
Samui	1,031.8	1,614.1	1,731.2	1,880.3	1,974.3	2,092.8

Source: Euromonitor International from official statistics, trade associations, trade press, company research, trade interviews, trade sources

ที่มา: Euromonitor, 2017

ความสามารถทางการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย

จากข้อมูลของ WEF (2017) ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 34 จาก 136 ประเทศทั่วโลก เมื่อพิจารณาเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับที่ 3 โดยประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ (อันดับ 13 ของโลก) รองลงมา ได้แก่ สหพันธรัฐมาเลเซีย (อันดับ 26 ของโลก)

ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย พบว่า มีความโดดเด่นทางความสามารถในการแข่งขันหลายประเด็น ได้แก่

(1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (อันดับที่ 7) เนื่องจากประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหมู่เกาะและชายหาดต่าง ๆ

(2) ด้านโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (อันดับที่ 16) เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จำนวนห้องพัก และจำนวนบริษัทให้เช่ารถยนต์ เป็นต้น

(3) ด้านความสามารถในการแข่งขันทางราคา (อันดับที่ 18) โดยสินค้าและบริการของประเทศไทยมีราคาต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน หรือทวีปยุโรปและกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว

(4) โครงสร้างพื้นฐานทางการคมนาคมขนส่งทางอากาศ (อันดับที่ 20) เนื่องจากประเทศไทยมีสนามบินที่ครอบคลุมการเดินทางภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสนามบิน 2 แห่งในเมืองหลวง และมีสนามบินทั้งหมดอีก 39 แห่งซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ แต่ยังคงมีประเด็นเรื่องของคุณภาพของสนามบินที่ต้องมีการพัฒนา และการกระจุกตัวของเที่ยวบินตามสนามบินที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวหลัก

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายที่ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

(1) ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (อันดับที่ 122) ซึ่งในรายงานของ WEF (2017) ได้ระบุถึงปัญหาความอ่อนแอของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จนทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าความสามารถในการฟื้นฟูตัวเองของธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงขาดการบังคับใช้กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและบังคับใช้กฎระเบียบ

(2) ปัญหาด้านความปลอดภัย (อันดับที่ 118) โดยเฉพาะ ประเด็นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การหลอกลวง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว อุบัติเหตุบนท้องถนน ที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย

(3) ปัญหาเรื่องโครงสร้างการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ (อันดับที่ 72) ที่ยังขาดความสะดวกสบาย ขาดการพัฒนาโครงข่ายให้เชื่อมโยงถึงกัน มีกระจุกตัวเฉพาะภายในเมืองหลวง และยังขาดการพัฒนาโครงข่ายระบบส่งให้เชื่อมโยงกัน ตลอดจนภาวะการขาดแคลน และความไร้คุณภาพของระบบการขนส่งเชื่อมโยงระหว่างจังหวัด หรือระหว่างแหล่งท่องเที่ยว

นอกเหนือจาก 3 ประเด็นหลักข้างต้นแล้ว ยังมีมิติอื่นซึ่งขณะนี้ประเทศไทยได้คะแนนอยู่ในระดับกลาง และจำเป็นต้องมีการพัฒนาต่อไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศตามดัชนีชี้วัด ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (อันดับที่ 35) เรื่องของสุขอนามัย (อันดับที่ 90) ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์และตลาดแรงงานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (อันดับที่ 40) ความพร้อมของระบบเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (อันดับที่ 58) ระดับการให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของประเทศ (อันดับที่ 34) ความเปิดรับต่างประเทศ (อันดับที่ 52) และทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (อันดับที่ 37)

ภาพที่ 2-12 ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

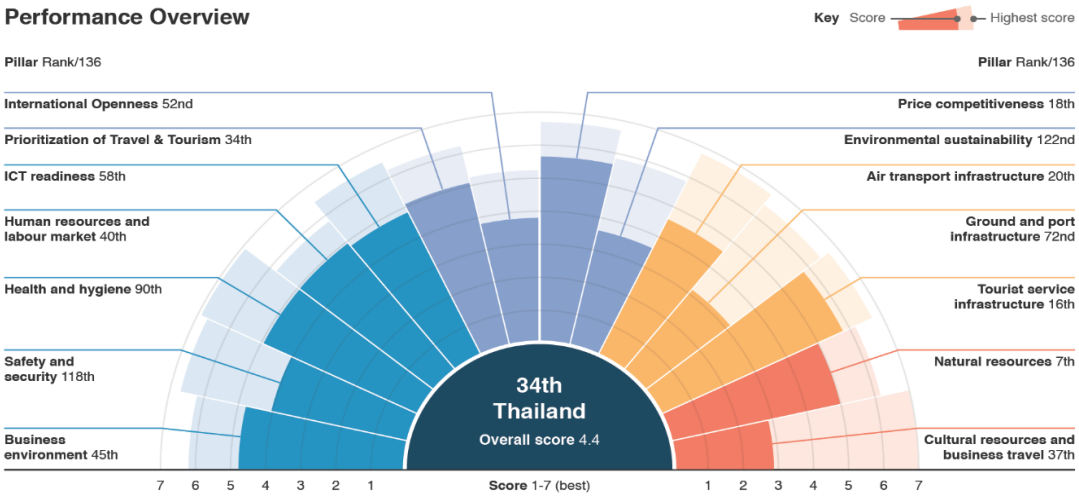

Past performance

Travel & Tourism Competitiveness Edition	2015	2017
Rank	35 / 141	34 / 136
Score	4.3	4.4

ที่มา: WEF, 2017

แนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย

(1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งเป็นผลจากการตลาดภายในประเทศเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่น 12 เมืองต้องห้ามพลาด และ 12 เมืองต้องห้ามพลาดพลัส การท่องเที่ยววิถีไทยเก๋ไก๋อย่างยั่งยืน ที่ทำให้คนไทยรู้จักแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยมากขึ้น ประกอบกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสร้างการรับรู้แก่คนภายในประเทศและเข้าถึงคนทุกวัย ทำให้มีการคาดการณ์ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศของประเทศไทยจะเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

(2) การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการรักษา จะกลายเป็นหนึ่งในกระแสการท่องเที่ยวหลักของประเทศไทย เนื่องจากความได้เปรียบในด้านอัตราค่าบริการ และมีสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสถานพยาบาลระดับสากล JCL (Joint Commission International) มากถึง 53 แห่ง ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาเป็นศูนย์ดูแลสุขภาพผู้ป่วย เพื่อตอบโจทย์สังคมสูงวัยอันเป็นแนวโน้มหลักที่ทั่วโลกกำลังเผชิญ

(3) การแข่งขันที่สูงขึ้นภายในภูมิภาค จากการพัฒนาและการเปิดประเทศของเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันเมื่อตลาดใกล้เคียงที่เป็นคู่แข่งเติบโตขึ้น ย่อมส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลต่อการปรับตัวลดลงของการเติบโตในด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

(4) การปรับเปลี่ยนจุดยืนเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ เพื่อให้เกิดการรับรู้ว่าอาณาจักรไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ มีการสร้างการรับรู้

ใหม่ที่ดึงเอาความเป็นไทย (Thai-ness) มาเป็นที่ตั้ง โดยแนวคิดดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพในการท่องเที่ยว ทั้งในด้านคุณภาพประสบการณ์นักท่องเที่ยวจะได้รับ ซึ่งจะสามารถเพิ่มระยะเวลาการพำนักอยู่ในประเทศไทย และคุณภาพในการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ 3 R's คือ การปรับจุดยืน (Repositioning) เพื่อมุ่งเป้าสู่การท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ การปรับโครงสร้าง (Restructuring) วิเคราะห์หาเป้าหมายทางการตลาดทั้งในด้านทรัพยากรภูมิศาสตร์และการจัดกลุ่มลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว และการสร้างสมดุล (Rebalancing) โดยเน้นการสร้างความสมดุลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่เศรษฐกิจและทุกชนชั้นทางสังคม

(5) **นโยบายไทยแลนด์ 4.0** ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของ **"มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน"** ที่คำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับความยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยนำแนวคิดของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ สู่สินค้าเชิงนวัตกรรม และเปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม สู่การขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า สู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่รัฐบาลให้ความสำคัญและมุ่งขับเคลื่อนและผนวกการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความท้าทายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

Euromonitor (2017) และ Business Monitor (2017) ได้สะท้อนจุดอ่อนและจุดแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมถึงโอกาสและความท้าทายซึ่งสามารถจำแนกตามทฤษฎีสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน ดังตารางที่ 2-13 และตารางที่ 2-14

ตารางที่ 2-13 จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
• ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งในช่วงเวลากลางวันและช่วงกลางคืน • มีความหลากหลายของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ • ชื่อเสียงของอาหารไทยที่ได้รับการยอมรับอย่างมากในระดับสากล • ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ไม่มีหิมะหรือพายุหนัก ที่ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี • เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงินเมื่อเทียบกับประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน	• ปัญหาเรื่องการให้บริการของรถแท็กซี่ • ความหนาแน่นของประชากรในเมืองใหญ่ • ปัญหาโรงแรมและที่พักที่ไม่ได้จดทะเบียนอย่างถูกต้อง ที่อาจเอาเปรียบและไม่ปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว • ข้อจำกัดทางภาษาของคนไทย ซึ่งทำให้เกิดกำแพงภาษาต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
• มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการรักษา เนื่องจากมีสถานพยาบาลที่ได้รับมาตรฐานระดับสากลเป็นจำนวนมาก • มีการพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้กับรูปแบบการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวมาอย่างยาวนานจนเป็นที่ยอมรับในระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวบริเวณชายหาด • ความหลากหลายของตลาดและการเป็นจุดเชื่อมต่อในการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวภูมิภาคตะวันตก และภูมิภาคเดียวกัน • มีความเชี่ยวชาญในด้านการตลาด ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจึงทำให้สามารถทดแทนกับปัญหาเหตุการณ์ทางการเมืองภายในและปัญหาความปลอดภัยในประเทศที่สามารถส่งผลเสียให้กับตลาดในประเทศอื่น ๆ ได้	• โครงสร้างพื้นฐานทั้งการขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ขาดการพัฒนาเป็นข้อจำกัดในการขยายการท่องเที่ยวไปสู่พื้นที่ชนบทที่ห่างไกล • ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียส่วนแบ่งการตลาดในเรื่องของการท่องเที่ยววันหยุดในราคาต่ำ อันเป็นผลมาจากการเกิดขึ้นของตลาดการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และราชอาณาจักรกัมพูชา • ความไร้ประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และมรดกทางวัฒนธรรม • ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

ตารางที่ 2-14 โอกาสและความท้าทายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

โอกาส (Opportunities)	ความท้าทาย (Threats)
• นโยบายในการพัฒนาและขยายขอบเขตของสนามบินและเส้นทางรถไฟระหว่างประเทศขนาดใหญ่ นำมาซึ่งความเชื่อมโยงในการเดินทาง ทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก ตลอดจนการบริการที่ทันสมัย *(P)* • การเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวจีนอันเนื่องมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ *(E)* • ประโยชน์ทางด้านภูมิศาสตร์ ที่เป็นศูนย์รวมเส้นทางการท่องเที่ยวใน AEC และได้	• ความไม่มั่นคงทางการเมือง *(P)* • ปัญหาความไม่สงบในบริเวณภาคใต้ของไทยซึ่งอาจแพร่กระจายไปยังเมืองอื่น เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในประเทศได้ และส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว โดยมีตัวอย่างคือ เหตุการณ์ก่อการร้ายในกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2559 ที่เกิดขึ้นห่างจากบริเวณภาคใต้ และมีการมุ่ง

โอกาส (Opportunities)	ความท้าทาย (Threats)
ประโยชน์จากทำเลที่ตั้ง ซึ่งอยู่ท่ามกลางภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่กำลังขยายตัว *(E)* ● การเพิ่มขึ้นของห้องพัก ทั้งในระดับราคาประหยัดไปจนถึงระดับหรูหรา จากการขยายสาขาของแบรนด์ที่พักในประเทศและแบรนด์ระดับโลก *(E)* ● การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและมีมูลค่ามหาศาล *(E)* ● การเติบโตของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก *(S)* ● การเติบโตของเทคโนโลยีระบบรถรับส่งที่มีความน่าเชื่อถือกว่าบริการ Taxi ทั่วไป *(T)*	เป้าไปที่นักท่องเที่ยว สิ่งนี้เป็นภัยคุกคามต่อการท่องเที่ยวอย่างมาก *(P)* ● วิกฤตทางการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศต้นทาง เช่น สหพันธรัฐรัสเซีย และกลุ่มประเทศยุโรป *(E)* ● ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว สามารถสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ และเป็นสิ่งกีดขวางนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมายังประเทศไทย *(N)* ● การให้ความสำคัญต่อข้อกังวลที่ว่าการท่องเที่ยวอาจนำมาซึ่งการทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิตในพื้นที่การท่องเที่ยว จึงต้องมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบที่เกิดต่อสิ่งแวดล้อม *(N)*

หมายเหตุ P – การเมือง E – เศรษฐกิจ S – สังคมวัฒนธรรม T – เทคโนโลยี N – ธรรมชาติ

2.2.4 สรุปสถานการณ์และแนวโน้มสำคัญทางการท่องเที่ยว

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวและแนวโน้มการท่องเที่ยวในระดับโลก ในระดับอาเซียน และของประเทศไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาในการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 2-15

ตารางที่ 2-15 สรุปสถานการณ์และแนวโน้มสำคัญทางการท่องเที่ยว

ประเด็น	การพิจารณาดำเนินการ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีนักท่องเที่ยวเพิ่มในเอเชียแปซิฟิกในสัดส่วนสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ และมีการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจากประเทศเกิดใหม่ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐอินเดีย เป็นจำนวนมาก	สร้างการรับรู้ถึง Value for Money
การแข่งขันในภูมิภาคที่ทำให้ราชอาณาจักรเสียความได้เปรียบทางด้านราคา	เน้นตำแหน่งทางการท่องเที่ยวในมิติของคุณภาพ
การท่องเที่ยวในรูปแบบ Sun and Beach ยังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาค ผนวกกับความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของประเทศไทย	แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity)
นักท่องเที่ยวจากยุโรปมีแนวโน้มให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวในชนบทและท่องเที่ยวป่าเขาน้อยลง แต่นักท่องเที่ยวเอเชีย ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวในชนบทเพิ่มมากขึ้น	เป็นโอกาสในการเชื่อมต่อการท่องเที่ยวจากเมืองหลัก ไปยังพื้นที่เมืองรองสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเอเชีย โดยอาจเริ่มจากพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวเอเชียหนาแน่น เช่น เชียงใหม่ พัทยา เป็นต้น
การเติบโตของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Silvered Hair	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มเติม และเน้นการพัฒนาคุณภาพบุคลากร
การเติบโตของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennials	เน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมและสื่อสารข้อมูล เป็นโอกาสในการติดตามประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และควบคุมคุณภาพของผู้ให้บริการ ที่เป็นปัญหาของประเทศไทย เช่น การให้บริการของแท็กซี่ ไกด์ โรงแรม
พฤติกรรมนักท่องเที่ยวตลาดหลักของประเทศไทยที่เน้นการเยี่ยมชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การรับประทานอาหาร การซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยาน และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ควรจัดทำแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวกลางคืน

ประเด็น	การพิจารณาดำเนินการ
ปัญหาจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ	ควรมีการบริหารจัดการวิกฤตทางการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความไม่สงบทางการเมือง ภัยธรรมชาติ เป็นต้น

2.3 การศึกษาและวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ระดับมหภาค

แผนในระดับมหภาคประกอบด้วย 3 แผนยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนแม่บทของการขับเคลื่อนประเทศไทย และเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ แผนการพัฒนาประเทศที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 จาก ที่ว่า *“รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวการจัดทำการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย”* จากนั้นจึงออกพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของจริง เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานราชการต่าง ๆ และออกมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ *"ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ"* หรือตามคติพจน์ *"มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน"* โดยมีระยะเวลาบังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 6 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

มีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน และความมั่นคงของมนุษย์จากภัยคุกคามทั้งที่เป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อีกทั้งให้เกิดความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางชายแดน และเกิดความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและภัยพิบัติรูปแบบใหม่ ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

มุ่งเน้นการพัฒนาหัวใจสำคัญของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือ เพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมในทุกสาขาของภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Value Creation)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิตเพื่อรองรับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการปฏิรูปค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความดีอยู่ในทุกพฤติกรรมและความคิด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

มุ่งเน้นการสร้างให้ประเทศไทยเป็น “สังคมแห่งโอกาส” ทั้งในมิติของการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร กระบวนการยุติธรรม และบริการสาธารณะ ผ่านการปรับโครงสร้างทางสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพสังคมในทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างความเจริญเติบโตผ่านการบริโภคที่ยั่งยืนและการผลิตที่ยั่งยืน โดยการเร่งวางระบบการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ บริหารจัดการทรัพยากรแบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการปรับตัวไปสู่ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

มุ่งให้องค์การภาครัฐให้มีความเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกัน และกะทัดรัด (Open and Connected Government) โดยใช้ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ การให้บริการแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ รวมถึงสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการบริหารจัดการ มีความเป็นธรรมในการให้บริการ มีระบบที่ดีที่จะดึงดูดคนเก่งและดีเข้ามาร่วมงาน

2.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และได้ยึดเอาวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วย ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้มีลักษณะเป็นแผนการปฏิบัติการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในระยะ 5 ปีแรก ซึ่งมีประเด็นการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ได้มีการยึดตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติ และได้เพิ่มเติมอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไกสนับสนุนให้เกิดการดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ที่ถอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ รวมเป็น 10 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

การพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตาม

มาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การพัฒนามุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาเน้นให้เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพและมีเสถียรภาพ ภาคส่งออกมีการพัฒนาจนสามารถขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ผลิตภาพการผลิตของประเทศเพิ่มขึ้น การลงทุนภาครัฐและเอกชนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมาจากความร่วมมือกันมากขึ้น ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเติบโตอย่างเข้มแข็ง ภาคการเกษตรเน้นเกษตรกรรมยั่งยืนและให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นมีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้และแข่งขันได้มากขึ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ภาคการเงินมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความมั่นคงทางน้ำ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ การเพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่ง และยั่งยืน

การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ สังคมมีความสมานฉันท์ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ มีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ และแผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

การพัฒนาโดยเร่งปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นในเรื่องการลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ รวมทั้งประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น และการลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

การลดการใช้พลังงานและลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ การพัฒนาระบบขนส่งทางรางและทางน้ำ เพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาค การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์และการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาด้านพลังงานเพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล และการพัฒนาด้านสาธารณูปการ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

การเพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ และการเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

การลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การมีเครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ การเพิ่มระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอนุภูมิภาค อาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ และประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในทุกระดับ

2.3.3 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน และการเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของ การลงทุนพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐภาคเอกชน ประชาชน และระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) สามารถใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่วิสัยทัศน์ที่คาดหมายได้อย่างแท้จริง ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวของประเทศ คือ *“ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน”* โดยมีแนวคิดหลักในการพัฒนาตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

(1) ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ด้วยการยกระดับคุณภาพและเพิ่มความหลากหลายของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมุ่งเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวโดยเน้นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและวันพักต่อครั้งของการเดินทางของนักท่องเที่ยว และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

(2) การเติบโตอย่างมีดุลยภาพ โดยส่งเสริมดุลยภาพการเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยว อาทิ ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ระหว่างนักท่องเที่ยวตามถิ่นที่อยู่และระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ ส่งเสริมดุลยภาพการเติบโตระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยว โดยเน้นการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวรองและพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมดุลยภาพ การเติบโตระหว่างช่วงเวลาและฤดูกาล โดยเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีศักยภาพหรือรูปแบบที่ควรพัฒนา

(3) การเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทย โดยเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีไทย เสริมสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและประชาชน ถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทยและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีสำหรับประชาชนทุกระดับ

(4) การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยมุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ แก่ประเทศพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ พัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคและเขตพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะพื้นที่เมืองรองและชนบท และสนับสนุนภาคเอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่อง

(5) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสี่ยงต่อการเสื่อมโทรม การบริหารความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทยคุณค่าดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี จึงได้มีการวางแนวทางการพัฒนาในแต่ละช่วงเวลาออกเป็นระยะ 5 ปี โดยในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) นี้เป็นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปีแรก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อวางรากฐานและแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างความสมดุลของการพัฒนา ทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และระหว่างประเทศ รายละเอียดดังภาพที่ 2-13

ภาพที่ 2-13 วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2

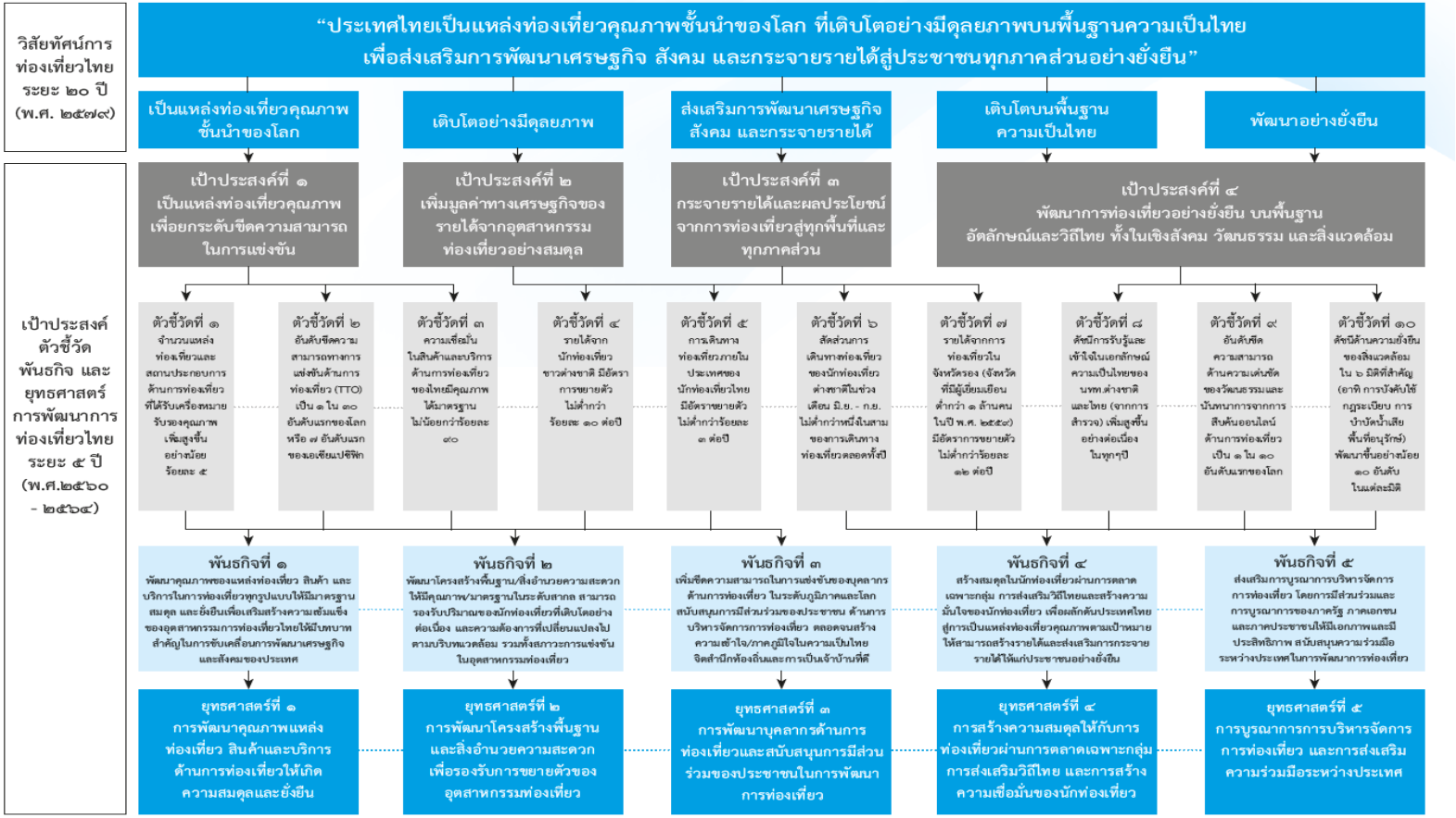

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2560

2.3.4 สรุปความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ระดับมหภาค

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้รับการจัดทำขึ้นในฐานะเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว อันเกิดจากการตระหนักถึงความจำเป็นในการปฏิรูประบบบริหารราชการของประเทศไทยเพื่อให้สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายระยะยาวของประเทศในการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศให้เหมาะสมกับบริบทภูมิทัศน์โลกใหม่ ภายใต้วิสัยทัศน์ *"ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"* อันประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นฐานรากในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยมุ่งตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายพัฒนาที่กำหนดภายในระยะเวลา 5 ปีแรกของการเริ่มนำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เข้าสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวคือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

เมื่อพิจารณาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ที่มีจุดมุ่งหมายในการรักษาและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว พบว่า แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ 3 ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง คือ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีการระบุถึงภาระหน้าที่ของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว หรือมีการระบุความเกี่ยวข้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในฐานะเป็นแผนรองรับในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีความเกี่ยวข้องโดยตรงอย่างมาก กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 กล่าวคือมี 3 ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2

ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ข้างต้นจำนวน 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการทั้งฐานบริการเดิมและฐานบริการใหม่ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ผ่านการยกระดับขีดความสามารถของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการแบบครบวงจรในกิจกรรมที่มีศักยภาพเช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมถึงการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างความหลากหลายและความสมดุลในการกระจายช่วงเวลาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน 2) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรในภาคการบริการและการท่องเที่ยวผ่านการพัฒนาหลักสูตรอบรม ปรับปรุงมาตรฐานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและมาตรฐานสากล ควบคู่กับการสร้างการรับรู้มาตรฐานทักษะอาชีพในธุรกิจการท่องเที่ยว และส่งเสริมการเข้าร่วมอบรมและร่วมพัฒนาหลักสูตรในภาคเอกชนและชุมชน ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการยกระดับคุณภาพตำแหน่งงานร่วมกับสถาบันการศึกษา และกระตุ้นให้คนท้องถิ่นและประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ท้องถิ่นและมีความเข้าใจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น 3) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความเชื่อมั่นและการทำการตลาดทั้งในเชิงรุกและเชิงรับที่มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าต่อประสบการณ์ มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน ผ่านการสร้างการรับรู้จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ อันมีเอกลักษณ์ และมีมาตรฐานความปลอดภัย ตลอดจนการสื่อสารข้อมูลสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่และช่วงฤดูกาล เพื่อให้เกิดการกระจายตัวอันนำมาซึ่งความสมดุลในการท่องเที่ยวทั้งในเชิงพื้นที่และเวลา

ขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแต่ละเอกลักษณ์และความโดดเด่นของพื้นที่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่นการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน และอ่าวไทย และแหล่งท่องเที่ยวบกบริเวณพื้นที่ตอนในที่มีศักยภาพสูงแห่งใหม่ในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย การยกระดับการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์ (MICE) ในพื้นที่ของภูมิภาคที่มีศักยภาพสูง เป็นต้น

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา จะเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประสานความร่วมมือภายใต้กรอบทวิภาคี

และพหุภาคีกับประเทศต่าง ๆ ในการพัฒนาเส้นทาง หรือเครือข่ายเชื่อมโยง การตลาด ตลอดจนการยกระดับความเชื่อมโยงในการเดินทางท่องเที่ยวร่วมกับประเทศใกล้เคียง

ขณะที่ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มีลักษณะเป็นยุทธศาสตร์สนับสนุนในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นยุทธศาสตร์ที่ไม่พบการระบุถึงภาระหน้าที่ของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว หรือมีการระบุความเกี่ยวข้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 อย่างชัดเจน แต่มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง หรือคาบเกี่ยวอันมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 ให้บรรลุเป้าประสงค์มีจำนวนทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ในประเด็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ซึ่งคาบเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยควบคุมผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมทั้งในมิติทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม 2) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในประเด็นการบูรณาการกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้สามารถส่งเสริมการขับเคลื่อนของภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจตลอดจนให้สามารถทำงานร่วมกัน ลงทุนร่วมกันและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรภาครัฐอื่น ๆ และภาคเอกชน 3) ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในประเด็นการพัฒนาสาธารณูปโภคต่าง ๆ และโครงข่ายการเชื่อมโยงคมนาคมและโทรคมนาคม ดังแสดงความเชื่อมโยงในภาพที่ 2-14

ภาพที่ 2-14 ความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2

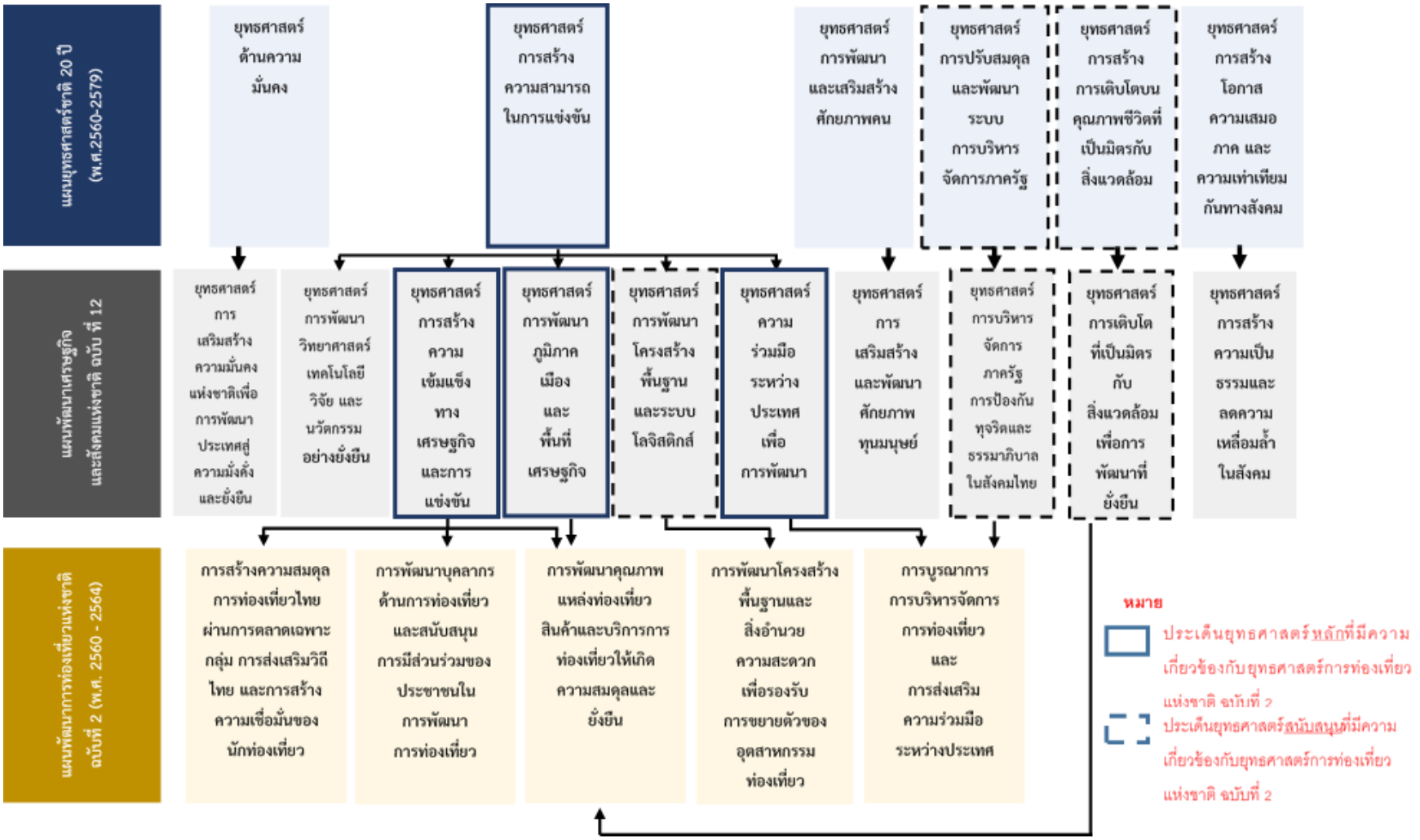

2.3.5 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

ประกอบด้วยกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์รวม และประเด็นยุทธศาสตร์ ในแต่ละภาค ภาคกลางประกอบด้วย 6 กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 5 กลุ่มจังหวัด ภาคเหนือประกอบด้วย 4 กลุ่มจังหวัด และภาคใต้ประกอบด้วย 3 กลุ่มจังหวัด ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มจังหวัดภาคกลาง

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1

ประกอบด้วยจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี

วิสัยทัศน์

"เมืองแห่งคุณภาพชีวิต แหล่งของนวัตกรรม ศูนย์กลางการลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีชั้นสูง การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และการผลิตอาหารปลอดภัย"

พันธกิจ

1. เพิ่มศักยภาพการเป็นแหล่งลงทุนด้านอุตสาหกรรม Electronics และ High Tech
2. พัฒนาพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
3. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูระบบนิเวศแม่น้ำเจ้าพระยา/ป่าสัก และลำน้ำสาขา
4. การจัดการขยะ ผักตบชวา และวัชพืชและนำไปสร้างมูลค่าเพิ่ม
5. บริหารจัดการเมืองและระบบ Logistics

เป้าประสงค์รวม

1. มีศักยภาพการเป็นแหล่งลงทุนเพิ่มขึ้นทั้งในด้านการเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน
2. ภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
3. ระบบนิเวศของแม่น้ำเจ้าพระยา/ป่าสัก และลำน้ำสาขา ได้รับการฟื้นฟูและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิผล สมดุล และยั่งยืน
4. การขยายตัวของชุมชนเมืองและระบบ Logistics เป็นไปอย่างมีแบบแผน สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและความร่วมมือกับสถานประกอบการ สถานศึกษา และชุมชนเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวพร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานสากลและประทับใจนักท่องเที่ยว สนับสนุนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: เพิ่มศักยภาพการจัดการมลภาวะสิ่งแวดล้อม โดยการฟื้นฟูคุณภาพระบบนิเวศของแม่น้ำเจ้าพระยา/ป่าสักและลำน้ำสาขาและสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะด้วยการใช้นวัตกรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: เสริมสร้างเมืองให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยการจัดระเบียบการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างมีแบบแผนเหมาะสม และสอดคล้องกับการวางระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานรองรับการขยายตัวของเมือง

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2

ประกอบด้วยจังหวัดชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

วิสัยทัศน์

"ฐานการผลิตอาหารปลอดภัยท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทรัพยากรน้ำสมดุลและยั่งยืน"

พันธกิจ

1. พัฒนาศักยภาพการผลิต การแปรรูป และขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ
2. สร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน
3. พัฒนาระบบ Logistics ให้มีประสิทธิภาพในการขนส่งและกระจายสินค้า
4. สร้างความสมดุลทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

เป้าประสงค์รวม

1. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยที่สำคัญของกลุ่มจังหวัด
2. สินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น
3. ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด
4. บริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาการตลาด ระบบ Logistics และการผลิตอาหารปลอดภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวจากฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

ประกอบด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก และสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์

"เส้นทางการค้าการลงทุนไปสู่อินโดจีน ฐานการผลิตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและนวัตกรรมเกษตรแปรรูประดับประเทศ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ สุขภาพ และวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์"

เป้าประสงค์รวม

1. เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาระบบโลจิสติกส์และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนภาคตะวันออกไปสู่อินโดจีนและรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ส่งเสริมและสนับสนุนการนำวัตกรรมมาใช้ในการผลิต ระบบการตลาด และโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ (ZONING) เพื่อให้สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานสากล เชื่อมโยงตลาดรองรับการค้าเสรี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุขภาพ และวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และนวัตกรรมเกษตรแปรรูปและสมุนไพร พลังงานทดแทน และยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานและกลุ่มเกษตรกร สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนอุตสาหกรรมใหม่ (New S-Curve)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5: อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา และปกป้อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

ประกอบด้วยจังหวัดนครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี

วิสัยทัศน์

"ศูนย์กลางสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการเพื่อสุขภาพครบวงจรการท่องเที่ยวหลากหลายเชื่อมโยงอารยธรรมทวารวดีการค้าและการลงทุนระดับสากลที่มีความสามารถในการแข่งขันและการค้าผ่านแดนสู่เอเชีย"

พันธกิจ

1. ปรับโครงสร้างการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของชุมชน เกษตรกร วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ และวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม ให้มีความสามารถในการแข่งขัน ก้าวทันเทคโนโลยีรู้ทันบริบทโลก รอดพ้นกับดักรายได้ปานกลางสู่การมีรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน
2. สร้างและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาคเอกชน ชุมชน ประชาคม และภาครัฐรวมถึงเครือข่ายภายใน ในการพัฒนาส่งเสริมระบบดำเนินงานทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในกลุ่มจังหวัด
3. ปรับปรุง สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีการเชื่อมโยงกัน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มจังหวัด
4. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผล รวมถึงกลไกในการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมของกลุ่มจังหวัดให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

เป้าประสงค์รวม

เศรษฐกิจมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง และความสุขที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ให้ได้คุณภาพมาตรฐานยกระดับสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพครบวงจร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ส่งเสริมอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด อารยธรรมทวารวดีไปยังแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน และยกระดับการท่องเที่ยวให้มีชื่อเสียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาและส่งเสริมการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนให้มีศักยภาพผลักดันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการค้าการลงทุนเชื่อมโยงการค้าสู่เอเชีย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: ยกระดับการผลิต ภาคเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สินค้าชุมชนและภาคแรงงาน ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตโดยเน้นวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม สู่ประเทศไทย ๔.๐

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2

ประกอบด้วยจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

วิสัยทัศน์

"เป็นฐานการผลิตและบริการในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม อาหาร การท่องเที่ยว ที่ได้มาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม"

พันธกิจ

1. สร้างและฟื้นฟูทุนธรรมชาติและทรัพยากรสัตว์น้ำ เพื่อเป็นฐานในการลงทุนทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว
2. เพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร อาหารและส่งเสริมการท่องเที่ยว
3. พัฒนาสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมและอาหารให้มีคุณภาพปลอดภัยได้มาตรฐาน
4. สร้างระบบเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เศรษฐกิจ และการค้าชายแดน
5. ลดความรุนแรงของปัญหากัดเซาะชายฝั่ง

เป้าประสงค์รวม

1. โครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงสนับสนุนการค้าและการลงทุนอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ
2. ทรัพยากรสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้น
3. สินค้าเกษตร อาหารมีคุณภาพปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล
4. รายได้จากการท่องเที่ยว สินค้า และบริการเพิ่มขึ้น
5. การกัดเซาะชายฝั่งทะเลที่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมกับพื้นที่
6. สินค้าอุตสาหกรรมสามารถแข่งขันได้และมีมาตรฐานสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การสร้างต้นทุนทางทรัพยากรภาคการเกษตร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และศักยภาพสินค้าและบริการเพื่อการท่องเที่ยว การค้า และพื้นที่ทางเศรษฐกิจ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: การเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรม (innovation) และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (creative economy) อย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก

ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

วิสัยทัศน์

"ฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสีเขียวชั้นนำในอาเซียน ฐานการผลิตและจำหน่ายผลไม้ ประมง และปศุสัตว์ เพื่อการส่งออก แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติ เชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่เศรษฐกิจใหม่ชายแดนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และประตูสู่เศรษฐกิจโลก"

เป้าประสงค์รวม

1. เศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สมดุล มีเสถียรภาพ และสามารถแข่งขันได้ทั้งในและต่างประเทศ
2. เป็นศูนย์กลางธุรกิจ การค้า การลงทุน การขนส่ง และโลจิสติกส์ ระดับนานาชาติ พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: ยกระดับการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและระยองให้เป็นฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสีเขียวชั้นนำในอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพมาตรฐาน มีความทันสมัย และเป็นสากลเพื่อให้เป็นฐานการผลิตและจำหน่ายผลไม้ ประมง และปศุสัตว์ เพื่อการส่งออก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติ เชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5: ปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลาย อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ

2. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1

ประกอบด้วยจังหวัดอุดรธานี เลย หนองบัวลำภู หนองคาย และบึงกาฬ

วิสัยทัศน์

"เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ และการเกษตรปลอดภัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง"

พันธกิจ

1. สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของภาคเอกชน และ SMEs เพื่อให้ภาคเอกชนและผู้ประกอบกิจการ SMEs มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขัน มีการพัฒนาที่เชื่อมโยงจากภาครัฐสู่ภาคเอกชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นหลัก
2. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนสูงขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมลดลง มุ่งกระจายรายได้ พัฒนาแรงงานให้มีทักษะ มีความรู้ มีฝีมือและมีผลิตภาพการผลิตสูงขึ้น ส่งเสริมการท่องเที่ยวและฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม สร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสร้างความมั่นคงของอาชีพเกษตรกร เพื่อให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจน และสามารถพึ่งพาตนเองได้
3. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายการคมนาคม เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการขนส่งสินค้าภาคการเกษตร ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ในเรื่องของอารยธรรมและประวัติศาสตร์ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน และให้ชุมชนได้มีบทบาทในการบริหารจัดการได้ร่วมเป็นเจ้าของการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืน
4. พัฒนาทุนมนุษย์ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เป็นแรงงานที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ เสริมสร้างองค์ความรู้ของชุมชนในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การตลาด การผลิตและการลดต้นทุนการผลิตในภาคการเกษตร
5. กระจายรายได้สู่ชุมชน ส่งเสริมการตลาด OTOP และวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างสังคมเมืองกับชุมชน สร้างการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชนท้องถิ่นเพื่อหลุดพ้นจากความยากจน
6. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ซึ่งเป็นฐานการผลิตของกลุ่มจังหวัดให้สูงขึ้น เพิ่มมูลค่าการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน สร้างโอกาสในการอาชีพ และสร้างงานและความมั่นคงด้านรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่และลดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองหลวงและภูมิภาคอื่น

7. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและการนำนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ต่อยอดการผลิตและลดต้นทุนภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร ตลอดจนนำมาใช้เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ พัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ ตลอดจนสามารถใช้เทคโนโลยีและความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

8. ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคืนความสมบูรณ์ของป่าไม้ แหล่งน้ำ ดิน อากาศ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ประมง ปศุสัตว์ ปลอดจากสารพิษ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร บนพื้นฐานการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์รวม

1. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจให้มีการขยายตัวมากขึ้น ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ และหลุดพ้นจากความยากจน
2. ทุกภาคส่วนมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3. รายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเพิ่มมากขึ้น
4. เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ โดยเป็นสินค้าเกษตรปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ การผลิต และการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ด้านอารยธรรม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: เพิ่มศักยภาพการผลิตทางการเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการแข่งขัน

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ประกอบด้วยจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

วิสัยทัศน์

"ส่งเสริมการเกษตรด้วยนวัตกรรม ท่องเที่ยว 3 ธรรม เชื่อมโยง 3 ประเทศ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจสู่อาเซียน"

พันธกิจ

ประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการกลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการ ในด้านการท่องเที่ยว การเกษตร และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขนาดเศรษฐกิจและรายได้ของประชาชนในกลุ่มจังหวัด

เป้าประสงค์รวม

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และรายได้ของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) อย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การส่งเสริม พัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: การพัฒนาสังคมและความมั่นคง

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ประกอบด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด

วิสัยทัศน์

"ศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร เชื่อมโยงการบริการ การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ สู่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง"

เป้าประสงค์รวม

1. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด
2. เพิ่มผลิตภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักให้ได้มาตรฐาน
3. เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาศักยภาพการผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้า การบริการและโลจิสติกส์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

วิสัยทัศน์

"ศูนย์กลางเกษตรอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ไหม ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และการค้าชายแดน"

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปข้าวหอมมะลิ
2. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังเพื่ออุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทน
3. ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ กระบือ และแพะ และแปรรูปเชิงคุณภาพ
4. ส่งเสริมการเรียนรู้สู่การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. ส่งเสริมศักยภาพการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์ไหม
6. ส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้ได้รับความนิยม และบริหารจัดการให้มีศักยภาพ
7. ส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน

เป้าประสงค์รวม

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น
2. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
3. รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมเพิ่มขึ้น
4. มูลค่าการส่งออกสินค้าชายแดนเพิ่มขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเกษตรอุตสาหกรรมและแปรรูป

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และผลิตภัณฑ์ไหม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: การส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือล่าง 2

ประกอบด้วยจังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

วิสัยทัศน์

"อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและเกษตรอินทรีย์เพิ่มมูลค่า การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพการค้าชายแดนได้มาตรฐาน"

พันธกิจ

1. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรด้วยอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
2. พัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการและส่งเสริมการตลาด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ
3. สนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ผู้ประกอบการ ในด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อเชื่อมโยงธุรกิจการค้าสู่สากล

เป้าประสงค์รวม

1. พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มมูลค่า
2. พัฒนาการท่องเที่ยวโดยยกระดับมูลค่าและคุณค่า เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
3. พัฒนาวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การเพิ่มมูลค่าข้าวหอมมะลิ พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์และประมงด้วยอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การขยายฐานตลาดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อเชื่อมโยงธุรกิจการค้า การลงทุนสู่สากล

3. กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน

วิสัยทัศน์

"ศูนย์กลางการท่องเที่ยว การค้า การลงทุนสู่สากล บนพื้นฐานความโดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สังคมน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน"

พันธกิจ

1. พัฒนาเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่สากล
2. เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านการเกษตร การค้า และการลงทุน
3. เชื่อมโยงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
4. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. พัฒนาและเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว การค้า การลงทุนระหว่างภูมิภาค

เป้าประสงค์รวม

1. การท่องเที่ยว การค้า การลงทุนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง
2. อัตลักษณ์วัฒนธรรมล้านนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการส่งเสริมเพื่อเพิ่มคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม
3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูอย่างมีส่วนร่วม เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: สร้างคุณค่าและความโดดเด่นด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ยกระดับ เชื่อมโยง สร้างเครือข่าย การค้า การลงทุน และการค้าชายแดนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาเกษตรมูลค่าเพิ่มสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม ตอบสนองต่อการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

ประกอบด้วยจังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน

วิสัยทัศน์

"ประตูการค้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ"

พันธกิจ

1. ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์เชื่อมโยงสู่สากลให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
2. ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า
3. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมแห่งล้านนาตะวันออก ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นอัตลักษณ์และสุขภาพ
4. อนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

เป้าประสงค์รวม

1. เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และ AEC เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ
2. เพิ่มรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังประเทศ GMS, AEC และประเทศอื่น ๆ เพิ่มขึ้น
3. เพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมด้านสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก
4. พัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคุณค่าสินค้าและบริการเน้นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้
5. รักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติสร้างภาคีในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนและเตรียมพร้อมรับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และกรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกับต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นการสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1
ประกอบด้วยจังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย และตาก

วิสัยทัศน์

"ศูนย์กลางการบริการสี่แยกอินโดจีน"

พันธกิจ

1. สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มการผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูป โดยเน้นเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ แปรรูปสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการตลาด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
2. พัฒนาการค้า การลงทุน การบริการ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้า การบริการ เชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัด ภาค และประเทศเพื่อนบ้าน
3. สร้างคุณค่าการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดเพื่อเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของกลุ่มจังหวัด
4. บริหารจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์เพื่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ เพื่อเป็นฐานสนับสนุนการผลิตทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ได้มาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์รวม

1. เพิ่มมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์แปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ได้มาตรฐานและแข่งขันได้
2. เพิ่มศักยภาพการค้า การลงทุน และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ควบคู่การพัฒนาปรับปรุง ขยายเส้นทางระบบโลจิสติกส์ เชื่อมโยง East-West Economic Corridor
3. เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและบริการที่ได้มาตรฐาน
4. เพิ่มพื้นที่ กิจกรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความสมดุลอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนากระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การตลาดสินค้าเกษตรและสินค้าชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: พัฒนาโครงข่ายการค้า การลงทุน การบริการ เครือข่ายคมนาคมขนส่งสี่แยกอินโดจีนและอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อารยธรรม สังคม กีฬาและสุขภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2

ประกอบด้วยจังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี

วิสัยทัศน์

"เป็นศูนย์กลางธุรกิจข้าว สินค้าเกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมล้ำค่าระดับประเทศ"

พันธกิจ

1. ผลิตข้าวและสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. ส่งเสริมการแปรรูปข้าวและสินค้าเกษตร โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. พัฒนาตลาดและช่องทางการค้าข้าว และสินค้าเกษตรสู่ตลาดเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ
4. พัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เป้าประสงค์รวม

1. ผลผลิตข้าวและสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวและสินค้าเกษตรที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม ผ่านกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่ม
3. ธุรกิจข้าวและสินค้าเกษตรปลอดภัยมีช่องทางและการตลาดเพิ่มขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นที่รู้จักและยอมรับของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กระบวนการผลิตข้าว และสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ส่งเสริมการแปรรูป การตลาด และการกระจายสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามมาตรฐานเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

4. กลุ่มจังหวัดภาคใต้

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

ประกอบด้วยจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง

วิสัยทัศน์

"ศูนย์กลาง การเกษตร การท่องเที่ยวนานาชาติ มีระบบโลจิสติกส์ที่สมบูรณ์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม"

พันธกิจ

1. พัฒนา การผลิต การแปรรูป และการบริหารจัดการ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ผล
2. พัฒนาการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ รวมถึงการปศุสัตว์ที่สามารถสร้างความโดดเด่น
3. พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การบริหารจัดการ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มจังหวัด
4. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด
5. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และสภาพสังคมที่ดี

เป้าประสงค์รวม

1. กลุ่มจังหวัดเป็นศูนย์กลาง การผลิตและแปรรูป ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ของประเทศ
2. เป็นกลุ่มจังหวัดชั้นนำด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ และการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่มีความโดดเด่นในพื้นที่
3. กลุ่มจังหวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวนานาชาติ ที่มีคุณภาพ และมีความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว
4. มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของกลุ่ม
5. กลุ่มจังหวัดมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาการผลิต แปรรูป และการบริหารจัดการ พืชเศรษฐกิจหลัก (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ไม้ผล)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การเพิ่มผลผลิตจากการประมงชายฝั่ง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ และการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่มีความโดดเด่นในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาสู่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวนานาชาติ ที่มีคุณภาพ และมีความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5: การพัฒนาสู่การเป็นเมืองสีเขียว และสังคมคุณภาพ

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ประกอบด้วยจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง

วิสัยทัศน์

"การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลกบนฐานความเข้มแข็งของภาคเกษตรและชุมชนอย่างยั่งยืน"

พันธกิจ

1. มุ่งเน้นการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และส่งเสริมด้านการตลาดประชาสัมพันธ์ พื้นที่การท่องเที่ยวให้กระจายไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยว
2. เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตรให้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
3. พัฒนาและเพิ่มศักยภาพทรัพยากรบุคคลทั้งภาคการท่องเที่ยวและเกษตร เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น นำไปสู่การขับเคลื่อนงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
4. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของอันดามัน

เป้าประสงค์รวม

1. มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันสูงทั้งด้านการท่องเที่ยวและภาคเกษตร เพื่อสร้างรายได้และขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
2. ชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชาชนมีความมั่นคงในคุณภาพชีวิตที่ดี
3. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวและภาคเกษตรได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น
4. มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน
5. มีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าให้คงความเป็นอัตลักษณ์แห่งอันดามัน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาระบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าภาคเกษตร ประมง และปศุสัตว์ ที่มีศักยภาพในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพต้นทุนมนุษย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

ประกอบด้วยจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล

วิสัยทัศน์

"เมืองยางพารา การค้าชายแดน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอาเซียน อย่างยั่งยืน"

เป้าประสงค์รวม

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (GPR) มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
2. รายได้จากการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น
3. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวและภาคเกษตรได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น
4. มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน
5. มีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าให้คงความเป็นอัตลักษณ์แห่งอันดามัน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาโครงข่ายคมนาคม/ระบบโลจิสติกส์ และวางระบบป้องกันสาธารณภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้ายางพารา และการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจร

บทที่ 3
ผลการศึกษาความเหมาะสมพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

คณะที่ปรึกษาได้ทำการรวบรวมผลการศึกษาจากแหล่งข้อมูลระดับทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมเสวนาโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวมาพูดคุยเพื่อให้แนวทางอันเป็นประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม และเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้จากการศึกษา โดยผลการศึกษาจะแบ่งได้เป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

3.1 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

3.2 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

3.4 ข้อเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

3.1 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวหลากหลาย กระจายอยู่ในทุกจังหวัด และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงอุตสาหกรรมที่สนับสนุนเชื่อมโยง และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกจำนวนมาก เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกับประเทศในทวีปเอเชีย โดยพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงนักท่องเที่ยวรู้จักกันดี จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ประมาณ 100 แห่ง ความได้เปรียบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยจึงเป็นจุดแข็งสำคัญที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลาย รวมถึงการได้รับการจัดอันดับในระดับโลกสะท้อนภาพลักษณ์ด้านบวกของการท่องเที่ยวประเทศไทยซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2551 World Economic Forum ได้จัดอันดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว การเปรียบเทียบศักยภาพด้านการท่องเที่ยว 124 ประเทศ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 16 ของโลกซึ่งประเทศไทยเป็นที่ยอมรับเรื่องการท่องเที่ยวในด้านทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ความคุ้มค่าด้านราคา และความดึงดูดใจให้เดินทางมาท่องเที่ยว จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) และรายงานการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามกลุ่มท่องเที่ยวของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2554) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามกลุ่มท่องเที่ยว เป็น 8 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) โดยแนวคิดการพัฒนาของเขตการท่องเที่ยวอยู่บนพื้นฐานศักยภาพของพื้นที่ความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของ

แหล่งท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชน โดยใช้แนวคิดคลัสเตอร์เป็นกรอบการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันผ่านศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเสร้างความร่วมมือในการผลิตสินค้า และบริการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกันภายในพื้นที่

โดยการกำหนดให้พื้นที่เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้พิจารณาหลักเกณฑ์ 2 หลักเกณฑ์ คือ หลักเกณฑ์พื้นฐานทั่วไป และหลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่ การดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติได้มีการประกาศกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว จำนวน 9 เขต ตามกฎกระทรวงกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2558 ประกาศกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 5 เขต ประกอบด้วย 1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก 2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก 3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน 4) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา และ 5) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 มีการประกาศกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 3 เขต ได้แก่ 1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม 2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง 3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 มีการประกาศกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้

ดังนั้นในปัจจุบันประเทศไทยจึงมีเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 9 เขต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบด้วยเขตท้องที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดระนอง โดยมีจังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นร่วมกัน ทรัพยากรทางธรรมชาติ 10 อุทยานแห่งชาติ มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ชายหาด เกาะที่สวยงาม โดยสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) กลุ่มท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาวิถีวัฒนธรรม โดยมีจังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์กลาง 2) กลุ่มท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชายฝั่งทะเล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และชุมพรเป็นศูนย์กลาง 3) กลุ่มท่องเที่ยวพักผ่อน และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีจังหวัดระนองเป็นศูนย์กลาง การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกัน ได้แก่ ฝั่งทางทะเลเป็นแนวยาว ทำให้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นชายหาด เกาะ และทะเลจำนวนมาก นอกจากทรัพยากรนี้แล้ว ในเขตพื้นที่ยังมีต้นทุนของทรัพยากรทางธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ เช่น ป่า พืชพรรณ แหล่งน้ำแร่ ตลอดจนวิถีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีต้นทางภูมิปัญญา และวัตถุดิบในด้านอาหาร และงานหัตถกรรม ตลอดจนการแปรรูปสินค้าเกษตร และประมงสู่สินค้าการท่องเที่ยวได้

2. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วยเขตท้องที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง โดยมีจังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกันเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นทะเล

ชายหาด เกาะที่อุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวโดดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์และสวยงามติดอันดับโลก ได้แก่ เกาะเสม็ด เกาะช้าง เกาะหวาย เกาะกูด เกาะล้าน และน้ำตกพลิ้ว เป็นต้น วิถีชีวิตที่เชื่อมโยงมาจากต้นทุนของธรรมชาติ ได้แก่ วิถีเกษตรการทำสวนผลไม้ รวมถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ได้แก่ เกาะสีชัง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด รวมไปถึงความโดดเด่นเป็นแหล่งทำเหมืองพลอยที่มีชื่อเสียงระดับโลกของจังหวัดจันทบุรี วิถีชีวิตริมฝั่งแม่น้ำจันทบูร สวนเกษตร และสวนผลไม้ นอกจากนี้ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และด่านชายแดนที่จังหวัดจันทบุรีที่มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชา สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวร่วมกันได้

3. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ประกอบด้วยเขตท้องที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสตูล โดยมีจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ แหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคมีความโดดเด่นเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ และสวยงามติดอันดับโลก ประกอบด้วย 11 อุทยานแห่งชาติทางทะเล ได้แก่ 1) อุทยานแห่งชาติสิรินาถ (ภูเก็ต) 2) อุทยานแห่งชาติเขาพนมเบญจา (กระบี่) 3) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา (กระบี่) 4) อุทยานแห่งชาตินพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี (กระบี่) 5) อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี (กระบี่) 6) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา (ตรัง) 7) อุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์ (พังงา) 8) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน (พังงา) 9) อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา (พังงา) 10) อุทยานแห่งชาติเจ้าไหม (ตรัง) 11) อุทยานแห่งชาติตะรุเตา (สตูล) และวนอุทยาน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) น้ำตกพ่าน (ตรัง) 2) วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง (ตรัง) 3) วนอุทยานน้ำตกรามัญ (พังงา) 4) วนอุทยานสระนาง มโนราห์ (พังงา) 5) วนอุทยานน้ำตกธารสวรรค์ (สตูล) โดยการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกัน ได้แก่ มีทะเล ชายหาด เกาะมีความสวยงามของทะเลอันดามัน มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญา รวมถึงมีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านมาเลเซีย สิงคโปร์

4. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วยเขตท้องที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกัน ได้แก่ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตล้านนา แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ล้านนา เมืองต้อนรับหรือ ประตูสู่เส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา โครงการพระราชดำริ และเกษตรบนพื้นที่ราบสูง และเมืองชายแดนประตูสู่อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

5. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ประกอบด้วยเขตท้องที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีจังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก จำนวน 6 อุทยานแห่งชาติ มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และมนุษย์สร้างขึ้น

เป็นที่ค้นพบซากดึกดำบรรพ์ บรรพชีวิน ทั้งช้างดึกดำบรรพ์ ไม้กลายเป็นหิน และไดโนเสาร์ รวมถึงโครงกระดูกมนุษย์โบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์เชื่อมโยงสู่หลักฐานอารยธรรมของในยุคประวัติศาสตร์ถึงยุคปัจจุบัน รวมถึงมีทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาผลิตเป็นสินค้า และบริการได้หลากหลาย

6. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยเขตท้องที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดสุโขทัย โดยมีจังหวัดสุโขทัยเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ใช้อัตลักษณ์ของพื้นที่ที่โดดเด่นในพื้นที่ร่วมกัน และเชื่อมโยงในจังหวัดต่าง ๆ คือ การท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมแหล่งมรดกโลกสุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร ซึ่งเชื่อมโยงด้วยเส้นทางประวัติศาสตร์เชิงวัฒนธรรม “ท่อปู่พญาร่วง” ที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวสำคัญของเขตพื้นที่นี้ รวมถึงกิจกรรมในเขตพื้นที่นี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เน้นกิจกรรมกลางแจ้ง และนันทนาการ และเป็นการท่องเที่ยวแบบกระจาย (Tourism Distributor) ที่ส่งต่อเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มอินโดจีนหรือ CLMV ได้อีกด้วย การกำหนดพื้นที่ดังกล่าวนำไปสู่ การกำหนดรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เป็นกลุ่มพักผ่อนหย่อนใจใช้แหล่งมรดกโลกสุโขทัยเป็นสิ่งดึงดูดใจ และเชื่อมโยงไปยังศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชรผ่านการสื่อความหมายของคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ตามเกณฑ์การขึ้นทะเบียนมรดกโลก รวมถึงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวต่อยอดจากการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก เพื่อเพิ่มวันพำนักของกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยการปรับใช้ความหลากหลายของวิถีชีวิตท้องถิ่น

7. เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบด้วยเขตท้องที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครพนม จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเลย และจังหวัดหนองคาย โดยมีจังหวัดหนองคายเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกันเป็นวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ประเพณี และวัฒนธรรม วิถีถิ่นการประกอบอาชีพการเกษตร และกิจกรรมประเพณีในเดือนต่าง ๆ เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านระหว่างประเทศไทย ลาว และประเทศเวียดนาม จากการกำหนดคลัสเตอร์นี้ จึงเกิดสร้างคุณค่ากิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านวิถีชีวิต และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวริมฝั่งโขง ประกอบด้วย การท่องเที่ยวโดยใช้ทัศนียภาพของแม่น้ำโขง และวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขงเป็นสิ่งดึงดูดใจร่วมกันของคลัสเตอร์ ใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว โดยการปรับใช้วิถีชีวิตที่แตกต่างหลากหลายที่ประกอบขึ้นเป็นภูมิสังคมโดยมีแม่น้ำโขงเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกันของคลัสเตอร์ รวมถึงการท่องเที่ยวที่เป็นการส่งต่อนักท่องเที่ยวโดยมีจังหวัดหนองคาย นครพนม และจังหวัดมุกดาหารเป็นประตูของคลัสเตอร์เชื่อมต่อจังหวัดอุดรธานีกับ สปป.ลาว

8. เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ประกอบด้วยเขตท้องที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง โดยมีจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพที่สำคัญโดดเด่นร่วมกันเป็นวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางทุกจังหวัดมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านเป็นพื้นที่มีวิถีชีวิตชุมชนการเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และศาสนา ทั้งนี้

การกำหนดคลัสเตอร์นำไปสู่กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ใช้แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นสิ่งดึงดูดใจ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในคลัสเตอร์ เน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนภายในพื้นที่ใช้การท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมแล้วเชื่อมต่อการท่องเที่ยววิถีเกษตร รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศที่เน้นการพักผ่อนใช้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน มีกลุ่มนักท่องเที่ยวกรุงเทพฯ เป็นตลาดหลัก เพราะที่ตั้งภูมิศาสตร์ใกล้กรุงเทพฯ และเส้นทางทางบกที่สะดวก

9. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ ประกอบด้วยเขตพื้นที่ 4 เกาะ ได้แก่ เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ใช้อัตลักษณ์ของพื้นที่ที่โดดเด่นในพื้นที่ร่วมกัน คือ มีธรรมชาติทางทะเลที่สวยงาม สมบูรณ์ แหล่งดำน้ำที่สวยงาม ความสมบูรณ์ และงดงามของปะการังหลากหลายชนิดสีสวยงามหลากสี หาดทรายมีสีขาวสะอาดบริสุทธิ์

ภาพที่ 3-1 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 9 เขต ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 - 2560

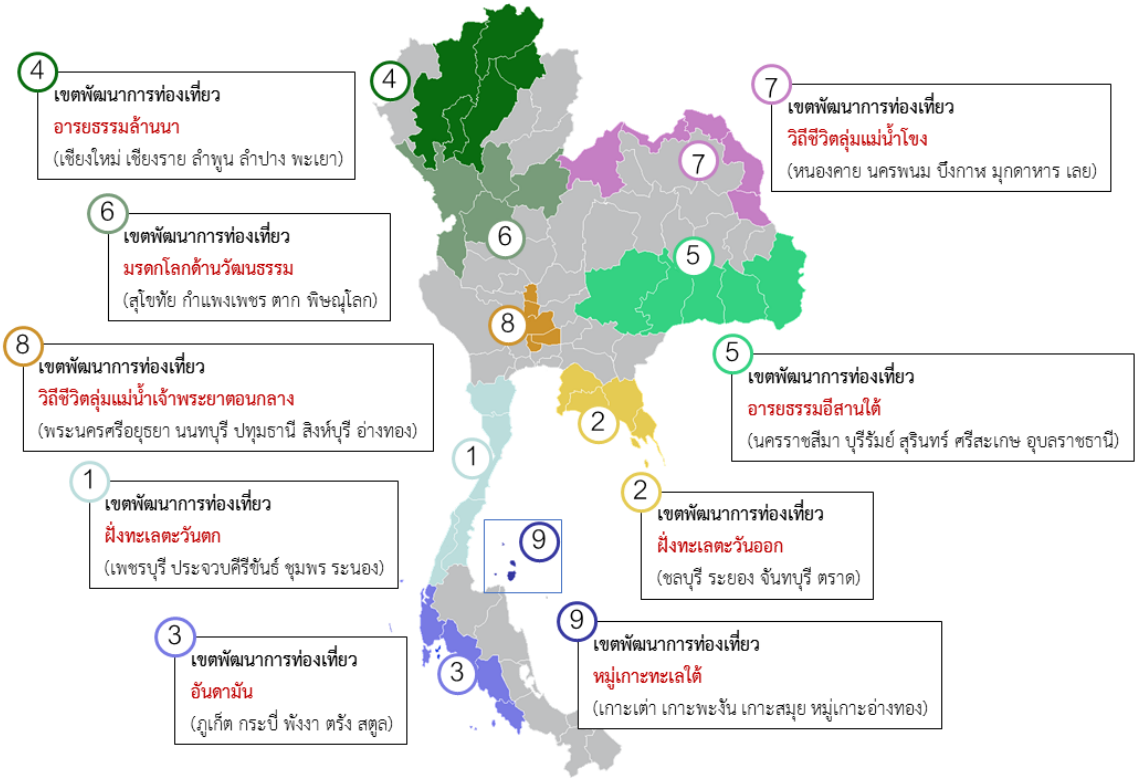

3.2 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

คณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่ยังไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ โดยเนื้อหาการนำเสนอของแต่ละภาคประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในแต่ละภาค 2) ทรัพยากรและศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละภาค

3.2.1 ภาคกลาง

ภาคกลางมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มและเป็นศูนย์รวมของแม่น้ำสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน เป็นต้น จึงทำให้พื้นที่แถบนี้มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ สามารถทำนาและปลูกพืชได้เกือบตลอดปี นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ และด้านโบราณสถานเป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาคกลางยังเป็นที่ตั้งของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย จึงทำให้การคมนาคมขนส่งในเขตภาคกลางมีความสะดวกและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญของประเทศ

1. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภาคกลาง

(1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 (สระบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวพร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานสากลและประทับใจนักท่องเที่ยว สนับสนุนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

(2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวจากฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว สมุทรปราการ) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 3 คือ พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสุขภาพ และวัฒนธรรม

(4) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ ส่งเสริมอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด อารยธรรมทวารวดีไปยังแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน และยกระดับการท่องเที่ยวให้มีชื่อเสียง

(5) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและศักยภาพสินค้าและบริการเพื่อการท่องเที่ยว การค้า และพื้นที่ทางเศรษฐกิจ

2. ทรัพยากรและศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (คลัสเตอร์) มี 13 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครนายก จังหวัดนครปฐม จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสระบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพที่ 3-2 แผนที่จังหวัดในภาคกลาง

ที่มา: กระทรวงมหาดไทย, 2560

1) กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นเมืองที่เพียบพร้อมสำหรับการท่องเที่ยว และยังเป็นเมืองยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือศาสนสถาน อย่างเช่นวัดต่าง ๆ ซึ่งวัดแต่ละแห่งล้วนมีความสวยงามทางสถาปัตยกรรม จิตรกรรมฝาผนัง และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ด้วย ในส่วนของทรัพยากรการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครนั้นมีความหลากหลายดังต่อไปนี้

1.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ตึกถาวรวัตถุ พระที่นั่งอนันตสมาคม พระบรมมหาราชวัง พระที่นั่งและสวนสาธารณะสันติชัยปราการ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชวังพญาไท พระราชวังเดิม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศและการบินแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ปืนใหญ่โบราณ วังสวนผักกาด และอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ชายทะเลบางขุนเทียน ซึ่งถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในกรุงเทพมหานคร ที่มีบรรยากาศเงียบสงบ และมีธรรมชาติริมชายฝั่งทะเลอันอุดมสมบูรณ์

1.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ชุมชนบ้านครัวเหนือ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทุสโซ พิพิธภัณฑ์บ้านไทย จิม ทอมป์สัน มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร วัดบวรนิเวศวิหาร วัดพระราม 9 กาญจนา

ภิ เ ษ ก

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) วัดมหาธาตุ วัดสระเกศและภูเขาทอง วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร วัดอรุณราชวราราม วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร วัดเบญจมบพิตร ศาลเจ้าพ่อเสือ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เสาชิงช้า โรงละครแห่งชาติ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพฯ เขตบางขุนเทียน

1.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ซาฟารีเวิลด์ ตลาดกลางคืน เยาวราช ตลาดกลางคืนถนนสีลม ตลาดกลางคืนปากคลองตลาด ตลาด อ.ต.ก. ตลาดนัดสวนจตุจักร ตึกใบหยกสกาย ถนนข้าวสาร และสวนสัตว์ดุสิต

1.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นเมืองแห่งสีสันทั้งในยามค่ำคืนและยามกลางวัน เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความรู้รอบตัว แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีอยู่เป็นจำนวนมากของกรุงเทพฯ คือแหล่งท่องเที่ยวประเภทพระราชวังและวัด ที่น่าสนใจ

1.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางภายในจังหวัด มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

1.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศจากกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของบริษัทเอกชน โดยรถออกจากสถานีขนส่งกรุงเทพทั้ง 3 แห่ง คือ สถานีขนส่งสายเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ หรือหมอชิต 2 ถนนกำแพงเพชร 2 สถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี และสถานีขนส่งสายตะวันออก หรือเอกมัย ถนนสุขุมวิท

1.6.2) การรถไฟ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ได้ โดยกรุงเทพฯ มีสถานีรถไฟต้นทาง 3 แห่ง ได้แก่ สถานีรถไฟกรุงเทพ หรือสถานีรถไฟหัวลำโพง สำหรับเดินทางไปยังภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ตอนล่าง สถานีรถไฟธนบุรี หรือสถานีรถไฟบางกอกน้อย สำหรับเดินทางไปยังภาคใต้ตอนบนและภาคตะวันตก สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ สำหรับเดินทางเลียบอ่าวไทยไปยังปากแม่น้ำท่าจีนและปากแม่น้ำแม่กลอง (รถไฟสายแม่กลอง)

1.6.3) สนามบิน กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของประเทศ มีท่าอากาศยานสำคัญถึง 2 แห่ง คือ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมือง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยเครื่องบินจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดสำคัญต่าง ๆ ทั่วประเทศได้ทุกวัน

1.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง รถแท็กซี่ รถสามล้อ รถไฟฟ้าบีทีเอส รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งใน และนอกเมือง

1.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ วัดเก่าแก่ วัดพระอารามหลวงที่มีความสัมพันธ์กับพระบรมวงศานุวงศ์ และมีศิลปะการสร้างแบบวิจิตร ย่านธุรกิจ และย่านการค้า รวมถึงย่านบันเทิงต่าง ๆ ในยามค่ำคืน

2) **จังหวัดชัยนาท** เป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่ง สร้างในสมัยพญาเลอไทแห่งกรุงสุโขทัย ระหว่าง พ.ศ. 1860 - 1879 มีชื่อเสียงและมีสินค้าด้านหัตถกรรม การจักสาน การปั้น การทอ การทำเครื่องเบญจรงค์ ที่มีฝีมือประณีต รูปแบบทันสมัย ราคาย่อมเยา มีตลาดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยฝีมือของชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งจังหวัดชัยนาทมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

2.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อนุสาวรีย์ขุนสรรค์

2.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สวนนกชัยนาท และบึงกระจับใหญ่

2.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ วัดปากคลองมะขามเฒ่า (วัดสิงห์) วัดพระบรมธาตุวรวิหาร วัดมหาธาตุ (สรรคบุรี) วัดพระแก้ว วัดสองพี่น้อง วัดไกลกังวล วัดกรุณา และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชัยนาทมุนี

2.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ เขื่อนเจ้าพระยา (สรรพยา) ฟาร์มจระเข้วสันต์ สวนน้ำอวกาศ และสวนลิง

2.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เกี่ยวกับความเจริญในอดีต วัดโบราณ และสวนนกชัยนาท

2.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

2.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ชัยนาท ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง

2.6.2) การเดินทางภายในจังหวัด มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ชัยนาท ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ

2.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เกี่ยวกับความเจริญในอดีต วัดโบราณ และสวนนกชัยนาท

3) **จังหวัดนครนายก** เป็นจังหวัดที่มีขนาดไม่ใหญ่ เงียบสงบ เหมาะกับการอยู่อาศัยและท่องเที่ยวพักผ่อน เป็นเมืองที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงมีกิจกรรมที่สามารถทำได้ทั้งครอบครัวดังต่อไปนี้

3.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ พระบรมรูปรัชกาลที่ 8 (วัดนางรอง) อนุสรณ์สถานกองพลทหารญี่ปุ่นที่ 37 (วัดพราหมณี) และเมืองโบราณดงละคร

3.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกสาริกา ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ น้ำตกกะอาง น้ำตกนางรอง น้ำตกลานรัก น้ำตกวังม่วง น้ำตกเหวนรก และอุทยานวังตะไคร้

3.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านปากพลี พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวนวัดฝั่งคลอง พุทธสถานจีเต็กลิ้ม รอยพระพุทธบาทจำลองเขานางบวช วัดปทุมวงษาวาส วัดป่าศรีถาวรนิมิต วัดพราหมณี วัดใหญ่ทักขิณาราม ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อองครักษ์ และหลวงพ่อเศียรนคร (วัดบุญนาค)

3.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 และเขื่อนขุนด่านปราการชล (เขื่อนคลองท่าด่าน) กิจกรรมล่องแก่งด้วยเรือคายัก การโรยตัวลงจากหน้าผาน้ำตก ขับรถเอทีวี และจักรยานเสือภูเขา

3.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เนื่องจากมีพื้นที่ส่วนหนึ่งในอุทยานแห่งบริเวณเขาใหญ่ มีแหล่งน้ำตก คลอง และแอ่งน้ำอยู่จำนวนมากทำให้เป็นศูนย์กลางของการล่องแก่งและเล่นเรือคายัก เขื่อนขุนด่านปราการชลและอ่างเก็บน้ำ 5 แห่ง และวัดวาอารามที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก

3.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางในจังหวัด มีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

3.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-นครนายก ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ถนนกำแพงเพชร ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยเที่ยวแรกเริ่มเวลา 04.30 น.

3.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ กิจกรรมเชิงผจญภัยทางน้ำ และเที่ยวน้ำตก

4) **จังหวัดนครปฐม** เป็นจังหวัดที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย เจริญรุ่งเรืองมากในสมัยทวารวดี เป็นศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่าง ๆ นครปฐมเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ในเขตชานเมืองกรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกส้มโอ ซึ่งนำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดจนได้ชื่อว่าเป็น “เมืองส้มโอหวาน” นอกจากนี้ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวมากมายดังต่อไปนี้

4.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ พระอนุสาวรีย์พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรณ์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพูด พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดสำโรง เนินธรรมศาลา เนินพระ หรือเนินยายหอม และเมืองเก่ากำแพงแสน

4.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สวนป่าสมุนไพรวัดปลักไม้ลาย และอุทยานปลาวัดห้วยพลู

4.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ตลาดดอนหวาย ตลาดท่านา ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตลาดน้ำวัดลำพญา ตลาดบางหลวง ตลาดโบราณ 100 ปี รางกระทุ่ม พระประโทณเจดีย์ พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวนาไทย พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย พุทธมณฑล วัดกลางบางแก้ว และพิพิธภัณฑ์พระพุทธวิถีนายก วัดธรรมปัญญารามบางม่วง (เฮงเส็งยี่) วัดบางพระ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร วัดไร่ขิง สวนศิลป์ มีเซียม ยิบอินซอย และหมู่บ้านไทยโซ่ง

4.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ลานแสดงช้าง และฟาร์มจระเข้สามพราน สวนสามพราน และอุทยานแมลงเฉลิมพระเกียรติ

4.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ พระปฐมเจดีย์ ตลาดน้ำ วัด และพิพิธภัณฑ์

4.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางภายในจังหวัด มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

4.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-นครปฐม ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ตั้งแต่เวลา 05.30 - 23.15 น.

4.6.2) การรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) และสถานีรถไฟธนบุรี ไปยังจังหวัดนครปฐมทุกวัน ทั้งรถธรรมดา รถเร็ว รถด่วน รถด่วนพิเศษ และรถพิเศษชานเมือง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง สามารถขึ้นรถได้ที่สถานีหัวลำโพง สามเสน บางซื่อ และบางบำหรุ

4.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

4.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ พระปฐมเจดีย์ที่ใหญ่ และสูงที่สุดของไทย ตลาดน้ำ และวัดโบราณ

5) **จังหวัดลพบุรี** เป็นเมืองสำคัญเก่าแก่เมืองหนึ่งตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย มีดังนี้

5.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ บ้านหลวงรับราชทูต หรือบ้านหลวงวิชเยนทร์ พระที่นั่งไกรสรสีหราช (พระที่นั่งเย็นหรือตำหนักทะเลชุบศร) พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์

5.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สวนรุกขชาติน้ำตกวังก้านเหลือง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา และเขาวงพระจันทร์

5.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ปรางค์นางผมหอม พระปรางค์สามยอด พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์ พิพิธภัณฑ์เมืองเลย วัดกวิศรารามราชวรวิหาร วัดตองปุ วัดธรรมิการาม หรือวัดค้างคาว วัดนครโกษา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ศาลพระกาฬ ศาลหลักเมือง หรือศาลลูกศร อำเภอบ้านหมี่ และเทวสถานปรางค์แขก

5.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ทุ่งทานตะวัน ศูนย์อนุรักษ์ผึ้ง สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ สวนสัตว์ลพบุรี สวนเหรียญทอง และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

5.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ เมืองโบราณ และวัดโบราณ

5.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

5.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ลพบุรี ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง

5.6.2) การรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดลพบุรีทุกวัน

5.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

5.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองโบราณ และวัดโบราณ

6) จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ลักษณะภูมิประเทศของสมุทรปราการเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านลงสู่อ่าวไทย เป็นเมืองอุตสาหกรรม มีการทำประมง และการเกษตรบางพื้นที่ และมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ ดังนี้

6.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ป้อมพระจุลจอมเกล้า หรือป้อมพระจุล และป้อมแผลงไฟฟ้า

6.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บึงตะโก้ สถานตากอากาศบางปู และสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์

6.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง พระสมุทรเจดีย์ วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดบางพลีใหญ่กลาง วัดบางพลีใหญ่ใน วัดมงคลโคธาวาส วัดอโศการาม วัดโปรดเกศเชษฐาราม ศาลพระเสื้อเมือง และเมืองโบราณ

6.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ

6.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ สถานตากอากาศบางปู เมืองประวัติศาสตร์

6.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

6.6.1) รถโดยสาร องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) มีบริการรถโดยสารประจำทางทั้งปรับอากาศและไม่ปรับอากาศหลายสาย จากในตัวเมืองกรุงเทพฯ ผ่านบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ โดยจุดจอดรถประจำทางที่สำคัญ ได้แก่ บางนา สำโรง ปากน้ำ บางพลี และพระประแดง

6.6.2) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งใน และนอกเมือง

6.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ สถานตากอากาศบางปู เมืองประวัติศาสตร์

7) จังหวัดสมุทรสงคราม มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมากมายหลายแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยากไปสัมผัส อีกทั้งยังอยู่ไม่

ไกลจากกรุงเทพมหานคร และมีการคมนาคมสะดวก จึงเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญอีกจังหวัดหนึ่งในภูมิภาค และมีนักท่องเที่ยวนิยมไปมากในปัจจุบัน ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงดังนี้

7.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อุทยานพระบรมราชานุสรณ์

7.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ดอนหอยหลอด

7.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ตลาดน้ำดอนมะโนรา ตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางนกแขวก ตลาดน้ำบางน้อย ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดร่มหุบ บ้านครูเอื้อ บ้านดนตรี บ้านท่าคา วัดจุฬามณี วัดบางกะพ้อม วัดบางแคน้อย วัดบางแคใหญ่ วัดบ้านแหลม หรือวัดเพชรสมุทรวรวิหาร วัดประดู่ วัดภุมรินทร์กุฎีทอง วัดศรัทธาธรรมหรือวัดมอญ วัดอัมพวันเจติยาราม และวัดอินทาราม

7.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ บ้านสวนมะนาวโห่ลุงศิริ บ้านแมวไทยโบราณ พิพิธภัณฑ์ขนมไทย พิพิธภัณฑ์ตั้งเซียมฮะ และโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์

7.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วิถีชีวิตแบบไทยดั้งเดิม เที่ยวตลาดน้ำอัมพวา และล่องเรือชมหิ่งห้อย

7.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

7.6.1) รถโดยสาร รถโดยสารประจำทาง บริษัท ขนส่ง จำกัด เปิดบริการเดินรถกรุงเทพฯ-สมุทรสงคราม โดยมีรถจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 05.50 - 21.00 น.

7.6.2) การรถไฟ มีรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัยออกทุกวัน ต้องลงรถไฟที่สถานีรถไฟมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ข้ามเรือจากท่ามหาชัยไปฝั่งท่าฉลอม เพื่อต่อรถไฟที่สถานีรถไฟบ้านแหลมไปยังจังหวัดสมุทรสงคราม หรือลงรถไฟที่สถานีรถไฟมหาชัย แล้วต่อรถโดยสารประจำทางไปจังหวัดสมุทรสงคราม

7.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

7.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วิถีชีวิตแบบไทยดั้งเดิม เที่ยวตลาดน้ำอัมพวา และล่องเรือชมหิ่งห้อย

8) จังหวัดสมุทรสาคร เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำทะเล จึงมีการประกอบอาชีพด้านการประมงอย่างกว้างขวาง ในด้านประวัติศาสตร์ สมุทรสาครเป็นเมืองที่มีบันทึกไว้ในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา และจังหวัดสมุทรสาครมีกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมมากมายดังนี้

8.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ปล่องเหลี่ยม และอุทยานประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์

8.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ นาเกลือ และพื้นที่ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนอ่าวมหาชัย

8.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ตลาดมหาชัย บ้านศิลาสุวรรณ วัดบางปลา วัดป่าชัยรังสี วัดสุทธิวาตวราราม หรือ วัดช่องลม วัดเจษฎาราม วัดโกรกกราก และศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสมุทรสาคร

8.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

8.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ เมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำทะเล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

8.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

8.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-สมุทรสาคร ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

8.6.2) รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟสายแม่กลอง ออกจากสถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ ไปยังจังหวัดสมุทรสาคร (สถานีมหาชัย) ทุกวัน ระยะทาง 33 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง

8.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

8.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำทะเล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

9) จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งด้านพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว และมีกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละฤดู ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังนี้

9.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ตำหนักสระยอ พระตำหนักท้ายพิกุล พระราชวังโบราณ พระตำหนักธารเกษม และพระบวรราชวังสีทา

9.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำดาวเขาแก้ว ถ้ำพระธาตุเจริญธรรมหรือถ้ำบ่อปลา ถ้ำศรีวิไล น้ำตกซับเหว ผาเสด็จ สวนรุกขชาติมวกเหล็ก อุทยานแห่งชาติน้ำตกสามหลั่น อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย เขาพระพุทธบาทน้อย เนินพิศวง แม่น้ำป่าสัก และเบญจสุทธิคงคา

9.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ บ่อพรานล้างเนื้อ บ้านเขาแก้ว วัดจันทบุรี วัดถ้ำพระโพธิสัตว์ วัดป่าสว่างบุญ วัดพระพุทธฉาย วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร วัดพะเยาว์ วัดเขาแก้ววรวิหาร ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าตำบลต้นตาล สำนักปฏิบัติธรรม วัดถ้ำเขาแก้ว สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก เจดีย์พระคุณแม่ (วัดคลองใหม่) เสาร้องไห้ และวัดสูง

9.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ทุ่งทานตะวัน ฟาร์มจระเข้ และสวนสัตว์ ฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ค ศูนย์การทหารม้า สวนนกธรรมชาติตำบลไผ่ต่ำ สวนพฤกษศาสตร์ภาคกลาง (พุแค) ไร่ปภัสรา และไร่องุ่นคุณมาลี

9.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวผจญภัย การเที่ยวถ้ำ ปีนหน้าผา และโรยตัว

9.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

9.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-สระบุรี ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ หมอชิต 2 ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

9.6.2) รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดสระบุรีทุกวัน ทั้งรถธรรมดา รถเร็ว รถด่วน รถด่วนพิเศษ และรถพิเศษชานเมือง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง

9.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

9.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัดโบราณ

10) จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่เป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศไทย มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน แหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย และเป็นเมืองที่พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก ถนนหนทางสะดวกสบาย สามารถเดินทางไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัดได้อย่างง่ายดาย ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ดังนี้

10.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ บ้านยะมะรัชโช พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ และโบราณสถานบึงหนองสาหร่าย

10.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำเวฬุวัน บึงฉวาก บึงระหาร อุทยานสวนหินพุทธสถานทวารวดีอู่ทองเชิงนิเวศ และอุทยานแห่งชาติพุเตย

10.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ตลาดท่าช้าง ตลาดสามชุก ตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านเจ้าคุณ ตลาดเก้าห้อง ตลาดโพธิ์พระยา บ้านอนุรักษ์ควายไทย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง พิพิธภัณฑ์ลูกหลานพันธุ์มังกร (อุทยานมังกรสวรรค์) วัดขวางเวฬุวัน วัดทับกระดาน วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดเดิมบาง และแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี

10.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตร ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตและจิตวิญญาณชาวนาไทย สระศักดิ์สิทธิ์ หอคอยบรรหาร-แจ่มใส หอเกียรติยศ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ 21 อ่างเก็บน้ำหุบเขาวง อุทยานมัจฉา วัดป่าพฤกษ์ เขื่อนกระเสียว และโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก

10.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ แหล่งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ เมืองแห่งตำนานขุนช้างขุนแผน

10.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

10.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทาง สถานีขนส่งสายเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 ทั้งรถธรรมดาและปรับอากาศ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

10.6.2) การรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีบางกอกน้อย (ธนบุรี) วันละ 1 เที่ยว

10.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

10.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ

11) จังหวัดฉะเชิงเทรา เมืองเก่าแก่ริมแม่น้ำบางปะกง นิยมเรียกกันว่า "แปดริ้ว" มีอาณาเขตติดกับกรุงเทพฯ พระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดนี้ คือ "หลวงพ่อโสธร" ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำคัญของเมืองไทยองค์หนึ่ง นอกจากนี้จังหวัดฉะเชิงเทรายังมีชื่อเสียงในเรื่องของการปลูกมะม่วง ช่วงฤดูมะม่วงออกผลจะมีการจัดงานวันมะม่วงทุกปี ปัจจุบันที่จังหวัดฉะเชิงเทรามีการสร้างศาสนสถานอย่างยิ่งใหญ่หลายแห่งด้วยกัน และยังมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังนี้

11.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา

11.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ เกาะลัด เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤาไน เขื่อนทดน้ำบางปะกง

11.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ตลาดคลองสวน 100 ปี ตลาดบ้านใหม่ ตลาดริมน้ำร้อยปี ตลาดโบราณนครเนื่องเขต วัดจีนประชาสโมสร (วัดเล่งฮกยี่) วัดชมโพธยาราม วัดพยัคฆอินทาราม (วัดเจดีย์) วัดพระธาตุวาโย (วัดห้วยน้ำทรัพย์) วัดสัมปทวนนอก วัดหงษ์ทอง วัดอุภัยภาติการาม (วัดซำปอกง) วัดเขาดิน วัดเมือง (วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์) วัดแจ้ง วัดโพธิ์บางคล้า วัดโสธรวรารามวรวิหาร ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ ศาลหลักเมือง

11.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน สวนปาล์มฟาร์มนก อาคารสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จังหวัดฉะเชิงเทรา อ่างเก็บน้ำคลองสียัด เกาะนก

11.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีวัฒนธรรม ศาสนา และแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนตลาดต่าง ๆ

11.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

11.6.1) รถโดยสาร มีรถตู้จากสถานีเอกมัย และรถตู้จากสถานีขนส่งหมอชิต ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

11.6.2) การรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีรถไฟออกจากสถานีหัวลำโพงทุกวัน วันละ 11 เที่ยว

11.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น รถสองแถว เป็นรถสองแถวท้องถิ่นที่ให้บริการรอบตัวเมืองฉะเชิงเทรา สามารถเรียกใช้บริการได้ที่จุดต่าง ๆ เช่น บริเวณสถานีขนส่งฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ จากหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตลาดบ้านใหม่ ตลาดน้ำบางคล้า และตลาดคลองสวนร้อยปี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของฉะเชิงเทราก็มีคิวรถสองแถวเชื่อมโยงเส้นทางถึงกัน

11.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาพุทธ โดยมีพระพุทธรูปที่สำคัญของประเทศไทย

12) จังหวัดราชบุรี เป็นเมืองเก่ามาแต่โบราณ ซึ่งเป็นเมือง ๆ หนึ่งในแคว้นสุวรรณภูมิ มีนครปฐมเป็นมหานคร เรียกว่า “ทวารวดี” จากตำนานเล่าว่า นครปฐมเป็นเมืองหลักที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยตัวเมืองราชบุรีนั้น มีการย้ายที่ตั้งเมืองมาหลายสมัย กระทั่งในปี พ.ศ. 2440 ได้ย้ายมาตั้งยังที่เป็นศาลากลางจังหวัดในปัจจุบัน เป็นศูนย์กลางในด้านอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น มะพร้าว ชมพู่ ฝรั่ง มะม่วง และการปศุสัตว์ของประเทศ ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังนี้

12.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง พิพิธภัณฑ์ภโวทัย หรือสวนภูมิปัญญาชาวบ้าน พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน เมืองโบราณบ้านคูบัว

12.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำค้างคาวเขาช่องพราน ถ้ำจอมพล ถ้ำฤาษีเขางู ถ้ำสาลิกา ถ้ำเขาบิน ธารน้ำร้อนบ่อคลึง น้ำตกเก้าชั้น พุน้ำร้อนไทยประจัน อุทยานธรรมชาติวิทยา ตามพระราชดำริ เขากระโจม เขาแก่นจันทน์ โป่งยุบ

12.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง วัดคงคาราม ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเก่า (คลองลัดพลี) ตลาดน้ำเวเนโต้ ตลาดเจ็ดเสมียน บ้านหอมเทียน วัดป่าพระธาตุเขาน้อย วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดหนองหอย วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม วัดเขาวัง ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง หลวงพ่อแก่นจันทน์ ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าตีนจกราชบุรี อุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม

12.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ บึงกระจับ ปางช้างเผือกดำเนิน สวนป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคกลาง สวนศิลป์ บ้านดิน ราชบุรี ศูนย์แสดงพันธุ์สัตว์ป่า สถานีวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาประทับช้าง สวนสาธารณะจักรีอนุสรณ์สถาน อุทยานกล้วยไม้สุนทรีย์แลนด์แดนตุ๊กตา สวนสาธารณะจักรีอนุสรณ์สถาน ไร่กุหลาบอุษาวดี ไร่องุ่นปัญญาสวรรค์

12.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือการท่องเที่ยวชมสวนธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ

12.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

12.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-ราชบุรี และสายกรุงเทพฯ-กาญจนบุรี (ผ่านอำเภอบ้านโป่ง) ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

12.6.2) รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) และสถานีรถไฟธนบุรี ไปยังจังหวัดราชบุรีทุกวัน ทั้งรถธรรมดา รถเร็ว รถด่วน และรถด่วนพิเศษ จากสถานีรถไฟกรุงเทพถึงอำเภอเมืองราชบุรีใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง

12.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม

12.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศึกษาธรรมชาติ และวิถีชีวิตภูมิปัญญาชาวบ้าน

13) จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง โดยมีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย ที่ไหลขนานลงมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่ตัวเมืองกาญจนบุรี ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังนี้

13.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ช่องเขาขาด พิพิธภัณฑสถานแห่งความทรงจำ ทางรถไฟสายมรณะ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเก่า พิพิธภัณฑ์สงครามอักษะและเชลยศึก อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทัพ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ เมืองบาดาล โบราณสถานในเขตเมืองกาญจนบุรีเก่า

13.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำละว้า น้ำตกผาตาด น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น น้ำตกเกริงกระเวีย น้ำตกไดช่องถ่อง น้ำตกไทรโยคน้อย พุน้ำร้อนหินดาด อุทยานแห่งชาติถ้ำธารลอด อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ อุทยานแห่งชาติลำคลองงู อุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติไทรโยค เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เขาช้างเผือก

13.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ด่านเจดีย์สามองค์ ถ้ำกระแซ พระโพธิสัตว์กวนอิม วัดทุ่งสมอ วัดถ้ำพุหว้า วัดถ้ำมังกรทอง วัดถ้ำเขาน้อย วัดบ้านถ้ำ วัดพระแท่นดงรังวรวิหาร วัดลาดขาม (หลวงพ่อแสนเหรียญ) วัดวังก์วิเวการาม

13.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ต้นจามจุรียักษ์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) สวนเวลารำลึก สะพานข้ามแม่น้ำแคว สะพานมอญ สุสานทหารสัมพันธมิตรช่องไก่ เขื่อนวชิราลงกรณ์ เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนแม่กลอง

13.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

13.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

13.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-กาญจนบุรี กรุงเทพฯ-ด่านเจดีย์สามองค์ ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง

3.2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ถือว่าเป็นภูมิภาคที่มีเนื้อที่มากที่สุดในประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ที่ยกตัวเป็นขอบแยกออกจากภาคกลาง เป็นภูมิภาคที่มีความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยา รวมไปถึงด้านความโดดเด่นทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอาหาร ดนตรี ศิลปะการแสดง นอกจากนี้ยังมีค้นพบหลักฐานยุคก่อนประวัติศาสตร์อีกหลายอย่าง เช่น การค้นพบโครงกระดูกและรอยเท้าไดโนเสาร์ และวัฒนธรรมบ้านเชียงและซากโบราณวัตถุมากมาย จึงทำให้ภาคอีสานเป็นแหล่งเรียนรู้อารยธรรม ที่ดึงดูดนักโบราณคดี ทั้งไทยและต่างประเทศ

1. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ด้านอารยธรรม ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และประเพณี ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

(2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (นครพนม มุกดาหาร สกลนคร) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 1 คือ การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) อย่างยั่งยืน

(3) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 3 คือ การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

(4) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ไหม

(5) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 2 คือ การขยายฐานตลาดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ

2. ทรัพยากรและศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว มี 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ 3-3 แผนที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา: กระทรวงมหาดไทย, 2560

1) จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล มีความรุ่งเรืองทางอารยธรรมเก่าแก่ มีการขุดค้นพบซากไดโนเสาร์ที่มีชื่อเสียง จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์และศูนย์วิจัยเกี่ยวกับไดโนเสาร์ที่สมบูรณ์แบบและใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย รวมไปถึงงานหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวดังนี้

1.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ พบหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงถึงมีการอยู่อาศัยภายในเมืองมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ของเมืองฟ้าแดดสงยาง มีพระธาตุยาคูที่เป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในเมือง มีเสมาจำหลักเมืองฟ้าแดดสงยางจำนวนหนึ่งเก็บรักษาไว้ในวัดเก่าแก่ คือ วัดศรีบุญเรือง นอกจากนั้นยังมีประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ดำหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ที่พระแท่นมีรอยจารึกเป็นภาษาไทยโบราณ สร้างในสมัยพระเจ้าคูนาขามที่วัดกลาง

1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกผานางคอย เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ไหลมาจากเทือกเขาภูพาน มีความสวยงามระหว่างชั้น น้ำตกตาดยาวและน้ำตกตาดสูง เป็นน้ำตกที่เป็นลานหินกว้างลาดเอียงตามธรรมชาติ มีอีกชื่อที่คนท้องถิ่นเรียกกันว่า "น้ำตกสไลเดอร์" น้ำตกผาเสวย ตั้งอยู่บนเหวลึก หน้าผาสูงชันไว้สำหรับชมทัศนียภาพ น้ำตกตาดทอง มีโขดหินเรียงรายอย่างงดงาม เขื่อนลำปาว เป็นเขื่อนดินที่สร้างขึ้นเพื่อบรรเทาอุทกภัยและเพื่อการเกษตร แต่จะมีชายหาดเป็นจุดสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ

1.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว เป็นแหล่งให้ข้อมูลและความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของกาฬสินธุ์ จัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของกาฬสินธุ์อย่างเช่น ผ้าแพรวา กะเตาะหรือเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสาน สัมผัสวิถีชุมชนของชาวบ้านบ้านหนองห้าง ศูนย์หัตถกรรมผู้ไทยหนองห้างทอผ้าและจักสานไม้ไผ่ กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยโคกโก่ง มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวผู้ไทย นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน รับประทานอาหารพื้นบ้านแบบพาแลง ชมการแสดงศิลปะพื้นบ้าน สาธิตการทอผ้าและการหัตถกรรม สามารถแวะสักการะพระพุทธรูปไสยาสน์ตะแคงซ้ายที่ พระพุทธไสยาสน์ถ้ำภูค่าวและพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่พุทธสถานภูสิงห์ และวัดโพธิ์ชัยเสมารามที่ชาวบ้านมักจะนำใบเสมาที่ขุดพบมารวมเอาไว้

1.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ การเยี่ยมชมร่องรอยไดโนเสาร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สิรินธรที่จัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เกี่ยวกับธรณีวิทยาตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดโลก และวิวัฒนาการของสัตว์โลกดึกดำบรรพ์ วนอุทยานภูแฝกที่พบรอยเท้าไดโนเสาร์ ประเภทเทอร์โรพอด

1.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยไดโนเสาร์ และดูวิถีชีวิตชุมชนผ่านงานหัตถกรรมเลื่องชื่อ ผ้าแพรวา

1.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดกาฬสินธุ์ มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

1.6.1) รถโดยสาร สถานีขนส่งจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่บริเวณใกล้ ๆ กับสวนสาธารณะกุดน้ำกิน โดยมีหลายบริษัทที่บริการเที่ยวรถจากกรุงเทพฯ สู่ กาฬสินธุ์

1.6.2) การรถไฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่มีสถานีรถไฟ ต้องเดินทางจากกรุงเทพฯ-สถานีรถไฟขอนแก่น แล้วต่อรถประจำทางเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์อีก 75 กม.

1.6.3) สนามบิน ไม่มีสนามบิน ต้องเดินทางจากกรุงเทพฯ-ท่าอากาศยานขอนแก่น แล้วต่อรถประจำทางเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์

1.6.4) การเดินทางภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรถสามล้อถีบ และสามล้อเครื่อง (รถสกายแล็บ) บริการอยู่ทั่วไป และยังมีรถโดยสารระหว่างตัวจังหวัดวิ่งไปยังอำเภอต่าง ๆ อีกด้วย

1.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ การท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถาน น้ำตก ร่องรอยไดโนเสาร์ วิถีชีวิตพื้นบ้าน

2) จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวอย่างครบครัน ส่งผลให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้ยังมีทำเลที่ตั้งเป็นบริเวณศูนย์กลางของภาค และเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและเทคโนโลยีของภูมิภาค มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

2.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ บ้านประภาชัยอันเป็นสถาปัตยกรรมขอม สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ปราสาทเปือยน้อย เมืองโบราณโนนเมือง โฮงมูนมังเมืองขอนแก่น

2.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บางแสน 2 และหาดจอมทอง อุทยานแห่งชาติน้ำพอง อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ บึงแก่นนคร ผานกเค้า

2.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ พระธาตุขามแก่นอันเป็นปูชนียสถานที่สำคัญคู่เมืองขอนแก่น หมู่บ้านงูจงอาง หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย หมู่บ้านเต่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น วัดถ้ำผาเกิ้ง วัดทุ่งเศรษฐี วัดสนวนวารีพัฒนาราม วัดสระบัวแก้ว วัดหนองแวง (พระมหาธาตุแก่นนคร) วัดอุดมคงคาคีรีเขต วัดไชยศรี วัดป่าแสงอรุณ วัดสระทองบ้านบัว วัดป่ามัญจาคีรี ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์หลักเมือง ศาลาไหมไทย หรือ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษามหาราชินี

2.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง พิพิธภัณฑ์ไปรษณีย์ขอนแก่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดขอนแก่น อุทยานกล้วยไม้ป่าช้างกระ หอเกียรติยศรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานไดโนเสาร์ศรีเวียง ไร่องุ่นเบญจพร

2.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร คือ ความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่ครบครัน

2.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดขอนแก่น มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

2.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ขอนแก่น ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง

2.6.2) รถไฟ มีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดขอนแก่นทุกวัน ทั้งรถเร็วและรถด่วน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 - 9 ชั่วโมง

2.6.3) สนามบิน มีสายการบินหลายสายให้บริการเที่ยวบินกรุงเทพฯ-ขอนแก่น ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง

2.6.4) การเดินทางภายในจังหวัดขอนแกน มีรถชนิดต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ รถสองแถว มีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่าง ๆ ในตัวเมือง สามารถเหมารถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและต่างอำเภอ คิดราคาวันละ 1,000 - 2,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรอง รถสามล้อเครื่องและมอเตอร์ไซค์รับจ้างจอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย

2.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3) จังหวัดชัยภูมิ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 7 ของประเทศ โดยมีภูมิประเทศเป็นป่าไม้และเทือกเขาอยู่ร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด โดยมีเทือกเขาสำคัญ ได้แก่ ภูอีเฒ่า ภูแลนคา และภูพังเหย มีโบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก ซึ่งตกทอดมาจากอารยธรรมที่ซ้อนทับกันหลายสมัย ตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม และอิทธิพลลาวล้านช้าง มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

3.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ พระธาตุกุดจอก พระธาตุหนองสามหมื่น พระพุทธรูปใหญ่ทวารวดีแห่งวัดคอนสวรรค์ ปรางค์กู่ ภูพระวัดศิลาอาสน์

วัดสระหงส์ที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปสมัยอู่ทองหรือเขมรตอนปลาย ศาลเจ้าพ่อพระยาแล ใบเสมาบ้านกุดโง้ง มอหินขาว

3.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติตาดโดน อุทยานแห่งชาติไทรทอง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ทุ่งกะมัง น้ำตกเทพประทาน น้ำตกเทพนาคา บึงแวง

3.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ชุมชนบ้านนายางกลัก แหล่งทอผ้าบ้านโนนเสลา วัดเขาประตูชุมพล วัดพระบาทภูแฝด วัดป่าคะโต วัดผาเกิ้ง วัดสระหงส์ อนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล

3.4) ทรัพยากรอื่น ๆ เขื่อนลำปะทาว เขื่อนจุฬาภรณ์ เขื่อนห้วยกุ่ม สถานีวิจัยเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าภูเขียว แหล่งซากไดโนเสาร์ภูคุ้มข้าว

3.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร คือ แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุจากอารยธรรมโบราณ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

3.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดชัยภูมิ มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

3.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ชัยภูมิ ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมงครึ่ง

3.6.2) รถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังชัยภูมิทุกวัน โดยต้องขึ้นรถขบวนที่เดินทางไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ขบวนกรุงเทพฯ-หนองคาย แล้วลงที่สถานีบัวใหญ่ จากนั้นต่อรถโดยสารประจำทางไปอีก 51 กิโลเมตร

3.6.3) สนามบิน สามารถนั่งเครื่องบินไปลงที่จังหวัดขอนแก่น และต่อรถโดยสารระยะทางประมาณ 150 กิโลเมตร

3.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด สามารถใช้รถโดยสารที่ให้บริการภายในจังหวัดชัยภูมิ

3.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และอุทยานแห่งชาติ

4) จังหวัดมหาสารคาม เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบรรยากาศเรียบง่ายดั้งเดิมตามแบบฉบับของเมืองอีสาน ยังไม่เป็นที่รู้จักมากในกลุ่มนักท่องเที่ยว มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวโดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีเป็นหลัก มีรายละเอียดดังนี้

4.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ชุมชนบ้านเชียงเทียนและหมู่บ้านปั้นหม้อของชาวบ้านหม้อ ศิลปะสมัยทวารวดีและอิทธิพลของวัฒนธรรมของขอม เช่น ปรางค์กู่สันตรัตน์ ปรางค์กู่บ้านเขวา กู่บ้านแดง เป็นต้น อีกทั้งมีพระธาตุที่เป็นที่เคารพของคนในพื้นที่ ได้แก่ พระธาตุนาดูน หรือพุทธมณฑลแห่งอีสาน พระพุทธรูปมิ่งเมือง หรือพระพุทธรูปสุวรรณมาลี

4.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ วนอุทยานชีหลง วนอุทยานโกสัมพี

4.3) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวิถีชีวิตวัฒนธรรม

4.4) ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ อาทิ สะพานไม้แกดำ เป็นต้น

4.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดมหาสารคาม มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

4.5.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-มหาสารคาม ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ทุก ๆ วัน โดยใช้เวลาการเดินทางจากกรุงเทพฯ 7 ชั่วโมง โดยประมาณ

4.5.2) การเดินทางภายในตัวจังหวัดมหาสารคามมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รถสองแถวมีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่าง ๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ได้ทั้งในเมือง และต่างอำเภอราคาวันละ 1,000 – 2,000 บาท

4.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีที่อิงกับพุทธศาสตร์และความเชื่อของชาวอีสาน รวมถึงเป็น “ตักศิลาแห่งอีสาน” เพราะมีมหาวิทยาลัยจำนวนมากในพื้นที่

5) จังหวัดยโสธร เป็นดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ เป็นเมืองเกษตรกรรมริมฝั่งแม่น้ำชีแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ มีความเชื่อเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ที่ผูกโยงกับวิถีชีวิตการเกษตรที่โด่งดัง คือบุญบั้งไฟ นอกจากนั้นแล้วความสงบ เรียบง่าย ตามแบบฉบับของเมืองอีสานดั้งเดิมที่ความเจริญในด้านต่าง ๆ ยังมีไม่มากนัก ผู้ที่มาเยี่ยมเยือนเมืองนี้จึงได้สัมผัสกับวัฒนธรรมพื้นบ้านอันงดงามบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่นับวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบัน มีทรัพยากรดังนี้

5.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ พระธาตุก่องข้าวน้อย วัดมหาธาตุ พระธาตุกู่จาน

5.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ไม่ได้มีความโดดเด่นนัก

5.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ พระพุทธบาทยโสธร ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า แหล่งโบราณสถานบ้านสงเปือย หอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน

5.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก โดดเด่นด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต การท่องเที่ยวแนวย้อนยุค การไปเดินชมตึกรามบ้านช่องเก่าแก่

5.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดยโสธร มีให้เลือกหลากหลายประเภท

5.5.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ยโสธร ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง

5.5.2) การเดินทางภายในตัวจังหวัดยโสธร มีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม รถสองแถว มีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่าง ๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและต่างอำเภอ คิดราคาวันละ 1,000 - 2,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง และการต่อรอง รถสามล้อเครื่องหรือสกายแล็บ และมอเตอร์ไซค์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย

5.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ วัฒนธรรมอีสานดั้งเดิม

6) จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณซึ่งอยู่ตอนกลางของภาคอีสาน บริเวณลุ่มน้ำภาชี มีความเจริญรุ่งเรืองมากในยุคประวัติศาสตร์และมีความหลากหลายในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรม อันเนื่องจากดินแดนแห่งนี้เคยตกอยู่ในอิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิชั้นดี มีชื่อเสียงโด่งดัง จากอดีตถึงปัจจุบัน จังหวัดร้อยเอ็ดยังคงเป็นเมืองที่มีความน่าสนใจ ทั้งประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน

6.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ กู่พระโกนา ปรางค์กู่ หรือปราสาทหนองกู่ กู่กาสิงห์

6.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ บึงเกลือ หรือทะเลอีสาน

6.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ บ้านหวายหลึม บึงพลาญชัย สิมวัดไตรภูมิคณาจารย์ ทุ่งกุลาร้องไห้

6.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ โบราณสถาน และวิถีชีวิตที่ยึดโยงกับการเกษตร

6.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดร้อยเอ็ด มีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

6.5.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ร้อยเอ็ด ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว สอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัท ขนส่ง

6.5.2) รถไฟ จากกรุงเทพฯ ไปลงที่จังหวัดขอนแก่น แล้วต่อรถยนต์โดยสารเข้าจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง มีรถไฟออกจากสถานีหัวลำโพงไปขอนแก่นทุกวัน

6.5.3) สนามบิน มีเที่ยวบินตรงจากกรุงเทพฯ

6.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีรถชนิดต่าง ๆ ในตัวเมืองร้อยเอ็ดมีรถโดยสารประจำทางไปยังอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะได้หลายรูปแบบตามอัธยาศัย นอกจากนี้ยังมีรถสองแถวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว คิวรถจะอยู่ในสถานีขนส่ง

6.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งปลูกข้าว

7) จังหวัดสกลนคร เป็นเมืองที่มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง และพื้นที่ราบลุ่มสลับกับพื้นที่ลาดดอน มีเทือกเขาภูพานอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

7.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ วัดพระธาตุเชิงชุม วัดถ้ำผาเด่น

7.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานบัวสกลนคร อุทยานแห่งชาติภูพาน น้ำตกคำหอม น้ำตกแก้งกระอาม ผานางเมิน ท่องดอกไม้ป่า โค้งปิ้งงู หนองหาร

7.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ย่านชุมชนโบราณท่าแร่ พระตำหนักภูพาน หมู่บ้านท่าเกลือ ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง หมู่บ้านทำเกลือ

7.4) ทรัพยากรอื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์อาจารย์ฝั้น อาจาโร พิพิธภัณฑ์อาจารย์มั่น ภูริทัตโต

7.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนสถาน

7.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดมีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

7.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-สกลนคร โดยออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 10 ชั่วโมง

7.6.2) สนามบิน มีเที่ยวบินไป - กลับ กรุงเทพฯ-สกลนคร ทุกวัน ของสายการบินนกแอร์

7.6.3) การเดินทางภายในจังหวัดมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ อาทิ รถสามล้อและมอเตอร์ไซค์รับจ้างจอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น ตลาดหน้าเทศบาล

7.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ การเป็นจังหวัดที่มีชื่อว่า “เมืองพุทธศาสน์ พระธาตุห้าแห่ง แหล่งอารยธรรมสามพันปี” เนื่องจากมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน

8) จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติอันสวยงาม โบราณสถาน และวัดวาอาราม มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

8.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ แหล่งโบราณคดีภูผายาโนนวัดป่า

8.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ วนอุทยานน้ำตกเฒ่าโต้

8.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ถ้ำสุวรรณคูหา ถ้ำเอราวัณ พระอนุสาวรีย์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช วัดถ้ำกลองพล ศาลหลักเมืองพระวอ พระตา ศูนย์หัตถกรรมปั้นหม้อบ้านโค้งสวรรค์ ลิ้มไม้วัดเจริญทรงธรรม

8.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หอยหินโบราณ หนองบัว

8.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร คือ วัฒนธรรมและประเพณีชาวบ้าน

8.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดหนองบัวลำภู มีให้เลือกหลากหลายประเภทดังนี้

8.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-หนองบัวลำภู ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง

8.6.2) รถไฟ มีขบวนรถด่วนและรถเร็ว ออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ทุกวัน เป็นรถไฟที่วิ่งระหว่างกรุงเทพฯ-อุดรธานี จากนั้นใช้รถโดยสารประจำทางที่วิ่งระหว่างอุดรธานี-หนองบัวลำภู

8.6.3) สนามบิน สามารถใช้บริการเครื่องบินสายกรุงเทพฯ-อุดรธานี และอุดรธานี-กรุงเทพฯ ทุกวัน แล้วต่อรถยนต์ไปยังหนองบัวลำภู

8.6.4) การเดินทางภายในจังหวัดหนองบัวลำภู ในตัวเมืองหนองบัวลำภูมีรถโดยสารประจำทางไปยังอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ยังมีรถสองแถวไปยังแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว คิวรถจะอยู่ในสถานีขนส่ง ระยะทางจากอำเภอเมืองหนองบัวลำภูไปยังอำเภอต่าง ๆ สามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่สถานีขนส่งหนองบัวลำภู

8.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชาวบ้าน

9) จังหวัดอำนาจเจริญ ด้วยการที่เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานหลายร้อยปี จึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นวัดวาอาราม วัฒนธรรมและหัตถกรรมชาวบ้านที่สวยงาม มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

9.1) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ พุทธอุทยานและพระมงคลมิ่งเมือง วัดถ้ำแสงเพชร วัดพระเหลาเทพนิมิต วัดโพธิ์ศิลา วัดไชยาติการาม ศาลเจ้าพ่อกุดป่องและศาลหลักเมือง ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อ อุทยานลิงดอนเจ้าปู่

9.2) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ สนามกอล์ฟเมืองมิ่งเมือง สวนเกษตรชิตสกนต์ อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน

9.3) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร คือ วัฒนธรรมชาวบ้าน และวัดวาอาราม

9.4) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่

9.4.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน ออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 ไปอำนาจเจริญ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 9 ชั่วโมง

9.4.2) การเดินทางภายในจังหวัดอำนาจเจริญ สามารถใช้รถโดยสารที่ให้บริการภายในจังหวัดชัยภูมิ

9.5) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองที่มีความสงบ

10) จังหวัดอุดรธานี นอกจากจะเป็น ศูนย์กลางการคมนาคมและการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรมบ้านเชียง ซึ่งเป็นร่องรอยของอารยธรรมมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลกอีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่ง มีการทำหัตถกรรมที่น่าสนใจต่าง ๆ เช่น ผ้าขิด ชุมชนพื้นบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายมีเสน่ห์ตามแบบฉบับชุมชนไทยอีสาน

10.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท สถานที่พบภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีอายุราว 2,000 ถึง 3,000 ปีมาแล้ว พิพิธภัณฑ์แห่งชาติบ้านเชียง จัดแสดงวัตถุโบราณ รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องประดับ มีอายุราว 4,000 ถึง 7,000 ปี

10.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาตินายูง-น้ำโสม วนอุทยานน้ำตกธารงาม วนอุทยานแห่งชาติภูฝอยลม อ่างเก็บน้ำห้วยหลวง คำชะโนด น้ำตกยูงทอง

10.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าปู่-ย่า วัดป่าภูก้อน วัดทิพยรัฐนิมิตร หรือวัดป่าบ้านจิก พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี บ้านนาข่าเป็นหมู่บ้านที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าขิดในราคาย่อมเยา

10.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก คือ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

10.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดอุดรธานี มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

10.5.1) รถโดยสาร มีบริการรถโดยสารทั้งรถธรรมดา และรถปรับอากาศวิ่งระหว่างกรุงเทพฯ-อุดรธานีทุกวัน รถออกจากสถานีขนส่ง สายตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร (หมอชิต 2)

10.5.2) รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย จัดบริการรถไฟวิ่งระหว่างกรุงเทพฯ-อุดรธานี ทุกวัน

10.5.3) สนามบิน มีสายการบินให้บริการทุกวัน

10.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด ในตัวจังหวัดอุดรธานีมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม รถสองแถว มีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่าง ๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมา รถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและต่างอำเภอ คิดราคาวันละ 1,000 - 2,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรอง รถสามล้อเครื่องและมอเตอร์ไซค์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย

10.6) ภาพลักษณ์ ศูนย์กลางการเดินทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2.3 ภาคใต้

พื้นที่ภาคใต้ ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู ขนาบด้วยทะเลอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออกและทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก ซึ่งทุกจังหวัดในภาคใต้มีเขตติดต่อกับทะเล ยกเว้นจังหวัดยะลา มีแหล่งธรรมชาติที่สวยงามมากมาย ทั้งชายหาด เกาะน้อยใหญ่ มีเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นป่าอันอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรใต้น้ำคือ แนวปะการังที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นที่อยู่ของสัตว์ทะเลต่าง ๆ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ดังนั้นภาคใต้จึงมีชื่อเสียงในระดับโลก ในเรื่องของการท่องเที่ยวชายหาดและการดำน้ำเพื่อดูความสวยงามของระบบนิเวศใต้น้ำ นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในเขตชายแดนประเทศ

1. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภาคใต้

(1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 3 พัฒนาสู่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวนานาชาติ ที่มีคุณภาพ และมีความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว

(2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 1 พัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน

(3) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา สตูล) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรและศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคใต้

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้ที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (คลัสเตอร์) มี 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดพัทลุง จังหวัดยะลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 3-4 แผนที่จังหวัดในภาคใต้

ที่มา: กรมประชาสัมพันธ์, 2560

1) จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเมืองโบราณ มีการค้นพบวัตถุโบราณ และหลักฐานทางโบราณคดีอื่น ๆ หลายอย่าง มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช วัตถุโบราณเก่าแก่ที่ค้นพบใน 4 จังหวัดภาคใต้ พระพุทธสิหิงค์ ประดิษฐานที่หอพระพุทธสิหิงค์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ชมกำแพงเมืองเก่าแก่ของนครศรีธรรมราชที่สะท้อนถึงความเป็นเมืองโบราณ กุฏิทรงไทยที่ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นประเภทปูชนียสถาน และวัดวาอาราม จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ บ้านท่านขุนรัฐวุฒิวิจารณ์เรือน ปั้นหยา อายุมากกว่า 108 ปี บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน พระตำหนักเมืองนคร

1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ชายทะเลปากพนัง และแหลมตะลุมพุก ถ้ำตลอด ถ้ำเขาวังทองชมประติมากรรมธรรมชาติจากภายในถ้ำอันเกิดจากหินงอกหินย้อย อุทยานแห่งชาติเขาหลวง น้ำตกท่าแพเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาหลวง น้ำตกมีทั้งหมด 7 ชั้น ชุมชนกลุ่มทะเลหมอกกรุงชิง ถ้ำหงส์ น้ำตกพรหมโลก น้ำตกกรุงชิง น้ำตกสี่ขีด น้ำตกอ้ายเขียว หรือ ในเขียว อุทยานแห่งชาติหาดขนอมหมู่เกาะทะเลใต้

1.3) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ บ้านรังนก

1.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ วัด โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ถ้ำ และน้ำตก

1.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดนครศรีธรรมราช มีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

1.5.1) รถโดยสาร มีบริการรถโดยสารทั้งแบบธรรมดา และปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งสายใต้ กรุงเทพฯ

1.5.2) การรถไฟ มีบริการรถไฟจากสถานีรถไฟหัวลำโพง มีขบวนรถเร็ว และรถด่วนไปนครศรีธรรมราช

1.5.3) สนามบิน มีเที่ยวบินไป/กลับนครศรีธรรมราชทุกวัน

1.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีรถสองแถววิ่งบริการรอบเมือง และจากนครศรีธรรมราชไปสู่จังหวัดข้างเคียงสามารถเลือกใช้บริการได้ทั้งรถตู้ และรถแท็กซี่

1.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองประวัติศาสตร์ เมืองโบราณ วิถีลุ่มแม่น้ำ ธรรมชาติที่สมบูรณ์ประเภทน้ำตกและถ้ำ

2) **จังหวัดนราธิวาส** เป็นเมืองที่เงียบสงบ มีความงามทางวัฒนธรรมแบบมุสลิม เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวเมืองชายแดนอยู่ที่อำเภอสุไหงโก-ลกที่ชาวมาเลเซีย และสิงคโปร์นิยมมาเที่ยวพักผ่อน และซื้อสินค้า รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมมายาวนาน มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

2.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ มัสยิด 300 ปี (มัสยิดวาดีอัลฮูเซ็น หรือมัสยิดตะโละมาเนาะ)

2.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ หาดนราทัศน์ ศูนย์วิจัย และศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร หรือป่าพรุโต๊ะแดง เกาะยาว วนอุทยานอ่าวมะนาว

2.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คือ วิถีชีวิตชุมชนมุสลิม

2.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร คือ วิถีชีวิตชุมชนมุสลิม

2.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดนราธิวาส มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

2.5.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดา และรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-นราธิวาส ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ กรุงเทพฯ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 ชั่วโมง

2.5.2) รถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีกรุงเทพ (หัวลำโพง) ทุกวัน ขบวนกรุงเทพฯ–ตันหยงมัส (นราธิวาส)-สุไหงโกลก

2.5.3) สนามบิน มีเที่ยวบินไปนราธิวาสทุกวัน

2.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยว สามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม

2.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ วิถีชีวิตชุมชนมุสลิม เมืองการค้าชายแดน

3) **จังหวัดปัตตานี** เป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

3.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ เมืองโบราณยะรัง เป็นชุมชนสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย

3.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว หาดตะโละกาโปร์ แหลมตาชี หาดแฆแฆ หาดตะโละกาโปร์ หาดปะนาเระ-ชลาลัย หาดปาตาตีมอ หรือ หาดวาสุกรี ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนยะหริ่ง

3.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ มัสยิดกรือเซะ และศาลเจ้าแม่ลิ้มก่อเหนี่ยว มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาเป็นศูนย์รวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนของชาวมุสลิม ศาลเจ้าเล่งจูเกียง วัดมุจลินทวาปีวิหาร วัดช้างมีอายุเก่าแก่มากว่า 300 ปี หมู่บ้านปะเสยะวอ หมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการต่อเรือกอและซึ่งเป็นเรือประมงของชาวปัตตานีและนราธิวาสมีลักษณะเป็นเรือหัวแหลมท้ายแหลม ระบายสีสันงดงาม

3.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ ธรรมชาติ และวิถีชีวิตชาวมุสลิม

3.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดปัตตานี คือ มีรถโดยสารธรรมดา และรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ปัตตานี ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ กรุงเทพฯ ทุกวัน วันละหลายเที่ยวใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 ชั่วโมง ส่วนการเดินทางภายในจังหวัดมีบริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม

3.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ วิถีชีวิตชาวมุสลิม

4) จังหวัดพัทลุง เป็นเมืองเก่าแก่โบราณเมืองหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นเมืองขุนเขาอกทะลุ เพราะขุนเขาอกทะลุอยู่บริเวณกลางเมืองเป็นจุดเด่นประจำจังหวัด นอกจากนี้จังหวัดพัทลุงยังถือเป็นเมืองต้นกำเนิดศิลปะการแสดงมโนห์รา หนังตะลุง และตกทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของภาคใต้มาถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ มีแหล่งธรรมชาติที่สำคัญระดับประเทศอย่างทะเลน้อย ซึ่งอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย พื้นที่ชุ่มน้ำ และทะเลสาบน้ำจืดที่เป็นแหล่งอาศัยของนกน้ำหลากหลายพันธุ์ มีทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้

4.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ วังเจ้าเมืองพัทลุง

4.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา น้ำตกไพรวัลย์

4.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ งานเทศกาลล่องเรือ-แลนกทะเลน้อย งานประเพณีแข่งโพนลากพระ หรือประเพณีชักพระ และวิถีชีวิตลุ่มทะเลสาบสงขลา

4.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ เทศกาล และงานประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ประเพณีแข่งโพนลากพระ หรือ ประเพณีชักพระ วิถีชีวิตลุ่มทะเลสาบสงขลา

4.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดพัทลุง มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

4.5.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดา และรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชนออกจากสถานีขนส่งสายใต้ กรุงเทพฯ-พัทลุงทุกวัน วันละหลายเที่ยวใช้เวลาเดินทางประมาณ 12 ชั่วโมง

4.5.2) รถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีหัวลำโพงไปถึงสถานีพัทลุงทุกวัน

4.5.3) สนามบิน ไม่มีเที่ยวบินตรงจากกรุงเทพฯ ต้องนั่งเครื่องบินไปลงที่หาดใหญ่หรือตรัง แล้วต่อรถตู้สายหาดใหญ่-พัทลุง หรือ ตรัง-พัทลุง เข้าสู่ตัวเมืองพัทลุง

4.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม

4.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ งานประเพณีชักพระ และวิถีชีวิตลุ่มทะเลสาบสงขลา

5) จังหวัดยะลา เป็นจังหวัดใต้สุดของแผ่นดินไทย เป็นจังหวัดที่มีการวางผังเมืองที่โดดเด่นเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภทซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วิถีวัฒนธรรม และธรรมชาติ มีรายละเอียดดังนี้

5.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อาณาจักรลังกาสุกะเป็นอาณาจักรเก่าแก่ที่สุดบนแหลมมลายู

5.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกธารโต น้ำตกละอองรุ้ง เขื่อนบางลาง

5.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ วิถีชีวิตของชาวไทยพุทธ ไทยมุสลิม และชาวไทยจีน

5.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ ประวัติศาสตร์ วิถีวัฒนธรรม และธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์

5.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดยะลา มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

5.5.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดา และรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชนสายกรุงเทพฯ-ยะลา ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ กรุงเทพฯ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 17 ชั่วโมง

5.5.2) รถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพฯ ไปถึงสถานียะลาทุกวัน

5.5.3) สนามบิน ไม่มีเครื่องบินให้บริการบินตรงไปยะลา ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังหาดใหญ่แล้วเดินทางต่อไปยังยะลา โดยรถไฟ รถประจำทาง รถแท็กซี่ หรือรถตู้ ระยะทางจากหาดใหญ่ถึงยะลาประมาณ 150 กิโลเมตร

5.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม

5.6) ภาพลักษณ์ เป็นจังหวัดวิถีวัฒนธรรม และธรรมชาติ วิถีชีวิตผสมผสานระหว่างชาวไทยพุทธ ไทยมุสลิม และชาวไทยจีน ผังเมืองที่เป็นระเบียบสวยงาม

6**) จังหวัดสงขลา** เป็นเมืองที่มีอารยธรรมเจริญรุ่งเรือง มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ ชายทะเล ทะเลสาบ ป่าไม้ น้ำตก เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

6.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ย่านเมืองเก่าสงขลา มีความเก่าแก่กว่า 200 ปี อาคารบ้านเรือนไม้แบบจีน อาคารเก่าสไตล์ชิโนโปรตุกีส ศาลเจ้าพ่อกวนอู โรงแรมนางงามเป็นโรงแรมไม้เก่าแก่ประดับลายฉลุไม้วิจิตรบรรจง พิพิธภัณฑ์พธำมรงค์ (พะธำมะรง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา บ้านลุงหนังฉิ้นอรมุต

6.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา หาดสะกอม อุทยานนกน้ำคูขุด อุทยานนกน้ำที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง แหลมสนอ่อน แหลมสมิหลาหาดทรายสวยงามที่ขึ้นชื่อของสงขลา เกาะหนูเกาะแมว

6.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีเก่าแก่ ได้แก่ ประเพณีแห่หมรับเรือนสิบ และประเพณีขึ้นเขากุฏ วัดขวดวัดของไทยที่สร้างขึ้นจากขวดแก้ว วัดถ้ำเขารูปช้างวัดจีนมีสถาปัตยกรรมโดดเด่นของภาคใต้ วัดจะทิ้งพระสร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 1542 ภายในวัดมีโบราณสถานซึ่งเป็นศิลปะสมัยศรีวิชัย มีภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวิหารที่มีอายุประมาณ 100 ปี วัดมัชฌิมาวาส มีอายุกว่า 400 ปี โดยสร้างขึ้นในตอนปลายอยุธยา พระอุโบสถสร้างสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นศิลปะประยุกต์ไทย-จีน ภายในวัดมีพิพิธภัณฑ์ภัทรศิลปะ รวบรวมพระพุทธรูปและวัตถุโบราณของเมืองสงขลา สทิงพระ ระโนด เขาตังกวนบนยอดเขาตังกวนเป็นที่ประดิษฐานเจดีย์พระธาตุคู่เมืองสงขลาสร้างในสมัยอาณาจักรนครศรีธรรมราช เป็นศิลปะสมัยทวารวดี เจดีย์พระบรมธาตุวัดชัยมงคล เกาะยอเรียนรู้การทำสวนผลไม้แบบสุมรุม ชมผ้าทอเกาะยอซึ่งเป็นผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง ล่องเรือชมแหล่งเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังในทะเลสาบสงขลา สถาบันทักษิณคดีศึกษา หมู่บ้านทำกรงนก

6.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ สงขลาอะควาเรี่ยม สวนสัตว์สงขลา เป็นต้น

6.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ชายทะเล ทะเลสาบ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ รวมถึงภายใต้อัตลักษณ์ และวิถีของท้องถิ่นคนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

6.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดสงขลา มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

6.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-สงขลา และกรุงเทพฯ-หาดใหญ่ ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ทุกวัน

6.6.2) รถไฟ มีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังอำเภอหาดใหญ่ทุกวัน ทั้งรถธรรมดา รถเร็ว รถด่วน และรถด่วนพิเศษ

6.6.3) สนามบิน มีสนามบินนานาชาติอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่

6.6.4) การเดินทางภายในจังหวัดสงขลาในตัวจังหวัดสงขลามีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามต้องการของนักท่องเที่ยว รถสองแถวมีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่าง ๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ได้ทั้งในเมือง และต่างอำเภอ

6.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ การท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถาน ทะเลอ่าวไทย และทะเลสาบสงขลา วิถีชีวิตลุ่มทะเลสาบสงขลา

3.2.4 ภาคเหนือ

เป็นภูมิภาคที่อยู่ด้านบนสุดของไทย มีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาทอดยาวมาจากประเทศพม่าลงไปยังทางใต้ มีเทือกเขาสลับซับซ้อนประกอบกับพื้นป่าอันอุดมสมบูรณ์ โดยในช่วงฤดูหนาวจะมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำกว่าภาคอื่น ๆ จึงทำให้เป็นภาคที่ได้รับความนิยมในการเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงที่มีอากาศเย็น นอกจากนี้ยังมีประวัติศาสตร์และอารยธรรมของอาณาจักรล้านนา พร้อมทั้งความหลากหลายของวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

1. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภาคเหนือ

(1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 1 คือ สร้างคุณค่าและความโดดเด่นด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

(2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 3 คือ พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศาสนาศิลปวัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นการสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

(3) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย ตาก) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 3 คือ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อารยธรรม สังคม กีฬาและสุขภาพ

(4) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่ 3 คือ พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามมาตรฐานเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2. ทรัพยากรและศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคเหนือ

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดภาคเหนือที่ไม่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว มี 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดน่าน จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 3-5 แผนที่จังหวัดในภาคเหนือ

ที่มา: กรมประชาสัมพันธ์, 2560

1) จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ มีป่าไม้ล้อมรอบอยู่ทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก มีประวัติยาวนานมาตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ ดังปรากฏหลักฐานแหล่งโบราณคดีหลายแห่ง เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านใหม่ชัยมงคล ตำบลสร้อยทอง อำเภอตาคลี และในสมัยประวัติศาสตร์ช่วงสมัยสุโขทัยและอยุธยา นครสวรรค์จัดเป็นเมืองหน้าด่านและจุดพักทัพที่สำคัญในการทำศึกสงครามทั้งกับพม่าและหัวเมืองฝ่ายเหนือ และเป็นย่านการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันระหว่างภาคกลางกับภาคเหนือ ที่ขนส่งมาทางเรือ โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดบางมะฝ่อ วัดพระปรางค์เหลือง เมืองเก่าเวสาลี เมืองโบราณโคกไม้เดน

1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทุ่งหินเทิน บึงบอระเพ็ด

1.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ วัดคีรีวงศ์ วัดถ้ำพรสวรรค์ วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ วัดวรนาถบรรพต วัดศรีสวรรค์สังฆาราม (วัดถือน้ำ) วัดเกรียงไกรกลาง วัดเกาะหงษ์ วัดเขาดินใต้ หรือวัดพระหน่อธรณินทร์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เขาหน่อ-เขาแก้ว ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ประเพณีแข่งเรือ

1.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ สถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดบึงบอระเพ็ด สะพานเดชาติวงศ์ หอชมเมืองนครสวรรค์ อาคารแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงบอระเพ็ดเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ อุทยานสวรรค์

1.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศึกษาพันธุ์สัตว์น้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และศาสนสถานทางพุทธศาสนา

1.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดนครสวรรค์ มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

1.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือทุกวัน

1.6.2) รถไฟ เส้นทางการเดินรถไฟจากกรุงเทพฯ มีรถไฟออกจากสถานีหัวลำโพงหลายขบวน ทุกวัน

1.6.3) สนามบิน ยังไม่มีสนามบิน

1.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

1.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองประวัติศาสตร์ มีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์น้ำ

2) จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่มีประชากรหลากหลายด้วยประวัติความเป็นมาในยุคประวัติศาสตร์ ได้แก่ ชาวไทยวน หรือ คนเมือง ชาวไทลื้อ ชาวไทพวน ชาวไทเขิน ชาวไทใหญ่ เป็นต้น จึงทำให้คนในจังหวัดน่านจึงมีภาษาพูด จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมที่หลากหลายไปด้วยเป็นจุดเด่นประการหนึ่งของจังหวัดน่านที่เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวมถึงชาวไทยที่สนใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

2.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิด หอศิลป์ริมน่าน อนุสรณ์สถานยุทธภูมิบ้านห้วยโก๋นเก่า โฮงเจ้าฟองคำ โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง (พมพ.) บ้านมณีพฤกษ์

2.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาติศรีน่าน อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาตินันทบุรี อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติขุนน่าน วนอุทยานถ้ำผาตูบ สวนรุกขชาติแช่แห้ง สวนรุกขชาติห้วยน้ำอุ่น ซึ่งถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมไปด้วยพืชพรรณและพันธุ์ไม้นานาชนิด มีความร่มรื่น เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ และพักค้างแรมบนอุทยานต่าง ๆ เป็นอย่างมาก วนอุทยานถ้ำผาตูบ ผาชู้ หรือ ผาเชิดชู สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริภูพยัคฆ์ อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาตินันทบุรี เสาดินนาน้อย (ฮ่อมจ๊อม) และคอกเสือ

2.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ วัดปรางค์ มีอายุกว่า 100 ปี วัดต้นแหลง วัดกลาง วัดพญาวัด วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร วัดพระธาตุเบ็งสกัด วัดภูมินทร์ วัดสวนตาล วัดหนองแดง วัดพระธาตุเขาน้อย วัดพระธาตุแช่แห้ง วัดมิ่งเมือง วัดหนองบัว บ้านสะปัน หมู่บ้านเล็ก ๆ ที่โดนโอบกอดด้วยหุบเขา สายหมอก แม่น้ำ ทุ่งนา และชาวบ้านมีอัธยาศัยดี เป็นมิตรกับผู้มาเยือน บ่อเกลือสินเธาว์ หมู่บ้านประมงปากนาย หมู่บ้านไทยลื้อหนองบัว แหล่งเตาเผาและเครื่องเคลือบบ้านบ่อสวก

2.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมล่องแก่งกิจกรรมผจญภัยกลางสายน้ำเชี่ยวในลำน้ำว้า เดินป่าพิชิตยอดดอยภูคา ดูนกหลากหลายสายพันธุ์ อาหารการกินในจังหวัดน่านมีให้เลือกหลากหลาย อาหารท้องถิ่น รวมถึงบรรยากาศในตลาดสด มีอาหารพื้นเมืองหลายเมนูให้ลองชิม

2.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นวัดเก่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมไปด้วยพืชพรรณ และพันธุ์ไม้นานาชนิด วัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายชาติพันธุ์ การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ผ้าทอมือที่มีสีสันสวยงามและลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดน่าน มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

2.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-น่าน ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือทุกวัน วันละหลายเที่ยว ทั้งรถโดยสารแบบธรรมดา และปรับอากาศ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 9-10 ชั่วโมง

2.6.2) รถไฟ เส้นทางการเดินรถไฟจากกรุงเทพฯ ไม่มีเส้นทางรถไฟไปถึงจังหวัดน่านโดยตรง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต้องเดินทางจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปลงที่สถานีเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วจึงต่อรถโดยสารประจำทางไปที่จังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ 142 กิโลเมตร

2.6.3) สนามบิน มีสนามบิน และมีเที่ยวบิน 7 เที่ยวบินต่อวันจากกรุงเทพฯ-ท่าอากาศยานจังหวัดน่าน

2.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

2.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ วิถีชีวิตชุมชนแบบดั้งเดิม ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมไปด้วยพืชพรรณและพันธุ์ไม้นานาชนิด วัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายชาติพันธุ์ การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ผ้าทอมือที่มีสีสันสวยงาม และลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3) จังหวัดพิจิตร เป็นถิ่นกำเนิดของนิทานพื้นบ้านเรื่อง “ไกรทอง” มีสถานที่และเรื่องราวที่น่าสนใจอยู่มากมาย เป็นเมืองเก่าแก่แต่โบราณ มีศาสนสถานและสิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถานสมัยสุโขทัยถึงสมัยอยุธยาหลายแห่ง และยังมีประเพณีแข่งเรือที่สนุกครึกครื้น รวมไปถึงผลไม้ขึ้นชื่อของพิจิตรอย่างส้มโอท่าข่อยที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อไปเป็นของฝาก โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

3.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อุทยานเมืองเก่าพิจิตร

3.2) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ พระพุทธเกตุมงคล หรือหลวงพ่อโตตะพานหิน วัดเทวประสาท วัดทับคล้อ (สวนโพธิสัตว์) วัดท่าช้าง วัดท่าหลวง วัดนครชุม วัดบ้านน้อย วัดพระพุทธบาทเขารวก วัดยางสามต้นวนาราม (วัดไตรยาง) วัดห้วยเขน วัดหัวดง วัดหิรัญญาราม หรือวัดบางคลาน วัดเขารูปช้าง วัดโพธิ์ประทับช้าง ศาลเจ้าแม่ทับทิม วัดยางสามต้นวนาราม ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีกำฟ้า

3.3) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ บึงสีไฟ บึงน้ำกลัด สถานแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เหมืองแร่ทองคำเขาพนมพา

3.4) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เช่น นมัสการพระพุทธเกตุมงคล หรือหลวงพ่อโตตะพานหิน เที่ยวชมวนอุทยานนครไชยบวร หรืออุทยานเมืองเก่าพิจิตร

3.5) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดพิจิตร มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

3.5.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-พิจิตร ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ทั้งรถโดยสารแบบธรรมดา และปรับอากาศ

3.5.2) รถไฟ เส้นทางการเดินรถไฟจากกรุงเทพฯ มีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปยังจังหวัดพิจิตรทุกวัน วันละหลายเที่ยว

3.5.3) สนามบิน ยังไม่มีสนามบิน

3.5.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

3.6) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถานสมัยสุโขทัย - สมัยอยุธยา

4) จังหวัดเพชรบูรณ์ เมืองดอกไม้ สายหมอก ภูเขาสวย และทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

4.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

4.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ จุดชมวิวพระอาทิตย์ตก (ถ้ำผาหงษ์) จุดชมวิวภูค้อ น้ำตกวังตุ้ม น้ำตกศรีดิษฐ์ บึงสามพัน ภูทับเบิก ภูแผงม้า ศูนย์บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอน้ำหนาว สวนรุกขชาติซับชมภู สวนรุกขชาติผาเมือง หรือหนองนารี อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (หนองแม่นา) เขาค้อ แก่งบางระจัน

4.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ กลุ่มตีมีดบ้านใหม่ ถนนคนเดินไทหล่ม พระพุทธมหาธรรมราชา พุทธอุทยานเพชรบุระ วัดช้างเผือก วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว วัดพระแก้ว วัดมหาธาตุ วัดวิเชียรบำรุง วัดศรีมงคล (วัดนาทราย) วัดไตรภูมิ ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองเพชรบูรณ์ หมู่บ้านท่องเที่ยวชาวดอย (ม้ง) เล่าลือ เจดีย์พระบรมสารีริกธาตุเขาค้อ

4.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ฐานอิทธิ (พิพิธภัณฑ์อาวุธ) ถ้ำฤาษีสมบัติ ทุ่งทานตะวันที่บึงสามพัน พระตำหนักเขาค้อ ภูแก้ว แอดเวนเจอร์ ปาร์ค ศูนย์กลางวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาเพื่อการพึ่งตนเอง สวนสาธารณะเทศบาลตำบลพุเตย อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ อนุสาวรีย์จีนฮ่อ หลักเมืองหล่มเก่า อนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยป่าแดง อ่างเก็บน้ำรัตนัยไร่กำนันจุล

4.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และภูเขา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

4.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-เพชรบูรณ์ ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

4.6.2) รถไฟ เส้นทางการเดินรถไฟจากกรุงเทพฯ ไม่มีเส้นทางรถไฟไปถึงจังหวัดเพชรบูรณ์โดยตรง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต้องเดินทางจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปลงที่สถานีพิษณุโลก แล้วจึงต่อรถโดยสารประจำทาง

4.6.3) สนามบิน ยังไม่มีสนามบิน

4.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

4.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และภูเขาสูง จุดกางเต็นท์ในช่วงฤดูหนาว และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5) จังหวัดแพร่ เป็นเมืองเก่าแก่ของอาณาจักรล้านนาในอดีต มีแหล่งธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ งดงามด้วยสายน้ำ และผืนป่านักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

5.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ เมืองเก่าแก่ที่มีความรุ่งเรืองในอดีต เป็นนครรัฐอิสระ พุทธศตวรรษที่ 12 จนถึงการสถาปนาอาณาจักรล้านนา พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่คุ้มเจ้าหลวง บ้านวงศ์บุรี พิพิธภัณฑ์เงินตราสยามเวียงสรอง พิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร่ พิพิธภัณฑ์ไม้สัก หลักเมืองจังหวัดแพร่ อนุสาวรีย์พระยาไชยบูรณ์ อุทยานลิลิตพระลอ

5.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ วนอุทยานแพะเมืองผี ม่อนหินกอง ถ้ำผานางคอย อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย อุทยานแห่งชาติดอยผากลอง อุทยานแห่งชาติแม่ยม

5.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ พระธาตุดอยเล็ง พระธาตุพระลอ วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุศรีดอนคำ วัดพระนอน วัดจอมสวรรค์ วัดพระธาตุช่อแฮ วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดพระหลวงธาตุเนิ้ง วัดสระบ่อแก้ว วัดสูงเม่น วัดศรีดอก วัดสะแล่ง (พระธาตุชะอุปคำ) วัดหลวง ตลาดหัวดง บ้านประทับใจ หมู่บ้านทอผ้าตีนจก หมู่บ้านทุ่งโฮ้ง

5.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ วรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ

5.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ เป็นวัดเก่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชุมชน การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

5.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางมีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

5.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศ สายกรุงเทพฯ-แพร่ และกรุงเทพฯ-แพร่-สอง ออกจากสถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

5.6.2) การรถไฟ มีทางรถไฟตัดผ่านที่อำเภอเด่นชัย อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 20 กิโลเมตร บริการเดินรถระหว่างอำเภอเด่นชัย และจังหวัดต่าง ๆ ทั้งเที่ยวขึ้น และเที่ยวล่องทุกวัน

5.6.3) สนามบิน มีเส้นทางกรุงเทพฯ-จังหวัดแพร่ วันละ 1 เที่ยว

5.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

5.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ มีแหล่งธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ เมืองเก่าแก่ที่มีความรุ่งเรืองในอดีต เป็นนครรัฐอิสระ พุทธศตวรรษที่ 12 จนถึงการสถาปนาอาณาจักรล้านนา มีวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชุมชน การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

6) จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นเมืองที่ล้อมรอบด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน สภาพอากาศเย็นและมีหมอกปกคลุมตลอดทั้ง 3 ฤดูของปี มีฉายาว่า *“เมืองสามหมอก”* ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความงามของป่า ภูเขา ดอกไม้ เมฆหมอก ส่งผลให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย มีทรัพยากรดังนี้

6.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ ความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ของประชาชน

6.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ กองแลน ทุ่งดอกบัวตองดอยแม่อูคอ น้ำตกผาเสื่อ ทุ่งบัวตอง ดอยแม่เหาะ น้ำตกหมอแปง ภูโคลนคันทรีคลับเป็นแหล่งค้นพบโคลนจากน้ำพุร้อน วนอุทยานแก้วโกมล (ถ้ำแก้วโกมล) อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-ผาเสื่อ เขื่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำผาบ่อง โครงการพระราชดำริปางตอง 2 (ปางอุ๋ง) โป่งน้ำร้อนท่าปาย แม่น้ำปาย อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ สถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด

6.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ วัดกิตติวงศ์ วัดจองคำ วัดจอมแจ้ง วัดน้ำฮู วัดก้ำก่อ วัดจองกลาง วัดจองสูงหรือวัดอุทยารมณ์ วัดต่อแพ วัดพระธาตุจอมมอญ วัดพระธาตุดอยกองมู วัดพระนอน วัดศรีบุญเรือง วัดพระธาตุแม่เย็น ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน บ้านน้ำเพียงดิน ตลาดเช้า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน หมู่บ้านละว้า (ลัวะ) แม่ละอูบ หมู่บ้านศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนาน (บ้านสันติชล)

6.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ พระตำหนักปางตอง

6.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ สภาพอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และทิวทัศน์สวยงาม

6.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางในจังหวัด มีให้เลือกหลากหลายประเภท มีดังนี้

6.6.1) รถโดยสาร มีรถโดยสารปรับอากาศ จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 ไปยังแม่ฮ่องสอนทุกวัน หากเดินทางจากเชียงใหม่ มีรถโดยสารประจำทางวิ่งบริการทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใน 2 เส้นทาง

6.6.2) สนามบิน มีสนามบิน มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ–แม่ฮ่องสอน และจากสนามบินจังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

6.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

6.7 ภาพลักษณ์ ได้แก่ สภาพอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และทิวทัศน์สวยงาม

7) จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ตำนานอันลึกลับของเมืองลับแล แหล่งประวัติศาสตร์สมัยก่อนยุคประวัติศาสตร์ สันนิษฐานว่ามีผู้คนอยู่อาศัยตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มาตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 1000 มีทรัพยากรการท่องเที่ยวดังนี้

7.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก หอวัฒนธรรมวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ อนุสาวรีย์เจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร พิพิธภัณฑ์บ่อเหล็กน้ำพี้

7.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกแม่พูล วนอุทยานต้นสักใหญ่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน

7.3) ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ บ้านท่าเรือ เป็นหมู่บ้านริมทะเลสาบ วัดพระฝางสวางคบุรีมุนีนาถ (วัดพระฝาง) วัดพระแท่นศิลาอาสน์ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น วัดกลางธรรมสาคร (วัดกลาง) วัดพระยืนพุทธบาทยุคล วัดเจดีย์คีรีวิหาร (วัดป่าแก้ว) วัดใหญ่ท่าเสา วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง

7.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ตำนานอันลึกลับของเมืองลับแล เมืองแห่งพระแท่นศิลาอาสน์ ผลไม้ขึ้นชื่อลางสาดหวานหอม บ้านเกิดของพระยาพิชัยดาบหัก เขื่อนสิริกิติ์ (เขื่อนท่าปลา)

7.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ เหล็กน้ำพี้ของดีแก้อาถรรพณ์ เมืองลับแล เมืองพระยาพิชัยดาบหัก

7.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางภายในจังหวัด มีให้เลือกหลากหลายประเภท ดังนี้

7.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-อุตรดิตถ์ ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมงครึ่ง นอกจากนี้ยังมีรถบริการระหว่างจังหวัดอุตรดิตถ์กับเมืองและจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน เชียงราย น่าน แพร่ พะเยา เชียงของ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก นครสวรรค์ พิจิตร อุดรธานี เลย สกลนคร ขอนแก่น อุบลราชธานี นครราชสีมา พัทยา และระยอง เป็นต้น

7.6.2) รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปยังจังหวัดอุตรดิตถ์ทุกวัน วันละ 8 เที่ยว ทั้งรถเร็ว รถด่วน และรถด่วนพิเศษใช้เวลาเดินทางประมาณ 6 - 9 ชั่วโมง

7.6.3) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ

7.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองโบราณ ตำนานเมืองลับแล เมืองพระยาพิชัยดาบหัก

8) จังหวัดอุทัยธานี เป็นเมืองที่มีความสงบ ชาวบ้านใช้ชีวิตเรียบง่าย ผู้คนส่วนใหญ่ในจังหวัดประกอบอาชีพกสิกรรม ทำนา ทำสวน ทำประมงพื้นบ้าน เลี้ยงปลากระชังริมฝั่งแม่น้ำสะแกกรังและแม่น้ำเจ้าพระยา มีผืนป่าที่มรดกโลกห้วยขาแข้ง โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวดังนี้

8.1) ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ เมืองโบราณบึงคอกช้าง

8.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำพุหวาย ถ้ำเขาพระยาพายเรือ น้ำตกผาร่มเย็น น้ำตกไซเบอร์ หรือน้ำตกหินลาด วนอุทยานถ้ำเขาวง หุบป่าตาด เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง เขาปฐวี เขาสะแกกรัง

8.3 ทรัพยากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ วัดจันทาราม (วัดท่าซุง) วัดถ้ำเขาตะพาบ วัดถ้ำเขาวง วัดทัพทันวัฒนาราม วัดธรรมโฆษก (วัดโรงโค) วัดมณีสถิตกปิฏฐาราม วัดสังกัสรัตนคีรี วัดหนองขุนชาติ วัดหนองพลวง วัดอุโปสถาราม วัดหนองพลวง ศูนย์พืชเมืองหนาวบ้านอีมาด-อีทราย ศูนย์แสดงและสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง (กลุ่มทอผ้าไพจิตต์) ศูนย์ทอผ้าพื้นเมืองลายโบราณผาทั่ง เกาะเทโพ บ้านกะเหรี่ยง แก่นมะกรูด ประเพณีตักบาตรเทโว

8.4) ทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ น้ำพุร้อนบ้านสมอทอง สวนพฤกษศาสตร์แก่นมะกรูด เขื่อนทับเสลา

8.5) สถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก หรือความโดดเด่นของทรัพยากร เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และชมวิถีชีวิตชาวบ้านชุมชนต่าง ๆ

8.6) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง การเดินทางไปจังหวัดอุทัยธานี มีดังนี้

8.6.1) รถโดยสาร มีรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-อุทัยธานี ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ทั้งรถโดยสารแบบธรรมดาและปรับอากาศ

8.6.2) รถไฟ เส้นทางการเดินรถไฟจากกรุงเทพฯ ไม่มีเส้นทางรถไฟไปถึงจังหวัดอุทัยธานีโดยตรง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต้องโดยสารรถไฟไปลงที่สถานีนครสวรรค์ แล้วต่อรถประจำทางไปยังอุทัยธานีอีกประมาณ 50 กิโลเมตร

8.6.3) สนามบิน ยังไม่มีสนามบิน

8.6.4) การเดินทางภายในจังหวัด มีบริการรถโดยสารประจำทาง และมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม มีบริการเช่าเหมาคันไปยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกเมือง

8.7) ภาพลักษณ์ ได้แก่ เมืองที่มีความสงบ ชาวบ้านใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย และมีผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

คณะที่ปรึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่มหลักตามแนวคิดของ Triple Helix Model โดยประกอบด้วย กลุ่มที่หนึ่ง คือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มสถาบันการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบทุกมิติจากทั้ง 3 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 13 ท่าน ประกอบด้วยรายชื่อดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3-1 รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	
รายชื่อ	**ตำแหน่ง**
1. นายพงษ์ภาณุ เศวตรุนทร์	ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
2. นายอนันต์ วงศ์เบญจรัตน์	รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
3. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	ประธานกรรมการบริหาร สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ และ ประธานกรรมการในคณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. นายสุเทพ เกื้อสังข์	รองผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว
5. นายวงษ์รัตน์ เพชรตีบ	กรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยตำแหน่งตัวแทนสภาบริหารส่วนจังหวัด
6. นายพรรธน์ วีระพละ	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมการท่องเที่ยว
7. นายภราเดช พยัฆวิเชียร	นายกสภามหาวิทยาลัยศิลปากร (อดีตผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)
ภาคเอกชน	
รายชื่อ	**ตำแหน่ง**
8. นายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
9. นายอดิษฐ์ ชัยรัตนานนท์	รองประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
10. นายธเนศ วรศรัณย์	ที่ปรึกษาประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สถาบันการศึกษา	
รายชื่อ	**ตำแหน่ง**
11. นายเทิดชาย ช่วยบำรุง	คณบดีคณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

12. ร.อ.ชูวิทย์ สุจฉายา ร.น.	สถาบันอาศรมศิลป์
13. นางสาวประกอบศิริ ภักดีพินิจ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว พบว่า ทุกท่านให้ความสำคัญในการส่งเสริมแนวคิดของการพัฒนาเขตพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว (Cluster Development) เพื่อนำไปสู่ภาพลักษณ์ของแต่ละเขต (Position) ให้มีความชัดเจน การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดจากความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ที่มีลักษณะร่วม ตั้งอยู่ใกล้เคียงและมีความเหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาได้จริง ในปัจจุบันการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่หนึ่งประกอบด้วย 2 สิ่งคือ 1. คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ภาครัฐ และภาคเอกชน จำนวน 30 คน และแผนพัฒนาในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีระยะเวลาประมาณ 3 ปี แต่พบว่าการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวยังขาดกลไกที่ขับเคลื่อนในการพัฒนา จึงทำให้แต่ละภาคส่วนจับมือกันอย่างหลวม ๆ และไม่เกิดการบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง ทำให้จังหวัดบางจังหวัดที่อยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (เมืองรอง) การท่องเที่ยวลงไปไม่ถึงหรือไม่มีการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวทั้งที่บางพื้นที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว เนื่องจากแผนพัฒนาที่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะกรอบระยะเวลาดำเนินงานในการจัดทำแผนพัฒนาที่กระชั้นชิด ดังนั้นหากต้องการยกระดับหรือผลักดันการทำงานให้ดียิ่งขึ้น หัวใจหลักคือแผนปฏิบัติการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งคณะกรรมการเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญ ต้องมีการระดมความคิดเห็นของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแผนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการโดยรวมของคนในพื้นที่ แผนพัฒนาที่ออกมาทุกฝ่ายก็จะช่วยกันสนับสนุน และคณะกรรมการเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องควบคุมการดำเนินการให้ได้ตามแผน

โดยภาพรวมเขตพื้นที่เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 8 เขต และอีก 1 พื้นที่ที่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวถือว่ามีความเหมาะสมดี กล่าวคือ ในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกัน ในทุกกลุ่มจะมีเมืองหลัก (เมืองที่ทุกคนรู้จักและมีภาพลักษณ์ที่ชัดเจน) และเมืองรอง (เมืองที่มีศักยภาพในการพัฒนาและดึงดูดนักท่องเที่ยว) เมืองหลักเองก็จะช่วยดึงนักท่องเที่ยวไปยังเมืองรอง การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวถือว่าเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันให้กับการท่องเที่ยวของประเทศ และกระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาคอย่างยั่งยืน ทั้งนี้แนวคิดหลักที่ใช้ในการจัดกลุ่มคลัสเตอร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า มีอยู่ 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ประกอบด้วย **1) แนวคิดพื้นฐานความเกี่ยวข้องของพื้นที่ (Area Based)** ซึ่งเป็นรูปแบบของการพิจารณาความเหมาะสมจากความเกี่ยวข้องกันระหว่างพื้นที่ เช่น มีอาณาบริเวณติดกัน และ **2) แนวคิดประเด็นที่มีร่วมกัน (Issue Based)** เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Green Tourism) เป็นต้น ทั้งนี้สิ่งที่ทุกท่านเห็นตรงกันสำหรับการประกาศกลุ่มเขตพัฒนาการท่องเที่ยวหรือคลัสเตอร์ คือ การสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานของการสร้างประโยชน์ร่วมกัน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในคลัสเตอร์จะต้องร่วมกันกำหนดทิศทางและเป้าหมาย กลยุทธ์ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจน

ทรัพยากรต่าง ๆ ในพื้นที่ระหว่างกัน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับพื้นที่และมีภาพของคลัสเตอร์ (Position) ที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และวางแผนนโยบายการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เป็นไปในลักษณะ (Theme) เดียวกัน เพื่อให้เกิดสินค้าและบริการที่มีความสอดรับเกื้อหนุนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างครบวงจรภายใต้อัตลักษณ์การท่องเที่ยวนั้น ๆ โดยหัวใจสำคัญของคลัสเตอร์ คือ

(1) เครือข่ายของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Network) การที่จะผลักดันให้เกิดคลัสเตอร์ด้านการท่องเที่ยว ต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายส่วนราชการ อาทิ กรมอุทยาน กรมการท่องเที่ยว กรมศิลปากร กรมเจ้าท่า เป็นต้น ที่เข้ามาร่วมกันช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาผลักดันให้คลัสเตอร์สามารถดำเนินต่อไปได้

(2) โครงสร้างการบริการของคลัสเตอร์ (Structure) ควรมีความชัดเจนและแต่ละภาคส่วนที่เข้ามาร่วมกันมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในส่วนงานที่ตนเกี่ยวข้อง

(3) ต้องมีแผนในระดับคลัสเตอร์ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงว่าระหว่างคลัสเตอร์มีการเชื่อมกันอย่างไร

(4) การคมนาคมการขนส่ง (logistics) ที่ดีเพื่อเข้าถึงคลัสเตอร์และสถานที่ท่องเที่ยวภายในคลัสเตอร์ หรือการมีโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวได้

ตารางที่ 3-2 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายคลัสเตอร์ที่ผ่านมาและแนวทางการแก้ไขพัฒนา

อุปสรรคและปัญหา	แนวทางการพัฒนา
1. ขาดความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของคลัสเตอร์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในคลัสเตอร์หนึ่ง ๆ ไม่ได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของคลัสเตอร์ถูกต้อง และไม่มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกัน จึงเกิดการแข่งขันกันเองภายในคลัสเตอร์ จากการนำเอาทรัพยากรที่มีรูปแบบเดียวกันมาแข่งกันบนมิติเดียวกัน มูลค่าของสินค้าที่แข่งขันจึงลดลงจากการตัดราคา	**1. สร้างความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของคลัสเตอร์** อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้กับทุกภาคส่วนเพื่อปรับทัศนะความคิด (Mind set) ให้ตรงกัน **2. จัดทำแผนขับเคลื่อนเขตพัฒนาการท่องเที่ยว** โดยมีทั้งแผนระดับคลัสเตอร์แต่ละเขต และแผนระหว่างคลัสเตอร์ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันในระดับประเทศและสร้างเป็นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย (Thailand Branding) **3. จัดตั้งเจ้าภาพในการขับเคลื่อนแผนคลัสเตอร์** เพื่อให้เกิดความสะดวกในการประสานงาน การดำเนินการ และการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการพัฒนา
2. ขาดกลไกการขับเคลื่อนและการประสานงาน การประกาศเขตพื้นที่คลัสเตอร์เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาค้นหาและกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของกลุ่มร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่มีเจ้าภาพในการขับเคลื่อนและประสานกับแต่ละภาคส่วนเพื่อนโยบายให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	
3. ขาดการเชื่อมโยงกันระหว่างคลัสเตอร์ การประการคลัสเตอร์แต่ละเขตที่แยกกันทำให้	

อุปสรรคและปัญหา	แนวทางการพัฒนา
เกิดภาพความเข้าใจผิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะเขตคลัสเตอร์แบบแยกส่วน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับประเทศ	
4. การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่เฉพาะในบางพื้นที่ซึ่งมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวอยู่แล้ว เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต เชียงใหม่ อันเป็นผลมาจากการที่พื้นที่เหล่านี้มีระบบคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงได้โดยสะดวก และมีการโปรโมตส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ตลอด	**4. การโปรโมตส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นที่เป็นจังหวัดรองด้านการท่องเที่ยว** เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยว **5. สร้างระบบคมนาคมขนส่งให้ครอบคลุม** เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 3-6 ประเด็นที่ควรคำนึงถึงเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ควรคำนึงถึงเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ตามที่แสดงในภาพที่ 3-6 ดังนี้

(1) การกำหนดเขตคลัสเตอร์ควรมีหลายจังหวัดรวมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการบูรณาการจากหลายส่วน ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องมองบนพื้นฐานของพื้นที่ (Area Based) เป็นหลัก แต่สามารถใช้ประเด็นของแต่ละพื้นที่ (Issue Based) เป็นหลักแทนได้ เช่น กำหนดพื้นฐานของรูปแบบการท่องเที่ยว (Lifestyle Based) เพื่อให้สามารถตอบโจทย์การท่องเที่ยวของคนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์เฉพาะด้าน การกำหนดบนพื้นฐานของวิถีชีวิต (Cultural Base) เช่น กลุ่มวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำ การกำหนดบนพื้นฐานของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น แหล่งอารยธรรมโบราณ การกำหนดบนพื้นฐานของด้านศาสนา (Religion Based) เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มของชาวมุสลิม โดยอาจแบ่งเป็นเขตการท่องเที่ยวแบบ Muslim Friendly

มีการกำหนดมาตรฐานอาหารและการให้บริการ รวมไปจนถึงที่พัก เพื่อนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมที่มีความสามารถในการใช้จ่ายสูง แต่มีข้อจำกัดในด้านสถานที่ท่องเที่ยวและอาหาร เกิดความมั่นใจในการมาท่องเที่ยว โดยอาจเริ่มที่ภาคใต้ในเขตจังหวัด ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พังงา สตูล ที่เป็นตลาดของนักท่องเที่ยวระดับสูงและเป็นพื้นที่ที่มีชาวมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นต้น นอกจากนี้อาจไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะขอบเขตประเทศหนึ่งเท่านั้น เช่น เขตท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกของอาเซียน แต่สิ่งสำคัญคือต้องมีลักษณะร่วมหรือความโดดเด่นหรือความน่าสนใจใกล้เคียงร่วมกัน และมีการคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมพื้นที่ในคลัสเตอร์เหล่านั้น

(2) คลัสเตอร์ควรที่จะแสดงอัตลักษณ์ของประเทศในการส่งความโดดเด่นหรือสะท้อนความเป็นประเทศไทยออกไปให้ต่างชาติรับรู้ การสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย (Thailand Branding) จากธีม (Theme) ของแต่ละคลัสเตอร์ ซึ่งแต่ละคลัสเตอร์นั้นควรมีรูปแบบหรือธีมที่ชัดเจนบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณะของคลัสเตอร์ของตนเองได้ รวมถึงควรจะเชื่อมโยงกับคลัสเตอร์อื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ และสะท้อนออกมาเป็นภาพลักษณ์ของประเทศ (Thailand Branding) เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้หรือมองภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตนสนใจได้อย่างเหมาะสม และออกแบบการเดินทางไปท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสอดรับกับรูปแบบความสนใจของนักท่องเที่ยว นำไปสู่การไปพื้นที่เชื่อมโยงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและการกลับมาเที่ยวซ้ำเพื่อค้นหาสถานที่หรือแหล่งดึงดูดที่น่าสนใจ จากธีม (Theme) ของแต่ละคลัสเตอร์ที่มีความชัดเจน

(3) คลัสเตอร์ไม่ควรจะแย่งลูกค้ากลุ่มเดียวกัน หากมีพื้นที่หรือคลัสเตอร์ใดที่มีกลุ่มลูกค้าหลักอยู่แล้วคลัสเตอร์ใหม่ควรจะมองหาจุดขายอย่างอื่นเพื่อไม่ให้คลัสเตอร์แย่งกลุ่มลูกค้ากันเอง กล่าวคือไม่ควรขายซ้ำควรมองหาจุดเด่นอื่น ๆ เพื่อรวมตัวกันเป็นคลัสเตอร์ใหม่ที่สามารถพัฒนาต่อไปและมีกลุ่มลูกค้ารองรับ

(4) คลัสเตอร์ควรสอดคล้องกับกระแสพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว คือต้องมีกลุ่มนักท่องเที่ยวรองรับ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมควรพิจารณาส่วนของดีมานค์ (Demand) หรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยวในธีมนั้น ๆ เป็นธีมที่สอดคล้องกับกระเสและพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักท่องเที่ยวชาวไทยตามแนวคิดของรองนายกรัฐมนตรี พลเอกธนะศักดิ์ ให้แนวคิดว่าภาคการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ส่งเสริมนักท่องเที่ยวชาวไทยท่องเที่ยวกันในประเทศกันมากขึ้น ลดการพึ่งพานักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่ไม่มีความแน่นอนหรือควบคุมไม่ได้ โดยพิจารณาจากความต้องการด้านการท่องเที่ยวและพฤติกรรมเป็นหลัก

(5) คลัสเตอร์ควรมีการพิจารณาเมืองหลักหรืออยู่ใกล้กับเมืองหลักที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงเพื่อทำให้เกิดการส่งผ่านนักท่องเที่ยว โดยเมืองหลักอาจจะเป็นหัวเมืองที่มีความพร้อมในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานและสามารถส่งผ่านนักท่องเที่ยวไปยังเมืองรองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวในคลัสเตอร์หรือข้ามคลัสเตอร์ และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่เมืองรองที่อยู่รอบ ๆ

(6) การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมควรพิจารณาถึงตัวชุมชนและรูปแบบของการท่องเที่ยวที่สร้างประโยชน์ที่แท้จริงกับชุมชนได้ และธีมหรือแนวคิดของการพัฒนาเขตการท่องเที่ยวเพิ่มเติมต้องอยู่บนพื้นฐานของคนหมู่มากในพื้นที่ (สิ่งที่คนในพื้นที่เป็นอยู่และสามารถใช้

ประโยชน์จากสิ่งที่มีเพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวได้) สามารถพัฒนาต่อยอดการท่องเที่ยวได้หลากหลาย สอดรับกับตัวธีมของเขตได้ และสามารถกระจายรายได้ไปยังเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ในคลัสเตอร์ได้

3.4 ข้อเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

จากการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินพื้นที่ที่มีศักยภาพทั่วประเทศ จากข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากความสอดคล้องของทรัพยากรภายในพื้นที่ ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ หลักเกณฑ์พื้นฐานทั่วไปเพื่อเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และหลักเกณฑ์เฉพาะพื้นที่เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้คณะที่ปรึกษามีข้อเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจำนวน 6 เขต ประกอบไปด้วย

1. **เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์** (ภาคเหนือ)
   อันประกอบด้วย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์
2. **เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร** (ภาคกลาง)
   อันประกอบไปด้วย จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร
3. **เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก** (ภาคกลาง)
   อันประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี
4. **เขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์** (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
   อันประกอบไปด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี
5. **เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา** (ภาคใต้)
   อันประกอบไปด้วย จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา
6. **เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้** (ภาคใต้)
   อันประกอบไปด้วย อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี

โดยขั้นตอนต่อไปคณะที่ปรึกษา จะทำการลงพื้นที่จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมและใช้เขตพื้นที่ที่มีศักยภาพ 6 เขต เป็นพื้นที่ตั้งต้นในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อที่จะปรับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนภายในพื้นที่อย่างแท้จริง

3.4.1 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ประกอบไปด้วย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นเขตที่มีจุดเชื่อมโยงกันทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ที่ด้วยความเป็นเมืองล้านนาตะวันออก ประกอบกับภายในพื้นที่ทั้งสามจังหวัดมีคนหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ไทลื้อ ไทใหญ่ ไทยมัง ในจังหวัดพะเยา ไทลื้อ ไทพวน ในจังหวัดแพร่ ไทยสยาม ไทยวน ล้านช้าง ในจังหวัดอุตรดิตถ์ จึงทำให้มีความหลากหลายทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และที่มีวิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่าย นอกจากทั้งสามจังหวัดยังมีความเชื่อมโยงกันทางทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ และโอบล้อมด้วยภูเขาที่ทอดยาวมาตั้งแต่จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จนมาถึงจังหวัดอุตรดิตถ์

ภาพที่ 3-7 ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

จังหวัดแพร่ ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย ดอยผากลอง แม่ยมป่าสัก เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำ น้ำตกต่าง ๆ มีวัฒนธรรมล้านนาที่เป็นแบบดั้งเดิมผ่านประเพณี วัฒนธรรมการอยู่การกิน การใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพ มีวัด โบราณสถาน คุ้ม วังเก่าศิลปและวัฒนธรรมแบบล้านนา

จังหวัดน่าน ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ อุทยานศรีน่าน ดอยภูคา ขุนสถาน นันทบุรี ขุนน่าน เป็นต้นกำเนิดของแหล่งน้ำ น้ำตก มีวัด วิหารที่สร้างตามแบบศิลปะแบบล้านนา มีชาติพันธุ์พื้นเมืองของภาคเหนือ มีวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรมการอยู่การกิน การใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพแหล่งผลิตเกลือในอดีตบ่อเหลือ

จังหวัดพะเยา ทรัพยากรป่าไม้สมบูรณ์ มีอุทยานแห่งชาติดอยภูนาง แม่ปืม และภูซาง เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำ น้ำตก ถ้ำ ผา มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เมืองโบราณ วัด และโบราณสถาน มีวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรมการอยู่การกิน การใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพตามแบบชาติพันธุ์พื้นเมืองของภาคเหนือ

จังหวัดอุตรดิตถ์ ทรัพยากรป่าไม้อุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่ และผืนป่าดิบเขาสลับทุ่งหญ้า ป่าสน น้ำตกภูสอยดาว ลานสน และสายทิพย์

อัตลักษณ์ร่วมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม
2. ประเพณีวัฒนธรรมแบบล้านนา
3. ทรัพยากรป่าไม้และภูเขา

3.4.2 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร ประกอบไปด้วยจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีอาณาเขตเชื่อมโยงติดกับอ่าวไทย จึงมีเขตป่าชายเลน และวิถีชีวิตชุมชนในการทำประมง เกิดตลาดขายอาหารทะเล ประกอบกับตลาดอื่น ๆ กระจายอยู่ทั่วไปในทั้ง สามจังหวัด นอกเหนือจากนี้ยังมีพระศักดิ์สิทธิ์ในแต่ละจังหวัดจึงสามารถท่องเที่ยวเพื่อแสวงบุญตามเส้นทางและเที่ยวชมตลาดได้พร้อม ๆ กัน

ภาพที่ 3-8 ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

จังหวัดสมุทรปราการ พื้นที่ติดชายฝั่งอ่าวไทย อ่าวไทยป่าชายเลนบางปูหมู่บ้านทางวัฒนธรรมเก่าแก่บ้านสาขลา วิถีชีวิตชาวประมง นาเกลือ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ผืนป่าอุดมสมบูรณ์บางกะเจ้า สถานที่ประวัติศาสตร์ พระดังหลวงพ่อโต วัดบางพลีใหญ่ใน

จังหวัดสมุทรสงคราม เมืองธุรกิจ และอุตสาหกรรม พื้นที่ตั้งอยู่บริเวณปากอ่าวไทย มีวิถีชีวิตอาชีพประมงทะเล เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และทำนาเกลือ ผืนป่าชายเลนอ่าวมหาชัยอุดมสมบูรณ์ แหล่งรวมอาหารทะเลสด และอาหารทะเลแปรรูป พระดังพระพุทธรูปศิลาแลงปางมารวิชัยวัดโกรกกราก

จังหวัดสมุทรสาคร ความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีพื้นที่ติดทะเล ติดอ่าวไทย มีพระดังหลวงพ่อบ้านแหลม มีวิถีชีวิตของชุมชนผ่านการค้าขาย ได้แก่ ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางนกแขวก และมีเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน

อัตลักษณ์ร่วมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. การประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตการทำประมง
2. ป่าชายเลน สัตว์น้ำ และพันธุ์ไม้บริเวณป่าชายเลน
3. การแสวงบุญตามความเชื่อ และความศรัทธาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

3.4.3 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก ประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เชื่อมโยงกันด้วยพื้นที่เขาใหญ่ และอุทยานป่าไม้ภายในเขตพื้นที่ สามารถท่องเที่ยวในรูปแบบกิจกรรมผจญภัยหรือนันทนาการ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่การเกษตรอยู่โดยรอบทำให้สามารถท่องเที่ยวเพื่อดูวิถีชีวิตชุมชนชาวสวนชาวไร่

ภาพที่ 3-9 ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

จังหวัดนครนายก บางส่วนของจังหวัดมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำนครนายก แก่งต่าง ๆ ทำให้เกิดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศ และกิจกรรมล่องแก่ง มีน้ำตกที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง

จังหวัดปราจีนบุรี บางพื้นที่มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ติดกับป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรป่าไม้ มีอุทยานแห่งชาติทับลาน เขาใหญ่ และปางสีดา ทั้ง 3 แห่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก วนอุทยานเขาอีโต้ ป่าไม้

ที่อุดมสมบูรณ์ทำให้เกิดน้ำตก แก่ง ห้วยจำนวนมาก และทำให้เกิดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศ และกิจกรรมล่องแก่ง ปีนผา

จังหวัดสระบุรี บางพื้นที่มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ติดกับป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ มีน้ำตก แหล่งศึกษาธรรมชาติ และท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สวนเกษตร ฟาร์มเกษตร ฟาร์มโคนม วัดดังวัดพระพุทธบาท วัดแก่งคอย วัดถ้ำพระโพธิสัตว์ วัดป่าสว่างบุญ

จังหวัดสระแก้ว บางพื้นที่มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ติดกับป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรป่าไม้ มีอุทยานแห่งชาติปางสีดา และตาพระยา เป็นผืนป่าขึ้นทะเบียนมรดกโลกทั้งคู่ มีแหล่งน้ำที่ทำให้เกิดกิจกรรมล่องแก่ง ล่องแก่งคลองพระสะทึง

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีแม่น้ำบางปะกงซึ่งมีต้นกำเนิดจากแม่น้ำนครนายก และแม่น้ำปราจีนบุรี มีพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤาไน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ตลาดเก่า ตลาดน้ำ ตลาดโบราณ สวนปาล์มฟาร์มนก วัดโสธรวรารามวรวิหาร

อัตลักษณ์ร่วมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ผืนป่า และต้นน้ำ น้ำตก
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวกิจกรรมผจญภัยนันทนาการ

3.4.4 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี เป็นเขตพื้นที่ที่มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุของอารยธรรมโบราณ และซากดึกดำบรรพ์เป็นจำนวนมาก จึงสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีได้ พร้อมทั้งกิจกรรมประเพณีพื้นถิ่นภาคอีสานที่มีความตื่นตาตื่นใจ

ภาพที่ 3-10 ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

จังหวัดอุดรธานี เป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ประมาณ 5,000-7,000 ปี แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง อำเภอหนองหาน มีธรรมชาติป่าไม้ที่สมบูรณ์ อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท นายูง-น้ำโสม และภูผายา

จังหวัดขอนแก่น บางส่วนมีธรรมชาติป่าไม้ที่สมบูรณ์ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง ภูเก้า-ภูพานคำ ภูผาม่าน และภูเวียง วนอุทยานน้ำตกบ่าหลวง และภูหันภูระงำ แหล่งโบราณสถาน และโบราณคดีขุดพบโครงกระดูกโบราณ เครื่องมือเครื่องใช้กำไลโบราณ ซากไดโนเสาร์ เมืองโบราณโนนเมือง (ชุมแพ) พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง (ภูเวียง)

จังหวัดชัยภูมิ ธรรมชาติป่าไม้ที่สมบูรณ์อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ไทรทอง และภูแลนคา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ทุ่งกะมัง ขุดค้นไดโนเสาร์ซอโรพอดกินพืชที่มีลักษณะเก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยพบมา พบที่ อ.หนองบัวแดง มีอายุกว่า 210 ล้านปี

จังหวัดกาฬสินธุ์ เมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ในอดีตชนชาติละว้า มีความเจริญทางอารยธรรมกว่า 1,600 ปี ขุดค้นซากไดโนเสาร์ โบราณสถาน พระธาตุยาคู เมืองฟ้าแดดสงยาง

จังหวัดหนองบัวลำภู บางส่วนมีธรรมชาติป่าไม้ที่สมบูรณ์ อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ภูผายา และวนอุทยานน้ำตกเฒ่าโต้ บัวบาน-ภูพานน้อย มีน้ำตก ถ้ำหน้าผา มีแหล่งโบราณคดีกุดกวางสร้อยกุดค้อเมยขุดพบโครงกระดูกมนุษย์ กำไลสำริด กำไลหิน แม่พิมพ์ทำจากหินทรายสำหรับใช้หล่อหัวขวานสำริด เครื่องมือเหล็ก ลูกปัดแก้ว อายุประมาณ 2,500 ปี ขุดค้นพบซากฟอสซิลหอยกาบคู่ อายุกว่า 150 ล้านปี และฟอสซิลไดโนเสาร์ พิพิธภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี และไดโนเสาร์

อัตลักษณ์ร่วมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. แหล่งโบราณคดีขุดพบโบราณวัตถุ เครื่องประดับ เครื่องใช้สอย โครงกระดูกมนุษย์ ภาพเขียนสีก่อนยุคประวัติศาสตร์
2. ซากดึกดำบรรพ์ต่าง ๆ

3.4.5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบไปด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา เชื่อมโยงกันด้วยทะเลสาบสงขลาอันเป็นทะเลสาบแบบลากูน (Lagoon) ที่เดียวในประเทศไทย และเป็น 1 ใน 117 แห่งทั่วโลก มีระบบนิเวศอันอุดมสมบูรณ์ และระบบนิเวศอันผสมผสาน ป่าดิบชื้น ป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน ป่าพรุ มีวิถีชีวิตชุมชนชาวประมงชายฝั่ง พร้อมด้วยอาหารทะเลที่หลากหลาย

ภาพที่ 3-11 ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

จังหวัดสงขลา เมืองโบราณ มีทะเลสาบสงขลา วิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา งานประเพณีไทยพุธ ไทยมุสลิม ประเพณีลากพระ และตักบาตรเทโว งานประเพณีสงกรานต์ ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เมืองชายแดนที่มีชีวิตชีวา

จังหวัดพัทลุง เมืองโบราณที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศาสนา มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ตลาดโบราณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วิถีชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา มีความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์น้ำ และนกชนิดต่าง ๆ ทั้งนกท้องถิ่นและนกอพยพ

จังหวัดนครศรีธรรมราช ทะเลน้อย เป็นทะเลสาบน้ำจืด มีน้ำขังตลอดปี พืชส่วนใหญ่เป็นพืชน้ำที่โดดเด่นและสร้างสีสันให้กับทะเลน้อย ได้แก่ สาหร่ายหางกระรอก สาหร่ายข้าวเหนียว บัวหลวง บัวสายบัวเผื่อน น้ำตกไพรวัลย์ ประเพณีแข่งโพนลากพระ ประเพณีชิงเปรต แหล่งชุมชนในอดีตได้รับวัฒนธรรมอินเดียมีโบราณวัตถุแสดงความเจริญในอดีต

อัตลักษณ์ร่วมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. พื้นที่ลุ่มแม่น้ำทะเลสาบสงขลา
2. วิถีชีวิตชาวประมง และประเพณีพื้นถิ่น

3.4.6 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ ประกอบไปด้วย อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี เป็นเขตพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย จึงทำให้มีการค้าบริเวณชายแดนที่คึกคัก มีคนไทยหลายเชื้อชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อ อยู่ร่วมกันจึงเกิดแลกเปลี่ยนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ซึ่งผสมผสานกันเป็นเอกลักษณ์และเป็นมนตร์เสน่ห์ของเขตนี้

ภาพที่ 3-12 ข้อเสนอเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	เมืองการค้าชายแดน จังหวัดที่มีผังเมืองสวยและโดดเด่น เมืองเก่า มีวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนไทยมุสลิม ไทยพุทธ และชุมชนไทยจีน ทรัพยากรธรรมชาติ ทะเลหมอก อัยเยอร์เวง น้ำตกธารโต เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ 7 ชั้น บ่อน้ำร้อนเบตง เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งของเบตงที่มีน้ำพุเดือดขึ้นมาจากพื้นดิน
อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส	เมืองการค้าชายแดน อาณาจักรโบราณลังกาสุกะ วัฒนธรรมประเพณีไทยมุสลิม ไทยพุทธ
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	เมืองโบราณ มีทะเลสาบสงขลา วิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา งานประเพณีไทยพุธ ไทยมุสลิม ประเพณีลากพระ และตักบาตรเทโว งานประเพณีสงกรานต์ ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เมืองชายแดนที่มีชีวิตชีวา
จังหวัดปัตตานี	อาณาจักรโบราณลังกาสุกะ เมืองเก่าชุมชนจีน วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนไทยมุสลิม ไทยพุทธ และชุมชนไทยจีน

อัตลักษณ์ร่วมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตไทยพุทธ ไทยมุสลิม ไทยจีน
2. การค้าชายแดน
3. ความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 4
ผลการจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ในการดำเนินโครงการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินศักยภาพพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม คณะที่ปรึกษาได้จัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ณ โรงแรม เดอะ สุโกศล กรุงเทพ (The Sukosol Bangkok) (โรงแรมระดับ 5 ดาว) โดยใช้ชื่อกิจกรรมเสวนาว่า “Tourism Cluster: We Move Together” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสวนามีจำนวนทั้งสิ้น 109 คน แบ่งเป็นเพศชาย 72 คน เพศหญิง 37 คน อันประกอบด้วย บุคลากรในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง

โดยการนำเสนอผลการจัดกิจกรรมเสวนาจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แนวนโยบายของนางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร
2. แนวนโยบายของนายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
3. ประเด็นการเสวนาและข้อเสนอต่อการจัดทำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

4.1 แนวนโยบายของนางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร

นางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้แนวคิดทางนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยต้องมองการท่องเที่ยวแบบระยะยาวให้เติบโตอย่างยั่งยืน มองการท่องเที่ยวต้องมองแบบกลไก ต้องมองแบบมิติ ต้องตอบโจทย์ ว่าจะต้องเติบโตอย่างมีคุณภาพ การมองการท่องเที่ยวแบบองค์รวม วางแผนที่สามารถทำได้อย่างแท้จริง สามารถจับต้องได้ และสามารถดำเนินแผนที่วางไว้ได้อย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการที่สามารถจัดการท้องถิ่นชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยมี 5 แนวทางดังนี้

1. การนำศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทางในการดูแลชุมชน

พัฒนาคนโดยสร้างกิจกรรมที่สามารถให้ชุมชนดูแลตัวเองได้อย่างยั่งยืน โดยชุมชนท้องถิ่นควรจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดตั้งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพราะ “แผนที่จัดทำนั้นเป็นแผนของชุมชน” เพื่อให้ได้แผนที่คนท้องถิ่นมีความต้องการอย่างแท้จริง และเมื่อดำเนินกิจกรรมตามแผนแล้วนั้น นอกจากจะสร้างอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สร้างช่องทางการท่องเที่ยว ยังต้องสร้างความยั่งยืนให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดูแลกิจกรรมที่สร้างขึ้นต่อไปได้

2. การดูแลสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย และมลพิษ

การจัดการเรื่องของสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นปัญหาในระยะยาว "นักท่องเที่ยวต้องไม่เพิ่มขยะให้ชุมชน" ควรดูแลในเรื่องของสิ่งแวดล้อมให้ครบวงจรตั้งแต่การใช้ การจัดเก็บ และการกำจัด โดยใช้การป้องกันมากกว่ารอการแก้ไข ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมลพิษ เพิ่มการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ควรพัฒนาการจัดการขยะในรูปแบบที่ต่างไปจากเดิม โดยเพิ่มมูลค่าของขยะให้กลายเป็นรายได้ การนำขยะมารีไซเคิล และใช้ประโยชน์สิ่งของให้คุ้มค่ามากที่สุด โดยขั้นสุดท้ายของขยะก็สามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยได้

3. การสร้างสมดุล การกระจายรายได้

การสร้างรายได้แก่ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือจากมุมมองทางด้านการตลาด ที่จะขายแหล่งท่องเที่ยวนั้นอย่างไร ควรมองภาพรวมทั้งชุมชนว่า ในธุรกิจท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นนี้คนในพื้นที่ทุกคน ทุกอาชีพในชุมชนสามารถพัฒนาอาชีพดั้งเดิมของตนมาเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมท่องเที่ยวได้อย่างไร เช่น ชาวสวนยางอาจจะพัฒนาสินค้าจากยางพารามาเป็นของที่ระลึกในโรงแรม ชาวสวนอาจจะส่งผักผลไม้ให้กับโรงแรม เป็นต้น โดยดูแล พัฒนาคนในท้องถิ่นให้สามารถสร้างรายได้และได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนั้นได้ และการสร้างให้คนในชุมชน เยาวชน คนรุ่นใหม่มีสำนึกรักบ้านเกิด มีความหวงแหนดูแลกิจกรรมท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างยั่งยืน

4. มิติเอกชน

"การสร้างคน" เมื่อเสร็จสิ้นระยะเวลาในการดำเนินโครงการฯ จำเป็นจะต้องมีผู้สานต่อโครงการฯ ให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม ให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ โดยการสร้างเครือข่ายนักธุรกิจ (Social business) ในพื้นที่เพื่อร่วมกันบริหารจัดการ และสานต่อโครงการที่รัฐจัดให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ด้วยนักธุรกิจ ชุมชน คนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

5. ตัวชี้วัด

การสร้างตัวชี้วัด (KPI) แบบคลัสเตอร์ โดยทุกส่วนงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการท่องเที่ยวแบบคลัสเตอร์ หากประสบผลสำเร็จก็ต้องประเมินเป็นคลัสเตอร์ ไม่แบ่งแยกและแข่งขันกันเองระหว่างจังหวัด โดยมองภาพรวมว่าเราเป็นคลัสเตอร์เดียวกัน พัฒนาร่วมกันแบบองค์รวม

4.2 แนวนโยบายของนายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์

นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ประธานกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ และประธานกรรมการในคณะกรรมการบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มองว่าแนวทางในการดำเนินงานในรูปแบบคลัสเตอร์ที่ผ่านมา ผ่านการลองผิดลองถูกมามาก โดยที่ผ่านมานั้นสิ่งที่ได้เรียนรู้คือ การตัดสินใจภายใต้บริบทของพื้นที่นั้น ๆ ควรเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะมีบทบาทเช่นไร และก่อนการประกาศจังหวัดอยู่ในคลัสเตอร์ใดนั้น มีความจำเป็นจะต้องสร้าง "สำนึก" ความเป็นตัวตนร่วมกัน การหาอัตลักษณ์ร่วมกัน โดยที่การจัดองค์ประกอบของคณะกรรมการภายในคลัสเตอร์นั้น ควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถทำงานได้ต่อเนื่องไม่หมดวาระในระยะเวลาอันรวดเร็ว เพื่อที่จะได้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้ทรงคุณวุฒินั้นควรเป็น "คนกลาง" ที่สามารถเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ "การสร้าง

กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาคส่วนที่เพิ่มมากขึ้น และการสร้างกลไกที่ผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ”

การท่องเที่ยวในอดีตมีการกระจายตัวมาก ซึ่งในปัจจุบันกำลังเกิดการรวมตัวเป็นคลัสเตอร์ที่มีแนวทางที่ถูกต้อง ในเบื้องต้นดูจากการที่เรียกชื่อคลัสเตอร์ที่ไม่ใช้ตัวเลข มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยการรวมตัวเป็นคลัสเตอร์จำเป็นจะต้องเข้าใจสำนึกของพื้นที่ว่าต้องการที่จะอยู่คลัสเตอร์ใด สร้างสำนึกที่จะอยู่ร่วมกับพื้นที่ โดยการแบ่งคลัสเตอร์นั้น มีกระจกสะท้อนความเป็นตัวตนของคลัสเตอร์ที่ชัดเจนคือ “ลุ่มน้ำ” และ “ระบบโลจิสติกส์” โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นจุดเชื่อมโยงคลัสเตอร์การสร้างปรัชญาทางการท่องเที่ยวโดยมองที่สำนึกและวิถีของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ก็จะสามารถทำให้การแบ่งคลัสเตอร์ทางด้านการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมมากที่สุด การแบ่งคลัสเตอร์โดยแบ่งตามกลุ่มสำนึกว่าจะเป็นคลัสเตอร์ใด อาจจะแบ่งตามลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือแบ่งตามลักษณะความสนใจที่จะพัฒนาไปร่วมกัน ใน 1 จังหวัดอาจจะอยู่หลายคลัสเตอร์ได้โดยให้ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะอยู่ในคลัสเตอร์ใด สร้างแผนรองรับโดยสร้างคณะอนุกรรมการเพื่อดูแล และสร้างเครื่องมือเพื่อเป็นตัวชี้วัดการเข้าร่วมหรือออกจากคลัสเตอร์ที่เป็นมาตรฐานที่เหมาะสมกับคลัสเตอร์นั้น

การสร้างความเข้าใจกับพื้นที่ ให้มีการพัฒนาคลัสเตอร์ที่มีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดในเรื่องของงบประมาณเป็นหลัก แต่สร้างความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการแบ่งคลัสเตอร์นั้นสามารถแบ่งได้มากกว่าเชิงพื้นที่ อาจจะแบ่งเชิงกิจกรรม และในการทำแผนปฏิบัติการนั้นควรเริ่มจากคนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจพื้นที่

4.3 ประเด็นการเสวนาและข้อเสนอต่อการจัดทำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ในส่วนของกิจกรรมการเสวนามีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเข้าร่วมการเสวนาหัวข้อ “จากจุดเริ่มต้นสู่อนาคตของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นการพูดคุยถึงความเป็นมาของการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และแลกเปลี่ยนข้อสังเกตต่อผลการดำเนินงานขับเคลื่อนที่ผ่านมา รวมถึงพูดคุยถึงข้อเสนอแนะในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยรายชื่อผู้ร่วมการเสวนาแสดงดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 รายชื่อผู้ร่วมเวทีเสวนา

รายชื่อ	ตำแหน่ง
นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	ประธานกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ และประธานกรรมการในคณะกรรมการบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
นายอดิษฐ์ ชัยรัตนานนท์	รองประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
นายวิโรจน์ นรารักษ์	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายชื่อ	ตำแหน่ง
นายธเนศ วรศรัณย์	กรรมการบริหารสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

โดยความเห็นของผู้ร่วมเสวนาคือการท่องเที่ยวมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยที่ผ่านมาธุรกิจท่องเที่ยวเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา รัฐบาลในยุคปัจจุบันให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่โดยเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 12 ลดความเหลื่อมล้ำ เน้นการกระจายรายได้ลงสู่ภูมิภาค และหนุนภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเน้นอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เน้นการสร้างงาน สร้างความสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงแผน 12 เรื่องการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เชื่อมโยงห่วงโซอุปทาน (Supply Chain) ของอุตสาหกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวและรายได้กระจายลงสู่ชุมชนได้มากขึ้น “ความยั่งยืนที่สะท้อน 3 มิติคือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการของคลัสเตอร์เป็นกลไกตัวเชื่อมที่สำคัญ” การแบ่งคลัสเตอร์ถือเป็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์การกระจายรายได้และเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้แผนที่สอดคล้องกัน สร้างความโดดเด่นที่แตกต่างกันของพื้นที่ให้มีจุดขายที่แตกต่างกัน การกระจายรายได้จากเมืองหลักการท่องเที่ยวสู่เมืองรอง โดยสร้างบทบาทที่เหมาะสมกับเมืองรองนั้น เช่น เป็นเมืองพัก เป็นแหล่งอาหาร เป็นต้น “สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์พัฒนาเมืองรองให้มีบทบาทหนุนเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น”

แผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมองในเรื่องของคุณภาพ ความสมดุล และความสอดคล้องต่อเนื่องสู่เป้าหมายที่ต้องปฏิบัติโดยให้ความสำคัญกับชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว สร้างทัศนคติ สร้างความรู้ความเข้าใจกับชุมชนว่าชุมชนมีการท่องเที่ยวในลักษณะใด สร้างทักษะเพื่อพัฒนาคนในชุมชนให้สามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้และผู้ประกอบการจำเป็นจะต้องฟังเสียงชุมชนว่าต้องการนักท่องเที่ยวแบบใด สร้างทัศนคติให้นักท่องเที่ยวเข้าใจกฎกติกาตามที่ชุมชนกำหนดไว้เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปในชุมชนจะเข้าใจในการทำตามกฎกติกาของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดนวัตกรรมที่ดีในการท่องเที่ยว “สร้างเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างสมดุล สร้างความต่อเนื่อง”“หัวใจสำคัญ คือ ชุมชน หัวใจสำคัญ คือ ผู้ประกอบการ และหัวใจสำคัญ คือ การสร้างความต้องการนักท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง”

ประเด็นงบประมาณ

แผนปฏิบัติการนั้นในปัจจุบันมีอยู่แล้วในแต่ละพื้นที่ แต่สิ่งสำคัญ คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ชุมชนในพื้นที่ได้ทราบว่าตนเองอยู่ในคลัสเตอร์ใดมีบทบาทอย่างไร การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าพื้นที่ การประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว ที่สำคัญในการเชื่อมโยงของคลัสเตอร์นั้นควรให้ความสำคัญในเรื่องของระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ ซึ่งยังขาดความพร้อมในบางพื้นที่ การขนส่ง และสิ่งแวดล้อม การสร้างความปลอดภัยในพื้นที่ **การจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ งบประมาณจังหวัด การใช้งบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เหมาะสม**

การตั้ง “ปฏิญญาท้องถิ่น” เพื่อให้ท้องถิ่นมีความชัดเจนว่าจะเดินไปในทิศทางใด เมื่อมีทิศทางที่ชัดก็จะสามารถวางแผนร่วมกันระหว่างสมาชิก โดยเชื่อมโยงแผนของสมาชิกเข้าด้วยกันและ

พัฒนาการทำการตลาดร่วมกัน โดยระบุภาระหน้าที่ในท้องถิ่นให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้คงความชัดเจนในการทำงานที่ต่อเนื่อง มีเป้าหมายที่ชัดว่าชุมชน ท้องถิ่น จะเป็นแบบใด ไม่ว่าจะเปลี่ยนผู้นำกี่ครั้งก็จะสามารถเดินตามวัตถุประสงค์ของท้องถิ่นที่ตั้งไว้ได้

ประเด็นการพัฒนาคลัสเตอร์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

- ปัจจุบันระบบ AI (Artificial Intelligence) กำลังมีผลต่อการทำการตลาดในปัจจุบัน การจัดทำข้อมูลของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สำหรับป้อนข้อมูลเข้าไปสู่ระบบ AI เพื่อทำกลยุทธ์การตลาดทางด้านการท่องเที่ยวให้ตรงกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย นอกเหนือจากการมุ่งการทำการตลาดแล้วนั้น พื้นที่ควรแสดงความชัดเจนสร้างอัตลักษณ์ที่จะแสดงต่อนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน นอกจากนี้ใน 1 จังหวัดสามารถที่จะอยู่ในหลายคลัสเตอร์ได้ คลัสเตอร์ควรมีความยืดหยุ่น และสามารถกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง
- การพัฒนาคลัสเตอร์นั้น ควรคำนึงถึงทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยแหล่งท่องเที่ยวนั้นควรเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่เหมาะสมที่จะสามารถส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของคลัสเตอร์ได้ และในส่วนของพฤติกรรมการท่องเที่ยวนั้นก็มีส่วนสำคัญในการทำให้การกำหนดคลัสเตอร์ได้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีความจำเป็นต้องให้ทรัพยากรบุคคลเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรบุคคลนั้นมีราคาสูงขึ้นแต่มีคุณภาพของคนลดลง หากจะให้พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีคุณภาพก็ต้องสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพมีศักยภาพในการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามีการแข่งขันเรื่องราคาเพียงอย่างเดียวแต่ในปัจจุบันควรให้ความสำคัญกับการแข่งขันด้านอารมณ์ความรู้ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
- ใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวเชื่อมโยงในการกระจายรายได้ ในภาคธุรกิจท่องเที่ยวด้วยกันและภาคธุรกิจอื่น ๆ ทั้งภายในคลัสเตอร์เดียวกัน และคลัสเตอร์ที่ใกล้เคียงกัน
- การสร้างคลัสเตอร์ต้องสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้นน่าสนใจมากขึ้นสามารถสร้างรายได้ได้มากขึ้น และควรสร้างเครือข่ายที่ดูแลคลัสเตอร์อย่างต่อเนื่องยั่งยืน และมีการตรวจสอบประเมินเพื่อการพัฒนาให้ดีขึ้นไป

ข้อเสนอแนะพื้นที่ที่มีศักยภาพน่าสนใจที่สนับสนุนพัฒนาต่อไป

การให้ความสำคัญ รับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่ว่าคนในพื้นที่ต้องการอะไร และยังมีอะไรที่ดีพอ ที่จะมีเรื่องราวที่สามารถพัฒนาเป็นจุดขายใหม่ ๆ ได้ ให้ชุมชนมาเป็นผู้ร่วมเดิน ร่วมก้าวไปด้วยกัน ลดความเหลื่อมล้ำในทุกด้าน ใส่ใจกับคนในท้องถิ่น ฟังเสียงจากชุมชนท้องถิ่นให้มากขึ้น

สรุปแนวทางการบริหารจัดการคลัสเตอร์

1. แผนงานต่าง ๆ ควรเกิดจากพื้นที่ ในลักษณะของความต้องการของพื้นที่โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะ Bottom up

2. การจัดการองค์ประกอบของคลัสเตอร์ที่มุ่งเน้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถทำงานได้อย่างยั่งยืน เช่น นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่

3. เน้นความเชื่อมโยงกับแผนชาติฉบับที่ 12 ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

4. รูปแบบการจัดการคลัสเตอร์จะต้องนำไปสู่การกระจายโอกาสจากเมืองหลักสู่เมืองรองทางการท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งภายในและระหว่างคลัสเตอร์ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

5. สร้างกลไกร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาคชุมชนและผู้ประกอบการ

6. หลักการจัดคลัสเตอร์จะต้องบูรณาการทั้งด้าน Area Base, Agenda Base และ Issue Base ซึ่งจะต้องคำนึงถึงปรัชญาของการจัดตั้งคลัสเตอร์ที่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ และกลุ่มเครือข่ายเพื่อโอกาสการพัฒนาอย่างยั่งยืน

7. ทำความเข้าใจกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการวางแผนการตลาดและการสร้างคุณค่าเพิ่ม ทั้งนี้ต้องใช้แนวทางด้าน AI หรือ Big Data มาเป็นเครื่องมือสำคัญ

บทที่ 5
ผลการศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่

หลังจากที่คณะที่ปรึกษาได้ทำการเสนอเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 6 เขต คณะที่ปรึกษาจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลรายจังหวัดอย่างละเอียด ประกอบด้วย ทรัพยากรภายในพื้นที่ ทิศทางการพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 แผนยุทธศาสตร์รายจังหวัด เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดที่จะอยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดียวกัน พร้อมทั้งจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อรับฟังความคิดเห็น และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่ โดยรูปแบบการนำเสนอจะเรียงตามลำดับเวลา ในการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของแต่ละเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

1. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน
2. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่
3. เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย
4. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต
5. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้
6. เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

5.1 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน ประกอบด้วยเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ อุดรธานี และหนองบัวลำภู โดยชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการปรับมาจากชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ อันเป็นชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นก่อนที่จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ซึ่งหลังจากรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัด คณะที่ปรึกษาจึงปรับชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพและจุดเด่น เป็น เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

5.1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. จังหวัดกาฬสินธุ์

วิสัยทัศน์จังหวัด

"กาฬสินธุ์เมืองอาหารปลอดภัย ภูมิปัญญาวิถีถิ่นไทย น่าอาศัย ท่องเที่ยว และลงทุน"

แผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจในด้านการท่องเที่ยว คือ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นการใช้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ให้ได้มาตรฐานและแข่งขันได้ และการพัฒนาศักยภาพของจังหวัด ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค กระบวนการจัดการ ด้านการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพระบบสาธารณสุข เพื่อก้าวไปสู่การเป็นเมืองน่าอาศัย น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน ตามวาระจังหวัด ในการพัฒนาสู่เมืองแห่ง “สุข สวย รวย ดี”

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต การแปรรูป อาหารปลอดภัย และพืชเศรษฐกิจหลักแบบครบวงจร	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	1. ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกษตรปลอดภัยเกษตรอินทรีย์ 2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปอาหารปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน 3. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของกลุ่มผู้ผลิตอาหารปลอดภัยแบบครบวงจร 4. ส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของภาคการตลาด เพื่อสร้างความยั่งยืน และแข่งขันได้ของสินค้าอาหารปลอดภัย 5. พัฒนาคุณภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักเพื่อเพิ่มมูลค่า
2. ยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรม ให้ได้มาตรฐานและแข่งขันได้	มูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ผ้าไหมแพรวา ผลิตภัณฑ์ชุมชน และสินค้า OTOP 2. ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง และยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการ SMEsและ Startup จากภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. พัฒนาและเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ให้มีความเข้มแข็งและมีเอกภาพ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด 4. เพิ่มศักยภาพการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตการแปรรูป การจำหน่าย ผ้าไหมแพรวา สินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้ได้มาตรฐานแบบครบวงจร

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
3. พัฒนาศักยภาพของจังหวัด ให้เป็นเมืองน่าอาศัย น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค และการบริหารจัดการน้ำ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนวาระจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอาศัย น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน 2. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย การดูแลผู้ด้อยโอกาส ตามกรอบกิจกรรม 3 ดี (คนดี รายได้ดี สุขภาพดี) 3. สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการบูรณาการการจัดการขยะอย่างถูกสุขอนามัย 4. พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 5. ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. พัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล	ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการของหน่วย งานภาครัฐ	1. เพิ่มประสิทธิภาพ/คุณภาพในการบริหารจัดการองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน 2. ส่งเสริมความร่วมมือการพัฒนาด้วยกลไกประชารัฐ 3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศของหน่วยงานภาครัฐ และการเชื่อมโยงข้อมูล ด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว
5. สร้างสังคมแห่งความมั่นคงและปลอดภัย	ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น	1. เสริมสร้างความมั่นคงภายในและการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาสังคม 3. ยกระดับมาตรการการแก้ปัญหายาเสพติด

2. จังหวัดขอนแก่น

วิสัยทัศน์จังหวัด

"ขอนแก่นเมืองน่าอยู่ ศูนย์กลางเชื่อมโยงการค้าการลงทุน
และการบริการของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง"

แผนพัฒนาจังหวัดขอนแก่น 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) มีการกำหนดพันธกิจ คือเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ด้วยความผาสุก พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พัฒนาขีดความสามารถสินค้าและบริการเพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของตลาด และพัฒนาศักยภาพจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างความมั่นคงทางสังคม เพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุน และการบริการ จากการเชื่อมโยงในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง พร้อมทั้งอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดขอนแก่น มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มศักยภาพของจังหวัดเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

3. จังหวัดชัยภูมิ

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมและสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอย่างยั่งยืน"

แผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) มีการกำหนดตำแหน่งด้านการท่องเที่ยว คือ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง โดยมีการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมให้สถานที่มีความสมบูรณ์และมีมาตรฐาน รวมถึงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลกับการพัฒนา

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากและแข่งขันได้	ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและกระจายอย่างเหมาะสม	1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตและบริการ 2. การส่งเสริมอาชีพและรายได้แก่ประชาชน 3. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและบริการ 4. การส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรและบริการ
2. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล	1. สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวมีมูลค่าเพิ่มขึ้น 2. สถานที่ท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และมีมาตรฐาน	1. พัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ 2. พัฒนาและยกระดับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 3. ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์และสมดุลกับการพัฒนา	1. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ 2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 3. การรับมือภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตให้มั่นคงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพมั่นคง และปลอดภัย	1. การพัฒนาคุณภาพชีวิต 2. การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม 3. การพัฒนาความมั่นคงและความปลอดภัยของสังคม

4. จังหวัดหนองบัวลำภู

วิสัยทัศน์จังหวัด

"หนองบัวลำภูเป็นเมืองน่าอยู่ เคียงคู่รู้ค่าธรรมชาติ
ประชาชนชาญฉลาดทำกิน ในดินแดนสันติสุข"

แผนพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภู 4 ปี (พ.ศ. 2558 – 2561) มีการวางพันธกิจหลักของจังหวัด คือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการพัฒนาของจังหวัด เสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดี เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการฟื้นฟูระบบนิเวศในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภู มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจการค้า การท่องเที่ยว และการบริการ	1. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม (SMEs) และวิสาหกิจชุมชนมีทักษะฝีมือและความชำนาญด้านการผลิตสินค้าและการบริการ 2. สินค้าและบริการ มีคุณภาพได้มาตรฐานตอบสนองความต้องการของตลาดทุกระดับ 3. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การท่องเที่ยว และการบริการ 4. เพิ่มช่องทางและยอดจำหน่ายสินค้าและการบริการทั้งในและต่างประเทศ 5. สร้างเครือข่ายการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการ	1. พัฒนาทักษะฝีมือด้านการผลิตสินค้าและการบริการ 2. พัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้า การท่องเที่ยว และการบริการ 3. สร้างอัตลักษณ์ (Identity) หนองบัวลำภูมีดี เมืองราชินีข้าวเหนียว 4. พัฒนาและส่งเสริมช่องทางการตลาดสู่ตลาดอาเซียน และตลาดสากล 5. สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการค้า การท่องเที่ยว และการบริการ 6. เสริมสร้างและพัฒนาระบบโลจิสติกส์รองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. การพัฒนาเกษตรปลอดภัยควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	1. เกษตรกรและสินค้าเกษตรได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของพื้นที่ 2. สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐานตอบสนองความต้องการของตลาด 3. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต 2. เพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูปและการตลาด 3. สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 4. ยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร 5. พัฒนาสินค้าเกษตรสู่เกษตรอินทรีย์ 6. ส่งเสริมการเกษตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพัฒนาคุณภาพ	1. คนในครอบครัวและ	1. พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถานบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
ชีวิต ความมั่นคงภายในและเสริมสร้างสังคมสันติสุข	ชุมชนมีความเข้มแข็ง (สุขภาพทางใจและทางกาย) 2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร 3. บริการภาครัฐมีคุณภาพมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน 4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบสาน ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม 5. เสริมสร้างและผนึกกำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งประสานการดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัด 6. พัฒนาขีดความสามารถในงานด้านการข่าวสำหรับการป้องกันและปราบปรามไม่ให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงเกี่ยวกับภัยคุกคามของจังหวัด 7. ประชาชนมีโอกาสมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น	สาธารณสุข 2. ส่งเสริม รักษา ป้องกันและฟื้นฟูสุขภาพประชาชน 3. ส่งเสริมและสนับสนุนคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะ 4. สร้างความมั่นคงทางด้านสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต 5. การต่อต้านและการรณรงค์ยุติการทำทารุณกรรมต่อเด็กและสตรี 6. เสริมสร้างการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 7. เสริมสร้างการบูรณาการและผนึกกำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานในจังหวัดในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคง 8. การจัดระบบเฝ้าตรวจในลักษณะเครือข่ายข่าว เพื่อความมั่นคง

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย มีความปลอดภัยในการทำงานและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 8. การควบคุมแรงงานต่างด้าว และความมั่นคงในจังหวัด	
4. การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน	1. ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด 2. ประชาชนมีแหล่งน้ำที่มีการอนุรักษ์ ปรับปรุง ฟื้นฟู และพัฒนา เพื่อให้มีปริมาณน้ำที่เพียงพอและเหมาะสมในการใช้ประโยชน์และมีความปลอดภัยจากภัยพิบัติทางน้ำ 3. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน 4. พัฒนาฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานในระดับจังหวัด เพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	1. อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุล และใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติสูงสุดอย่างยั่งยืน 2. พัฒนา ฟื้นฟูแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ควบคุมมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน 4. เชื่อมโยงฐานข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน 5. ส่งเสริมเทคโนโลยีที่เหมาะสมและการบริหารจัดการ เพื่อลดการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. จังหวัดอุดรธานี

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงภายในปี 2580"

แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) มีการวางพันธกิจหลักของจังหวัด คือ พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาองค์ความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงสภาวะแวดล้อมสู่เมืองแห่งความสะอาด

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การพัฒนาศักยภาพการค้าการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นสากล	เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าการลงทุน	1. ส่งเสริมอุตสาหกรรมและกำลังแรงงานเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 2. พัฒนาแผนการตลาดด้านการลงทุนเพื่อให้แข่งขันได้ 3. ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการบริการ 4. สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อให้แข่งขันได้
2. การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้า เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์	เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน	1. ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร 3. พัฒนาการผลิต การแปรรูป และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและภาคอุตสาหกรรม 4. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน 5. เพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรให้กับภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมการเกษตร
3. การยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สังคมมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนให้มีความเข้มแข็ง มีความรู้ มีการศึกษามี	1. ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุคุณภาพดี 2. พัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตคนอุดรธานี ทุกกลุ่มวัย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	สุขภาพที่ดี ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3. พัฒนากลไกการดำเนินงานลดความเหลื่อมล้ำด้านสังคม คนอุดรธานี 4. พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านสังคมคุณภาพชีวิต
4. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การบริการ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	เพื่อให้จังหวัดอุดรธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และเติบโตอย่างมีดุลยภาพตอบสนองการท่องเที่ยวทุกรูปแบบอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 2. พัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ผลิตภัณฑ์ และบริการด้านการท่องเที่ยวมุ่งสู่ MICE City 3. พัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการโดยคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์วิถีไทย 4. ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวและสร้างโอกาสจากการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่หลากหลาย
5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	เพื่อรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ให้กับประชาชน	1. ปกป้อง อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 2. ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษแบบมีส่วนร่วม 3. พัฒนาระบบเครือข่ายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม
6. การเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน	เพื่อให้ประเทศชาติมีความมั่นคง และประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	1. ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและจัดระเบียบสังคม 2. รักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน 3. ยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ความเป็นเลิศ

5.1.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ อันประกอบไปด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ระหว่างวันที่ 21 – 22 พฤศจิกายน 2560 ณ โรงแรมประจักษ์ตรา ดีไซน์ โฮเทล (โรงแรมระดับ 4 ดาว) จังหวัดอุดรธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 102 คน โดยมีรายละเอียดการจัดประชุม ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม

เมื่อพิจารณาลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเพศหญิง ร้อยละ 45.00 โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ 41 - 50 ปี และ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 และร้อยละ 20 ตามลำดับ และกลุ่มอายุ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-1

ภาพที่ 5-1 เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

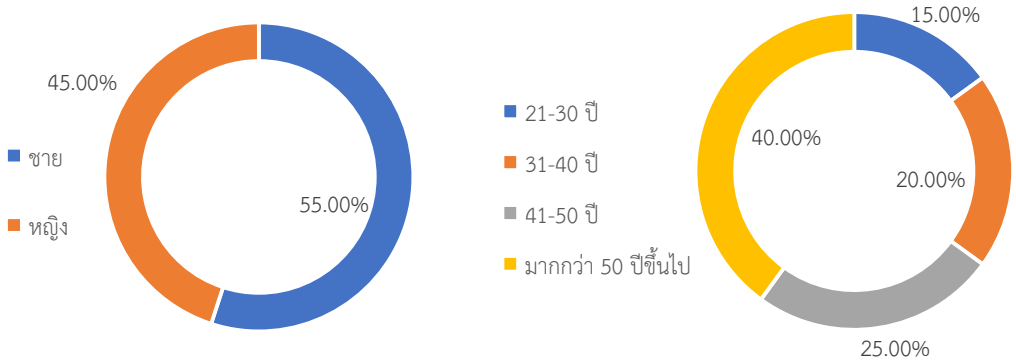

เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมาจากจังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดชัยภูมิ คิดเป็นร้อยละ 30.00 เท่ากัน รองลงมา คือ จังหวัดอุดธานี คิดเป็นร้อยละ 25.00 ในขณะที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 10.00 และร้อยละ 5 ตามลำดับ โดยมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 15.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-2

ภาพที่ 5-2 ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

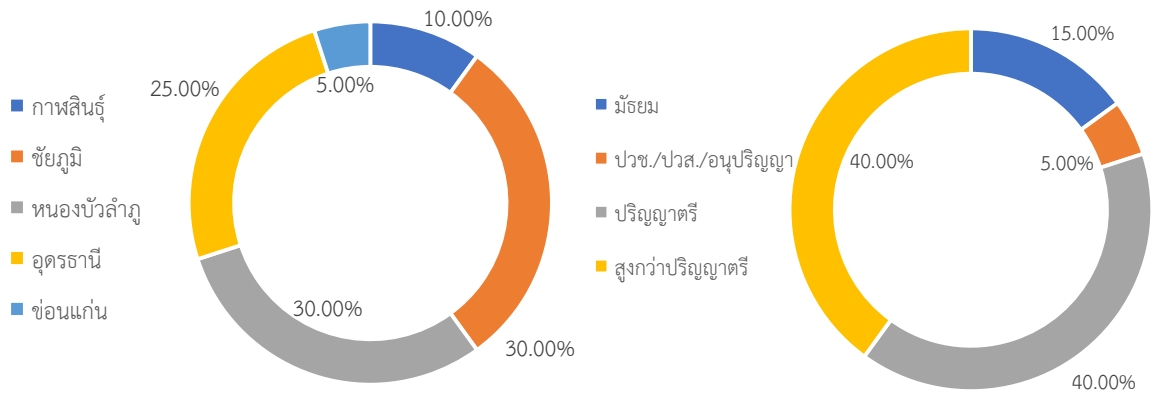

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพและรายได้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลประกอบอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาจะเป็นอาชีพอื่น ๆ ที่ร้อยละ 25 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ รายได้มากกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-3

ภาพที่ 5-3 อาชีพและรายได้ของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

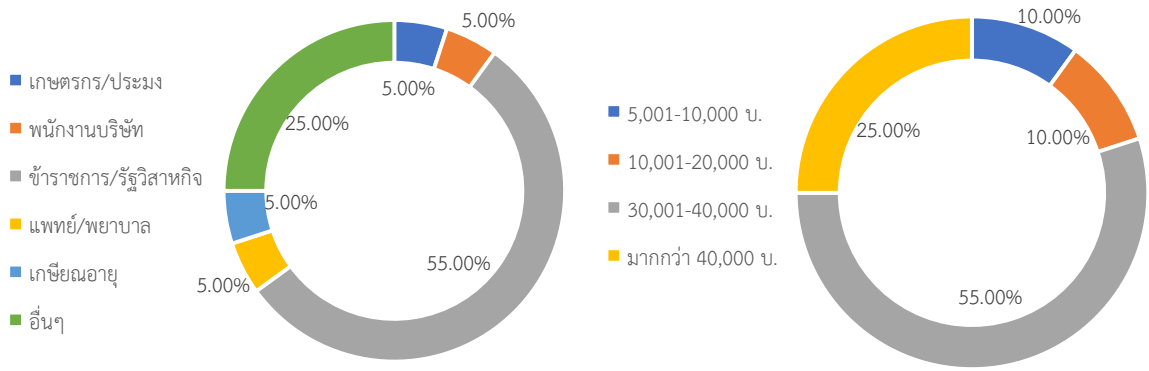

2. ข้อคิดเห็นต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็นอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 75.00 ในขณะที่ร้อยละ 25.00 ของผู้ให้ข้อมูลคิดว่าค่อนข้างมีความสำคัญ ทั้งนี้ส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อมีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีการประกาศทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 80.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-4

ภาพที่ 5-4 ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และรูปแบบพื้นที่ที่ควรกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

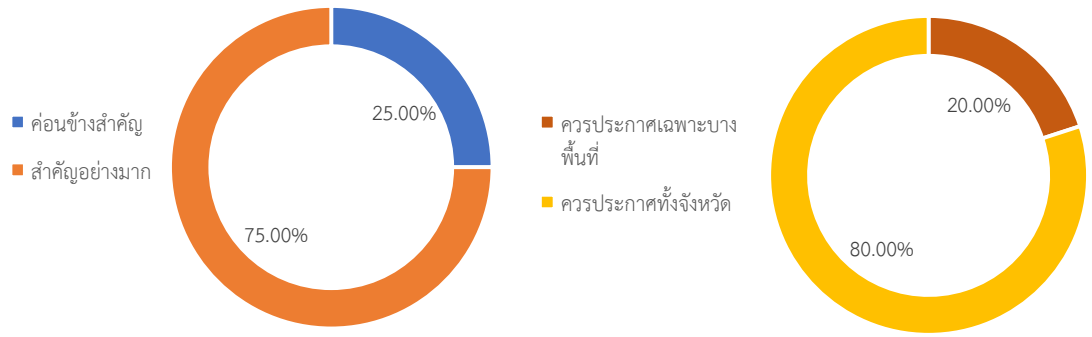

จากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย วัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ เมืองยุคก่อนประวัติศาสตร์ ดินแดนไดโนเสาร์ ดินแดนแห่งอารยธรรม วิถีเกษตรกรรม การท่องเที่ยวธรรมชาติ วิถีอารยธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง ดังนี้ จังหวัดขอนแก่น (ภูเวียง) จังหวัดกาฬสินธุ์ (พิพิธภัณฑ์สิรินทร) จังหวัดอุดรธานี (พิพิธภัณฑ์บ้านเชียง ภูพระบาท ภูฝอยลม) จังหวัดหนองบัวลำภู (สุสานหอยหิน รอยเท้าไดโนเสาร์ อำเภอโนนสัง) จังหวัดชัยภูมิ (รอยเท้าไดโนเสาร์ อำเภอหนองบัวแดง มอหินขาว) ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อคลัสเตอร์ คือ **“มหัศจรรย์ธรณี วิถีถิ่นอีสาน”** ซึ่งหมายถึงกลุ่มคลัสเตอร์การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้วยดินแดนประวัติศาสตร์โลกล้านปี แหล่งท่องเที่ยวธรณีวิทยา ซากดึกดำบรรพ์และวิถีอารยธรรมท้องถิ่น โดยที่ประชุมได้มีการลงมติเปลี่ยนชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจาก “เขตพัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์” เป็นชื่อ “เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ธรณี วิถีถิ่นอีสาน” ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่คิดเป็นร้อยละ 70.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-5

ภาพที่ 5-5 รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

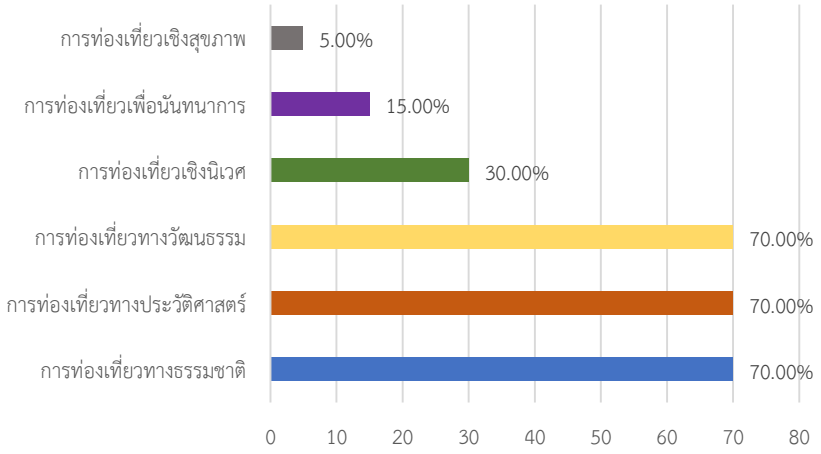

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดว่าศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 43.48 รองลงมา คือ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 34.78 และ 21.74 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-6 เนื่องด้วยจังหวัดหนองบัวลำภูมีภูมิศาสตร์ติดกับจังหวัดหลักในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงและประสานงานของแต่ละจังหวัดได้โดยง่ายและสะดวกที่สุด และบุคลากรของจังหวัดหนองบัวลำภูมีความพร้อมและแสดงถึงความตั้งใจในการเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

ภาพที่ 5-6 ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

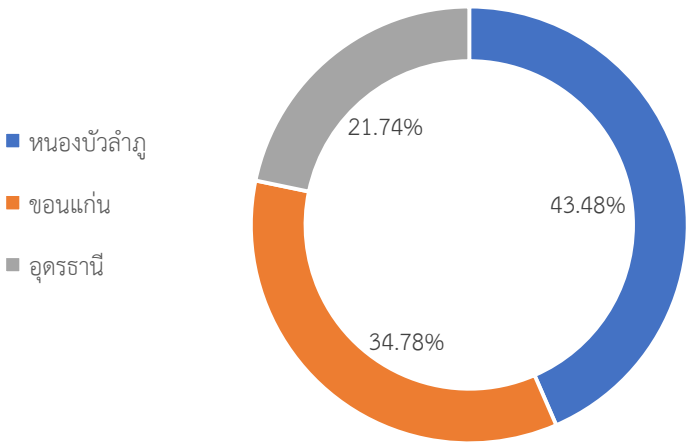

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน สามารถสรุปรายละเอียด สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมเพื่อการเชื่อมโยง

- การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ทั้งในระดับจังหวัด และระดับภูมิภาค
- การปรับปรุงระบบการให้บริการสาธารณะ การขนส่งมวลชน ให้มีความต่อเนื่องกันในแต่ละจุด และมีการให้บริการที่ดี

สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย

- เพิ่มการให้บริการจุดบริการสาธารณะ (ด้านห้องน้ำ, ธนาคาร, การไฟฟ้า, การประปา, ตำรวจท่องเที่ยว)
- สนับสนุนการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
- การพัฒนาระบบการสื่อสารให้มีความทันสมัย มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายที่มีคุณภาพ
- การพัฒนามาตรฐานในด้านสถานที่พักแรม เช่น โรงแรมและรีสอร์ต โฮมสเตย์ของชุมชน
- การพัฒนามาตรฐานในด้านของร้านอาหาร ของฝากของที่ระลึก ให้ได้มาตรฐานและมีความสะอาด ปลอดภัย
- การจัดการด้านความปลอดภัย เช่น การเพิ่มกล้องวงจรปิดให้มีประสิทธิภาพ การจัดหน่วยพยาบาลฉุกเฉิน สำหรับพื้นที่ท่องเที่ยว

ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- การพัฒนาด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ด้านการเพิ่มไกด์ในพื้นที่ หรือการจัดให้มีการอบรมการให้ความรู้ในด้านสถานที่ท่องเที่ยว

เพิ่มป้ายสื่อความหมาย

- เพิ่มการตั้งป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวตามจุดท่องเที่ยว เพื่อเป็นการให้ความรู้และอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

เพิ่มความสะดวกในการทำงานร่วมกันในกลุ่มคลัสเตอร์

- การจัดทำสื่อเพื่อสนับสนุน เช่น Application ในกลุ่มคลัสเตอร์

โดยมติของสมาชิกในการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ มีความเห็นตรงกันว่า ในการรวมเขตครั้งนี้ สนับสนุนให้ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทั้ง 5 จังหวัด มีความเห็นร่วมกันในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ชื่อว่า “**เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ธรณีวิถีถิ่นอีสาน**”

3. ผลการระดมความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในประเด็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ธรณี วิถีถิ่นอีสาน

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี)			
จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบการ ศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี ความพร้อมทางการคมนาคม ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีกิจกรรมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตลอดทั้ง 12 เดือน และจะเป็นจุดศูนย์กลางของชาวภูไทยใน 8 อำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์ และในอนาคตก็จะเป็นจุดศูนย์กลางระ ดับประเทศและระดับโลกต่อไป			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สิรินธร เมืองโบราณเมืองฟ้าแดดสงยาง แหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ภูน้อย ภูปอพระธาตุยาคู อนุสาวรีย์พระยาไชยสุนทร (ท้าวโสมพะมิต) เมืองฟ้าแดดสงยาง แหล่งรอยเท้าไดโนเสาร์วนอุทยานภูแฝก 2. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดพุทธนิมิต (ภูค่าว) พระพุทธไสยาสน์ภูปอ พุทธสถาน	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ บุญบั้งไฟ ตะไลล้านบ้านกุดหว้า บุญทุ่งข้าวใหญ่ งานประเพณีสงน้ำพระธาตุยาคู ประเพณีบุญบั้งไฟผ้าไหมแพรวากาฬสินธุ์ บุญข้าวประดับดิน	1. ผ้าไหมแพรวา	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มหลัก กลุ่มเด็กนักเรียนและผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเป็นกลุ่มคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาหาความรู้ 2) ท่องเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด 3) ชมทรัพยากรธรรมชาติ **2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนรุ่นใหม่ เป็นกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวคุณภาพต้องการให้มีการพักค้างมากขึ้น เน้นกลุ่มที่มีความสนใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

ภูสิงห์ พระธาตุยาคู วัดอินทร์ประทานพร พระพุทธไสยาสน์ภูปอ 3. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูผาผึ้ง ภูน้ำจั้น (ฟอสซิลปลาโบราณ) ภูปอ แหล่งรอยเท้าไดโนเสาร์ (วนอุทยานภูแฝก) 4. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ เขื่อนลำปาว สะพานเทพสุดา โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี)			
จังหวัดขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงและภายในจังหวัด ความพร้อมของการเข้าถึง ท่าอากาศยาน ที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยว ศิลปะและวัฒนธรรมต่าง ๆ ประกอบกับการได้รับการส่งเสริมด้านอื่น ๆ เช่น การเป็นเมืองไมซ์ของประเทศ เป็นต้น			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โบสถ์วัดป่าแสงอรุณ เมืองโบราณโนนเมือง ภาพเขียนสีมัญจาคีรี เมืองโบราณชุมแพ อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ พระธาตุขามแก่น 2. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดหนองแวง กู่เปือยน้อย พระธาตุขามแก่น วัดอุดมคงคาคีรีเขต พระธาตุแก่นนคร	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ (ถนนข้าวเหนียว) และ งานเทศกาลเฉลิมฉลองปราสาทเปือยน้อย 2. การท่องเที่ยวการเรียนรู้วิถีชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านเต่า 3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ งานเกษตรภาคอีสานจัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น	1. ผ้าไหมมัดหมี่ ลายหมี่กง ลายขันหมากเบ็ง ลายขอ พระเทพหรือลายเชิงเทียน 2. ผ้าปูมหรือผ้าหน้านาง	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเด็กนักเรียน กลุ่มผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเป็นกลุ่มคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ท่องเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด 2) ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาหาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ **2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีกำลังซื้อสูง และกลุ่มวัยรุ่นเป็นการท่องเที่ยวแบบ FIT โดยมีความสนใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

วัดหลวงปู่ฝาง 3. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานกล้วยไม้ป่า ช้างกระวัดป่ามัญจาคีรี ภูผาม่าน ถ้ำค้างคาว 4. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ สวนสัตว์เขาสวนกวาง เขื่อนอุบลรัตน์ ตลาดต้นตาล 5. การท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านงูจงอาง อำเภอน้ำพอง ตลาดต้นตาล หมู่บ้านเต่า แหล่งทอผ้าไหม			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี)

จังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิ ถึงแม้เป็นเมืองเล็ก ๆ แต่ก็ไม่เป็นเมืองผ่าน เพราะเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น มีการพัฒนาการท่องเที่ยวจากการที่มีทรัพยากรธรรมชาติ มีประวัติศาสตร์ มีอารยธรรมซ้อนทับหลายสมัย และมีการค้นพบโบราณวัตถุมากมายหลายพื้นที่อยู่ภายในจังหวัด และการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ให้มีความเชื่อมโยงกันภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฯ

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ รอยเท้าไดโนเสาร์หนองบัวแดง ฟอสซิลหมีแพนด้าถ้ำวิมานนาคินทร์ ภาพเขียนสีวัดถ้ำฮวงโป วัดถ้ำขาม หลวงพ่อใหญ่ใบเสมา วัดคอนสวรรค์ ใบเสมาบ้านกุดโง้ง ใบเสมาหินบ้านพันลำ 2. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ พระธาตุหนองสามหมื่นภูพระ พระธาตุแก้งกอย พระธาตุกุดจอก (พระเจ้าองค์ตื้อ) สิมโบราณวัดคอนสวรรค์	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การทำบุญเดือนสาม ฉลองหลวงพ่อปากแดง วัดเจดีย์ ประเพณีบุญเดือนสี่ไทคอนสาร วัดเจดีย์บุญเดือนหก ประเพณีแห่นาคโหด ประเพณีแห่น้ำกาบแก้วบัวไขมาลัยกิ่ง นครกาหลง อำเภอคอนสวรรค์ บุญออกพรรษาแห่กระธูป (อำเภอหนองบัวแดง) นมัสการพระธาตุหนองสามหมื่น อำเภอภูเขียว พิธีถวายช้างแด่เจ้าพ่อพญาแล	1. ผ้าไหมมัดหมี่	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มหลัก กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบศึกษาวัฒนธรรม ศึกษาธรรมชาติ และการผจญภัย เป็นการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ 2) ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาหาความรู้ 3) ท่องเที่ยวแบบผจญภัย **2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ อารยธรรม และความคาดหวังให้ฐานการตลาดเดิมให้กลับมาท่องเที่ยวอีก

3. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติภูแลนคา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง สวนรุกขชาติน้ำผุดทับลาว 4. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ เขื่อนจุฬาภรณ์	2. การท่องเที่ยวการเรียนรู้วิถีชุมชนที่โดดเด่น ได้แก่ ประเพณีตรีคลีไฟ 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เทศกาลการท่องเที่ยวดอกกระเจียวบาน กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติป่าอุทยานฯ กิจกรรมท่องเที่ยวน้ำตกตาดโตน		

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี)

จังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ทางด้านการคมนาคมภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ้าดูจากแผนที่ประเทศไทย จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ตรงกลางของภาคอีสาน และใกล้ท่าอากาศยานถึง 2 แห่ง จากตัวเมืองหนองบัวลำภู คือ ใกล้จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดเลย และยังมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบการศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดีที่สำคัญ

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี และดินแดนนักปฏิวัติ คอมมิวนิสต์ คนเดือนตุลา แห่งภูช่อฟ้า 2. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดถ้ำกลองเพล วัดมหาชัย วัดศรีคูณเมือง วัดป่าเวฬุวัน วัดถ้ำสุวรรณคูหา วัดถ้ำภูผายา วัดสว่างอารมณ์ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (รูพญานาค) 3. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำเอราวัณ วัดถ้ำน้ำลอด อุทยานแห่งชาติภูเก้า ภูพานคำ ภูหินลาดช่อ	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ เมืองแห่งภูมิปัญญา ผ้าขุนบางสร้อย สักการะศาลสมเด็จพระนเรศวร	1. การแปรรูปปลา ปลาแห้ง	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มหลัก กลุ่มเด็กนักเรียนและผู้สูงอายุ เป็นการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ 2) การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาหาความรู้ **2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศซึ่งมีกำลังซื้อสูงขึ้น และเป็นกลุ่มคณะที่มาศึกษาดูงานประวัติศาสตร์

ฟ้าวัดถ้ำกลองเพล ภูพานน้อย ถ้ำภูผาเจาะ ภูเก้า-ภูพานคำ ภูซาง 4. การท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อ.โนนสัง เกษตรอินทรี อ.ศรีบุญเรือง หมู่บ้านเห็ด อ.นากลาง ชุมชนทอผ้าไหมกุดแฮ กลุ่มทอผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ อ.ศรีบุญเรือง			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี)

จังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี ความโดดเด่นด้านโบราณสถาน 2 ยุค 3 สมัย เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการท่องเที่ยวทั้งทางรถยนต์ และมีท่าอากาศยานฯ และเป็นประตูสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งส่งผลให้มีความเจริญเติบโต ทั้งทางด้านที่พักโรงแรมและการคมนาคมขนส่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรมบ้านเชียง ซึ่งเป็นร่องรอยของอารยธรรมมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่ง และที่สำคัญในอนาคตจะเป็นเมืองศูนย์การค้า การลงทุน

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง หลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่วัดโพธิ์ศรี ใน เรือนไทพวน คุณพ่อพจน์ มนตรีพิทักษ์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทพวน อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัดป่าคำชะโนด หรือวัดศิริสุทโธ บึงนาคำ สะพานหินท่าลี่ อ.กุมภวาปี ภูฝอยลม 2. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถี	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ งานเฉลิมฉลองมรดกโลกบ้านเชียง กิจกรรมการบวงสรวง สักการบูชาองค์เจ้าปู่ศรีสุทโธ 2. การเรียนรู้วิถีชุมชน ได้แก่ การศึกษาหัตถกรรมท้องถิ่น ตลาดผ้านาข่า ลาดผ้าบ้านนาข่า	1. เครื่องปั้นดินเผาหม้อไห 2. ผ้าหมี่ขิด 3. ผ้าย้อมคราม 4. ผ้าฝ้ายไทพวน 5. ไม้ไผ่จักสานบ้านดงเย็น	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มหลัก นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการเกษียณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พักผ่อนกับครอบครัว 2) การศึกษาดูงาน 3) เที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ศึกษาประวัติศาสตร์ 4) ท่องเที่ยวสถานที่สำคัญทางศาสนา การสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ 5) ชมทรัพยากรธรรมชาติ 6) ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

พุทธ ได้แก่ วัดสันติวนาราม ปรางกู่ วัดพระธาตุบ้านเดียม พระธาตุจอมศรี (พระธาตุแชแล) พระธาตุดอนแก้ว พระมหาธาตุเจดีย์ วัดศรีวนาราม อโรคยาศาลา อ.กู่แก้ว พระมหาเจดีย์มงคลพระบรมสารีริกธาตุ (ส่วนพระจักษุธาตุ) 3. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บึงนาคำ ทะเลบัวแดง ป่าชุมชนแหล่งสมุนไพร ต.โนนทองอินทร์ ทุ่งปอเทืองบ้านดอนสวรรค์ ป่าสมุนไพร 200 ไร่ อ.กู่แก้ว แหล่งชมนกมากกว่า 200 พันธุ์ อ.กุมภวาปี 4. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ สะพานหินท่าลี่ งานวิ่งมาราธอนฯ “บ้านเชียงมาราธอน”			

5.1.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน ประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยข้อคิดเห็นของพื้นที่ให้กำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบทั้งจังหวัด ดังแสดงในภาพที่ 5-7

ภาพที่ 5-7 แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ แหล่งโบราณคดีที่น่าสนใจ แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน แหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่มีการค้นพบซากพืชซากสัตว์โบราณที่กลายเป็นหิน เช่น ซากไดโนเสาร์ต้นไม้หินพันปี ซากปลา และหอยโบราณ มีพิพิธภัณฑ์สิรินธร ที่เป็นแหล่งจัดแสดงและรวบรวมฟอสซิลไดโนเสาร์มากที่สุดและสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น เป็นแหล่งผลิตสินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพ เช่น ผ้าไหมแพรวา ไส้กรอกปลา กาฬสินธุ์ หมูหลุม หมูทุบ หมูเค็ม อาหารปลอดภัย (KS) ข้าวเหนียวเขาวง มะม่วงมหาชนก พุทรานมสด และมีวัฒนธรรมประจำถิ่นที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ เช่น วัฒนธรรมผู้ไท งานบุญบั้งไฟตะไลล้าน การแสดงโปงลาง และปราสาทรวงข้าว แต่ก็มีข้อจำกัด คือ โรงแรมที่พักมีจำนวนน้อย ระบบสาธารณูปโภคด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่ดี ระบบการขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ ยังไม่ครอบคลุมและเชื่อมโยงในทุกพื้นที่ ส่วนปัจจัยภายนอกนั้น รัฐบาลมีการสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทย รวมทั้งนโยบายรัฐบาลส่งเสริม SME และการจัดตั้งบริษัทประชารัฐ จำกัด

(2) จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นเป็น 1 ใน 5 จังหวัดของประเทศไทย ที่เป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา (MICE City) ด้วยศักยภาพหลากหลายด้านในการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ คือเป็นเมืองเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และคมนาคมขนส่งที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และยังเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาค ตามแนวนโยบายของรัฐบาลในโครงการ “การพัฒนาพื้นที่ยุทธศาสตร์ตามระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor หรือ EWEC) เชื่อมโยงระหว่าง 5 ประเทศ คือ จีน เวียดนาม ลาว ไทย และพม่า ทำให้ขอนแก่นมีสถานะเป็นประตูสู่อินโดจีน และจีนตอนใต้ ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และคมนาคมขนส่งของภูมิภาคในอนาคต

การคมนาคมภายในจังหวัดสะดวกทั้งทางรถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน มีพื้นที่บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายในที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางไมซ์ในภูมิภาคเท่านั้น แต่ยังไต่ระดับขึ้นไปถึงระดับสากลอีกด้วย โดยเป็นสื่อกลางในการผสานโอกาสการติดต่อธุรกิจในหมู่ผู้เข้าร่วมงานนานาชาติ อาทิ งานประชุม APEC Ministerial Meeting, International Conference on Humanities and Social Sciences และ Thai-ASEAN Trade Fair ที่จัดขึ้นท่ามกลางกลิ่นอายวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ การต้อนรับอย่างดีเยี่ยม และอีเวนต์ที่สนุกสนานและน่าตื่นเต้นมากมายในภูมิภาค จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวและผู้มาประชุมสัมมนารวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้จังหวัดขอนแก่นกำลังพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสีเขียว เป็นศูนย์กลางราชการ มีหน่วยงานตั้งอยู่กว่า 200 แห่ง ศูนย์รวมสถาบันอุดมศึกษา การแพทย์และ

สาธารณสุข และยังเป็น 1 ใน 3 จังหวัดของประเทศไทย ที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้เป็นนครเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนอกเหนือจากจังหวัดภูเก็ตและเชียงใหม่ มีศูนย์ประชุมมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองรับผู้เข้าร่วมสัมมนากว่า 3,000 คน มีโรงแรมระดับ 5 ดาวต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วจังหวัด มีสนามบินที่พร้อมให้บริการถึงวันละ 32 เที่ยวบิน ในอนาคต ซึ่งขณะนี้ ภาครัฐและเอกชน กำลังร่วมกันผลักดันให้สนามบินขอนแก่นพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต

(3) จังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และประวัติศาสตร์ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งของจังหวัดได้รับการพัฒนาและมีชื่อเสียงในระดับประเทศและต่างประเทศ โดยสามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 26 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 12 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และอื่น ๆ 6 แห่ง

นักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2556 – 2558 ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ของจังหวัด ได้แก่อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียวที่จังหวัดได้รับจัดสรรงบประมาณทุกปี ปีละหนึ่งล้านบาท นอกจากนี้ยังได้พัฒนาและเปิดตัวแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่นั่นคือแหล่งท่องเที่ยวมอหินขาว โดยการบูรณา-การงบประมาณของจังหวัดและท้องถิ่นเข้าไปพัฒนาทั้งการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพยายามเปิดแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยเท้าไดโนเสาร์ และป่าปรงพันปี เป็นต้น ซึ่งในระยะต่อไปจะได้พัฒนาและส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

(4) หนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภู มีสถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักกันดีและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวหลายแห่ง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์โบราณคดี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่น่าสนใจ เช่น วัดถ้ำกองเพล วัดถ้ำเอราวัณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานภูเก้า อุทยานภูพานคำ ภูหินลาดช่อฟ้าพิพิธภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี วัดถ้ำสุวรรณคูหา น้ำตกเฒ่าโต้ เป็นต้น และการท่องเที่ยวเชิงประเพณี เช่น งานเทศกาลกินลำไย และชมไดโนเสาร์และหอยหิน เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการพัฒนา พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภูมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเชิงนิเวศที่โดดเด่น อาทิ วัดถ้ำกลองเพล (หลวงปู่ขาว อนาลโย) พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์และหอยหิน 150 ล้านปี ภูพานน้อย ภูหินลาดช่อฟ้า ฯลฯ แต่เนื่องจาก จังหวัดหนองบัวลำภูขาดอัตลักษณ์ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีความคงทนถาวร สินค้าทางการเกษตรที่ไม่มีความโดดเด่น ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้ ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองยังไม่ดุลศักยภาพเท่าที่ควร รวมถึงขาดประชากรวัยแรงงาน ขาดทักษะแรงงานด้านภาษาต่างประเทศ โดยที่คนในพื้นที่ไม่สามารถ

ให้บริการแนะนำนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้ ขาดขีดความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการนำไปประยุกต์ใช้ที่ถูกต้อง

(5) อุดรธานี

จังหวัดอุดรธานีส่วนใหญ่จะมีทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์ เชิงศิลปวัฒนธรรม และเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยวอารยธรรมโบราณ เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ อายุราว 4,000 – 8,500 ปี องค์การยูเนสโก ได้จดทะเบียนให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ได้รับรางวัลดีเด่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในปี 2551 และ 2553 มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพของพื้นที่ และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น ภูฝอยลม ทะเลบัวแดง ถ้ำสิงห์ อีกทั้งยังมีพระอริยสงฆ์ที่พุทธศาสนิกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเลื่อมใสศรัทธาเป็นจำนวนมาก อาทิ หลวงตามหาบัว วัดป่าบ้านตาด หลวงปู่ลี วัดเกสรศีลคุณธรรมเจดีย์ (วัดภูผาแดง) หลวงปู่ทูล วัดป่าบ้านค้อ

ในด้านแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่นิยมไปแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง ชมทัศนียภาพริมฝั่งโขง สถานบันเทิงในยามค่ำคืน ส่วนใหญ่ จัดเป็นนักท่องเที่ยวเดินทางซ้ำ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งตั้งใจมาท่องเที่ยวที่อุดรธานี กับอีกหนึ่งกลุ่ม โดยสารเครื่องบินมาลงที่อุดรธานี เพื่อเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยออกทางด่านหนองคาย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในของจังหวัดอุดรธานี พบว่า จังหวัดอุดรธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอารยธรรม วัฒนธรรม ด้านการเกษตร และธรรมชาติ เช่น พิพิธภัณฑ์บ้านเชียงซึ่ง UNESCO ประกาศให้เป็นมรดกโลก, ภูพระบาท, ทะเลบัวแดง และสถานที่ท่องเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า มีบริษัทให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีสถานที่สำคัญทางศาสนาและมีปูชนียาจารย์ที่เป็นศูนย์รวมศรัทธาและค่านิยมในการนับถือ ศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจ ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มขยายตัวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนเข้ามาเที่ยวใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้นเนื่องจากการคมนาคมขนส่งค่อนข้างสะดวก แต่เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านก็มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว และสนับสนุนนักลงทุนมากขึ้นด้วยศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีธรรมชาติที่สมบูรณ์มากกว่าและมีอารยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงทำให้แย่งส่วนแบ่งการตลาดด้านการท่องเที่ยวของไทย ประกอบกับการท่องเที่ยวของไทยมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัย

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินให้คะแนนตามบทที่ 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 ธรรมชาติ = 141 ประวัติศาสตร์ = 90 ศิลปวัฒนธรรม = 47 มนุษย์สร้างขึ้น = 40 **รวม 318**
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/ Things to do	1 (4.44 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.)
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	**3** (5 สถาบัน)
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน หมายเหตุ : พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae.go.th/index.php	**2** (24.06 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสด และตลาดต้อง	**3** (58 แห่ง)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
ชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	**3** (5.61 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	2 (1.17 เทศกาล ต่อเดือน)
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (12.778 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (37.02 ห้องต่อ 100 ตร.กม.)
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (0.60 แหล่งต่อพื้นที่ 100 ตร.กม.)
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (28,782.13 คนต่อ 100 ตร.กม)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (706.85 คนต่อ 100 ตร.กม)
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (21,446 ล้านบาทต่อปี)
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (723 ล้านบาทต่อปี)
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (53.25%)
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 (2.34 วัน)
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.69 วัน)
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 ● กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวประชุมและสัมมนา พื้นที่ภาคอีสาน มีกิจกรรมมากมายหลายประเภท ทั้งการเที่ยวชมสถานที่

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	ตามธรรมชาติ (การท่องเที่ยวประเภทถ้ำ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวประเภทน้ำตก, การท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน) สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ รักธรรมชาติ เชิงสุขภาพ ศึกษาเส้นทางธรรมชาติเชิงเกษตร, เชิงศิลปวัฒนธรรม , การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีเส้นทางสายการบินจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร ถึงจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	1 (5.26%)
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ (งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนักงบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	1 (14.08 บาท/คน)
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	2 (ค่า WQI เฉลี่ย = 3.25)
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูล	2 (52.73%)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
จากกรมควบคุมมลพิษ	

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัล คุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	2 1. พิพิธภัณฑ์สิรินธร (พิพิธภัณฑ์สิรินธร) รางวัลยอดเยี่ยม: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (เป็นสถานที่ปฏิบัติงานศึกษาวิจัยอนุรักษ์รวบรวมตัวอย่างอ้างอิง ซากไดโนเสาร์และสัตว์ร่วมสมัยที่สมบูรณ์แบบและใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายในอาคารแบ่งออกเป็นโซนการเรียนรู้) ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2. โฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง (โฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง) รางวัลดีเด่น: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (ชุมชนบ้านเชียงมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตชุมชนของตนที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการวางผังในการบริหารจัดการและการทำงานอย่างมีส่วนร่วม มีการสื่อความหมายการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทพวนและเผยแพร่ความรู้แก่นักท่องเที่ยว) ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร	0

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	(ไม่มีจุดผ่านแดนถาวร)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (4.56%)
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (เฉลี่ย 946.80 บาท/คน/วัน)
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	1 (1.41 แห่ง/100 ตร.กม.)

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลักทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	1 (0.31 เส้น/100 ตร.กม.)
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำหรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	1 (บริเวณแม่น้ำ 5,620 เที่ยวเรือ/ปี)
5.1.3 รถไฟ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	2 (80% มีเส้นทางรถไฟผ่านทั้ง 4 จังหวัด)
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	1 (16,199 เที่ยวบิน/ปี)

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (44.34% แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านตามหลักเกณฑ์ของ ท.ท.ช. พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน มีแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวครบทุกประเภท คือ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งยังสอดคล้องกับเทรนด์การท่องเที่ยวทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กลุ่มท่องเที่ยวแบบรักสุขภาพ และกลุ่มที่มาเพื่อจัดประชุมสัมมนา โดยชุมชนในพื้นที่เองก็มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว มีสินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ มีสินค้า OTOP 5.61 อย่างต่อ 100 ตารางกิโลเมตร ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มจังหวัดนี้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยพักแรมโดยเฉลี่ย 3.34 วัน และ 2.69 วันสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในระดับโลก คือ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกด้านวัฒนธรรมจากยูเนสโก (UNESCO) พิพิธภัณฑ์สิรินธรที่รวบรวมและแสดงซากไดโนเสาร์และสัตว์ร่วมสมัยที่สมบูรณ์แบบและใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังมีบ้านพักแบบโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับหลักเกณฑ์ในข้อนี้เนื่องจากเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสานไม่ได้มีพื้นที่ที่เป็นชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านจึงทำให้ไม่ได้รับคะแนนในข้อนี้ แต่รูปแบบประเพณี วัฒนธรรม ของคนในพื้นที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดที่อยู่ติดแม่น้ำโขงจึงสามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปสู่วิถีชีวิตริมฝั่งแม่น้ำโขงได้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ สำหรับความสามารถด้านเศรษฐกิจในด้านการท่องเที่ยวของเขตพื้นที่นี้อาจยังไม่มีความชัดเจนมากนักเนื่องจากที่ผ่านมายังไม่ได้รับการส่งเสริมในด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายต่อวันอยู่ที่ 946.80 บาท

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาวิถีถิ่นอีสานมีเส้นทางในการเข้าถึงพื้นที่ในทุกรูปแบบ ทั้ง ทางรถยนต์ เรือ หรือเครื่องบิน รวมไปถึงรถไฟที่มีเส้นทางผ่านใน 4 จังหวัด ยกเว้นจังหวัดกาฬสินธุ์

หลักเกณฑ์ด้านลักษณะพื้นฐานทางกายภาพหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ รูปแบบการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่นี้จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แต่ยังไม่มีความชัดเจนมากนักเพราะยังมีในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในหลายพื้นที่

ตารางที่ 5-3 เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสานกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว

หัวข้อ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ		ภาคใต้		
	ธรณีวิทยาถิ่นอีสาน	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง	อารยธรรมอีสานใต้	ทะเลตะวันออก	อารยธรรมล้านนา	มรดกโลกด้านวัฒนธรรม	ทะเลตะวันตก	อันดามัน	หมู่เกาะทะเลใต้
1. ศักยภาพ	40	38	29	28	43	32	29	30	48	43
2. ความโดดเด่น	2	1	0	1	0	1	3	0	3	3
3. การค้าชายแดน	0	0	3	2	1	2	1	1	1	0
4. เศรษฐกิจ	3	5	4	4	6	5	4	5	7	8
5. เชื่อมโยง	5	6	4	6	5	7	5	5	8	4
6. การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
รวม	51	52	42	43	57	49	44	44	70	61

โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสานมีค่าคะแนนรวมอยู่ที่ 51 สูงกว่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประกาศไปแล้ว ได้แก่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง (43 คะแนน) และเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ (ค่าคะแนนรวม 43 คะแนน) โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่น ๆ พบว่า พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีค่าคะแนนตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ใกล้เคียงกับเขตอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 5-3

5.2 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ ประกอบด้วยเขตพื้นที่จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว สระบุรี โดยชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการปรับมาจากชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก อันเป็นชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นก่อนที่จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ซึ่งหลังจากรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัด คณะที่ปรึกษาจึงปรับชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพและจุดเด่น เป็น เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่

5.2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. จังหวัดนครนายก

วิสัยทัศน์จังหวัด

"นครนายก เมืองน่าอยู่"

แผนพัฒนาจังหวัดนครนายก 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจหลัก คือ การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้มีศักยภาพและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ให้มีอาชีพมีรายได้ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อสร้างความสะดวกสบายและน่าอยู่ให้แก่สังคม ก้าวไปสู่การเป็น “นครนายกเมืองน่าอยู่” ตามวิสัยทัศน์

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดนครนายก มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปให้มีความปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่ม และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด	1. ทรัพยากรดินและน้ำมีความเหมาะสมแก่การเกษตร 2. เป็นแหล่งเกษตรกรรม ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ปลอดภัยและได้มาตรฐาน 3. เป็นแหล่งอาหารปลอดภัยที่มีศักยภาพในการแข่งขัน	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรและศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย 2. พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร 3. ส่งเสริมและพัฒนาการตลาด 4. ส่งเสริมการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
2. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้า บริการ และบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานอย่างบูรณาการ	1. แหล่งท่องเที่ยว สินค้า การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู 2. การจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นแบบบูรณาการ	1. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ 2. บริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน 3. พัฒนาการตลาด และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4. ส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. พัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพของประชาชน รวมถึงจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้บริการประชาชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมทั้งเสริมสร้าง	1. สังคม ชุมชน และโครงสร้างพื้นฐานมีศักยภาพและเอื้อต่อการพัฒนาสู่เมืองน่าอยู่ 2. ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต	1. จัดเตรียมระบบโครงข่ายบริการพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ เพื่อให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน 2. เพิ่มสวัสดิการทางสาธารณสุขให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
ความมั่นคงในสังคมให้มีความสุข	และมีคุณภาพชีวิตที่ดี	ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ 3. เพิ่มโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เช่น การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และช่องทางแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
4. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ โดยประชาชนมีส่วนร่วม	1. ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และคุณภาพ สิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน 2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐ	1. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำให้มีปริมาณน้ำพอเพียงต่อความต้องการ ไม่เสื่อมโทรมและตื้นเขิน 2. ปรับปรุงคุณภาพดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิผล 3. ปลูกป่าเพิ่มเติม/ฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม เพื่อให้รักษาความสมดุล ยั่งยืนของระบบนิเวศให้ดำรงอยู่ไปอย่างยาวนาน 4. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2. จังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์จังหวัด

"ปราจีนบุรีเมืองน่าอยู่ อุตสาหกรรมสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสุขภาพ"

แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี 4 ปี (พ.ศ. 2557 - 2560) ได้กำหนดพันธกิจหลัก คือ การปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายให้บรรลุผลและสนองนโยบายของรัฐบาลในทุกมิติ โดยยึดการอำนวยประโยชน์สุขของประชาชนเป็นฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศในประชาคมอาเซียนตามกฎบัตรอาเซียน ส่งเสริมและรักษาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดผลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาความสามารถในด้านการเกษตรกรรมแบบพึ่งตนเองของประชาชน และส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีคุณภาพ

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมสีเขียว	1. เป็นศูนย์กลางการพัฒนาคุณภาพแรงงานและเป็นแหล่งจ้างงาน	1. ยกระดับคุณภาพฝีมือแรงงาน และการใช้ภาษาในการสื่อสาร เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
รองรับประชาคมอาเซียนและตลาดโลก	ที่สำคัญ 2. เป็นแหล่งอุตสาหกรรมสีเขียวและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3. มีระบบโลจิสติกส์ที่มีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว เพื่อรองรับ AEC	2. ส่งเสริมสถานประกอบการให้เข้าสู่การรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว 3. ส่งเสริมระบบการบริหารจัดการในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและพัฒนาเครือข่าย 4. พัฒนาการขนส่งสินค้า การบริหารจัดการสินค้า (Logistics) และการส่งเสริมธุรกิจระหว่างประเทศ
2. การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของจังหวัด	1. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปกป้องและเทิดทูนสถาบัน 2. ประชาชนมีความมั่นคงในมิติต่าง ๆ อย่างสมดุลและยั่งยืน	1. เสริมสร้างความจงรักภักดีและปกป้องสถาบัน และส่งเสริม สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2. เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนองต่อภารกิจตามนโยบายรัฐบาล 3. ผลักดันแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบอย่างถูกกฎหมาย และป้องกันการค้ามนุษย์ 4. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
3. เมืองน่าอยู่ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนสู่สังคมเป็นสุข	1. ยกระดับคุณภาพชีวิต การศึกษาและแก้ไขปัญหาความยากจน 2. เสริมสร้างคุณภาพชีวิต สุขภาพกายและใจที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง	1. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน 2. ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้พร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 3. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชน เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก 4. ผลักดันการบังคับใช้กฎหมายด้านควบคุมน้ำเสียเข้าสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสุขภาพ	1. นำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และสุขภาพ 2. ยกระดับมาตรฐานการผลิตและตลาดสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน	1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการทุกระดับ 2. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 3. น้อมนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ระดับชุมชน 4. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุขภาพ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		5. พัฒนาคุณภาพการบริการ การตลาดประชาสัมพันธ์ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว 6. ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจสินค้าเกษตร (Zoning) 7. พัฒนาศักยภาพระบบการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

3. จังหวัดสระแก้ว

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองชายแดนแห่งความสุข ถิ่นเกษตรปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอารยธรรมโบราณ เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วมั่นคง"

แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) ได้กำหนดพันธกิจหลัก คือ ปฏิบัติภารกิจตามที่กฎหมายกำหนดให้บรรลุผลตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยพัฒนาการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งผลิตสินค้าการเกษตร โดยการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การแปรรูป การพัฒนาคุณภาพ และส่งเสริมเกษตรปลอดภัย พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ปลอดภัย อำนวยความสะดวก และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ พัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้า สังคมและสิ่งแวดล้อม ในการรองรับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยรักษาความมั่นคงและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในพื้นที่ชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงปรับสมดุลและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. เสริมสร้างกระบวน การเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของประชาชนให้สามารถปรับตัว ประกอบอาชีพและมีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี	1. เป็นเมืองแห่งความสุข ประชาชนเป็นคนดี มีสุขภาพดี รายได้ดี และสิ่งแวดล้อมดี 2. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ยึดดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. ประชาชนได้รับการ	1. ส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันครอบครัวและชุมชน การประพฤติตนตามหลักศาสนา 3. มีอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะที่ดี รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 4. ส่งเสริมอาชีพ รายได้ การมีงานทำและมีสวัสดิการ 5. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้มีความ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	บริการที่ดี และมีความพึงพอใจในการบริการ	สมบูรณ์ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น 6. ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 7. ยกระดับมาตรฐานการศึกษา ทั้งในและนอกระบบ 8. ส่งเสริมและพัฒนาโครงการตามแนวพระราชดำริ 9. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐในการบริหารและให้บริการประชาชน
2.ปรับปรุงปัจจัยและกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล	1. เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้มาตรฐานสากล 2. เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	1. พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบชลประทานตลอดจนฟื้นฟู และปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น 2. ส่งเสริมอุตสาหกรรมการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า 3. พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ปลอดภัยได้มาตรฐานสากล 4. สร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร โดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในการปรับปรุงคุณภาพ ชนิด และราคาของสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น 5. ยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานสากล ด้วยการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเพื่อปรับปรุงปัจจัยการผลิตให้มีประสิทธิภาพ เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การจัดหาพันธุ์พืชและสัตว์ที่ดี เพื่อลดการใช้สารเคมี 6. ส่งเสริมระบบการปลูกพืชปศุสัตว์ และประมงที่ปลอดภัย เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสาน 7. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดเกษตรปลอดภัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความปลอดภัย และ	1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความอุดม	1. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอและได้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชื่อมโยงอารย-ธรรมโบราณ	สมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ 2. เป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงอารยธรรมโบราณและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสะอาด และปลอดภัย รวมทั้งเพิ่มทางเลือกในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	มาตรฐานปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ในราคาที่เหมาะสม ยุติธรรมให้กับนักท่องเที่ยว 2. ส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยว ทั้งในและต่างประเทศ 3. พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้วยการฟื้นฟูและจัดระเบียบให้คงสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว 5. ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 6. ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว 7. พัฒนากิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวให้หลากหลาย เพื่อเพิ่มทางเลือกในการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการแพทย์แผนไทยและการเชื่อมโยงกับอารยธรรมโบราณ
4. เพิ่มประสิทธิภาพระบบโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาเศรษฐกิจ การบริหารจัดการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	1. สร้างบรรยากาศการค้า การลงทุน และการประกอบกิจการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว 2. พัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ให้เป็นอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการลงทุน การจราจร และการขนส่งสินค้าในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ทั้งการก่อสร้างและขยายช่องทางถนนและระบบรางเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียง และประเทศเพื่อนบ้าน 2. ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการค้า การลงทุน และชักจูงให้ผู้ประกอบการ นักลงทุน มาดำเนินกิจการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว 3. อำนวยความสะดวกด้านการค้าชายแดน พิธีการศุลกากร การตรวจคนเข้าเมือง การสร้างคลังสินค้า และการอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าว โดยดำเนินการให้ได้มาตรฐานเป็นสากล มีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		ประหยัด รวดเร็ว มีคุณภาพ ลดขั้นตอน และทันเวลา 4. พัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพและการศึกษา ผลิตและพัฒนาฝีมือแรงงานของบุคลากรให้ตรงตามตลาดแรงงาน 5. เตรียมการรองรับกับการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพการอยู่อาศัย การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะเกิดในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว 6. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผังเมือง การค้า การลงทุน แรงงาน สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service - OSS) 7. เตรียมการรองรับการตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วให้เป็นอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
5. เสริมสร้างความมั่นคงเพื่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดน	1. สร้างความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน 2. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน 3. คนและชุมชนมีจิตสำนึกในด้านความมั่นคง 4. มีระบบฐานข้อมูลด้านความมั่นคง	1. เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามในพื้นที่จังหวัดชายแดน 2. เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระดับท้องถิ่นกับประเทศเพื่อนบ้าน 3. เสริมสร้างคนและชุมชนให้มีจิตสำนึก รู้ตระหนักในด้านความมั่นคง 4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านความมั่นคงให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์สามารถใช้งานได้ทันที และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ

4. จังหวัดสระบุรี

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองการค้าการลงทุนในอุตสาหกรรมสีเขียวระดับนานาชาติ สังคมแห่งความสุข"

แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจหลัก คือ นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริมและช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และจัดให้มีการบริการภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอภาครวดเร็วและมีคุณภาพ

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	การลงทุนในอุตสาหกรรมสะอาดในจังหวัดเพิ่มขึ้น	1. เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านเศรษฐกิจสู่ความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ 2. พัฒนายกระดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวแบบทางเลือกสอดคล้องกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ 3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่เอื้อต่อการลงทุนภาคอุตสาหกรรมการค้าและบริการ 4. พัฒนาสภาพแวดล้อมสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่
2. ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของกระบวนการผลิตสินค้าและบริการสู่มาตรฐานสากล	ต่างประเทศให้ความเชื่อมั่นในสินค้าและบริการของจังหวัด	1. เพิ่มประสิทธิภาพผลิตผลเกษตรปลอดภัยอาหารปลอดภัย และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีมาตรฐาน 2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ 3. ส่งเสริมการพัฒนายกระดับฝีมือแรงงานสอดคล้องกับภาคการผลิตสาขาเป้าหมายเฉพาะ 4) ส่งเสริมการขยายช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการที่ทันสมัย
3. เสริมสร้างความมั่นคงและสังคมคุณภาพตามวิถีภูมิปัญญาไทย	ประชาชนอยู่ในสังคมปลอดภัยมีคุณภาพชีวิตและมีความสุข	1. เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2. ส่งเสริมสังคมแห่งคุณภาพสอดคล้องตามวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และดำรงชีวิตแบบพอเพียง
4. เสริมสร้างระบบบริการสาธารณะที่มีคุณภาพมาตรฐาน	ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะได้อย่าง	1. ส่งเสริมการบริการสวัสดิการสังคมทั่วหน้า 2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	ทั่วถึง	3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมโยงการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

5.2.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1 ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก อันประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ระหว่างวันที่ 29 – 30 พฤศจิกายน 2560 ณ โรงแรมจันทรารีสอร์ต (โรงแรมระดับ 3 ดาว) จังหวัดนครนายก มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 115 คน โดยมีรายละเอียดการจัดประชุม ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ของการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 1 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.67 และเพศหญิง ร้อยละ 33.33 โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมา คือ 41 – 50 ปี และ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.33 และ 6.67 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-8

ภาพที่ 5-8 เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1

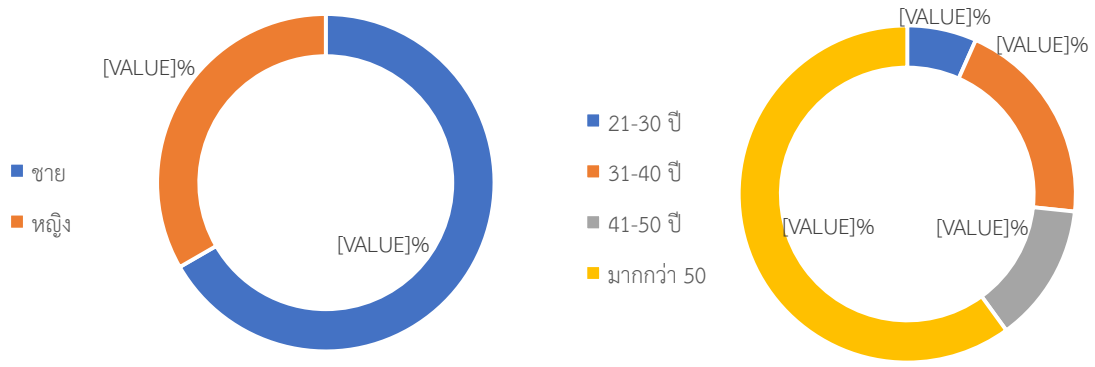

ภูมิลำเนาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 1 พบว่า มาจากจังหวัดนครนายก คิดเป็นร้อยละ 26.67 รองลงมา คือ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดปราจีนบุรี คิดเป็นร้อยละ 23.33 เท่ากัน ในขณะที่จังหวัดสระบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ 10.00 ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่ากัน รองลงมาคือระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 23.33 ดังแสดงในภาพที่ 5-9

ภาพที่ 5-9 ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1

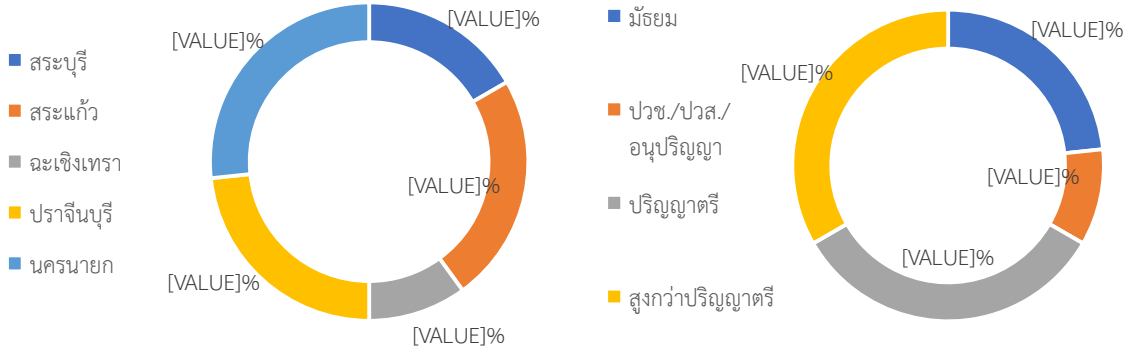

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพและรายได้ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 1 ประกอบอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา คือ เกษียณอายุแล้ว คิดเป็นร้อยละ 23.33 ในขณะที่มีอาชีพทำธุรกิจหรือค้าขาย ร้อยละ 13.33 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.33 ดังแสดงในภาพที่ 5-10

ภาพที่ 5-10 อาชีพและรายได้ของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1

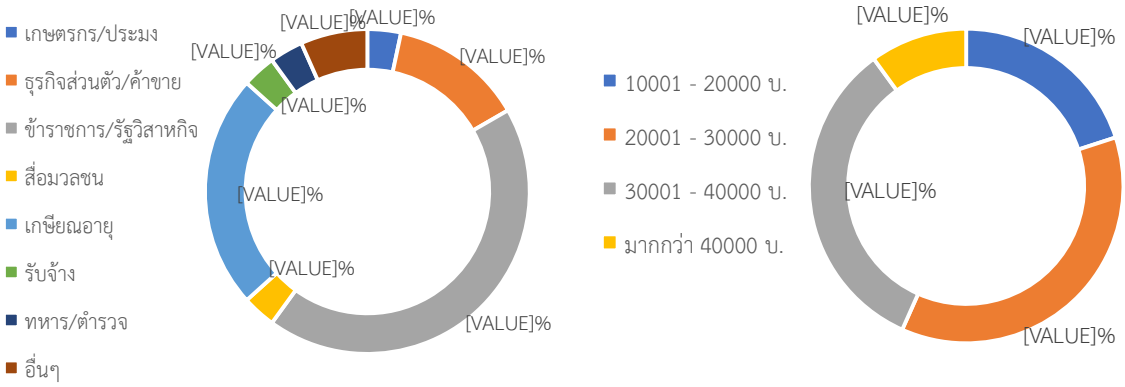

2. ข้อคิดเห็นต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคกลาง ครั้งที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 1 ให้ความสำคัญกับการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็นอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 53.33 ในขณะที่ร้อยละ 40 ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า ค่อนข้างมีความสำคัญ โดยมีผู้ที่

คิดว่าไม่มีความสำคัญเพียงร้อยละ 3.33 ทั้งนี้ส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อมีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการประกาศทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 56.67 ดังแสดงในภาพที่ 5-11

ภาพที่ 5-11 ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง

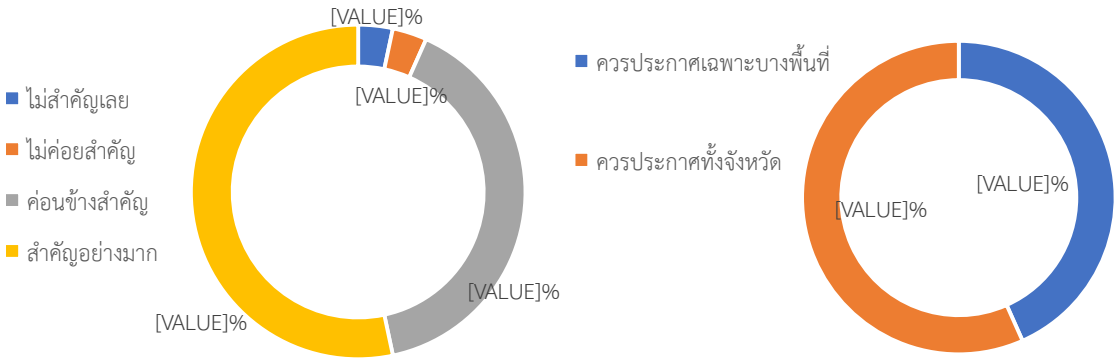

จากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่า อัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่นประกอบด้วย พื้นที่ที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยุคทวารวดีและมีมรดกโลกทางธรรมชาติ ผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่ ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ**“ดินแดนอารยธรรม มรดกโลก ผืนป่าดงพญาดงเย็น - เขาใหญ่”** ซึ่งหมายถึงอาณาเขตที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในยุคทวารวดีและขอมโบราณ มรดกภูมิปัญญา วิถีธรรมชาติวัฒนธรรมประเพณีและชาติพันธุ์ที่หลากหลายและผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติหนึ่งในสองแห่งของประเทศไทย โดยในที่ประชุมได้มีการลงมติเปลี่ยนชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจาก “เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกตะวันออก” เป็น “เขตพัฒนาการท่องเที่ยวดินแดนอารยธรรม มรดกโลกผืนป่าดงพญาเย็น - เขาใหญ่” ซึ่งชื่อที่ถูกเสนอขึ้นเป็นที่เห็นชอบของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 66.67 ดังแสดงในภาพที่ 5-12

ภาพที่ 5-12 รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่

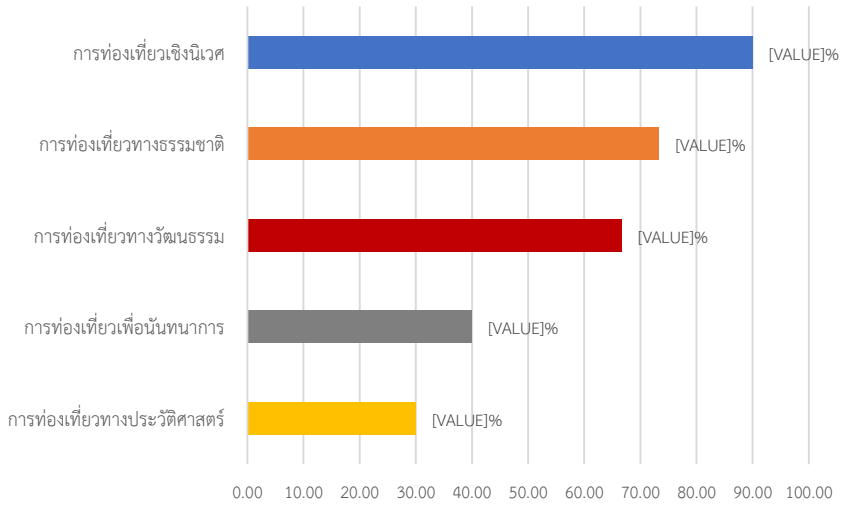

ในมิติของจังหวัดศูนย์กลางการประสานงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวคือ จังหวัดนครนายก คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ ปราจีนบุรี คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-13

ภาพที่ 5-13 ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่

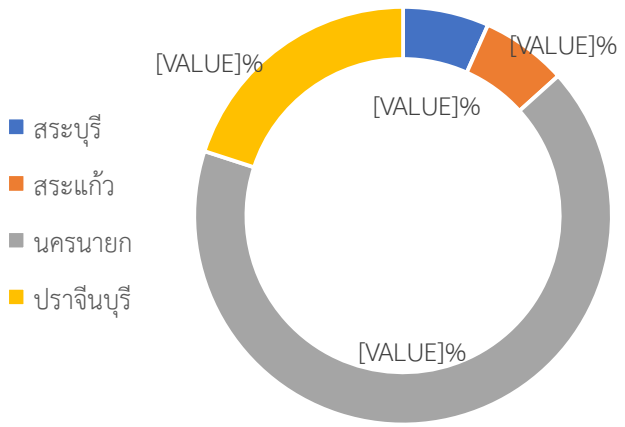

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคกลาง ครั้งที่ 1 ในด้านสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมเพื่อการเชื่อมโยง

- การพัฒนาเส้นทางการคมนาคม โดยพัฒนาทั้งเส้นทางหลักและเส้นทางรองในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้สะดวกในการเข้าถึงสามารถเชื่อมโยงระหว่างกันได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะให้มีครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัย มีราคาที่เป็นมาตรฐานราคาเดียวกัน
- พัฒนาเส้นทางจักรยาน สำหรับพื้นที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นกิจกรรมจักรยานควรมีเลนจักรยาน เช่น เส้นทางจักรยานขึ้นเขาใหญ่ เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย

- การพัฒนาระบบการสื่อสารให้มีความทันสมัย มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายที่มีคุณภาพ
- จัดทำแอปพลิเคชันเพื่อช่วยในการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต้องมีความเชื่อมโยงกัน พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ เส้นทางเดินสัญลักษณ์ต่าง ๆ
- การจัดห้องน้ำในที่สาธารณะ ให้สะอาดมีเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว
- ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศและธรรมชาติ ศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลของนักท่องเที่ยว
- ศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก รวบรวมของที่ระลึกจากทุกจังหวัดในคลัสเตอร์ถือเป็นจุดกระจายสินค้าให้กับชุมชน นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายได้ของฝากครบถ้วนตามความต้องการ

เพิ่มป้ายสื่อความหมาย

- การจัดทำป้ายสื่อความหมายตามแหล่งท่องเที่ยวหลายภาษา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
- ป้ายการสื่อสารเรื่องความเหมาะสมกับการเคารพกฎระเบียบในการปฏิบัติตัวของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด

โดยมติของสมาชิกในการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ มีความเห็นตรงกันว่า ในการรวมเขตครั้งนี้ สนับสนุนให้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี รวมเข้าด้วยกันเป็นเขตเดียวกัน **ยกเว้น จังหวัดฉะเชิงเทรา** ให้ย้ายไปอยู่กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร โดยทั้ง 4 จังหวัด มีความเห็นร่วมกันในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ชื่อว่า “**เขตพัฒนาการท่องเที่ยวดินแดนอารยธรรม มรดกโลกผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่**”

3. ผลการระดมความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1 ในประเด็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5-4

ตารางที่ 5-4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1 (จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี)			
จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา หรือที่เรียกว่า “แปดริ้ว” เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางน้ำ แม่น้ำบางปะกง โดยเฉพาะกุ้งแม่น้ำ และความพร้อมทางการคมนาคม ความสะดวกสบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคสมัยปัจจุบันที่ต้องการท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตพื้นบ้าน มีวัดวาอาราม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมายให้เคารพสักการะ			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. ทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ Mini Murrah Farm คุ้มวิมานดิน ศูนย์การเรียนรู้เกษตรบ้านโพธิ์ มะพร้าวน้ำหอมคลองเขื่อน สวนหมาก ตลาดน้ำ/ตลาดโบราณ 100 ปี (ตลาดคลองสวน 100 ปี ตลาดบ้านใหม่ ตลาดนครเนื่องเขต) 4 วิถีชุมชน (ชุมชนคลองเขื่อน (สวนผลไม้) ชุมชนท่าตะเกียบ	1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ เส้นทางไหว้พระ (ไหว้พระพิฆเนศ 3 ปาง (ปางนั่ง ปางนอน ปางยืน) หลวงพ่อโสธร วัดจีนฯ วัดเล่งเน่ยยี่ ริมน้ำบางปะกง) 2. เส้นทางท่องเที่ยวไหว้พระทางน้ำ ได้แก่	1. มะพร้าวน้ำหอม (เกษตรอินทรีย์) 2. มะม่วงดอกไม้สีทอง (เกษตรอินทรีย์) 3. ผักปลอดสาร (เกษตรอินทรีย์) 4. ข้าวหอมมะลิ 5. ปลากะพงยักษ์ 6. ขนมหวาน 7. กุ้งก้ามกราม กุ้งแม่น้ำ 8. OTOP ห้าดาว	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มผู้สูงอายุ มาเป็นครอบครัว ท่องเที่ยวแบบ One Day Trip กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ชาวญี่ปุ่น และชาวเกาหลี นักธุรกิจ ที่มาท่องเที่ยวเล่นกอล์ฟ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พักผ่อนหย่อนใจสุดสัปดาห์ และ 2) เพื่อสักการะหลวงพ่อพุทธโสธร **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มใหม่ ชาวจีน และนักท่องเที่ยวชาวไทยพักค้างคืน และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(เรือคายักคลองสียัด) ชุมชนบางปะกง (เกาะนก, วิถีชาวเล) ชุมชนโสธร (ค้าขายทางน้ำ) 2. ทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ เส้นทางไหว้พระ แหล่งธรรมะ 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เขาอ่างฤาไน			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1 (จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี)			
จังหวัดนครนายก จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ขุนเขาและน้ำตก ความพร้อมทางการคมนาคม และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัย			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ น้ำตกสาริกา น้ำตกนางรอง น้ำตกวังตะไคร้ น้ำตกวังม่วง น้ำตกศรีกะอาง น้ำตกลานรัก แก่งสามชั้น เขาชะโงก ดงเหยี่ยวดำทุ่งใหญ่ ปากพลี แม่น้ำนครนายก 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ เมืองโบราณดงละคร วัดโบสถ์การ้อง (วัดเก่าแก่สมัย ร.5) วัดท่าช้าง วัดโพธิ์ปากพลี อุทยานพระพิฆเนศ พิพิธภัณฑ์ไทพวน 3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ไทพวนวัดฝั่งคลอง พิพิธภัณฑ์ของเก่าบ้านแหลมเลี้ยงควาย 4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สวนเกษตร มะยงชิดสวนลุงไสวสวนละอองฟ้า	1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เดินป่าเชิงอนุรักษ์ เดินป่าผจญภัยรวมใจเป็นหนึ่ง กิจกรรมเดินป่าพิชิตเขาชะโงก กิจกรรมปลูกป่า ยิงธนูเมล็ดพันธุ์ กิจกรรมชมนกเหยี่ยวอพยพ เดินป่าเขตอุทยานเขาใหญ่ 2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ งานเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ งานมะยงชิดมะปรางหวาน 3. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมล่องแก่ง กิจกรรมนันทนาการฐานผจญภัยทางทหารในโรงเรียนนายร้อยจปร. กิจกรรม Walk Rally กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ วิ่งมาราธอน ล่องแม่น้ำนครนายก	1. ผลไม้ ได้แก่ มะยงชิด และมะปรางหวาน ส้มโอพันธุ์ทองดีและพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง 2. ผลไม้แปรรูป ได้แก่ กล้วยฉาบ เผือกฉาบ มันฉาบ มะเฟืองแช่อิ่ม มะดันแช่อิ่ม มะขามแช่อิ่ม มะม่วงแช่อิ่ม กระท้อนแช่อิ่ม มะนาวแช่อิ่ม มะกรูดแช่อิ่ม เป็นต้น 3. ขนมเปี๊ยะแต้เลี่ยงฮั้ว 4. ผลิตภัณฑ์หินอ่อน 5. ผลิตภัณฑ์แกะสลักไม้ไผ่ตำบลสาริกา 6. ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วงตำบลสาริกาไม้ 7. ดอกไม้ประดับองครักษ์ 8. ผ้าทอลวดลายสุพรรณิกาและลายพญาน้อยทุ่งตาลบัวศรี	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มครอบครัว กลุ่มประชุมสัมมนา กลุ่มผจญภัย กลุ่มศึกษาดูงาน กลุ่มข้าราชการใหม่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแรลลี่คาราวาน กลุ่มกีฬาและออกกำลังกาย กลุ่มนักเดินป่า กลุ่มนักส่องนกส่องสัตว์ กลุ่มปฏิบัติธรรมไหว้พระวิปัสสนา กลุ่มเยาวชนเข้าค่าย กลุ่มนักท่องเที่ยวตามกระแส **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ กลุ่ม CSR นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจีน เกาหลี กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติเชิงนิเวศเชิงอนุรักษ์ กลุ่มรักสุขภาพ กลุ่มท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภูกะเหรี่ยง ทุ่งบัวแดง 5. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ เขื่อนขุนด่านปราการชล อ่างเก็บน้ำแก่งสามชั้น โรงเรียนนายร้อยจปร. โรงเรียนเตรียมทหาร 6. ทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดโพธิ์ปากพลี อุทยานพระพิฆเนศ วัดโบสถ์การ้อง วัดท่าช้าง วัดหลวงพ่อปากแดง วัดคีรีวัน			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1
(จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี)

จังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ขุนเขาและน้ำตก ความพร้อมทางการคมนาคม และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัย

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา) น้ำตกในเขตอำเภอประจันตคาม น้ำตกเขาอีโต้ ผาเก็บตะวัน ดูหิ่งห้อยกรมทหารปืนใหญ่ที่ 2 รักษาพระองค์ ค่ายพรหมโยธี 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระพุทธทวารวดีศรีปราจีนสิรินธา	1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เดินป่าในอุทยานแห่งชาติทับลาน เส้นทางเขาสมอปูน เส้นทางน้ำตกส้มป่อย ตาดหินยาว ทุ่งงูเหลือม เส้นทางน้ำตกตะคร้อ-น้ำตกเหวจั๊กจั่น เส้นทางจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เส้นทางน้ำตกตะคร้อ-น้ำตกวังเหว-ใสใหญ่ 2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ หมู่บ้านท่องเที่ยวสมุนไพรดงบัง กิจกรรมท่องเที่ยวไม้เค็ดโฮมสเตย์ 3. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ ล่องแก่งหินเพิง ขับรถ ATV	1. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเจ้าพระยาอภัยภูเบศร 2. ไม้กวาดดอกหญ้าหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ 3. ส้มโอพันธุ์ทองดีและพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง 4. หน่อไม้ไผ่ตงหวาน 5. ขนุนพันธุ์ทองสุขใจและพันธุ์ฟ้าถล่ม 6. กระท้อนพันธุ์ปุยฝ้าย 7. เสื่อกกอำเภอบ้านสร้าง 8. หมวกใบลานอำเภอนาดี 9. งานแกะสลักหินทราย	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ** นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคอีสานตอนล่าง **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มผู้สูงอายุ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเขตภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภาคอีสานตอนบน ภาคใต้ตอนบน และ นักท่องเที่ยวกลุ่มรักสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวคนรุ่นใหม่ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

โลกนาถ โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านดง (ไทพวน) ศาลสมเด็จพระนเรศวร (เส้นทางเดินทัพโบราณ) พิพิธภัณฑ์อยู่สุขสุวรรณ 3. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง บ้านเล่าเรื่องสมุนไพร 4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนผลไม้ ทุเรียน หัตถกรรมไม้ไผ่และจักสาน หมู่บ้านท่องเที่ยวโอทอป ทุ่งดอกหงอนนาค บ้านดงกระทงยาม 5. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำนฤบดินทร์จินดา เวโรนาทับลาน ดาษดาแกลอรี่ อุทยานไดโนเสาร์ 6. ความโดดเด่นทางการ	ท่องเที่ยวธรรมชาติ กิจกรรมแรลลี	อำเภอเมือง 10. เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ 11. ถ่านไม้ไผ่เพื่อสุขภาพ	

ท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดแก้วพิจิตร พระอารามหลวง วัดสง่างาม และวัดเณตาราม (วัดเปลือกหอย)			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1 (จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี)			
จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ขุนเขาและน้ำตก ความพร้อมทางการคมนาคม การเป็นเมืองการค้าชายแดน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับพื้นที่ในจังหวัด			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา ถ้ำน้ำเขาศิวะ ละลุ น้ำตกเขาตะกรุบ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง อ่างเก็บน้ำพระปรง อ่างเก็บน้ำท่ากระบาก 2. การท่องเที่ยวเชิง	1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติอุทยานแห่งชาติปางสีดา เส้นทางวิ่ง ปั่นจักรยาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา เทศกาลดูผีเสื้อปางสีดา เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และศึกษาประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติตาพระยา น้ำตกเขาตะกรุบ	1. ศิลปะหินทราย 2. แคนตาลูป 3. หมูยอวัฒนา 4. ชมพู่เพชรคลองหาด 5. ผ้าทอ 6. ข้าวหลามบ้านพร้าว 7. ผ้าไหมบ้านหันทราย 8. นมวังน้ำเย็น	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ** นักท่องเที่ยวชาวไทย (นักทัศนาจรร้อยละ 60 และนักท่องเที่ยวร้อยละ 40) กลุ่มครอบครัว กลุ่มศึกษาดูงานกลุ่มประชุมสัมมนา **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายต่อหัวเพิ่มมากขึ้น เพิ่มจำนวนวันพักค้างให้มากขึ้น และนักท่องเที่ยวสูงอายุ

ประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทสด๊กก๊อกธม ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ปราสาทเขาโล้น 3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น ชุมชนบ้านเขาสามสิบ โครงการทับทิมสยาม 05 4. การท่องเที่ยวตามโครงการตามพระราชดำริ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำพระปรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ่างเก็บน้ำคลองสามสิบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โรงเรียนกาสรกสิวิทย์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 5. การท่องเที่ยวการค้าชายแดน ได้แก่ ตลาดโรงเกลือ ตลาดหนองปรือ ตลาดเขาดิน	2. การท่องเที่ยวนันทนาการ ได้แก่ ล่องแก่งคลองพระสะทึง ถ้ำน้ำเขาศิวะ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง ทะเลคลองหาด และ นั่งรถอีแต๊กชมเมืองละลุ 3. การท่องเที่ยวตามประเพณี ได้แก่ ประเพณีบายศรีสู่ขวัญข้าวเขาสามสิบ งานสืบสานวัฒนธรรมเบื้องบูรพาและงานกาชาด งานชมพู่หวาน และของดีคลองหาด ประเพณีดูนกน้ำ ตามเส้นทางนกงู เทศกาลดูผีเสื้อปางสีดา ประเพณีแห่ปราสาทผึ้งปลอดเหล้า		

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 1
(จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี)

จังหวัดสระบุรี

จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น การมีระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงและภายในจังหวัดอย่างทั่วถึง มีความพร้อมของการเข้าถึง ที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยว ศิลปะและวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น สระบุรียังเป็นเมืองที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย น้ำตกโกรกอีดก อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกสามหลั่น ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า ระบบนิเวศเขาหินปูน น้ำตกมวกเหล็ก เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ถ้ำซับชะอม ถ้ำพระโพธิสัตว์ ถ้ำพระธาตุเจริญธรรม ถ้ำเขาวง ถ้ำวิมานจักรี ถ้ำผาใหญ่	1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมแคมปิง มหัศจรรย์พรรณไม้ขุดล้อมบ้านชะอมแก่งคอย ชุ่มฉ่ำกับลำน้ำมวกเหล็ก เทศกาลผักหวานป่าทุ่งนาเผือกหอม 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ งานแก่งคอยย้อนรอยสงครามโลก งานยวนเยือนยวนสระบุรี สืบสานวัฒนธรรมไท-ยวน ท่องเที่ยวตามรอยพระยุคลบาทเสด็จประพาสสระบุรี 3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่	1. ข้าวเสาไห้ 2. กระยาสารท 3. กะหรี่ปั๊บ 4. ผลิตภัณฑ์หินอ่อน 5. ผลิตภัณฑ์ครกหิน 6. ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน 7. องุ่นไร้เมล็ด 8. ไวน์องุ่น 9. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง 10. ผลิตภัณฑ์อาหาร 11. นมโค 12. ข้าวต้มลูกโยน	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว นักท่องเที่ยวกลุ่มศึกษาดูงาน **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ ชาวต่างชาติ กลุ่มนักกีฬา และต้องการเพิ่มวันพักค้างให้เพิ่มมากขึ้น

2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดพระพุทธบาท วัดพระพุทธฉาย โป่งตะขบ วัดอู่ตะเภา เมืองโบราณบ้านดงเมือง แหล่งอารยธรรมสมัยทวารวดี เที่ยวถ้ำตามรอยเส้นทางเสด็จฯ ได้แก่ ถ้ำวิมานจักรี ถ้ำโพธิสัตว์ ถ้ำเจ้าสมุทร ถ้ำพระธาตุเจริญธรรม และถ้ำเขาวง 3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ตลาดโรงคั่ว มวกเหล็ก เมืองคาวบอย ตลาดชาติพันธุ์ (ลาวเวียง ไทยวน ลาวโซ่ง ลาวพวน จีน และอิสลาม) บ้านบึงไม้ ตลาดมิตรภาพไทยลาว ตลาดน้ำลาวเวียง เมืองเกษตรทฤษฎีใหม่ ไม้ขุดล้อม หมู่บ้านวัฒนธรรม (พระพุทธบาท 1 หมู่บ้าน 1 จุดขาย สายใยวัฒนธรรม) โป่งตะขบ 3300 ปี ท่าฤทธิ์ บ้านดงน้ำ	ประเพณีตักบาตรข้าวหลามจี่ งานคาวบอย เฟสติวัล งานนมัสการรอยพระพุทธบาท มหกรรมปีใหม่ สงกรานต์สระบุรี เทศกาลตักบาตรดอกเข้าพรรษา สิงหาพาแม่เที่ยว เส้นทางวัฒนธรรมและเที่ยวตลาดน้ำต้องชม ประเพณีแข่งเรือยาวประจำปีอำเภอเสาไห้ ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน งานประเพณีลอยกระทงยี่เป็งตลาดน้ำดาวเรือง 4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ เทศกาลโคนมแห่งชาติ เทศกาลดอกทานตะวัน ตามรอยโครงการพระราชดำริของพ่อหลวง		

บ่อเมืองหินขีด 4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ฟาร์มโคนมไทยเดนมาร์ค ชุมชนหนองย่างเสือ (สวนเบญจมาศ มัลเบอร์รี สวนองุ่น สวนเมลอน ผักสลัด ข้าวเจ๊กเชย และทุ่งดาวเรือง) ชุมชนคลองหัวช้าง (เห็ดถั่งเช่า) ชุมชนบ้านบึงไม้ (ผลไม้ เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า และเห็ดฮังการี) และ สวนพฤกษศาสตร์ “พุแค”			

5.2.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ ประกอบด้วยพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทราได้ลงความเห็นในที่ประชุมในการไปอยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย โดยข้อคิดเห็นของพื้นที่ให้กำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบทั้งจังหวัด ดังแสดงในภาพที่ 5-14

ภาพที่ 5-14 แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่

โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดนครนายก

จังหวัดนครนายก มีจุดแข็ง จากการมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ น้ำตก ป่าไม้ และแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เช่น โบราณสถานเมืองดงละคร แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาที่หลากหลาย เช่น วัดพราหมณี อุทยานพระพิฆเนศ พุทธสถานจีเต๊กลิ้ม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่บริเวณเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมืองนครนายก แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น เช่น เขื่อนขุนด่านปราการชล อ่างเก็บน้ำต่าง ๆ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี เช่น วัฒนธรรมไทยพวน อำเภอปากพลี รวมทั้งมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัยตลอดปี เช่น กิจกรรมผจญภัยในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และบริเวณท้ายเขื่อนขุนด่านปราการชล เป็นต้น จึงมีนักท่องเที่ยวมาเยือนที่จังหวัดนครนายกตลอดทั้งปี โดยเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2 ต่อปี มีที่พักแรม โรงแรม รีสอร์ต โฮมสเตย์ มากกว่า 100 แห่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากกว่า 800,000 คนต่อปี รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่จัดประชุม สัมมนาที่เป็นที่นิยมสามารถรองรับผู้เข้าประชุมสัมมนารวมกันครั้งหนึ่งได้มากกว่า 5,000 คน

แม้ว่าจังหวัดนครนายกจะมีศักยภาพสูงด้านแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่ยังมีจุดอ่อนโดยในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ยังขาดระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกไม่เพียงพอ ยังขาดการดูแลรักษาและฟื้นฟูโบราณสถานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เสื่อมโทรมและไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ธุรกิจบริการของภาคเอกชนยังไม่สามารถยกระดับมาตรฐานสู่ระดับสากล รวมทั้งขาดระบบขนส่งสาธารณะภายในจังหวัดที่มีคุณภาพครอบคลุมทั้งจังหวัด

ปัจจุบันกระแสความนิยมของประชากรโลกให้ความสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเพิ่มมากขึ้น จังหวัดนครนายกจึงมีโอกาสในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่รองรับกลุ่มผู้สูงอายุหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่ในการแข่งขันและข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เขาใหญ่เป็นแหล่งมรดกโลก ทำให้มีข้อจำกัดด้านระเบียบ ข้อกฎหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก และปัจจุบันการคมนาคมบนเส้นทางหลวงหมายเลข 305 (รังสิต-นครนายก) มีความแออัดหนาแน่นของปริมาณรถยนต์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกในการเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

(2) จังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี จนถึงสมัยลพบุรีประมาณ 800 ปีก่อน ปรากฏหลักฐานเป็นซากเมืองโบราณที่เรียกว่า “เมืองศรีมโหสถ” ที่ตำบลโคกปีบ อำเภอศรีมโหสถ และทางด้านทิศตะวันออกของเมืองศรีมโหสถที่บริเวณบ้านโคกขวาง อำเภอศรีมหาโพธิ มีชุมชนโบราณที่มีอายุร่วมสมัยเดียวกันกับเมืองศรีมโหสถอีกด้วย ซึ่งเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา และอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งเป็นแหล่งโอโซนอันดับที่เจ็ดของโลก มีภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ซึ่งโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรซึ่งเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดได้ใช้ต่อยอดในเรื่อง ระบบการ

รักษาโดยแพทย์แผนไทย และสมุนไพร มีต้นทุนด้านเกษตรกรรมที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นที่สภาวะแวดล้อม อากาศซึ่งส่งผลทำให้เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่เข้มแข็ง รวมทั้งการมีจุดภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เกิดการเชื่อมโยงในประเทศ ภูมิภาค และประชาคมอาเซียน โดยมีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ ใกล้ท่าเรือแหลมฉบัง และยังใกล้กับท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ การมีการคมนาคมระบบรางผ่านกลางเมือง นอกจากนี้ประชาชนยังมีจุดแข็งในเรื่องการมีความรู้ด้านการเกษตร ด้านพื้นที่ทำกิน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำพาสังคมไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ได้ อีกทั้งยังมีมหาวิทยาลัย ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งความรู้สำหรับเยาวชน ส่งผลทำให้มีความพร้อมในการทำงานทั้งในระบบและนอกระบบ ทั้งเรื่องทักษะ และระดับฝีมือพื้นฐาน สามารถผลิตกำลังแรงงาน เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม และภาคส่วนต่าง ๆ ได้

(3) จังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะกลุ่มอุทยานแห่งชาติปางสีดา และอุทยานแห่งชาติตาพระยา ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังมีโรงพยาบาลวัฒนานคร เป็นศูนย์กลางการค้นคว้าและวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งจะสนับสนุนการท่องเที่ยวในด้านฟื้นฟูสุขภาพและการแพทย์แผนไทยได้เป็นอย่างดี สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะเชื่อมโยงกับนครวัดนครธมในกัมพูชาผ่านเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทาง Southern Economic Corridor

ตามแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) จังหวัดสระแก้วได้กำหนดตำแหน่งทางการพัฒนา (Positioning) ของจังหวัด ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชื่อมโยงอารยธรรมโบราณ ไว้ในลำดับที่ 2 เนื่องจากจังหวัดสระแก้ว มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ/เชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลกทางธรรมชาติ ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ นอกจากนี้ ยังมี ถ้ำน้ำ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง น้ำตกเขาตะกรุบ และละลุ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโบราณสถานแบบอารยธรรมขอมโบราณ ได้แก่ ปราสาทสด๊กก๊อกธม ปราสาทเขาน้อยสีชมพู ปราสาทเขาโล้น เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งในและนอกภูมิภาคแล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงกับปราสาทนครวัด นครธม ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งมหัศจรรย์ที่มีชื่อเสียงระดับโลกของประเทศกัมพูชาอีกด้วย ซึ่งตามแผนพัฒนาของจังหวัดสระแก้วจะเป็นการพัฒนาทุกมิติในห่วงโซ่คุณค่าด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวได้ครอบคลุมหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฯลฯ

(4) จังหวัดสระบุรี

จังหวัดสระบุรีอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ สามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 6 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์/โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ และแหล่งท่องเที่ยวขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมือง งานประจำปีของจังหวัดสระบุรี และมีกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละฤดูทำให้สามารถเที่ยวได้ทั้งปี ปัจจุบันจึงมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่สระบุรีเป็นจำนวนมาก โดยจังหวัดสระบุรี

มีจุดแข็งเชิงยุทธศาสตร์หลายด้าน ทั้งเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวจากกรุงเทพฯ มีระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง ประกอบด้วย ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคม ขนส่งทางอากาศระดับประเทศและระดับนานาชาติ โครงข่ายถนนและรถไฟที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัด และภูมิภาคอื่น ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านได้โดยสะดวกและรวดเร็ว จังหวัดสระบุรียังมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตร ผลิตอุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรม ก่อสร้าง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญมีดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มี 3 แห่ง คือ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า อ.แก่งคอย อุทยานแห่งชาติน้ำตกสามหลั่น และสวนพฤกษศาสตร์ภาคกลาง (พุแค)

2) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์/โบราณสถาน (Historical Attraction) มี 6 แห่ง คือ วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร วัดพระพุทธฉาย ถ้ำผาเสด็จ ถ้ำนารายณ์หรือถ้ำเขาวง ถ้ำพระโพธิ์สัตว์ วัดป่าสว่างบุญ

จังหวัดสระบุรีได้มียุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนในเชิงนโยบายให้จังหวัดสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุวิสัยทัศน์และสอดคล้องกับรัฐบาลมีนโยบายให้จังหวัดปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ให้มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นโดยมีเป้าหมาย ดึงนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในจังหวัดเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในกลุ่มอาเซียนที่จะเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินให้คะแนนตามบทที่ 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-5

ตารางที่ 5-5 ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 ธรรมชาติ = 89 ประวัติศาสตร์ =76 ศิลปวัฒนธรรม = 41 มนุษย์สร้างขึ้น = 56

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	รวม 262
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	2 (7.42 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.)
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	**2** (3 สถาบัน)
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน หมายเหตุ : พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae.go.th/index.php	**1** (9.67 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	**2** (18 แห่ง)
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	3 (5.13 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.)
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	2 (2 เทศกาล ต่อเดือน)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (25,540.43 คน ต่อ 100 ตร.กม.)
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (71.34 ห้อง ต่อ 100 ตร.กม.)
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (1.48 แหล่ง ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม.)
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (52,117.39 คน ต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (2,540.08 คน ต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (18,683 ล้านบาทต่อปี)
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (1,143 ล้านบาทต่อปี)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (54.32%)
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (1.99 วัน)
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.16 วัน)
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 ● กลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (Mass) ● กลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวประชุมและสัมมนา พื้นที่ภาคกลาง มีกิจกรรมมากมายหลายประเภท ทั้งการเที่ยวชมสถานที่ตามธรรมชาติ อาทิ อุทยานแห่งชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวประเภทถ้ำ การท่องเที่ยวประเภทน้ำตก สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวขนาดใหญ่และการท่องเที่ยวประชุมและสัมมนา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ และยังมีจุดผ่านด่านถาวรที่โรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นแหล่งขนส่งสินค้าทางการเกษตร

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	1 (8.94%)
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ (งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนักงบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	2 (37.10 บาท ต่อคน)
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	2 (ค่า WQI เฉลี่ย = 2.25)
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ	2 (50.66%)

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัลคุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	1 1. ไม้เค็ดโฮมสเตย์ (ประธานกลุ่มไม้เค็ดโฮมสเตย์) รางวัลดีเด่น: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (แหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอการทำสวนผลไม้โดยทฤษฎีเกษตรอินทรีย์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง)

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	1 (1 จุดผ่านแดนถาวร)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (4.85%)
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (เฉลี่ย 1,646 บาท/คน/วัน)
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	1 (0.85 แห่งต่อ 100 ตร.กม.)

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลักทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	1 (0.22 เส้น/100 ตร.กม.)
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำหรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	0 (0 เที่ยวเรือ/ปี)
5.1.3 รถไฟ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	3 (100% มีเส้นทางรถไฟผ่านทั้ง 4 จังหวัด)
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	0 (0 เที่ยวบิน/ปี)

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (33.97% แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านตามหลักเกณฑ์ของ ท.ท.ช. พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว ในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่ มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ครบทุกรูปแบบ โดยรูปแบบที่โดดเด่นคือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและธรรมชาติ และเนื่องจากการเป็นพื้นที่ป่าไม้และภูเขา จึงทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่หนาแน่นมาก คือ 7.42 กิจกรรม ต่อ 100 ตารางกิโลเมตร และมีแหล่งท่องเที่ยว 1.48 แหล่ง ต่อ 100 ตารางกิโลเมตร ซึ่งกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับเทรนด์การท่องเที่ยวของโลก โดยสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวรูปแบบรักธรรมชาติ และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้เป็นอย่างดี

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้มีความโดดเด่นทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการยอมรับเป็นมรดกโลกด้านธรรมชาติ คือ ผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่ ที่มีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง พืชและสัตว์ที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังมีแหล่งที่พักโฮมสเตย์ที่ได้รับรางวัลจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอีกด้วย

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน มีด่านถาวรจำนวน 1 แห่ง คือ ด่านคลองลึกที่จังหวัดสระแก้วที่เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา โดยปกติจะมีนักท่องเที่ยวจากทางกัมพูชาเดินทางเข้ามาซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ และมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวที่ปอยเปตเป็นจำนวนมาก

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ การท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นรูปแบบที่อิงกับธรรมชาติผืนป่าและภูเขาจึงยังทำให้ค่าใช้จ่ายต่อคนของนักท่องเที่ยวไม่สูงมาก คือ 1,646 บาทต่อคนต่อหนึ่งวัน

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก มีเส้นทางถนนที่เชื่อมโยงกับจังหวัดต่าง ๆ และถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติป่าไม้ที่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ประกอบกับมีเส้นทางรถไฟผ่านเข้าไปในพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัด

หลักเกณฑ์ด้านลักษณะพื้นฐานทางกายภาพหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ มีจุดเด่นร่วมกันในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และกิจกรรมนันทนาการ แต่ก็ยังมีรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น คือ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมศาสนา

ตารางที่ 5-6 เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว

หัวข้อ	ภาคกลาง	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ		ภาคใต้		
	ผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง	อารยธรรมอีสานใต้	ทะเลตะวันออก	อารยธรรมล้านนา	มรดกโลกด้านวัฒนธรรม	ทะเลตะวันตก	อันดามัน	หมู่เกาะทะเลใต้
1. ศักยภาพ	39	38	29	28	43	32	29	30	48	43
2. ความโดดเด่น	1	1	0	1	0	1	3	0	3	3
3. การค้าชายแดน	1	0	3	2	1	2	1	1	1	0
4. เศรษฐกิจ	3	5	4	4	6	5	4	5	7	8
5. เชื่อมโยง	4	6	4	6	5	7	5	5	8	4
6. การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
รวม	49	52	42	43	57	49	44	44	70	61

โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่มีค่าคะแนนรวมอยู่ที่ 49 ต่ำกว่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมในภาคกลางที่ประกาศไปแล้ว ได้แก่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง (52 คะแนน) โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่น ๆ พบว่า พื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่มีค่าคะแนนตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ใกล้เคียงกับเขตอื่น ๆ ที่ประกาศไปแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 5-6

5.3 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วยเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการปรับมาจากชื่อ เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร อันเป็นชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นก่อนที่จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ซึ่งหลังจากรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัด คณะที่ปรึกษาจึงปรับชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพและจุดเด่น เป็น เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

5.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. จังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองอุตสาหกรรมสะอาด ปลอดภัย น่าอยู่"

ภายใต้ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาพื้นที่ (Area Vision)

"เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลกับการพัฒนาเมือง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมั่นคงปลอดภัย"

แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจในด้านการท่องเที่ยว คือ การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศิลปวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการด้าน Logistic เชื่อมโยง Supply Chain ในระบบเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การบริการและการท่องเที่ยว เสริมสร้างความมั่นคง ปลอดภัยให้สังคมน่าอยู่ และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ส่งเสริมเครือข่ายอนุรักษ์ บำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลกับการพัฒนาเมือง

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมให้มีศักยภาพเพื่อการแข่งขันในภูมิภาคอาเซียนโดยพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. ภาคอุตสาหกรรมมีธรรมาภิบาลธุรกิจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3. ชุมชนและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติได้รับการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	1. สร้างเสริมจิตสำนึกผู้ประกอบการให้รักษาดุลยภาพสภาพแวดล้อม รวมทั้งการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2. สนับสนุนการป้องกันปัญหามลพิษโดยใช้เทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology) และนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ตามหลักการ 3 R's เพื่อลดต้นทุน 3. ส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลทางธุรกิจและการมีส่วนร่วมของชุมชน 4. ส่งเสริมการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ 5. ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัยให้ได้การรับรองมาตรฐาน (GAP) 6. ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรมีทักษะที่เหมาะสม สามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ 7. ส่งเสริมการบริหารจัดการในพื้นที่เขตเกษตรเศรษฐกิจ (Zoning) โดยเพิ่มศักยภาพด้านพืช ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งทะเล 8. ส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ และการตลาดสินค้า

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		เกษตรปลอดภัย 9. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมเชิงพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา 10. ส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยตาม Roadmap และการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานและผลิตภัณฑ์อื่น โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ 11. เฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง โดยการประเมินสุขภาพของประชาชน และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการป้องกันตนเอง 12. เร่งบูรณะและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักไม่ให้เสื่อมโทรมมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 13. สร้างเสริมระบบการป้องกันกัดเซาะชายฝั่ง และการเฝ้าระวังภัยพิบัติทางธรรมชาติเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการพังทลายของดิน 14. สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายการเฝ้าระวังมลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน โดยยกระดับรายได้และการจัดการด้านการศึกษา สาธารณสุข ศาสนาศิลปวัฒนธรรม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการให้เพียงพอ เท่าเทียม และทั่วถึง	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในสังคม	1. ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะด้านฝีมือแรงงาน เพื่อยกระดับรายได้ และสร้างโอกาสในการมีงานทำของประชาชน 2. พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในด้านการผลิตและการค้าพร้อมกับการเสริมสร้างการรวมกลุ่มทางธุรกิจเพื่อให้เกิดความแข็งแกร่ง 3. ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน/หมู่บ้านมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจาวัน 4. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการให้บริการทางการศึกษา การสาธารณสุข การ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		กีฬา ศาสนสถาน ศิลปะและวัฒนธรรม 5. พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ โดยยกระดับคุณภาพของบุคลากรทางด้านการศึกษา และสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย 6. ส่งเสริมกระบวนการผลิตและการตลาดสินค้า OTOP ให้ได้มาตรฐานสากล และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค 7. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้นโดยการลดรายจ่าย
3. ส่งเสริมระบบ โลจิสติกส์สู่ประชาคมอาเซียน โดยพัฒนาการบริหารจัดการและปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน	เพิ่มขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทุกรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานของระบบโลจิสติกส์และชุมชน	1. ปรับปรุงและซ่อมแซมถนนเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถสัญจรและขนส่งสินค้าได้โดยสะดวก 2. ก่อสร้างและขยายช่องจราจรถนนสายหลักและสายรอง เพื่ออำนวยความสะดวก และเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทุกรูปแบบ 3. รณรงค์ และบังคับใช้กฎหมายกับผู้ใช้รถใช้ถนน เพื่อเสริมสร้างวินัยการจราจรและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการจราจร 4. ก่อสร้าง/ปรับปรุงทางและสะพาน เพื่อให้สามารถสัญจรเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมสายหลัก สายรอง 5. สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เฉพาะบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งระบบรางและพัฒนาที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่
4. ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า การบริการและประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและประทับใจของนักท่องเที่ยว	1. แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล 2. สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวได้รับการ	1. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอและได้มาตรฐาน 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางสายหลักและสายรองให้ได้มาตรฐานสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย 3. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดด้านการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	พัฒนาให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล	4. พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและเครือข่ายทางธุรกิจของผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็ง 5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น 6. ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One Day Trip 7. พัฒนาทักษะในการผลิตและจำหน่ายสินค้าของชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เข้าสู่ภาคธุรกิจบริการท่องเที่ยว 8. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งจัดหาช่องทางการจำหน่ายให้สอดรับกับความต้องการของผู้บริโภค
5. เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน โดยการพัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงพร้อมทั้งพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยแก่ประชาชน	1. ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินจากภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ รวมทั้งมีความสามัคคีโดยมีส่วนร่วมบนวิถีทางประชาธิปไตย 2. ประชาชนมีความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาสาธารณภัย และภัยพิบัติทุกรูปแบบ	1. สร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านภัยคุกคาม การรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคง เพื่อป้องกันและเตรียมการแก้ไขปัญหาของภาคประชาชน 2. สร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยในการสร้างความสมานฉันท์และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม 3. ส่งเสริมให้สื่อสารมวลชนเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติการข่าวสารสนับสนุนการดำเนินการเพื่อต่อต้านภัยคุกคามและเป็นปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาคประชาชนและชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้น และปราบปรามการค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน 5. ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน 6. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการข่าวด้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		ความมั่นคง ด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร 7. ส่งเสริมให้ภาครัฐ และเอกชนสามารถบริหารจัดการภัยในเชิงรุก ทั้งการแจ้งเตือนภัย การป้องกันภัยการระงับภัย การบรรเทาภัย และการฟื้นฟูผลที่เกิดขึ้น 8. สร้างเสริมองค์ความรู้ในการป้องกันและรับมือสาธารณภัย ภัยพิบัติ และโรคอุบัติใหม่

2. จังหวัดสมุทรสงคราม

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองแห่งวิถีชีวิต 3 น้ำ แหล่งอาหารทะเลและผลผลิตเกษตรปลอดภัย
แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ร่วมเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียน"

แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม 4 ปี (พ.ศ. 2557 - 2560) ได้กำหนดเป้าประสงค์รวม คือ การสร้างการเติบทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการท่องเที่ยว ภาคเกษตรและประมง ยกระดับคุณภาพของประชาชนและสร้างความมั่นคงทางสังคมให้ทั่วถึง และอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน	เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจตามวิถีสมุทรสงคราม	1. พัฒนาการบริหารการจัดการท่องเที่ยวโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนำกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพ 2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 3. สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รูปแบบใหม่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเพื่ออายุวัฒนะ (Spa and Wellness Tourism) ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและชุมชน(Cultural and Community based Tourism) และการท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (Senior Tourism) โดย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		สอดคล้องกับทรัพยากรและวัฒนธรรมชุมชน 4. ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์สร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 5. เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และนักท่องเที่ยว
2.สร้างเสริมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรและประมง	เป็นแหล่งสร้างมูลค่าเพิ่มและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรและประมงให้มีความปลอดภัย และได้มาตรฐานตอบสนองต่อผู้บริโภค ทั้งในและต่างประเทศ	1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรและประมง 2. พัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐานสากล 3. สร้างและขยายเครือข่ายการตลาดช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร/ประมง และผลิตภัณฑ์เกษตรประมง เพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกร ทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ 4. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อให้การผลิตภาคการเกษตรกรรม/ประมง มีประสิทธิภาพ 5. พัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพวิสาหกิจชุมชน และ OTOP ให้มีความเข้มแข็งและก่อให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ 6. ส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การประชาสัมพันธ์
3. สร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมให้มีความเข้มแข็งและดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ประชาชนอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข	1. ส่งเสริมและพัฒนาการบริการด้านสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานสากลทั่วถึงและเพียงพอ 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วม 3. พัฒนาระบบสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิตให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัย 4. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกตอบสนองความต้องการของประชาชน
4. สร้างเสริมประสิทธิภาพ	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม	1. ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนา ที่ยั่งยืน	และสิ่งแวดล้อม 2. ส่งเสริม และพัฒนาภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการรักษาเฝ้าระวัง และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. ส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การศึกษา การวิจัย การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
สร้างเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความพร้อมเป็นประชาคมอาเซียน	ทุกภาคส่วนมีภูมิคุ้มกันและมีความพร้อมเป็นประชาคมอาเซียน	1. ยกระดับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้ทันสมัย สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและผู้มาเยือนอย่างมีประสิทธิภาพ 2. พัฒนาศักยภาพเพื่อพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนให้กับบุคลากรภาครัฐ เอกชน และประชาชน 3. พัฒนาระบบฐานข้อมูล เทคโนโลยี และสารสนเทศ ให้ทันสมัย เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จังหวัดสมุทรสาคร

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เกษตรและอาหารปลอดภัย ท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ สังคมเป็นสุข"

แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจหลัก คือ การสร้างสมดุลสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร ประมง ประมงแปรรูป และการบริการให้ได้มาตรฐานสากล รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน	จังหวัดสมุทรสาครเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่มีสภาพแวดล้อมน่าอยู่อย่างยั่งยืน	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม ทั่วถึง และได้มาตรฐาน 2. เร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		3. ยกระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในพื้นที่
2. ส่งเสริมภาคการผลิต การแปรรูปอาหารและบริการสู่ตลาดสากล	สินค้าทางการเกษตร การประมงและการบริการ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และสินค้าอุตสาหกรรม สามารถแข่งขันในตลาดโลก	1. ส่งเสริมภาคการผลิต การแปรรูปอาหาร และภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ให้ได้มาตรฐานสากล 2. เพิ่มช่องทางการตลาด การจำหน่วยสินค้าและการบริการทั้งในและต่างประเทศ 3. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ
3. พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	1. พัฒนาคุณภาพชีวิตและครอบครัวตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย 3. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

4. จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองอุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและนิเวศ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาอย่างสมดุล สวัสดิการสังคมมีคุณภาพ และประชาชนสามารถเข้าถึงบริการอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง"

แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจในด้านการท่องเที่ยว คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งเสริมสร้างอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้สามารถรองรับการเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม มีการใช้นวัตกรรม และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเป็นซูเปอร์คลัสเตอร์ของภาคตะวันออก และเพิ่มขีด	1. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการวางผังเมืองเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม 2. พัฒนาการผลิตแรงงานฝีมือและกึ่งฝีมือให้สามารถรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม 3. พัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และ SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	ความสามารถในการแข่งขัน	4. ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อม 5. พัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน	1. จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น 2. แหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพได้มาตรฐาน	1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมีอัตลักษณ์ รวมทั้งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยว 2. เสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน และสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวสำหรับประชาชน 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และบูรณาการของภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว 4. สร้างความเชื่อมั่น เสริมสร้างภาพลักษณ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
3. พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล	1. ผลผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสูงเพิ่มขึ้น 2. ผลผลิตการเกษตรมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากลสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ 3. เกษตรกรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ 4. ทรัพยากรน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมและเพียงพอต่อ	1. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรเพื่อรองรับการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ 2. พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัยสูง และได้มาตรฐานสากล 3. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. ส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรและการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน/OTOP ให้มีคุณภาพ ปลอดภัยสูงได้มาตรฐานสากล 5. เสริมสร้างภาพลักษณ์ และช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร และสินค้าเกษตรแปรรูป ให้มีความน่าสนใจและความหลากหลาย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	การเกษตร	สู่ตลาดโลก
4. พัฒนาสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	1. เพิ่มคุณภาพการศึกษา การกีฬา นันทนาการ และสาธารณสุข รวมทั้งเสริมสร้างคุณธรรมและคำนิยมความเป็นไทย ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง 2. เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน 3. เสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริม การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคประชาสังคมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์ที่สมดุล 2. สิ่งแวดล้อมด้าน น้ำ อากาศ ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายได้รับการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไข ลด และขจัดมลพิษที่อาจช่วยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ	1. อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าบกและป่าชายเลน 2. เสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 3. บูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 4. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	ภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ	

5.3.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2 ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร อันประกอบไปด้วยจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ระหว่างวันที่ 12 - 13 ธันวาคม 2560 ณ โรงแรมแกรนด์อินคำ (โรงแรมระดับ 4 ดาว) จังหวัดสมุทรปราการ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 102 คน โดยมีรายละเอียดการจัดประชุม ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ของการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 2 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.98 และเพศหญิง ร้อยละ 48.02 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี และมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 เท่ากัน รองลงมา คือ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.86 และช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-15

ภาพที่ 5-15 เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2

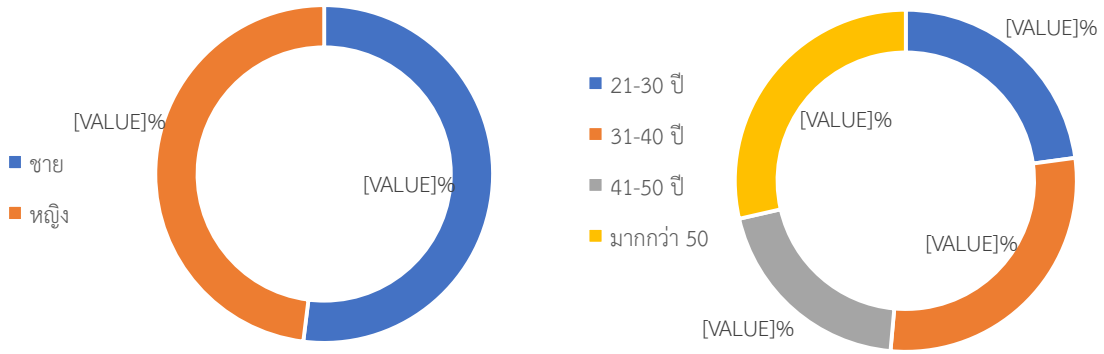

ภูมิลำเนาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 2 พบว่า มาจากจังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 48.59 รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสงคราม คิดเป็นร้อยละ 40.00 ในขณะที่ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 5.71 เท่ากัน ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.57 เท่ากัน รองลงมาคือ ระดับมัธยม และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14.28 เท่ากัน ดังแสดงในภาพที่ 5-16

ภาพที่ 5-16 ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพและรายได้ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 2 ประกอบอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 31.42 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.71 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมา คือ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.42 ดังแสดงในภาพที่ 5-17

ภาพที่ 5-17 อาชีพและรายได้ของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2

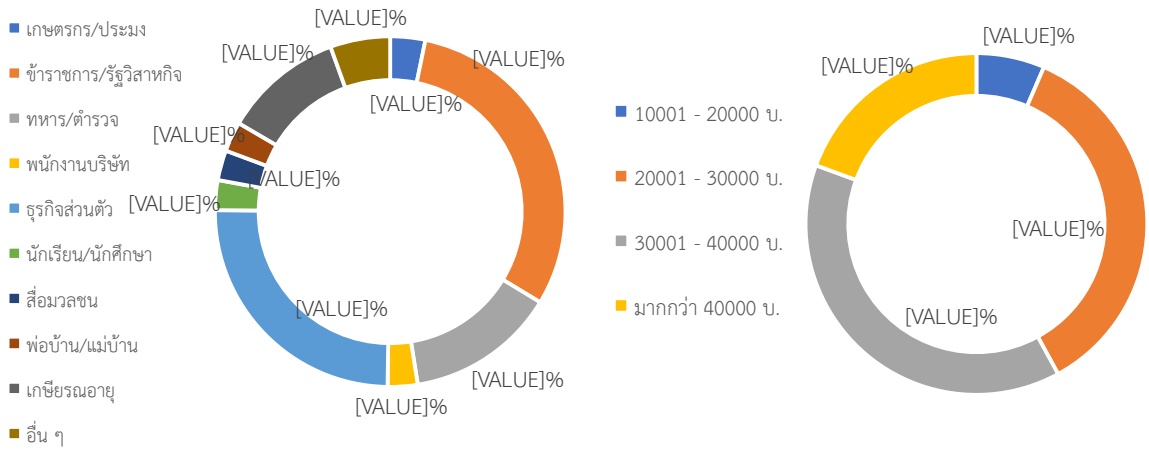

2. ข้อคิดเห็นต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเทียวไนภาคกลางครังที 2

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ครั้งที่ 2 ให้ความสำคัญกับการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็นอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 62.85 ในขณะที่ร้อยละ 34.28 ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า ค่อนข้างมีความสำคัญ โดยมีผู้ที่คิดว่าไม่ค่อยมีความสำคัญเพียงร้อยละ 2.88 ทั้งนี้ส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อมีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการประกาศทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-18

ภาพที่ 5-18 ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง

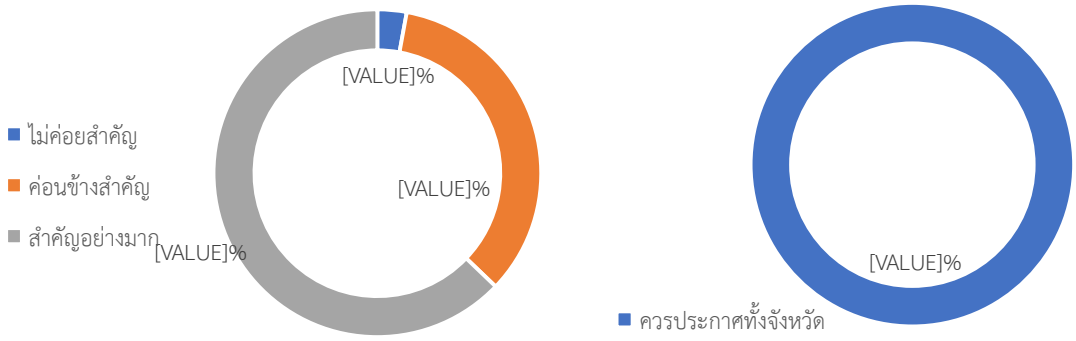

จากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่นประกอบด้วย แม่น้ำ อาหารทะเล วิถีชีวิตริมน้ำ การประมงริมชายฝั่ง วัฒนธรรม วัดวาอาราม ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ “**สามสมุทร พุทธโสธร**” ซึ่งหมายถึง กลุ่มคลัสเตอร์การท่องเที่ยวที่รวบรวมพื้นที่สามสมุทร คือ สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ภายใต้อัตลักษณ์ร่วมสำคัญคือ วิถีชีวิตชุมชนทั้งชาวประมงริมน้ำ และชายฝั่งทะเล และชุมชนเกษตรชาวสวนที่มีผลไม้ขึ้นชื่อ ร่วมกับจังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งมีวัดโสธรวรารามวรวิหารเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ โดยที่ประชุมได้มีการลงมติเปลี่ยนชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจาก “เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตสามสมุทร” เป็นชื่อ “เขตพัฒนาการท่องเที่ยวสามสมุทร พุทธโสธร” ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 94.74 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 87.22 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 53.83 และ 53.29 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 8-12

ภาพที่ 5-19 รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

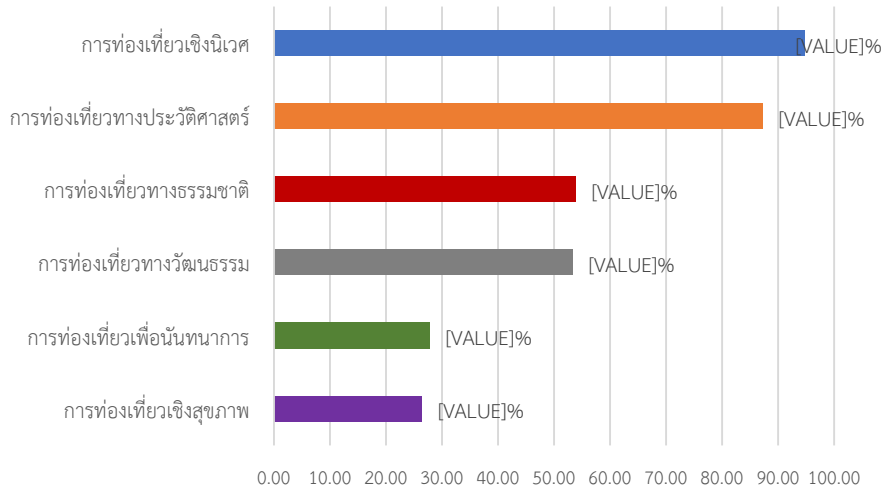

ในมิติของจังหวัดศูนย์กลางการประสานงาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.15 สนับสนุนให้จังหวัดสมุทรปราการ เป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะเป็นจังหวัดที่มีการคมนาคมที่สมบูรณ์ที่สุด มีสนามบินสุวรรณภูมิ มีรถไฟ รถไฟฟ้า BTS รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตลิงก์ จังหวัดอยู่ใกล้กรุงเทพฯ เดินทางสะดวก สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ไปยังจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 22.85 สนับสนุนให้จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ดังแสดงในภาพที่ 8-13

ภาพที่ 5-20 ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

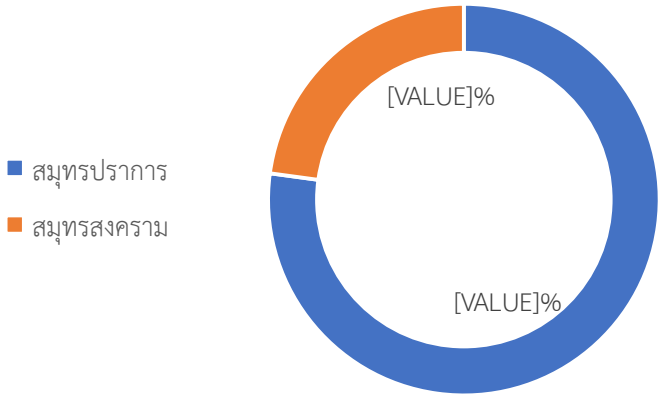

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคกลาง ครั้งที่ 2 ในด้านสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมเพื่อการเชื่อมโยง

- การจัดการระบบขนส่งสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย ครอบคลุมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทั้ง สถานที่ท่องเที่ยวหลักและสถานที่ท่องเที่ยวรองให้สามารถเข้าถึงเชื่อมโยงกันได้โดยสะดวก เช่น การจัดรถรางเพื่อพานักท่องเที่ยวชมเมือง จัดรถรับส่งนักท่องเที่ยวจากจุดจอดรถไปยังสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจากแหล่งท่องเที่ยวหลักสู่แหล่งท่องเที่ยวรอง หรือเชื่อมโยงจากเมืองหลักสู่เมืองรอง

สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย

- การสนับสนุนเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จอดรถที่เพียงพอ ห้องน้ำที่สะอาด และคำนึงถึงผู้สูงอายุและคนพิการ
- การสร้างจุดถ่ายรูปเป็นการสร้างการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยว
- การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้บริการนักท่องเที่ยว สำหรับข้อมูลและเส้นทางการท่องเที่ยว และข้อมูลที่จำเป็น

- การจัดทำข้อมูลให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวควรมีแหล่งข้อมูลเดียวกันมีความถูกต้องและเป็นทิศทางเดียวกัน
- การพัฒนาพื้นที่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ
- การดูแลรักษาความปลอดภัย ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ไปจนถึงเรื่องของอุปกรณ์ในการป้องกันภัย

ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นให้มีศักยภาพในการดูแลให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อย ส่งเสริมเยาวชนให้รักหวงแหนชุมชน การจัดอบรมคนในชุมชนให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว กระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ทั่วถึงทุกชุมชน

เพิ่มป้ายสื่อความหมาย

- การทำป้ายสื่อความหมายเรื่องต่าง ๆ ภายในของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างชัดเจนและถูกต้อง ครอบคลุมกลุ่มหลายภาษา

โดยมติของสมาชิกในการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ มีความเห็นตรงกันว่า ในการรวมเขตครั้งนี้ สนับสนุนให้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา รวมเขตเข้าด้วยกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทั้ง 4 จังหวัด มีความเห็นร่วมกันในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ชื่อว่า “**เขตพัฒนาการท่องเที่ยวสามสมุทรพุทธโสธร**”

3. ผลการระดมความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2 ในประเด็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5-7

ตารางที่ 5-7 ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2 (จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา)			
จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ความพร้อมทางการคมนาคม เป็นจังหวัดที่มีสายการบินนานาชาติ และความสะดวกสบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคปัจจุบันที่ใส่ใจเรื่องสุขภาพ เช่น สวนสาธารณะ หรือสถานที่ปั่นจักรยานในเมือง สำหรับการออกกำลังกาย และในอนาคตก็จะเป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านอื่น ๆ ต่อไป			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชนบางน้ำผึ้ง หรือตลาดบางน้ำผึ้ง ชุมชนบางพลี (ตลาดริมน้ำโบราณบางพลี) บ้านคลองนาเกลือ ชุมชนทรงคนอง (มอญ) ชุมชนคลองสวน 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ป้อมพระจุลจอมเกล้า อุทยานประวัติศาสตร์ทหารเรือ พระ	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีรับบัว ประเพณีแห่เรือหลวงพ่อปาน ประเพณีสงกรานต์พระประแดง เทศกาลโคมไฟสีสันแห่งเมืองปากน้ำ ประเพณีแห่หงส์-ธงตะขาบ การละเล่นหมากรุกคน ของชุมชนคลองตาเจี่ย 2. การท่องเที่ยวการเรียนรู้วิถีชุมชน ได้แก่ ล่องเรือชมวิถีชีวิต 2 ฝั่งคลอง ตลาดน้ำบางพลี การทำธูปหอมสมุนไพร และผ้ามัดย้อม	1. ปลาสลิด 2. กุ้งเหยียด 3. กะละแม 4. ลูกประคบธัญพืชสมุนไพร 5. ผ้ามัดย้อมและผ้ามัดย้อมต้นจาก 6. มะม่วงน้ำดอกไม้ 7. เป่าแก้ว 8. ลูกจาก 9. ปลาร้าบางเสาธง 10. น้ำปลาหวาน	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวจีน และชาวยุโรป โดยประกอบด้วย เป็นกลุ่มครอบครัว เป็นการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนเรียนรู้วิถีชีวิต 2) ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวเกาหลี คนรัสเซีย และกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักกีฬา นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม

สมุทรเจดีย์ ป้อมผีเสื้อสมุทร ป้อมแผลงไฟฟ้า สถานตากอากาศบางปู ประตูระบายน้ำคลองลัดโพธิ์ ขุนสมุทรจีน พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ 3. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ เส้นทางจักรยาน Sky Lane Thailand สนามกอล์ฟ สถานตากอากาศบางปู สะพานภูมิพล หรือ “สะพานของพ่อ” ประตูระบายน้ำคลองลัดโพธิ์ 4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ บางกระเจ้า ชุมชนบางน้ำผึ้งหรือตลาดบางน้ำผึ้ง ป้อมผีเสื้อสมุทร	3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ชมค้างคาวแม่ไก่ที่ป้อมผีเสื้อสมุทร ดูหิ่งห้อย ตลาดบางน้ำผึ้ง กิจกรรมปลูกป่าชายเลน กิจกรรมชมนกนางนวลที่สถานตากอากาศบางปู 4. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ ปั่นจักรยานเที่ยวคุ้งบางกะเจ้า สมุทรปราการ มินิ-ฮาล์ฟมาราธอน ก้าวเพื่อพ่อ วิ่งการกุศลสะพานภูมิพล	11. เปลือกไข่วิจิตรศิลป์ 12. กระเป๋าหนังปลากระเบนและจระเข้ 13. ธูปหอมสมุนไพร	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2
(จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา)

จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงคราม เมืองแห่งแม่น้ำ สถานที่ท่องเที่ยวและของอร่อยขึ้นชื่อ โดยเฉพาะปลาทู แม้จะเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดในประเทศไทย แต่ก็มีของดีและสิ่งที่น่าสนใจทางการท่องเที่ยวไว้มากมาย เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนริมน้ำ ตั้งแต่เช้า กลางวัน และยามค่ำคืน และความพร้อมทางการคมนาคม ความสะดวกสบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคสมัยปัจจุบันที่ต้องการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรม มนตร์เสน่ห์สายน้ำ

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนวัฒนธรรม ได้แก่ ตลาดน้ำอัมพวา ดอนหอยหลอด ตลาดร่มหุบหรือตลาดแม่กลอง ตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางนกแขวก ชุมชนผลิตเกลือสมุทร 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ค่ายบางกุ้ง อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (อุทยาน ร.2)	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ งานเฉลิมพระเกียรติ ร.2 ประเพณีข้าวต้มมัดโยงรัดใจ ประเพณีชักว่าวกลางแม่น้ำ ประเพณีตักบาตรขนมครกบางคนที ประเพณีทอดกฐินแห่เรือทางน้ำ ลอยกระทงกาบกล้วย (ตำบลอัมพวา) ลอยกระทงโคมสาย ประเพณีตักบาตรดอกไม้และล้างเท้าพระ แห่พระน้ำวัดปากง่าม (พญาญาติ) ตักบาตรขนมครก 8 ค่ำเดือน 10 ของทุกปี ประเพณีกวนกระยาสารท ประเพณีชักพระ วัดบางนางลี่	1. อาหารทะเล สดและแห้ง กุ้ง หอย ปู ปลา 2. ผลไม้ เช่น ส้มโอ ลิ้นจี่ กล้วย มะพร้าวกะทิ 3. น้ำตาลมะพร้าว 4. เกลือสมุทร 5. หมี่กรอบ 6. ขนมนางเล็ด 7. ขนมปังกระเทียม 8. เครื่องเคลือบศิลาดล 9. หัวโขนภูเตศวร 10. เครื่องเบญจรงค์	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวแบบ Oneday Trip และนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา พนักงานบริษัท กลุ่มศึกษาดูงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พักผ่อนหย่อนใจ 2) ออกกำลังกาย 3) ศึกษาดูงาน **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มใหม่ และกลุ่ม AEC และกลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มรักสุขภาพ

วัดภุมรินทร์กุฎีทอง วัดเขายี่สาร อาสนวิหารแม่พระบังเกิด วัดเพชรสมุทร 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง แหล่งผลิตเกลือสมุทร ป่าชายเลนอ่าวมหาชัย สวนผลไม้อำเภอบ้านแพ้ว คลองอัมพวา ดอนหอยหลอด	ใหญ่ (ทำบุญทอดกฐินทางน้ำ) ล่องเรือไหว้พระ จากอัมพวาไปขึ้นที่เขายี่สาน 2. การท่องเที่ยวการเรียนรู้วิถีชุมชน ได้แก่ ประเพณีกวนกระยาสารท (ตลาดน้ำท่าคา) อบสมุนไพร ล่องเรือชมวิถีชีวิตดูหิ่งห้อยไหว้พระ ทำน้ำตาลมะพร้าว (ขึ้นปาดตาล) เทศกาลกินปลาทู ทำสปาเพื่อสุขภาพจากเกลือสมุทร 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ป่าชายเลนคลองโคลน นั่งเรือบนเลน ขี่กระดานเลนเก็บหอยแครง (ตำบลคลองโคน) ศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลน 4. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ ปั่นจักรยานชมสวนผลไม้ วิ่งปลาทูมินิมาราธอน เมืองไทย-ตลาดน้ำอัมพวา เดินวิ่งมินิมาราธอน	11. มะม่วงหาว มะนาวโห่ 12. ผลไม้กลับชาติ 13. วัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง 14. น้ำมันมะพร้าว สกัดเย็น 15. ไซรัปจากน้ำตาลมะพร้าว 16. น้ำส้มควันไม้ (ไม้โกงกาง) 17. ถ่านไม้โกงกาง 18. กิ๊ฟฟ์ชอป หิ่งห้อย ปลาทู 19. ปลาสลิด (ตำบลแพรกหนามแดง)	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2
(จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา)

จังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาคร หรือที่เรียกว่า “มหาชัย” เป็นจังหวัดเล็ก ๆ อยู่ปากแม่น้ำท่าจีน เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางความสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางน้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำทะเล และความพร้อมทางการคมนาคม ความสะดวก สบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคสมัยปัจจุบันที่ต้องการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรม มนตร์เสน่ห์สายน้ำ

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนวัฒนธรรม ได้แก่ ตลาดน้ำหนองพะอง ตลาดน้ำโคกขาม) หมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่ดี 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ป้อมปืนวิเชียรโชดก ป้อมปืนโบราณอายุกว่าร้อยปี สุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรกในประเทศไทย ตำบลท่าฉลอม แล อุทยานประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์	1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แห่เจ้าพ่อหลักเมือง 2. การท่องเที่ยวการเรียนรู้วิถีชุมชน ได้แก่ งานปลาทูอร่อยที่ท่าฉลอม งานเทศกาลอาหารทะเล งานตำหอยแครง 3. การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ งานวิ่งมาราธอนพันท้ายนรสิงห์	1. มะพร้าวน้ำหอม 2. เครื่องเบญจรงค์ดอนไก่ดี 3. หอยพิมพ์ 4. กล้วยไม้ อำเภอบ้านแพ้ว 5. เกลือทะเล อำเภอบ้านแพ้ว 6. ลำไยพวงทอง	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มผู้สูงอายุ มาเป็นครอบครัว ท่องเที่ยวแบบ One Day Trip โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุดสุดสัปดาห์ **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทย มาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พักแบบโฮมสเตย์

วัดโกรกกราก - หลวงปู่กรับ กรมหลวงชุมพรองค์ใหญ่ที่สุดในโลก ที่ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมืองสมุทรสาคร พระรูปคุณยายนักบุญอันนา วัดท่าไม้			

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ 2
(จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา)

จังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรา หรือที่เรียกว่า “แปดริ้ว” เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทาง ความสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางน้ำ แม่น้ำบางปะกง โดยเฉพาะกุ้งแม่น้ำ และความพร้อมทางการคมนาคม ความสะดวกสบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคสมัยปัจจุบันที่ต้องการท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตพื้นบ้าน มีวัดวาอาราม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมายให้เคารพสักการะ

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. ทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ ตลาดคลองสวน 100 ปี ตลาดบ้านใหม่ ตลาดพอใจ ตลาดน้ำบางคล้า ตลาดโบราณนครเนื่องเขต คุ้มวิมานแหล่งเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผา ชุมชนคลองเขื่อน (สวนผลไม้) ชุมชนท่าตะเกียบ (เรือคายักคลองสียัด) ชุมชนบางปะกง (เกาะนก, วิถีชาวเล) ชุมชนโสธร (ค้าขายทางน้ำ)	1. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เส้นทางท่องเที่ยวไหว้พระทางน้ำเที่ยวแปดริ้ว พลิ้วตามสายน้ำ	1. มะพร้าวน้ำหอม (เกษตรอินทรีย์) 2. มะม่วงดอกไม้สีทอง (เกษตรอินทรีย์) 3. ผักปลอดสาร (เกษตรอินทรีย์) 4. ข้าวหอมมะลิ 5. ปลากะพงยักษ์ 6. ขนมหวาน 7. กุ้งก้ามกราม กุ้งแม่น้ำ 8. OTOP ห้าดาว	**1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มผู้สูงอายุ มาเป็นครอบครัว ท่องเที่ยวแบบ One Day Trip กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ชาวญี่ปุ่น และชาวเกาหลี นักธุรกิจ ที่มาท่องเที่ยวเล่นกอล์ฟ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พักผ่อนหย่อนใจสุดสัปดาห์ และ 2) เพื่อสักการะหลวงพ่อพุทธโสธร **2. นักท่องเที่ยวในอนาคต** คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มใหม่ ชาวจีน และนักท่องเที่ยวชาวไทยพักค้างคืน และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. ทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดหลวงพ่อโสธรวรารามวรวิหาร พระพิฆเนศวัดสมานรัตนาราม วัดปากน้ำโจ้โล้ วัดเล่งฮกยี่ วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ ศาลหลักเมืองฉะเชิงเทรา 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ศูนย์การศึกษาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สวนปาล์มฟาร์ม นก มินิมูร่าห์ฟาร์ม			

5.3.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และฉะเชิงเทรา โดยข้อคิดเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ให้กำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบทั้งจังหวัด ดังแสดงในภาพที่ 5-21

ภาพที่ 5-21 แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดสมุทรปราการ

มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่หลากหลาย อาทิ สถานที่ท่องเที่ยว เชิงศิลปวัฒนธรรม เชิงศาสนา เชิงประวัติศาสตร์ เชิงนิเวศ และประเพณีที่สำคัญ เนื่องจากมีพื้นที่ติดต่อกับ กรุงเทพฯ และจังหวัดปริมณฑลที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมโยงเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ สามารถเดินทางไปกลับได้เพียง 1 วันจึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกในการเดินทาง และในอนาคตจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ซึ่งเป็นผลมาจากการเดินทางที่สะดวกจากรถไฟฟ้า และการจัดระบบจราจรที่มีประสิทธิภาพผนวกกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว แบบ One Day Trip และศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของประเทศและของภูมิภาค

อีกทั้ง จังหวัดสมุทรปราการมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์พระประแดง ของชาว ไทยรามัญ ประเพณีรับบัว และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีชื่อเสียง และมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น วัดบางพลีใหญ่ในสถานตากอากาศบางปู ป้อมพระจุลจอมเกล้า องค์พระสมุทรเจดีย์ เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ ฟาร์มจระเข้สวนสัตว์สมุทรปราการ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และพื้นที่บางกะเจ้าหรือกระเพาะหมู ซึ่งนิตยสารไทม์เอเชีย (Time Asia) ได้ยกย่องให้บางกะเจ้าเป็นปอดของกรุงเทพฯ ซึ่งจากกระแส

ความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงศิลปวัฒนธรรม และเชิงสุขภาพ อาทิ กิจกรรม ปั่นจักรยานบริเวณกระเพาะหมูที่เป็นปอดของกรุงเทพแบบ One day Trip สอดคล้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในเชิงธุรกิจ สินค้าและบริการ

กล่าวโดยสรุป คือ จังหวัดสมุทรปราการเป็นที่ตั้งท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของ ประเทศและของภูมิภาค จึงส่งผลให้เกิดการลงทุนในธุรกิจต่อเนื่องหลากหลายสาขาทั้งภาคการผลิต การค้า การบริการ การศึกษา การท่องเที่ยว และที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการพัฒนากิจกรรมด้านโลจิสติกส์ให้เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(2) จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงครามถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพและความโดดเด่นหลายประการ เนื่องจากเป็นพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครตั้งอยู่เส้นทางหลวงหมายเลข 35 ซึ่งเป็นเส้นทางสายสำคัญในการเดินทางไปมาภาคใต้ ซึ่งทำให้มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง ประกอบกับอยู่บนพื้นที่นิเวศ 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็ม มีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดี ทำให้มีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสมเอื้อต่อการเป็นแหล่งการท่องเที่ยวภาคเกษตรกรรมที่โดดเด่น นอกจากนี้จังหวัดสมุทรสงครามยังเป็นพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ดีงาม เช่น วัดเพชรสมุทรวรวิหาร ตลาดน้ำอัมพวา โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ค่ายบางกุ้ง (โบสถ์ปรกโพธิ์) วัดบางแคน้อย อุทยานรัชกาลที่ 2 ตลาดน้ำบางน้อย ตลาดน้ำท่าคา สถานท่องเที่ยวที่สัมผัสกับวัฒนธรรมและวิธีชีวิตแบบดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการทำสวนผักผลไม้ การเคี่ยวน้ำตาลมะพร้าว การทำนาเกลือ การทำประมงพื้นบ้าน ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตดั้งเดิม อีกทั้งชาวจังหวัดสมุทรสงครามในหลายพื้นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี มีความพร้อม มีความสามารถ ความเข้มแข็งในการร่วมพัฒนาพื้นที่ของตน และมีความตื่นตัว เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการบริหารงานราชการภาครัฐในการพัฒนาจังหวัด อีกทั้งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก ทำให้ง่ายต่อการประสานงานและการบริหารจัดการได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

(3) จังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาคร ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเล มีป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ เหมาะกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ นอกจากนี้ จังหวัดสมุทรสาคร ยังเป็นเมืองที่บันทึกในประวัติศาสตร์ เรื่องราวของพันท้ายนรสิงห์ผู้ซื่อสัตย์ จงรักภักดีและป้อมวิเชียรโชฎก ซึ่งสร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 เพื่อป้องกันข้าศึกทางทะเล ซึ่งเหมาะแก่การเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแนวโน้มรายได้จากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรสาครสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จังหวัดสมุทรสาครมีจุดแข็งด้านการคมนาคมขนส่งสะดวกและอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ที่เอื้อต่อการนำศักยภาพของจังหวัดที่มีอยู่ดึงดูดนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดและภายในกลุ่มจังหวัด ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนได้จัดทำโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจัดที่หมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่ดี และหมู่บ้านสันดาป ตำบล

พันท้ายนรสิงห์ ซึ่งมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ และเป็นโอกาสที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น One day Trip การที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ศูนย์กลางของประเทศ จึงมีความสะดวกในการคมนาคมขนส่งสินค้าไปยังภูมิภาคต่าง ๆ เป็นทางผ่านการเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดทางภาคใต้ และมีชื่อเสียงเรื่องอาหารทะเลที่สด ใหม่ จึงควรส่งเสริมด้านร้านอาหารและสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น รวมทั้งมีงานเทศกาลเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำทุกปี เช่น เทศกาลอาหารทะเล งานปลาทูท่าฉลอม เป็นต้น โดยจะมีทิศทางและจุดเน้น เพื่อส่งเสริม/พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาภาคบริการเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนากิจกรรมที่หลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ สปา แพทย์ทางเลือกติดอันดับต้นๆ ของโลก ศัลยกรรมราคาถูก หมอศัลยกรรมมีคุณภาพ (โรงพยาบาลวิชัยเวช) ศูนย์การรักษาดวงตา (โรงพยาบาลบ้านแพ้ว) และการท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม อาทิ การมาดูงานเชิงอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่นอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยจะมีทิศทางและจุดเน้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(4) จังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรามีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร เหมาะแก่การท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ มีแหล่งโบราณสถาน อนุสรณ์สถาน และวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร (วัดหลวงพ่อโสธร) ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อโสธรที่ประชาชนนิยมมาสักการะ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลน ล่องเรือชมโลมา ซึ่งจะชมได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ของทุกปี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น ตลาดคลองสวน 100 ปี เป็นแหล่งชุมชน ขนาดใหญ่ที่มีวิถีชีวิตของคนในสมัยย้อนยุคกว่าร้อยปี ชิมอาหารอร่อย ที่มีทั้งอาหารคาวที่มีสูตรเฉพาะ ขนมหวาน กาแฟสูตรโบราณดั้งเดิม ชมของเก่าและสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่า

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินให้คะแนน มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-8

ตารางที่ 5-8 ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 ธรรมชาติ = 10 ประวัติศาสตร์ = 72 ศิลปวัฒนธรรม = 64 มนุษย์สร้างขึ้น = 23 รวม 169
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 (13.27 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.)
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	2 (4 สถาบัน)
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน หมายเหตุ : พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae.go.th/index.php	1 (9.08 แห่ง ต่อ 100 ตร.กม.)
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสด และตลาดต้อง	2 (20 แห่ง)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
ชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	3 (16.33 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.)
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	2 (1.50 เทศกาล ต่อเดือน)
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (35,848.17 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (125.68 ห้องต่อ 100 ตร.กม.)
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.21 แหล่งต่อพื้นที่ 100 ตร.กม.)
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (98,925.64 คนต่อ 100 ตร.กม.)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (13,895.76 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (10,507 ล้านบาทต่อปี)
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (2,467 ล้านบาทต่อปี)
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (57.20%)
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (1.77 วัน)
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (1.89 วัน)
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 ● กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (Mass) ● กลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวประชุมและสัมมนา พื้นที่จังหวัดภาคกลาง มีกิจกรรม

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	มากมายหลายประเภท ทั้งการเที่ยวชมสถานที่ตามธรรมชาติ (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวป่าชายเลน) สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อนันทนาการ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และเนื่องจากมีสนามบินนานาชาติตั้งอยู่ ทำให้มีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมาก
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	1 (3.68%)
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ (งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนักงบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	1 (27.69 บาท/ คน)
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	2 (ค่า WQI เฉลี่ย = 2.96)
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ	3 (77.45%)

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัลคุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	3 1. ชุมชนบ้านบางพลับ (ศูนย์ท่องเที่ยวบ้านบางพลับ) รางวัลยอดเยี่ยม: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (ชุมชนท่องเที่ยวที่มีการจัดระบบองค์ความรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมนำเสนอนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ พร้อมวิทยากรบรรยายซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่) ตำบลบางพรม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านริมคลองโฮมสเตย์ (ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านริมคลองโฮมสเตย์) รางวัลดีเด่น: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (กลุ่มชาวบ้านที่เห็นคุณค่าของธรรมชาติ วิถีชีวิต ความเป็นบ้านริมน้ำ จึงได้รวบรวมและรื้อฟื้นเอกลักษณ์ท้องถิ่นให้กลับมาอีกครั้ง โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกิจกรรมในชุมชน ในรูปแบบฐานการเรียนรู้จากภูมิปัญญาชุมชน) ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม 3. ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาสมุทรสาคร (โครงการส่งเสริมสร้างสรรค์ร่วมกันรักษ์สิ่งแวดล้อมถนอมแหล่งท่องเที่ยว) (ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาสมุทรสาคร) รางวัลดีเด่น: องค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	(ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาสมุทรสาคร เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวิชาการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวผ่านการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมในรูปแบบกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น)

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	0 (0 จุดผ่านแดนถาวร)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (19.58%)
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (เฉลี่ย 1,301 บาท/คน/วัน)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	1 (10.58 แห่งต่อ 100 ตร.กม.)

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลักทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	1 (0.46 เส้น/100 ตร.กม.)
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำหรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	1 (บริเวณทะเล 56,674 เที่ยวเรือ/ปี)
5.1.3 รถไฟ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	3 (100% มีเส้นทางรถไฟผ่านทั้ง 4 จังหวัด)
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	3 (183,295 เที่ยวบิน/ปี)

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการ

พัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (37.87 % แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านตามหลักเกณฑ์ของ ท.ท.ช. พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยมีแหล่งท่องเที่ยวครบทุกประเภท คือ เชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีความหนาแน่นของกิจกรรมอยู่ในระดับสูงคือ 13.27 กิจกรรม ต่อ 100 ตารางกิโลเมตร โดยมีอัตราเข้าพักของนักท่องเที่ยวร้อยละ 57.2 ต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมด และมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวตามแนวโน้มของโลก กล่าวคือ ในด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกลุ่มที่มาจัดประชุมสัมมนา

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน มีความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยววิถีชุมชน เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งที่เป็น ชุมชนการเกษตร ชุมชนประมงริมน้ำ และชุมชนประมงชายฝั่ง โดยมีกลุ่มชุมชนที่ได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีตลาดโบราณ และตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงกระจายอยู่ในทุกจังหวัด

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากไม่มีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านจึงไม่มีจุดผ่านแดนถาวรในการวัดตามหลักเกณฑ์ได้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ กลุ่มจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยมีการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับที่สูง กล่าวคือ ช่วงปี 2553 – 2558 มีการเติบโตร้อยละ 19.58% โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันอยู่ที่ 1,301 บาทต่อคน ซึ่งแนวโน้มทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนกำลังเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จึงทำให้การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่นี้มีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไป

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก จังหวัดในเขตพื้นที่นี้มีเส้นทางถนนเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร พร้อมทั้งการเดินทางในรูปแบบอื่น ทั้งทางน้ำ และทางรถไฟที่มีเส้นทางผ่านพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัด และในจังหวัดสมุทรปราการยังมีสนามบินสุวรรณภูมิที่เป็นท่าอากาศยานนานาชาติของประเทศไทย จึงเป็นจังหวัดทำหน้าที่เชื่อมโยงนักท่องเที่ยวจากต่างชาติเข้าสู่ประเทศด้วย

หลักเกณฑ์ด้านลักษณะพื้นฐานทางกายภาพหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะร่วมกันคือการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งที่เป็นชุมชนการเกษตร ชุมชนประมงริมน้ำ ชุมชนประมงชายฝั่งอ่าวไทย จึงสามารถเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นจุดเด่นของเขตพื้นที่ได้

ตารางที่ 5-9 เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นที่ประกาศแล้ว

หัวข้อ	ภาคกลาง	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ		ภาคใต้		
	วิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง	อารยธรรมอีสานใต้	ทะเลตะวันออก	อารยธรรมล้านนา	มรดกโลกด้านวัฒนธรรม	ทะเลตะวันตก	อันดามัน	หมู่เกาะทะเลใต้
1. ศักยภาพ	40	38	29	28	43	32	29	30	48	43
2. ความโดดเด่น	3	1	0	1	0	1	3	0	3	3
3. การค้าชายแดน	0	0	3	2	1	2	1	1	1	0
4. เศรษฐกิจ	4	5	4	4	6	5	4	5	7	8
5. เชื่อมโยง	8	6	4	6	5	7	5	5	8	4
6. การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
รวม	56	52	42	43	57	49	44	44	70	61

โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยมีค่าคะแนนรวมอยู่ที่ 56 สูงกว่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมในภาคกลางที่ประกาศไปแล้ว ได้แก่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง (52 คะแนน) โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่น ๆ พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทยมีค่าคะแนนตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ อยู่ในระดับที่ปานกลางไปจนถึงระดับสูง ดังแสดงในตารางที่ 5-9

5.4 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต ประกอบด้วยเขตพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และอุตรดิตถ์ โดยชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการปรับมาจากชื่อ เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อันเป็นชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นก่อนที่จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ซึ่งหลังจากรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัด คณะที่ปรึกษาจึงปรับชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพและจุดเด่น เป็น เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

5.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. จังหวัดน่าน

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองแห่งความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่งคั่ง ชุมชนเข้มแข็ง ท่องเที่ยวยั่งยืน"

แผนพัฒนาจังหวัดน่าน 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) คือ ได้กำหนดพันธกิจหลักในการพัฒนาโดยเน้นเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างสมดุล เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยองค์ความรู้ ผ่านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความมือของทุกภาคส่วน และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และเกิดความสมดุลของระบบนิเวศ

โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นในด้านการท่องเที่ยว คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะประชารัฐ	มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจใช้องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงมาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจได้	1. การค้นหาองค์ความรู้ของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ 2. การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการต่อยอดองค์ความรู้ 3. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ 4. สนับสนุนผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์และสินค้าบริการ 5. พัฒนาเขตการค้าชายแดนและระหว่างแดน
2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากร	เป็นชุมชนต้นน้ำที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สมาชิกชุมชน	1. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	ตระหนักในคุณค่าทรัพยากร	สิ่งแวดล้อม 2. การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในภาคประชาสังคมในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติในลักษณะประชารัฐ 4. การพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
3. การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตการเกษตร	ผลผลิตทางการเกษตรมีความเพียงพอต่อการบริโภค และใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ	1. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกและขยายพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร 2. การพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตร 3. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าแปรรูปการเกษตร 4. การพัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าการเกษตรและโลจิสติกส์
4.การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน	เพื่อให้เป็นเมืองที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน	1. การค้นหาพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน 2. การบริหารจัดการภาครัฐและชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว 4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวหนาแน่น) Intensive tourism) 5. การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นสากลและยั่งยืน
5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม	เป็นเมืองชายแดนที่มีความมั่นคง และชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี	1. การพัฒนาด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิต 2. การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่าย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		เพื่อสร้างความเข้มแข็ง 3. การเสริมสร้างสุขภาวะชุมชน 4. การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงภายในประเทศและเสริมสร้างความสัมพันธ์ชายแดน

2. จังหวัดพะเยา

วิสัยทัศน์จังหวัด

"แหล่งผลิตเกษตรปลอดภัย สังคมเข้มแข็งภายใต้การเป็นประชาคมอาเซียน"

ร่างแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) มีการกำหนดพันธกิจในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และขยายมูลค่าการค้าชายแดน ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงอัตลักษณ์และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พัฒนาผลผลิตเกษตรปลอดภัยและขยายพื้นที่การเกษตรใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม แบบมีส่วนร่วม

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์ร่างแผนพัฒนาจังหวัดพะเยามีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและการค้าการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	1. พัฒนาการเกษตรสู่ระบบเกษตรปลอดภัย/อินทรีย์ 2. ขับเคลื่อนและขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ 3. พัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 4. พัฒนาการค้า การลงทุน
2. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เรียนรู้วิถีชุมชนในแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการ 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก 3. การพัฒนามาตรฐานและบุคลากร 4. การบริหารจัดการ 5. การประชาสัมพันธ์และการตลาด
3. พัฒนาเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน	1. พัฒนาเมือง 2. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค 3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์
4. สร้างคุณค่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน	1. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มวัย 2. สร้างสังคมเอื้ออาทรภายใต้อัตลักษณ์คุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและอาเซียน
5. พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1. ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่สีเขียวสร้างความสมบูรณ์ในทุกพื้นที่ 2. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม 4. ส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน 5. ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน
6. ส่งเสริมความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน	1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพิทักษ์ รักษ์สถาบันหลักของชาติ 2. ป้องกัน ปราบปราม และบำบัดยาเสพติดภายใต้กลไกประชารัฐ 3. พัฒนากลไกอำนวยความเป็นธรรมที่มีประสิทธิภาพ 4. เพิ่มศักยภาพด้านความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดนของจังหวัด

3. จังหวัดแพร่

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองเศรษฐกิจมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์"

แผนพัฒนาจังหวัดแพร่ 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งน้ำสมบูรณ์ เกษตรปลอดภัย เศรษฐกิจชุมชนดี มีการคมนาคมที่สะดวกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มความมั่นคงภายใน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นในด้านการท่องเที่ยวของแผนพัฒนาจังหวัดแพร่ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐาน เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	1. แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยการพัฒนาแหล่งน้ำ ปรับปรุงซ่อมแซมรวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ 2. สร้างรายได้ให้แก่ ชุมชน ประชาชน ตลอดจนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดี 3. ลดอุบัติเหตุและเพิ่มความคล่องตัวในการขนส่งสินค้าและบริการ เพื่อลดต้นทุนระบบโลจิสติกส์และเพิ่มศักยภาพการพัฒนาจังหวัดแพร่	1. ก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำพร้อมระบบกระจายน้ำในลุ่มน้ำสาขาย่อยให้เต็มศักยภาพ 2. ขับเคลื่อนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 3. ส่งเสริมพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม 4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ด้านการขนส่ง
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน	เป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ธรรมชาติ โดยการพัฒนาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และพัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานในระดับสากลเพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน	1. เพิ่มศักยภาพในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจัดหาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ 3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ
3. การยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยทำให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีสุขภาวะที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ และมีรายได้พอเพียงมีภูมิคุ้มกันช่วยเหลือตนเองได้ สามารถเข้าถึงสวัสดิการและได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง	1. พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2. เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีและการป้องกันโรคให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรงและได้รับบริการอย่างเสมอภาคและทั่วถึง 3. พัฒนาผลิตภาพแรงงานและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพโดยยึด

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	เป็นธรรมรวมถึงทำให้สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน	หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีพ 4. เพิ่มศักยภาพแก่คนทุกช่วงวัยเพื่อเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน และสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ 5. สร้างโอกาสการเข้าถึงสวัสดิการสังคม เพื่อสร้างหลักประกันและการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 6. พัฒนาสถาบันทางสังคมให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลและป้องกันคนทุกกลุ่มในสังคม
4. การเสริมสร้างความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อย การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วม 2. ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ 3. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 4. ประชาชนมีความสมัครสมาน สามัคคี สังคมมีความสงบเรียบร้อย มีความเสมอภาคและเป็นธรรม	1. การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม 2. รักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย 3. การพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4. จังหวัดอุตรดิตถ์

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองแห่งคุณภาพชีวิต ผลผลิตปลอดภัย การท่องเที่ยวพัฒนา การค้าชายแดนเติบโต"

แผนพัฒนาจังหวัดอุตรดิตถ์ 4 ปี (พ.ศ. 2557 - 2560) มีการกำหนดพันธกิจ คือ เสริมสร้างบ้านเมืองให้น่าอยู่ ชุมชนและครอบครัวเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี พัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพปลอดภัยได้มาตรฐาน และมีการบริหารจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยว เพิ่มศักยภาพ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ และส่งเสริมพัฒนาพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในส่วนยุทธศาสตร์ที่เน้นด้านการท่องเที่ยว คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยว โดยพัฒนาให้เป็นเมือง 3 วัฒนธรรม และยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในจังหวัด นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. เสริมสร้างบ้านเมืองให้น่าอยู่ ชุมชนและครอบครัวเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี	ประชาชนและชุมชนมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพที่ดีมีความมั่นคงและยั่งยืน	1. พัฒนาและปรับปรุง โครงข่ายคมนาคมผังเมืองทุกระดับ ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการระบบประปาและโครงสร้างพื้นฐาน 2. เพิ่มศักยภาพบุคลากรและระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ให้สะอาด โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน 3. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการสร้างโอกาสยกระดับคุณภาพการศึกษา และเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างทั่วถึง 4. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชน สร้างความปรองดองสมานฉันท์ ปลอดภัย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5. เสริมสร้างสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความมั่นคงเข้มแข็ง ปลอดยาเสพติด 6. ส่งเสริมการมีงานทำและเพิ่มรายได้ของประชาชนอย่างทั่วถึง และ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		ลดความเหลื่อมล้ำ
2. พัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพ ปลอดภัยได้มาตรฐาน และมีการบริหารจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ	เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ OTOP	1. ส่งเสริม พัฒนากระบวนการผลิตภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ด้วยระบบ Zoning ที่สอดคล้องกับการตลาด และการบริหารจัดการตลาดสินค้าทุกประเภท 2. เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการให้กับภาคการผลิตทุกด้าน ทุกองค์กรให้เข้มแข็ง 3. ส่งเสริมการศึกษาการวิจัย การสร้างนวัตกรรม และพัฒนาสู่ Thailand 4.0
3. พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยว	เป็นเมือง 3 วัฒนธรรม ที่มีอัตลักษณ์ และยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว	1. ทำนุบำรุง รักษา และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืน 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยเพื่อใช้ในการผลิต สินค้าบริการ การเพิ่มรายได้ 3. ส่งเสริมเชื่อมโยงเส้นทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว กับเพื่อนบ้าน ทั้งภายในและต่างประเทศ 4. พัฒนาการท่องเที่ยวทุกด้าน ทุกพื้นที่ โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ และยกระดับการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น
4. อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ และส่งเสริมพัฒนาพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น	1. การสร้างสมดุลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมกับการอนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2. กระจายการถือครองที่ดินอย่าง

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		เป็นธรรม และดำเนินการจัดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ของประชาชนให้เพียงพอแก่การอยู่อาศัยและการเกษตรกรรม 3. ส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของเมืองและท้องถิ่นภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน 4. ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของประชาชน 5. ส่งเสริม สนับสนุน การอนุรักษ์พลังงานและการบริหารจัดการด้านพลังงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
5. เพิ่มศักยภาพ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน	ระบบบริหารการค้าชายแดน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีศักยภาพสูงขึ้น	1. พัฒนาจุดผ่านแดนถาวรภูดู ในทุกด้านเพื่อให้เป็นประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ 2. พัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ในทุกมิติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 3. พัฒนาสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับต่างประเทศ 4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบ Logistics ที่เอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและการบริการ 5. สนับสนุนให้มีการปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ บนพื้นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์และยุคดิจิทัล

5.4.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคเหนือ ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อันประกอบไปด้วยจังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์ ระหว่างวันที่ 25 – 26 มกราคม 2561 ณ โรงแรม ดิ อิมเพรส น่าน (โรงแรมระดับ 3 ดาว) จังหวัดน่าน มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 158 คน โดยมีรายละเอียดผลการจัดประชุม ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งสิ้น 158 คน เมื่อพิจารณาลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุมจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย 64 คน และเพศหญิง 94 คน โดยมีผู้ที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามที่ใช้ในการประชุมทั้งสิ้น 90 คน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 34.44 และเพศหญิง ร้อยละ 65.56 โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.22 รองลงมา คือ 41 - 50 ปี และ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.44 และกลุ่มอายุ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.89 ดังแสดงในภาพที่ 5-22

ภาพที่ 5-22 เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ

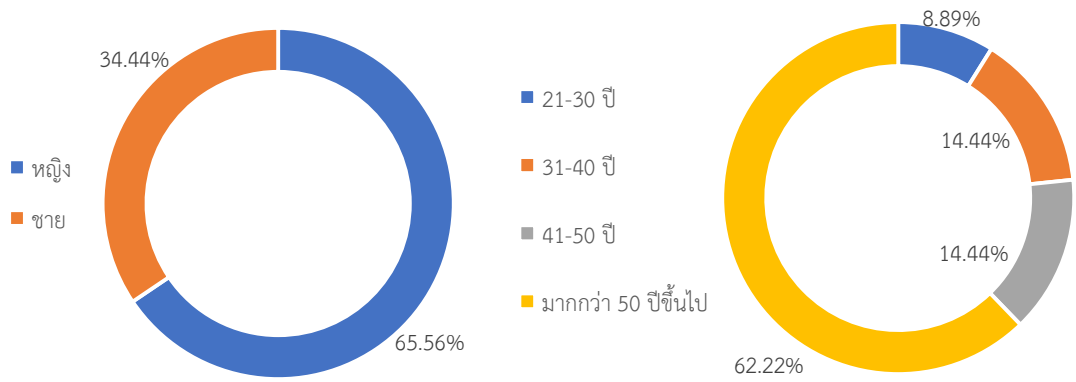

เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ผู้ที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนมากมาจากจังหวัดพะเยา คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา คือ จังหวัดแพร่ คิดเป็นร้อยละ 34.44 ในขณะที่จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน และจังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 14.44 ร้อยละ 5.56 และร้อยละ 2.22 ตามลำดับ โดยส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาเป็นระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.89 ดังแสดงในภาพที่ 5-23

ภาพที่ 5-23 ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ

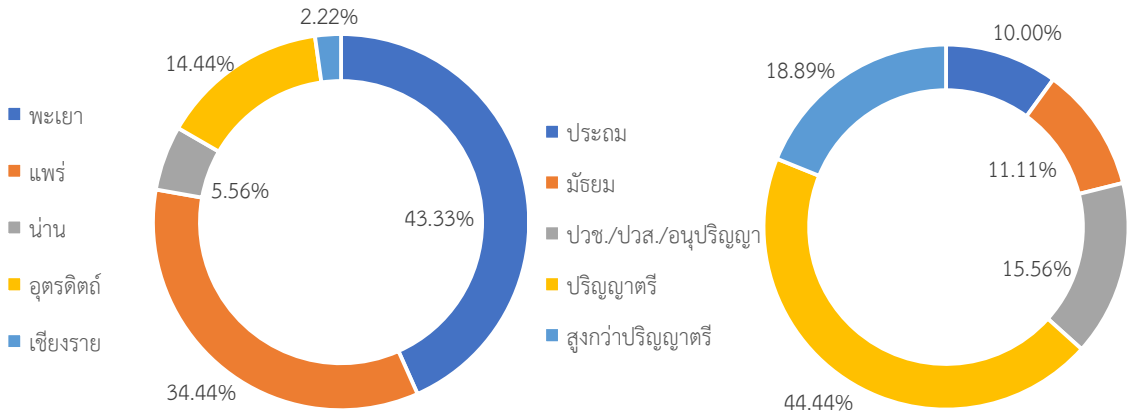

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพและรายได้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นผู้เกษียณอายุ ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 26.67 ร้อยละ 24.44 และร้อยละ 22.22 ตามลำดับ ที่ร้อยละ 25 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.89 รองลงมาคือ 20,0001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.11 ดังแสดงในภาพที่ 5-24

ภาพที่ 5-24 อาชีพและรายได้ของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ

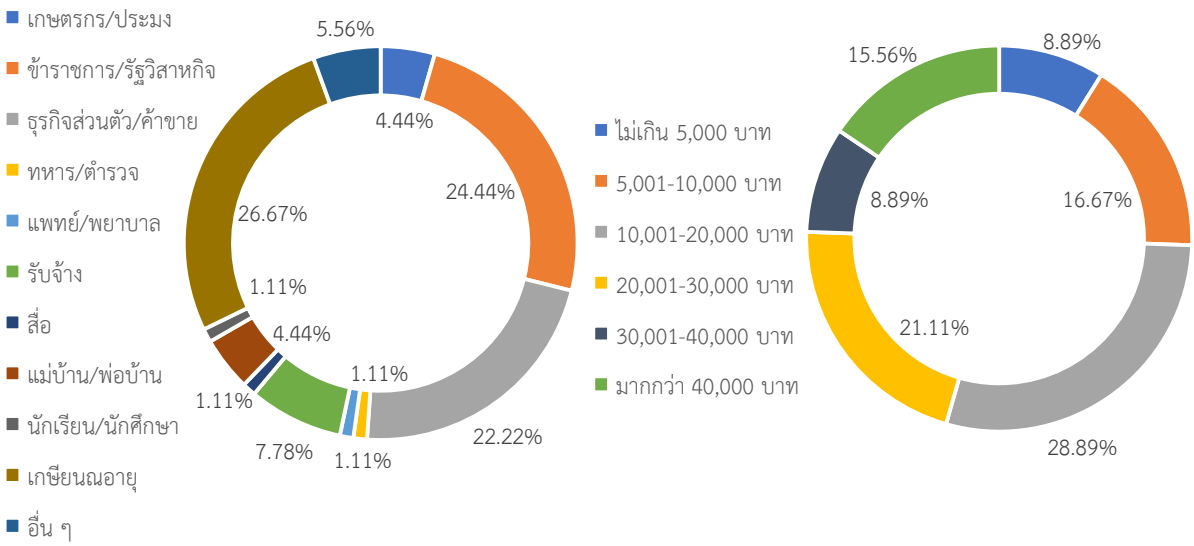

2. ข้อคิดเห็นต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคเหนือ

ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็นอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 72.22 ในขณะที่ร้อยละ 27.78 ของผู้ให้ข้อมูลคิดว่าค่อนข้างมีความสำคัญ ทั้งนี้ความเห็นในที่ประชุมและผลจากแบบสอบถามมีความสอดคล้องกัน คือ ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อมีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ ควรมีการประกาศทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 77.78 ดังแสดงในภาพที่ 5-25

ภาพที่ 5-25 ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และรูปแบบพื้นที่ที่ควรกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ

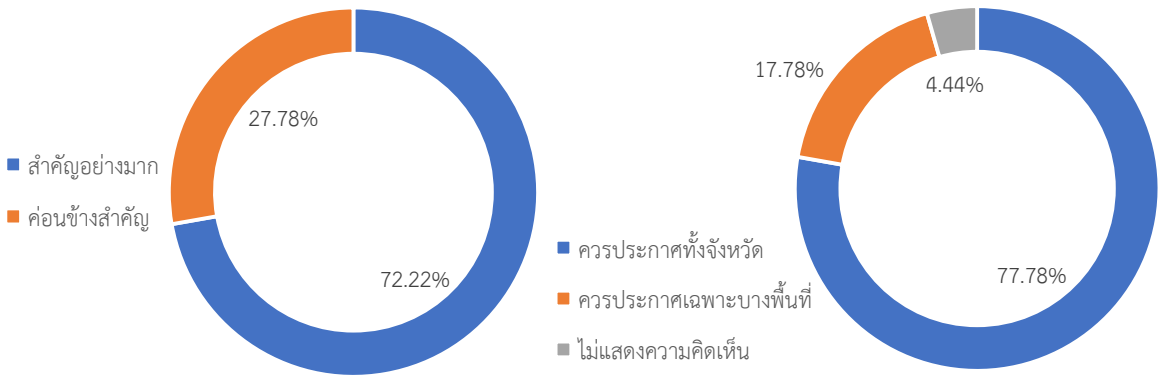

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย การมีประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ สถาปัตยกรรมโบราณ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ประชาชนในพื้นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบวิถีดั้งเดิม รวมกันอนุรักษ์ สืบทอดอัตลักษณ์ของตนเอง โดยการท่องเที่ยวที่สะท้อนภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ “**เมืองเก่ามีชีวิต**” ซึ่งเป็นชื่อที่ผู้เข้ารวมการประชุมเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามมองว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต คือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ดังแสดงในภาพที่ 5-26

ภาพที่ 5-26 รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

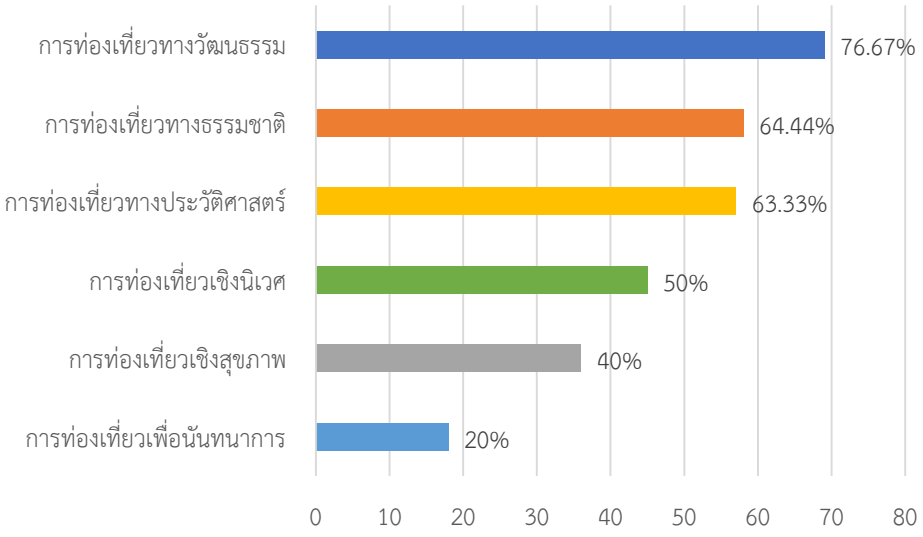

โดยจากในด้านของศูนย์ปฏิบัติงาน ที่ประชุมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และยอมรับให้จังหวัดน่าน เป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต เพราะจังหวัดน่านมีแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และโดดเด่นเป็นที่รู้จักอย่างดีของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน สามารถเดินทางไปยังจังหวัดน่านได้ง่าย ทั้ง รถยนต์ รถประจำทาง รถไฟ และเครื่องบิน นอกจากนี้บุคลากรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนของจังหวัดน่าน ต่างมีความพร้อมที่จะเป็นจังหวัดศูนย์ปฏิบัติการเขตพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ในด้านของผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ จังหวัดแพร่ คิดเป็นร้อยละ 36.46 รองลงมา คือ จังหวัดน่าน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ดังแสดงในภาพที่ 5-27

ภาพที่ 5-27 ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

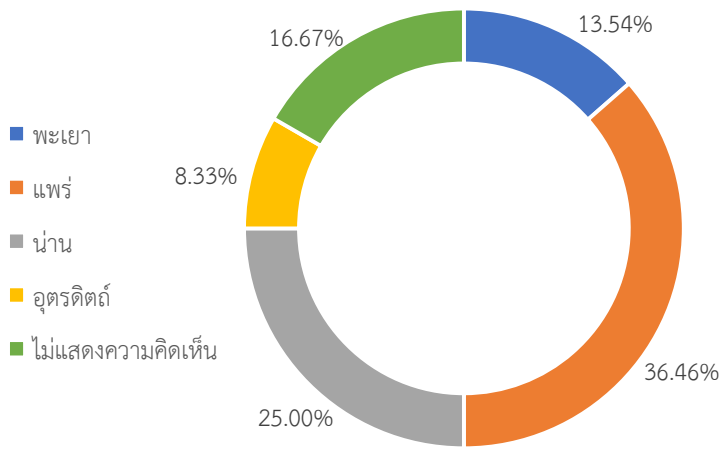

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคกลาง ครั้งที่ 2 ในด้านสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

การรวบรวมองค์ความรู้ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาต่อยอด

- ภาครัฐเข้ามาช่วยถอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาชุมชนเพื่ออนุรักษ์ และช่วยให้ความรู้ในการจดลิขสิทธิ์/สิทธิบัตร พัฒนาเพิ่มมูลค่า และเผยแพร่ให้กับคนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยวในช่องทางต่าง ๆ เช่น วิธีทอผ้า เพลงพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น
- ควรมีนักออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเข้ามาช่วยในการสอนเทคนิค วิธีการพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาสินค้า เช่น ลายผ้าทอประยุกต์ เพื่อให้ตรงกับการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว และผู้บริโภคในปัจจุบัน

พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

- พัฒนามัคคุเทศก์หรือนักสื่อความหมายประจำท้องถิ่นเพื่อนำเที่ยวและบอกเล่าเรื่องราวภูมิปัญญาในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและสามารถเชื่อมโยงไปยังจังหวัดอื่นในคลัสเตอร์ได้
- พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในด้านภาษาต่างประเทศ
- พัฒนาทีมวิทยากรประจำจังหวัดในการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน

ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของคลัสเตอร์

- ส่งเสริมเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของระดับคลัสเตอร์ จังหวัด และชุมชน เช่น สัญลักษณ์ประจำพื้นที่ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว
- กำหนดกิจกรรมในการนำเสนออัตลักษณ์ของท้องถิ่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ การแต่งกายด้วยผ้าทอ หรือแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวจะได้พบเห็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น
- ทำสื่อออนไลน์นำเสนอผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หรือจำหน่ายสินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานดูแลแน่นอน มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา
- ป้ายเล่าเรื่องรวมสื่อความหมายในพื้นที่ในหลายภาษา
- จัดมหกรรมการท่องเที่ยวท้องถิ่น มหกรรมการแสดงสินค้าที่ระลึกของท้องถิ่น หรือประกวดผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ท้องถิ่นทั้ง 4 จังหวัด โดยจัดเป็นงานระดับประเทศเชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งใน และต่างประเทศเข้าร่วมงาน เพื่อเป็นการโปรโมตการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

โดยมติของสมาชิกในการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ มีความเห็นตรงกันว่า ในการรวมเขตครั้งนี้ สนับสนุนให้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์ รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทั้ง 4 จังหวัด มีความเห็นร่วมกันในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ชื่อว่า “**เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต**”

3. ผลการระดมความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ในพื้นที่ภาคเหนือ ในประเด็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5-10

ตารางที่ 5-10 ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ (จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์)			
จังหวัดน่าน จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ความพร้อมทางการคมนาคม เป็นจังหวัดที่มีสนามบิน และความสะดวกสบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีทะเลภูเขาที่สลับซับซ้อน และเต็มไปด้วยวัฒนธรรมประเพณี			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ ดอยภูซาง บ่อเกลือสินเธาว์ ตลาดชายแดนห้วยโก๋น น้ำพุร้อนบ้านน้ำกิ ภูผาหินฆ้อง สุสานหอย 218 ล้านปี อุทยานวังมัจฉาท่าวังผา เฉลิมพระเกียรติ ชุมชนแหล่งเครื่องปั้นดินเผาบ่อสวก ชุมชนห้วยพ่าน โรงเรียนดิน 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ อนุสรณ์วีรกรรมทุ่งช้าง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน	1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ การชมวิถีชีวิตไทลื้อที่บ้านร้องแง การชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สวนไผ่ และสวนผัก การชมวิถีชีวิตการผลิตเกลือสินเธาว์ งานนมัสการพระธาตุเบ็งสกัด งานประเพณีกินดอกตำแตงและโน้มกิ่งฟ้าของชนเผ่าขมุ กิจกรรมการตักบาตรเป็งปุ๊ด กิจกรรมการจักสานบ้านต้าม 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	1. เครื่องเงิน 2. ลิ้นจี่ เมืองจัง 3. ไกยี/ ไกแผ่น 4. เรือจำลอง 5. เครื่องปั้น 6. ข้าวหลาม 7. จิ้นส้ม (แหนม) 8. มะไฟจีน 9. สบู่เกลือ 10. ผลไม้ตามฤดูกาล (ส้มสีทอง) 11. ข้าวก่ำ	1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มผู้สูงอายุ, กลุ่มผู้ศึกษาดูงาน, กลุ่มครอบครัว, กล่มวัยรุ่น, และกลุ่มผู้แสวงบุญ เป็นการท่องเที่ยวแบบศึกษาวัฒนธรรมและการศึกษาธรรมชาติ และยังมีกลุ่มผู้รักสุขภาพ กลุ่มบิ๊กไบค์ กลุ่มจักรยาน ที่มาท่องเที่ยวและศึกษาเส้นทางธรรมชาติในเมืองน่าน 2. กลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติแบบมาพัก

พิพิธภัณฑ์วัดพระเกิด ตึกรังสีเกษม หออัตลักษณ์นครน่าน หอศิลป์ริมน่าน กำแพงเมืองเก่า และคูเมือง คุ้มเจ้าราชบุตร คุ้มเจ้าเทพมาลา โฮงเจ้าฟองคำ ที่ว่าการอำเภอเวียงสา คุ้มเจ้าเมฆวดี 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ดอยวาว เสาหินนาน้อย อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติศรีน่าน อุทยานแห่งชาติภูคา อุทยานแห่งชาติขุนนาน อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาตินันทบุรี วังศิลาแดง วังน้ำบัว ฝายแก้ง หาดผาขน ดอยพญาเสือโคร่ง ถ้ำผาตูบ น้ำตกตาดม่าน ดอยขุนสถาน ดอยดงหญ้าหวาย (อุทยานแห่งชาติดอยภูคา) น้ำตกศิลาเพชร 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ พระธาตุแช่แห้ง วัดช้างค้ำ-คุ้มเจ้าเมฆวดี วัดภูมินทร์-คุ้มเจ้าราชบุตร วัดสวนตาล วัดมิ่งเมือง	ได้แก่ การชมแหล่งเตาเผาและเครื่องเคลือบบ้านบ่อสวก การชมสถาปัตยกรรมพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กิจกรรมการท่องเที่ยวหอศิลป์ริมน่าน 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติชมพูภูคา กิจกรรมดูนกหนองน้ำครก กิจกรรมชมน้ำตกในอุทยานแห่งชาติดอยภูคา งานประเพณีโลกของกว่าง นักสู้แห่งขุนเขา 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ ประเพณีหกเป็งนมัสการพระมหาธาตุเจ้าภูเพียงแช่แห้ง ประเพณีตานก๋วยสลาก งานประเพณีดาปอยงานบวช ประเพณีจิบอกไฟ ประเพณีตานข้าวใหม่ งานประเพณีขึ้นท้าวทั้งสี่ 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ การล่องแก่งน้ำว้า อุทยานแห่งชาติแม่จริม กิจกรรม	12. ข้าวลืมผัว 13. มะต๋าว (ลูกชิด) 14. มะแขว่น 15. เกลือสินเธาว์ (ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเกลือ) 16. หญ้าสามเหลี่ยม (ผลิตภัณฑ์ภูฟ้า) 17. หวาย 18. ไส้อั่วสมุนไพร 19. ผลิตภัณฑ์ “ปู่ม่านย่าม่าน” “กระซิบรัก” 20. ข้าวแต๋น 21. เหล้าขาวภูมิปัญญา 22. ถั่วคั่วทราย 23. น้ำพริกมะแขว่น 24. น้ำอ้อย 25. งาม่อน 26. ข้าวซี่ 27. ผลิตภัณฑ์จากปลา 28. จักสาน 29. ผ้าตาโก้ง 30. ผ้าทอลายน้ำไหล 31. ผ้าเขียนเทียน	ค้างคืน แบบ Long stay, ชาวยุโรปและชาวเอเชีย (ประเทศญี่ปุ่น, สิงคโปร์, จีน) และชาวต่างชาติ กลุ่ม AEC ที่มาท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาศิลปวัฒนธรรม การศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดน่าน

วัดศรีพันต้น วัดหนองบัว วัดก๋ง วัดภูเก็ต วัดพญาวัด วัดเบาน้อย วัดบุปผาราม วัดร้องแง วัดบ่อแก้ว นาหมื่น วัดพระธาตุภูแช่ วัดเชียงของ คุ้มเจ้าราชบุตร คุ้มเจ้าเมฆวดี 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ ล่องแก่งน้ำน่าน น้ำว้า กิจกรรมดูนก หนองน้ำครก เทศกาลการแข่งเรือยาว	ล่องเรือน้ำน่าน กิจกรรมการเดินป่า กิจกรรมการปั่นจักรยาน กิจกรรมนั่งรถรางชมเมือง งานประเพณีแข่งเรือจังหวัดน่าน กิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดชายแดนบ้านห้วยโก๋น	32. ผ้าปักชนเผ่าชาวเขา 33. ผ้าทอมือ (ผ้าซิ่น, ผ้าคลุม)	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ (จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์)			
จังหวัดพะเยา จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ยาวนานไม่น้อยไปกว่าเมืองอื่น ๆ ในอาณาจักรล้านนา มีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสิ่งปลูกสร้างที่เป็นรูปแบบเฉพาะ เป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติสวยงาม เป็นเมืองที่เงียบสงบ และชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ อำเภอเชียงคำ หอวัฒนธรรมนิทัศน์ วัดศรีโคมคำ ชุมชนบ้านท่าขัน	1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ การสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนบ้านขันทอง การชมพิพิธภัณฑ์ไทลื้อ การชมแหล่งเตาเผาโบราณ	1. ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา 2. ผ้าทอไทลื้อ ผ้าปักดุ้นมือ ผ้าปักชนเผ่าต่าง ๆ 3. ผลิตภัณฑ์การแปรรูป ขนมจาก	1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลัก โดยเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวข้าราชการ เกษียณ นักท่องเที่ยวชาวต่างจังหวัด

ทอง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ โบราณสถานบ้านร่องไฮ โบราณสถานเวียงลอ บ้านโบราณอายุร้อยปีริมกว๊านพะเยา อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง อนุสรณ์ผู้เสียสละ พทต. 2324 บ้านคุณหลวงศรีนครานุกุล 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ กว๊านพะเยา อุทยานแห่งชาติดอยภูนาง อุทยานแห่งชาติป่าแม่ปืน อุทยานแห่งชาติภูซาง วนอุทยานภูลังกา หนองเล็งทราย น้ำตกจำปาทอง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดศรีอุโมงค์ วัดศรีโคมคำ วัดนันตาราม พระธาตุสบแวน วัดพระเจ้าตนหลวง วัดติโลกอาราม วัดพระธาตุจอมทอง วัดนันตาราม วัดพระธาตุสบแวน วัดพระนั่งดิน 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยชมพู-ผาเทวดา	ชุมชนบ่อสวก 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การสักการะอนุสาวรีย์ขุนงำเมือง การศึกษาโบราณสถานบ้านร่องไฮ การศึกษาโบราณสถานบ้านเวียงลอ การศึกษาอนุสรณ์ผู้เสียสละ พทต. 2324 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การชมวิวสายหมอกวนอุทยานภูลังกา การศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า การชมฝูงนกยูง ที่อุทยานแห่งชาติดอยภูนาง การชมป่าเบญจพรรณที่อุทยานแห่งชาติป่าแม่ปิม 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ งานประเพณีนมัสการพระเจ้าองค์หลวงเดือนแปดเป็ง ณ วัดศรีโคมคำ ประเพณีไหว้สาพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเวียนเทียนกลางกว๊านพะเยา ประเพณีลอยกระทงยี่เป็ง 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ การท่องเที่ยว	ปลานิล ปลาส้ม, 4. ลูกประคบ 5. น้ำพริกปลาส้ม น้ำพริกลาบ ตาแดง, แมงดา 6. พวงกุญแจ, ตุ๊กตาชาวเขา 7. ผลิตภัณฑ์ทำจากกะลามะพร้าว	และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ แบ่งออกเป็น นักท่องเที่ยวชาวจีน ฝรั่งเศส เยอรมัน และญี่ปุ่น 2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต คือ มีความคาดหวังให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะชาวจีน เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงวัยและเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ นักศึกษา ข้าราชการบำนาญ

	ศึกษาธรรมชาติห้วยเมี้ยง การท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำแม่ปืม		

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ (จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์)			
จังหวัดแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง 4 ทิศ มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ รวมไปถึง การมีวิถีชีวิต เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย และยังมีสถานที่สำคัญทางศิลปะและวัฒนธรรม มีผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น และจังหวัดแพร่ ยังเป็นเมืองต้นน้ำของแม่น้ำสายสำคัญของภาคเหนือ คือ แม่น้ำยม และมีศักยภาพเชิงภูมิศาสตร์ในด้านการค้า การขนส่ง การกระจายสินค้าไปสู่จังหวัดภาคเหนือตอนบน			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งอุตสาหกรรมการเย็บผ้าและเหล็ก หมู่บ้านร่องฟอง ชุมชนกะเหรี่ยงหูกว้าง บ้านแช่ฟ้า กะเหรี่ยงหูยาน สวนองุ่นชัยณรงค์ หมู่บ้านชนเผ่ามลาบรี (ผีตองเหลือง) บ้านบุญยืน ชุมชนบ้านห้วยอ้อ โฮงซึงหลวง บ้านกะเหรี่ยง-แม่จองไฟ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญย้อม	1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ การชมการตัดเย็บเสื้อหม้อห้อมและการชมย้อมครามบ้านทุ่งโฮ้ง กิจกรรมการชมวิถีชุมชนที่หมู่บ้านร่องฟอง การชมเครื่องเงินที่บ้านโป่งศรี การชมการทำผ้าตีนจกอำเภอลอง 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ชมอุทยานลิลิตพระลอ	1. ผลิตภัณฑ์ไม้สัก เช่น เฟอร์นิเจอร์ 2. ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมมัดย้อม 3. ผลิตภัณฑ์ผ้าทำมือ เช่น ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอนอิง พวงกุญแจ กระเป๋าถือ กระเป๋าสะพาย 4. ผ้าซิ่นตีนจก อำเภอลอง 5. ผ้าปักด้นมือ 6. ผ้าทอไทลื้อ	1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มหลักทุกกลุ่มอายุ เป็นการท่องเที่ยวแบบศึกษาวัฒนธรรม และการศึกษาธรรมชาติ ในการเดินทางท่องเที่ยวเมืองแพร่นั้น เป็นเมืองผ่านทำให้สถิตินักท่องเที่ยวพักค้างแรมน้อย 2. กลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มา

สีธรรมชาติ 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ คุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร่ วัดธรรมานุภาพ (พระธาตุศรีนาตอง) ถ้ำปู่ปันตาหมี กำแพงเมืองแพร่ ถ้ำผานางคอย อนุสรณ์สถานเสรีไทยและเส้นทางแพะเปียง พิพิธภัณฑ์วัดศรีดอนคำ บ้านศิลปินแห่งชาติ-บ้านผ้าตีนจก พิพิธภัณฑ์โกมลผ้าโบราณ สถานีรถไฟบ้านปิน-ศิลปะการก่อสร้างแบบบาวาเรียน คุ้มวงศ์บุรี บ้านประทับใจ อุทยานแห่งชาติลิลิตพระลอ บ้านเจ้านาง คุ้มวิไชยราชา 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ วนอุทยานแพะเมืองผี เส้นทางลอยฟ้า สู้ธรรมชาติ ขุนเขา สายธาร แพร่-เขื่อนสิริกิติ์ น้ำตกห้วยโรง บ่อน้ำร้อนบ้านแม่จอก แก่งเสือเต้น ภูเขาหินปะการัง ถ้ำเอราวัณ สวนหินมหาราช ม่อนเสาหินพิศวง น้ำตกแม่เกิ๋งหลวง อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย อุทยานแห่งชาติแม่ยม อุทยานแห่งชาติดอย	โบราณคดีวัดสูงเม่น 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การเที่ยวชมไร่มัลเบอร์รี การเที่ยวชมไร่ส้มเขียวหวาน กิจกรรมการท่องเที่ยวเก็บเตา (สาหร่ายน้ำจืด) มาแปรรูปเป็นเครื่องสำอาง การท่องเที่ยวชมถ้ำเสรีไทย 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ นมัสการพระธาตุช่อแฮ สักการะวัดพระธาตุพระลอ เที่ยวชมคัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น ประเพณีห้าเป็งไหว้พระธาตุวังคีรี ประเพณีหกเป็งนมัสการพระมหาธาตุแช่แห้ง 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ การเที่ยวชมอ่างเก็บน้ำแม่คำปอง อ่างเก็บน้ำแม่ถาง อ่างเก็บน้ำแม่มาน อ่างเก็บน้ำแม่สอง การนั่งสามล้อ ผ่อเมืองแป้ การปั่นจักรยานเที่ยวชมเมือง	7. ผ้าทอกะเหรี่ยง 8. ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าร่องฟอง 9. ผลิตภัณฑ์กลุ่มตีเหล็ก เช่น มีดพร้า อุปกรณ์ทางการเกษตร 10. เหล้า สุราแช่ (อำเภอสอง) 11. น้ำผึ้ง 12. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร บ้านทุ่งแค้ว ริมยม 13. เตา – สาหร่ายน้ำจืด (บ้านนาคูหา) 14. หมูยอ-ไส้อั่ว (เด่นชัย) 15. ผลิตภัณฑ์จักสาน (แม่คำมี ศรีภูมิ) 16. กาแฟ (เด่นชัย) 17. ผลิตภัณฑ์เถาวัลย์ (วังชิ้น) 18. พรมเช็ดเท้า (บ้านน้ำขัด อำเภอหนองม่วงไข่) 19. พริกแปรรูป (อำเภอหนองม่วงไข่) 20. ขนมครก แม่หล่าย 21. ข้าวแคบ – ข้าวแต๋น (ช่อแฮ)	ท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม โบราณสถาน และกลุ่มอนุรักษ์ชน โบราณวัตถุตามวัดวาอาราม และนักท่องเที่ยวกลุ่มชาวไทยที่พักค้างแรมมากขึ้น เพื่อให้การท่องเที่ยวเมืองแพร่ ยั่งยืน

ผากลอง 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดหลวง วัดศรีชุม วัดพระนอน วัดจอมสวรรค์ วัดพระธาตุช่อแฮ วัดพระธาตุดอยเล็ง วัดพระธาตุดอยน้อย วัดพระธาตุจอมแจ้ง สำนักปฏิบัติธรรมพระธาตุอินทร์แขวน วัดพระธาตุปูแจ วัดพระธาตุหนองจัน วัดพระธาตุพระจอ วัดสูงเม่น วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี วัดไทรย้อย พระเจ้าแสนแซ่-วัดเด่นชัย วัดแพร่ธรรมาราม วัดสะแล่ง วัดดงลาน วัดเชตะวัน วัดนาตุ้ม วัดแม่ลาเหนือ วัดบุญเย็น วัดไผ่ล้อม วัดต้าม่อน ลานอธิษฐาน ม่อนพลอย พระเจ้าพร้าโต้ 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่สาย อ่างเก็บน้ำแม่ถาง อ่างเก็บน้ำแม่มาน อ่างเก็บน้ำแม่สอง		22. ผลิตภัณฑ์น้ำพริกลาบจงแพร่ 23. กลอย – เด่นชัย 24. ขนมเส้น น้ำย้อย บ้านแม่ลาน อำเภอลอง 22. หมูทุบ ตำบลเหมืองหม้อ 26. ปลาร้าอบ อำเภอสอง อำเภอร้องกวาง (บ้านบุญแจ่ม) 27. ส้ม-พุทรา อ.ลอง-วังชิ้น 28. บ้านน๊อกดาวน์ อำเภอเด่นชัย 29. เครื่องเงินบ้านถิ่น-บ้านโปร่งศรี-พระนอน 30. มะขามแก้ว อำเภอเมืองแพร่	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ

(จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์)			
จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมไปถึงเป็นเมืองที่มีตำนานเล่ามาจนถึงปัจจุบัน ในเรื่องของตำนานเมืองลับแล และยังเป็นเมืองที่มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรแร่ธาตุหลายชนิด และมีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำน่าน ไหลผ่านจังหวัด			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์เมืองลับแล แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมชาวลาวเวียง ชุมชนหาดไก่ต้อย ชุมชนวิถีชีวิตการทำปลา เขื่อนดิน อำเภอท่าปลา กลุ่มทำไม้กวาดทางมะพร้าวท่าปลา 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์เวียงเจ้าเงาะ บานประตูไม้แกะสลักโบราณวัดดอนสัก พระธาตุกลับหัววัดท้องลับแล กำแพงดินเมืองพิชัย หอวัฒนธรรมอุตรดิตถ์ อนุสาวรีย์พิชัยดาบหัก พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านบ่อเหล็กน้ำพี้	1. การท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวชุมชนเมืองลับแล การเที่ยวชุมชนหาดสองแคว 2. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ชมกำแพงดินเมืองพิชัย เข้าชมหอวัฒนธรรมอุตรดิตถ์ เข้าชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านบ่อเหล็กน้ำพี้ 3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ กิจกรรมกางเต็นท์กินอาหารป่าดอยป้าเสด็จ กิจกรรมกางเต็นท์ลำน้ำน่าน กิจกรรมดูดาว ณ ภูสอยดาว กิจกรรมท่องเที่ยวภูพญาพ่อ 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถี	1. ขนมเทียนเสวย 2. ทุเรียนกวน กล้วยกวน, กล้วยอบม้วน 3. ทุเรียนหลง-หลินลับแล 4. ลางสาด 5. หอมแดง พันธุ์หอมแบ่งลับแล 6. กระเทียมน้ำปาด 7. สับปะรดห้วยมุ่น 8. ข้าวแคบ, ข้าวเกรียบว่าว 9. ไม้กวาดตองกง 10. ผลิตภัณฑ์จากเหล็กน้ำพี้ 11. ข้าวพันก้อน, ฟากท่า น้ำปาด 12. เม็ดมะม่วงหิมพานต์, ปลาซิวแก้ว ท่าปลา	1. นักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นกลุ่มหลัก ทั้งในรูปแบบกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นครอบครัว กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ นักศึกษา นักวิจัย และนักอนุรักษ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาธรรมชาติ ชมวัฒนธรรมและศาสนสถาน 2. กลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กลุ่มประเทศอาเซียน ที่มาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว น้ำตกแม่พูล ภูพญาพ่อ 4. การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ได้แก่ วัดพระฝางสวางคบุรีมุนีนาถ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดบรมธาตุทุ่งยั้ง วัดใหญ่ท่าเสา วัดดงสระแก้ว วัดธรรมาธิปไตย 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนทดน้ำผาจุก อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรี	พุทธ ได้แก่ งานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ งานนมัสการหลวงพ่อโต ประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า 5. การท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ การล่องแพ เขื่อนดิน ณ หมู่บ้านประมงท่าปลา การล่องเรือเขื่อนสิริกิติ์ การปั่นจักรยานชมเมืองลับแล	13. ลูกตาลเชื่อมกระป๋อง 14. เครื่องเบญจรงค์ (วังกะพี้) 15. สุ่มไก่ (พิชัย) 16. ที่นอนพับ, หมอนสามเหลี่ยมลับแล 17. ซินตีนจก ไทยวนลับแล, น้ำอ่าง, ท่าปลา 18. ผ้ามัดหมี่ บ้านโคก 19. ผ้าห่มเก็บหัว 20. ผ้าซิ่นมุก ผ้าซิ่นไก ผ้าซิ่นแหล้ ผ้าซิ่นสิ้ว ผ้าซิ่นลับแลง ซิ่นดำปีก	

5.4.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยข้อคิดเห็นของพื้นที่ให้กำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบทั้งจังหวัด ดังแสดงในภาพที่ 5-28

ภาพที่ 5-28 แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีความสำคัญในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศทั้งธรรมชาติ ป่าเขา ชนเผ่า โบราณสถานและศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นของล้านนาตะวันออกจำนวนมาก ในปี 2557 ประชากรมีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ 61,010 บาท ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 62 ของประเทศ ด้านผลิตภัณฑ์จังหวัดได้มีการผลักดันผลิตภัณฑ์จังหวัดให้เป็นที่รู้จัก ใน 2 ชนิด คือ 1) ผ้าซิ่น และ 2) เครื่องเงิน แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งไม่เกิดการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า (Value Added) เท่าที่ควรในด้าน GDP จังหวัดน่านมีข้อจำกัดในด้านผังเมืองซึ่งไม่มีพื้นที่ผังเมืองสีม่วง ที่เป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ซึ่งในพื้นที่ผังเมืองสีม่วงนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้จังหวัดมี GDP ที่สูง ดังนั้นจังหวัดน่านจึงขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการเกษตรและการท่องเที่ยว

การพัฒนาในระยะที่ผ่านมาทำให้จังหวัดน่านมีความสำคัญในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม โดยที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจะนิยมเที่ยวชมโบราณสถานและ โบราณวัตถุ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่งผลให้ในแต่ละปีจังหวัดน่านมีจำนวนนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเยือนมากถึงเกือบแสนคนสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัดปีละกว่า 900 ล้านบาท

(2) จังหวัดพะเยา

พะเยา เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งในแถบล้านนาไทย เดิมมีชื่อว่า ภูกามยาว หรือ พยาวมีอายุกว่า 900 ปี โดยพ่อขุนศรีจอมธรรม กษัตริย์แห่งราชวงศ์ลัวะจักรราชหิรัญนครเงินยาง เมืองเชียงแสน และเจริญรุ่งเรืองสูงสุดใน สมัยพ่อขุนงำเมือง ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตามอิทธิพลของอาณาจักรต่าง ๆ ที่ผลัดกันมีอำนาจ ในแถบนี้ จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พยาวเปลี่ยนชื่อเป็นพะเยา และรวมอยู่กับจังหวัดเชียงรายจนในปี พ.ศ. 2520 จึงได้รับการจัดตั้ง ขึ้นเป็นจังหวัดพะเยา พะเยามีเนื้อที่ประมาณ 6,335 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครอง ออกเป็น 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอจุน อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง และอำเภอแม่ใจ อำเภอภูซาง และอำเภอภูกามยาว

(3) จังหวัดแพร่

เมืองแพร่เป็นเมืองโบราณ สร้างมาช้านานแล้วตั้งแต่อดีตกาล แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นในสมัยใดและใครเป็นผู้สร้าง เมืองแพร่เป็นเมืองที่ไม่มีประวัติของตนเองจารึกไว้ในที่ใด ๆ โดยเฉพาะนอกจากปรากฏในตำนานพงศาวดารและจารึกของเมืองอื่น ๆ บ้างเพียงเล็กน้อย จากการศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบหลักฐานจาก ตำนานเมืองเหนือพงศาวดารโยนกและศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง เมืองแพร่น่าจะสร้างยุคเดียวกันกับกรุงสุโขทัย เชียงใหม่ ลำพูน พะเยา น่าน

เมืองแพร่มีชื่อเรียกกันหลายอย่างตำนานเมืองเหนือเรียกว่า “พลนคร” หรือ “เมืองพล” ดังปรากฏในตำนาน สร้างพระธาตุลำปางหลวงว่า “เบื้องหน้าแต่นั้นนานมายังมีพระยาสามนตราองค์หนึ่ง เสวยราชสมบัติในพลรัฐนคร อันมีในที่ใกล้กันกับลัมภกัปปะนคร (ลำปาง) นี่ทราบว่าสรีรพระธาตุพระพุทธเจ้ามีในลัมภกัปปะนครก็ปรารถนาจะ ใคร่ได้” ในสมัยขอมเรืองอำนาจราว พ.ศ. 1470-1560 นั้น พระนางจามเทวีได้แผ่อำนาจเข้าครอบครองดินแดนในเขตล้านนาได้เปลี่ยนชื่อเมือง

ในเขตล้านนาเป็นภาษาเขมร เช่น ลำพูนเป็นหริภุญไชย น่านเป็นนันทบุรี เมืองแพร่เป็น โกศัยนคร หรือนครโกศัย ชื่อที่ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงเรียกว่า “เมืองพล” และได้กลายเสียงตามหลักภาษาศาสตร์เป็น “แพร่” ชาวเมืองนิยมออกเสียงว่า “แป้”

(4) จังหวัดอุตรดิตถ์

อุตรดิตถ์มีความหมายว่าเมืองท่าแห่งทิศเหนือและก่อนจะมาเป็นเมืองท่าสำคัญ แต่เดิมอุตรดิตถ์เคยเป็นเมืองในปกครองของเมืองพิชัยอันเป็นเมืองเก่าแก่ ปรากฏชุมชนอาศัยมาตั้งแต่สมัยโบราณ อุตรดิตถ์มีคนอาศัยอยู่แล้วตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 1000 เพราะหลักฐานจากการค้นพบภาพเขียนสีโบราณบนหน้าผาเขาตาพรหม หลังที่ว่าการอำเภอทองแสนขันและกลองมโหระทึกทำด้วยทองสัมฤทธิ์ ที่ตำบลท่าเสา อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ซึ่งภายหลังพบว่าตัวเมืองและสถูปมีลักษณะเดียวกับเมืองโบราณสมัยสุโขทัย นอกจากนี้ในกฎหมาย ลักษณะลักพา ครั้งรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา มีชื่อเมืองทุ่งยั้งอยู่ในทำเนียบด้วย ปัจจุบัน อยู่ในท้องที่อำเภอลับแล เมืองโบราณอีกเมืองหนึ่ง คือ เมืองตาชูชก มีแม่น้ำน่านเป็นคูเมืองธรรมชาติ มีคำบรรยายลักษณะเมืองในศิลาจารึกสุโขทัย ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอตรอน ช่วงรัชกาลที่ 3 เมืองพิชัย ได้กลายเป็นหัวเมืองสำคัญได้เมืองขึ้นแผ่ขยายเขตแดนออกไปถึงเมืองเวียงจันทน์ จดแม่น้ำโขง ต้องตรวจตรารักษาการเมืองแพร่และเมืองน่าน ตลอดจนเมืองหลวงพระบางอันเป็นเมืองหน้าด่าน ขณะเดียวกันกับตำบลบางโพท่าอิฐซึ่งอยู่ติดแม่น้ำน่าน อันเป็นแม่น้ำสำคัญ สายเดียวที่ใช้ติดต่อค้าขายขึ้นมาได้สะดวกถึงเมืองเหนือด้วยเหนือขึ้นไปสายน้ำตื้นเขินมากมายไปด้วยเกาะแก่ง จึงเป็นที่รวมสินค้าจากเมืองหลวงพระบาง เมืองแพร่ เมืองน่าน ตลอดจนแคว้นสิบสองปันนาก็นำสินค้าพื้นเมืองเดินบกลงมา จำหน่ายแล้วส่งต่อล่องใต้ไปจนถึงกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ที่ตำบลบางโพท่าอิฐคงจะเจริญต่อไป ในภายหน้า ด้วยเป็นทำเลการค้าอย่างดีริมแม่น้ำน่าน ราษฎร ก็อพยพเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นทุกปี จึงโปรดให้ตั้งเป็นเมืองอุตรดิตถ์ อันหมายถึง เมืองท่าแห่งทิศเหนือ และโปรดให้ อุตรดิตถ์เป็นเมืองขึ้นของเมืองพิชัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ย้าย ศาลากลางเมืองพิชัยไปตั้งบังคับบัญชาที่เมืองอุตรดิตถ์ เวลานั้นอุตรดิตถ์ได้กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่กว่าเมืองพิชัยเสียอีก ปี พ.ศ. 2458 จึงโปรดให้เปลี่ยนชื่อเมืองพิชัยเป็นเมืองอุตรดิตถ์เป็นต้นมา

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิตตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินให้คะแนน มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-11

ตารางที่ 5-11 ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 ธรรมชาติ = 102 ประวัติศาสตร์ = 112 ศิลปวัฒนธรรม = 33 มนุษย์สร้างขึ้น = 30 รวม 277
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/ Things to do	1 (3.50 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.)
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	3 (6 สถาบัน)
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน หมายเหตุ : พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae.go.th/index.php	3 (81.68 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	3 (25 แห่ง)
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่ง	2 (3.76 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	3 (2.50 เทศกาล ต่อเดือน)
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (7,299.24 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (24.28 ห้องต่อ 100 ตร.กม.)
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (0.95 แห่งต่อ 100 ตร.กม.)
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (13,066.27 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (517.82 คนต่อ 100 ตร.กม.)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (6,014 ล้านบาทต่อปี)
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (270 ล้านบาทต่อปี)
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (45.67%)
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.23 วัน)
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.32 วัน)
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 ● กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (Mass) ● กลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่, จังหวัดพะเยา จังหวัดอุตรดิตถ์ มีกิจกรรมมากมายหลายประเภท ทั้งการเที่ยวชมสถานที่ตามธรรมชาติ (การท่องเที่ยวประเภทถ้ำ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวประเภทแก่ง, การท่องเที่ยวประเภทน้ำตก) สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์รัก

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	ธรรมชาติ เชิงสุขภาพ ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ เช่น การเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทางประวัติศาสตร์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการและสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีเส้นทางสายการบินตรงจากกรุงเทพมหานคร ถึงจังหวัดน่านและจังหวัดแพร่ ถึง 2 จังหวัด
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	1 (4.10%)
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ (งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนักงบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	1 (20.55 บาท/คน)
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	2 (ค่า WQI เฉลี่ย = 2.88)
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ	2 (43.08%)

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัลคุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	0

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	1 (2 จุดผ่านแดนถาวร)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (8.19%)
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (เฉลี่ย 1,240.75 บาท/คน/วัน)
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและ	1 (0.57 แห่ง/ 100 ตร.กม.)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
บริการด้านอาหาร ด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลักทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	1 (0.30 เส้น/100 ตร.กม.)
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำหรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	1 (บริเวณแม่น้ำ 120 เที่ยวเรือ/ ปี)
5.1.3 รถไฟ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	1 (50% มีเส้นทางรถไฟผ่าน 2 พื้นที่)
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	1 (2,772 เที่ยวบิน/ ปี)

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (40.43% แหล่งประวัติศาสตร์)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านตามหลักเกณฑ์ของ ท.ท.ช. พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว มีรูปแบบการท่องเที่ยวครบทุกประเภท คือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยชุมชนมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในระดับสูง โดยสังเกตได้จากการมีวิสาหกิจชุมชนเป็นจำนวนมาก คือ 81.68 แห่งต่อ 100 ตารางกิโลเมตร ผลิตภัณฑ์ OTOP 3.76 อย่างต่อ 100 ตารางกิโลเมตร และเทศกาลในพื้นที่เฉลี่ย 2.5 เทศกาลต่อเดือน

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน สำหรับพื้นที่นี้ยังไม่ได้รับการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวมากนัก และภายในพื้นที่ยังคงรูปแบบการเป็นเมืองเก่า จึงทำให้ยังไม่มีการจัดอันดับการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในพื้นที่

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน มีจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง คือ ด่านบ้านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน และจุดผ่านแดนถาวรภูดู่ จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยเชื่อมต่อกับประเทศลาวและมีเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปยังหลวงพระบางได้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ ในปี 2553 – 2558 กลุ่มจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้มีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.19 โดยนักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายคนละ 1,240.75 บาทต่อหนึ่งวัน ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่มากเมื่อเทียบกับเมืองหลักทางการท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก มีเส้นทางรถไฟผ่านจังหวัดแพร่และอุตรดิตถ์ และมีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ

(ดอนเมือง) ไปถึงสนามบินแพร่ และสนามบินน่าน ซึ่งที่สนามบินน่านสามารถต่อเครื่องไปยังจังหวัดเชียงใหม่ได้

หลักเกณฑ์ด้านลักษณะพื้นฐานทางกายภาพหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ จังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน คือ ความเป็นล้านนาตะวันออกของจังหวัด พะเยา น่าน และแพร่ ในด้านจังหวัดอุตรดิตถ์ก็มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย และเป็นบ้านเกิดของพระยาพิชัยดาบหัก จึงทำให้ทั้ง 4 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อยู่เป็นจำนวนมาก และยังคงมีการรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอันมีเสน่ห์ไว้ได้

ตารางที่ 5-12 เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิตกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นที่ประกาศแล้ว

หัวข้อ	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ		ภาคใต้		
	เมืองเก่ามีชีวิต	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง	อารยธรรมอีสานใต้	ทะเลตะวันออก	อารยธรรมล้านนา	มรดกโลกด้านวัฒนธรรม	ทะเลตะวันตก	อันดามัน	หมู่เกาะทะเลใต้
1. ศักยภาพ	40	38	29	28	43	32	29	30	48	43
2. ความโดดเด่น	0	1	0	1	0	1	3	0	3	3
3. การค้าชายแดน	1	0	3	2	1	2	1	1	1	0
4. เศรษฐกิจ	3	5	4	4	6	5	4	5	7	8
5. เชื่อมโยง	4	6	4	6	5	7	5	5	8	4
6. การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
รวม	49	52	42	43	57	49	44	44	70	61

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต มีค่าคะแนนรวมอยู่ที่ 49 ซึ่งเท่ากับค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมในภาคเหนือ คือ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา (49 คะแนน) และมีคะแนนสูงกว่าเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม (43 คะแนน) นอกจากนี้ยังมีค่าคะแนนในระดับใกล้เคียงกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ได้ประกาศไปแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 5-12

5.5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ ประกอบด้วยเขตพื้นที่จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย โดยชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้เป็นชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นก่อนที่จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ซึ่งหลังจากรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัด พบว่าชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอไว้ในเบื้องต้น มีความสอดคล้องกับศักยภาพ และนำเสนอจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัดได้เป็นอย่างดี คณะที่ปรึกษาจึงเลือกใช้ชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นแทนชื่อที่ได้รับมาจากในพื้นที่

5.5.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. จังหวัดนราธิวาส

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เศรษฐกิจมั่นคง การค้าเฟื่องฟู นราน่าอยู่ มุ่งสู่สันติสุขอย่างยั่งยืน"

แผนพัฒนาจังหวัดนราธิวาส 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดพันธกิจหลักของการพัฒนาจังหวัด คือ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร การค้า การลงทุน การบริการ การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมให้เข้มแข็งและยั่งยืน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้มาตรฐานและเท่าเทียมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม เสริมสร้างความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่เน้นในด้านการท่องเที่ยว คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง โดยมีเป้าประสงค์เพื่อการขยายตัวของภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม เติบโตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง	การขยายตัวของภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม เติบโตอย่างต่อเนื่อง	1. ยกระดับคุณภาพของแรงงานรองรับการท่องเที่ยว การค้า และการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัด 2. พัฒนาผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการใหม่ มีความพร้อมในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจจังหวัดให้มีศักยภาพที่แข่งขันได้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		3. พัฒนาและสร้างสรรค์รูปแบบการบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตรที่มีปริมาณ คุณภาพ รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของจังหวัดเพื่อการค้า และการส่งออก 4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษและจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. ยกระดับศักยภาพและเสริมสร้างความเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสันทนาการและกีฬา 6. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเป็นเมืองเศรษฐกิจฐานการเกษตรอุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่าที่มีคุณภาพมาตรฐานในระดับส่งออกและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 7. สร้างงาน อาชีพ แก่ประชาชนจากฐานเกษตร ท่องเที่ยว และการบริการ เน้นการกระจายรายได้เป็นไปอย่างทั่วถึง เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น 8. ยกระดับคุณภาพการสร้างสรรค์เศรษฐกิจเพิ่มค่าจากฐานของการกีฬา นันทนาการ และการบริการ
2. เสริมสร้างศักยภาพการค้าระหว่างประเทศที่เข้มแข็ง	การค้าระหว่างประเทศเติบโตอย่างต่อเนื่อง	1. พัฒนาขีดความสามารถของธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจท้องถิ่น ธุรกิจรุ่นใหม่ และวิสาหกิจชุมชนเชื่อมโยงการค้าชายแดนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน 2. จัดระเบียบ และพัฒนาเมืองสุไหงโก-ลก เป็นต้นแบบการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ที่มีความพร้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		มาตรฐาน และการจัดการเมืองชายแดนที่เป็นสากล 3. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ การดูแลความปลอดภัย พัฒนาระบบบริการและสภาพแวดล้อมด่านชายแดนรองรับการค้าชายแดน 4. พัฒนาระบบการคมนาคม การขนส่ง และโลจิสติกส์เชื่อมโยงการค้าชายแดนอย่างเป็นระบบครบวงจร 5. สร้างพื้นที่การค้าเชื่อมโยงการค้าชายแดนและสร้างรายได้และเงินหมุนเวียนในพื้นที่ และจังหวัด 6. เชื่อมโยงระบบการธุรกิจค้าส่ง ค้าปลีก เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีระบบบริการที่มีมาตรฐานการค้าชายแดนในระดับต้นแบบที่ดีของประเทศ 7. พัฒนาการค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เปิดตลาดสู่สังคมดิจิทัล เชื่อมโยงการค้ากับประเทศอาเซียน และนานาชาติบนโลกออนไลน์
3. พัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตประชาชนบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์	1. ส่งเสริมการขยายผลและประยุกต์ใช้แนวทางตามโครงการพระราชดำริและเสริมสร้างศักยภาพการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. พัฒนาขีดความสามารถของประชาชนให้มีคุณภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีภูมิคุ้มกันภายใต้อัตลักษณ์ที่ดีงามของพื้นที่ 3. พัฒนาศักยภาพชุมชน ประชาชนสู่ความเปลี่ยนแปลงด้วยการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพด้วยมาตรฐานการศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		4. เสริมสร้างความพร้อมของเมืองให้มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะด้านภาษาพร้อมสู่สังคมดิจิทัล 5. เสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้ มีสุขภาวะที่ดีและยึดวิถีแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ การจัดการปัญหาทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ และพัฒนาให้เป็นเมืองสิ่งแวดล้อมที่ดี อากาศบริสุทธิ์ บ้านเมืองสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย
4. เสริมสร้างสันติสุขและความมั่นคงภายในพื้นที่	ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ	1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัย สงบเรียบร้อย และมีความมั่นคงในพื้นที่ 2. เสริมสร้างวิธีการคิดของประชาชน สร้างหลักยึดและวิถีชีวิตบนฐานของหลักธรรมทางศาสนาและอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายของประเพณี และวัฒนธรรม 3. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ 4. จัดการภัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ทุกประเภทให้ลดลง ในทั่วทุกพื้นที่อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน 5. เพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่รัฐและการบูรณาการภารกิจความมั่นคงของหน่วยงานในพื้นที่ทุกระดับ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		และพัฒนาระบบงานความมั่นคงที่ทันสมัย ได้รับการยอมรับ เชื่อมั่นไว้วางใจจากประชาชน 6. สร้างพื้นที่ให้ประชาชนมีความปลอดภัย สงบสุข อยู่อย่างเข้าใจซึ่งกันและกัน และภาคภูมิใจในพื้นที่ ให้กระจายทั่วทั้งจังหวัด

2. จังหวัดปัตตานี

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองเกษตรอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ฮาลาลคุณภาพของประเทศ
เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สันติสุข"

แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) มีการกำหนดจุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้ 5 ประเด็น คือ

(1) การพัฒนาจังหวัดเป็นศูนย์กลางการค้าอาหารสด อาหารแช่แข็ง อาหารแปรรูป ทั้งในรูปแบบการค้าในประเทศ การค้าต่างประเทศ และการค้าบนระบบดิจิทัล มีความเติบโตอย่างมั่นคงของอุตสาหกรรมการเกษตร 4 ด้าน คืออุตสาหกรรมพืชพลังงาน อุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมปศุสัตว์ และอุตสาหกรรมยางพารา

(2) การพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งโรงงานแปรรูปอาหารสุขภาพ และอาหารฮาลาล ที่มีคุณภาพมาตรฐานการส่งออก และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(3) การพัฒนาให้เป็นเมืองการค้าส่ง ค้าปลีกและการบริการของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เชื่อมโยงการค้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับอาเซียนตอนใต้ และเป็นเมืองที่มีความทันสมัยรองรับสังคมดิจิทัล เป็นจุดเชื่อมโยงจังหวัดชายแดนภาคใต้

(4) การพัฒนาปัตตานีให้เป็นสังคมแห่งความหลากหลายของวัฒนธรรมมุสลิม พุทธและวัฒนธรรมจีน ประชาชนในจังหวัดปัตตานีมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

(5) การพัฒนาหมู่บ้านให้มีศักยภาพในการจัดการพื้นที่ให้มีความสงบเรียบร้อย พัฒนาคุณภาพคน สร้างวินัยประชาชน และปรับภูมิทัศน์สร้างเมืองให้สะอาด

โดยมีเป้าประสงค์รวมของยุทธศาสตร์ คือ เศรษฐกิจของจังหวัดเติบโตอย่างต่อเนื่องมีความมั่นคงมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ และเป็นเมืองที่มีความสันติสุขเพิ่มมากขึ้น ประชาชน มีคุณภาพชีวิต และมีความมั่นคงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเสริมเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง จากฐานเกษตรอุตสาหกรรม ผลผลิตฮาลาล การค้า การบริการ และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การสร้างเสริมเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง จากฐานเกษตรอุตสาหกรรม ผลผลิตฮาลาล การค้า การบริการ และการท่องเที่ยว	1. ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพมีศักยภาพทางการตลาด 2. ผลิตภัณฑ์ฮาลาลมีคุณภาพ มีคุณค่า และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3. ปัตตานีเป็นเมืองที่น่าลงทุน การค้า การบริการเติบโตอย่างต่อเนื่อง 4. เกษตรอุตสาหกรรม การค้า การบริการ และการท่องเที่ยวสร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างโอกาสแก่ชุมชน ประชากร	1. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ในระบบการผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับภูมิสังคมและการแข่งขันได้ 2. ส่งเสริมการผลิตพืชและสัตว์เศรษฐกิจ อาหารเพื่อสุขภาพ และผลผลิตทางการเกษตรทางเลือกใหม่ ป้อนสู่เกษตรอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับตลาดผู้บริโภคและการพัฒนารองรับประชาคมอาเซียนและการแข่งขันในประชาคมโลก 3. พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ด้วยกลไกสหกรณ์ การรวมกลุ่ม การจัดการแปลงใหญ่ และการผลิตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน 4. พัฒนาคุณภาพแรงงานของจังหวัด การพัฒนาระบบบริการแรงงาน สวัสดิภาพแรงงาน รองรับการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม เมืองการค้าและการบริการ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด และนานาชาติ 5. สร้างผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการใหม่ วิสาหกิจชุมชน สู่เมืองเกษตรอุตสาหกรรม และเมืองแห่งการค้าการขาย และบริการที่เข้มแข็ง เชื่อมโยงอาเซียน และนานาชาติ 6. สร้างภาพลักษณ์ สื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้วยช่องทางที่หลากหลาย สร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน คู่ค้า และนักท่องเที่ยว ด้วยมาตรการกลไกเชิงพื้นที่ และ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		แนวนโยบายแห่งรัฐ 7. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาการบริการรัฐรองรับการพัฒนาเมืองเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้าและครบวงจร และอาหารฮาลาล ผลิตภัณฑ์ฮาลาล และอุตสาหกรรมฮาลาลสู่ระดับสากล 8. เสริมสร้างมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าเขา นิเวศทางทะเล การท่องเที่ยวทางศาสนาวัฒนธรรม รองรับการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดและนานาชาติ 9. สร้างแบรนด์พรีเมียมปัตตานีรุกตลาดในประเทศและในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศมุสลิม และตลาดใหม่ที่สามารถแข่งขันได้ 10. พัฒนาระบบการตลาดให้ได้มาตรฐาน การค้าการบริการ และการลงทุน กระตุ้นเศรษฐกิจ และสร้างตลาดดิจิทัล เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดและเชื่อมโยงการค้าสามเหลี่ยมเศรษฐกิจชายแดนใต้ กลุ่มจังหวัด ประเทศ และนานาชาติ 11. เสริมสร้างความเข้มแข็งของตลาดท่องเที่ยว เปิดตลาดใหม่ รักษาตลาดเดิม เพิ่มตลาดมุสลิม รับการขยายตัวของการท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิมจากอาเซียน และนานาชาติ (ปลายทาง)
2. การพัฒนาสังคมชุมชนที่น่าอยู่ และทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน	1. ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมลดลง 2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ ภูมิปัญญาเกิดคุณค่า	1. ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าต้นน้ำ และพัฒนาแหล่งทรัพยากรรองรับการเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมฮาลาล และอาหารฮาลาล 2. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวเพื่อสร้างเกราะป้องกันภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	มูลค่าเพิ่ม และเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ 3. หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการพึ่งตนเองมากขึ้น 4. ประชาชน มีคุณภาพ มีองค์ความรู้ มีสุขภาพดี มีความมั่นคงในชีวิตเพิ่มขึ้น	คุกคาม และสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวโดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 3. เสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม ศาสนา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และสร้างคุณค่า มูลค่าเพิ่มเพื่อการพัฒนาจังหวัดบนความเป็นพหุวัฒนธรรม 4. ปรับระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ประโยชนที่ยั่งยืน โดยให้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา อนุรักษ์ และจัดการให้เกิดประโยชน์ 5. สร้างมาตรการรองรับปัญหาทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงโลกร้อน ลดภัยคุกคามทางธรรมชาติต่อจังหวัดอย่างยั่งยืน 6. สร้างเสริมสุขภาพประชาชน พัฒนาทั่วทุกชุมชน หมู่บ้านให้เป็นพื้นที่สุขภาวะดีแบบมีส่วนร่วม พร้อมยกระดับการบริการสุขภาพรองรับการพัฒนาเมือง และการเชื่อมโยงนานาชาติ 7. เสริมสร้างศักยภาพชุมชน และโอกาสในการพัฒนาตนเองของประชาชนที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รักษาอัตลักษณ์ที่ดีงาม พร้อมเปิดสู่ประชาคมอาเซียน 8. สร้างชุมชนเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนพัฒนาระบบบริการแห่งรัฐ ยึดหลักเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 9. ยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพคน พัฒนาเมือง ชุมชน สู่พื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ประชาชน ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง 10. สร้างมาตรการเพื่อการพึ่งตนเองของประชาชน หมู่บ้าน ชุมชนที่ยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็ง 11. ส่งเสริมการสร้างงาน อาชีพ รายได้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		จากทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาอย่างรู้คุณค่า และการรักษาให้ยั่งยืน
3. การเสริมสร้างความมั่นคง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงเมืองสู่นานาชาติ	1. ประชาชนมีความปลอดภัย สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีความเชื่อมั่นต่อรัฐ 2. ระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์รองรับการพัฒนาจังหวัด และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน 3. ระบบบริหาร และบริการของรัฐมีประสิทธิภาพสูง เทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัย	1. เสริมสร้างศักยภาพหมู่บ้านในการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อย 2. เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามและเฝ้าระวังภัยคุกคามต่อประชาชนและความมั่นคงของจังหวัดด้วยการทำงานแบบบูรณาการผสานความทันสมัยของเทคโนโลยี และคุณภาพบุคลากร 3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และพัฒนาการคมนาคมทั้งทางบก ทางราง ทางน้ำ ทางอากาศ ให้มีความปลอดภัย มีมาตรฐาน เชื่อมโยงจังหวัด กับกลุ่มจังหวัดประเทศอาเซียน และนานาชาติ 4. พัฒนาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัดด้วยกลไกการทำงานเชิงบูรณาการรูปแบบประชารัฐ เน้นภารกิจร่วมพื้นที่เป็นฐาน ประชาชนเป็นศูนย์กลาง 5. ปรับสภาพแวดล้อมเมือง สร้างภูมิทัศน์ใหม่ ให้มีความเป็นอารยสถาปัตย์ เป็นเมืองสะอาด เป็นระเบียบพร้อมต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองด้วยความประทับใจ 6. ยกระดับการบริการประชาชนให้มีความทันสมัย เป็นสากล และรองรับการเติบโตของเมือง สู่นานาชาติ 7. เตรียมพร้อมเมืองสู่สังคมดิจิทัล และพัฒนาสู่เมืองแห่งความทันสมัยด้วยเทคโนโลยี

3. จังหวัดยะลา

วิสัยทัศน์จังหวัด

"เกษตร ท่องเที่ยว มั่งคั่งยั่งยืน คุณภาพชีวิตมั่นคง"

แผนพัฒนาจังหวัดยะลา 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้กำหนดเป้าประสงค์รวม คือ เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีในเมืองน่าอยู่ สังคมมีความปรองดองสมานฉันท์ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเชื่อมั่นศรัทธาภาครัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นในด้านการท่องเที่ยวของแผนพัฒนาจังหวัดยะลา คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น พร้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ส่งเสริม พัฒนา การผลิตและการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการส่งออก	รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากภาคการเกษตรและการแปรรูปสินค้าภาคการเกษตร	1. ส่งเสริม พัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการส่งออก 2. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) และเกษตรอินทรีย์ 3. ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) และพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (smart farmer) 4. พัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเกษตร 5. ส่งเสริมและพัฒนาการใช้พลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน ในกระบวนการผลผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร 6. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป 7. ส่งเสริมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร 8. ส่งเสริมการแปรรูปและยกระดับสินค้าทางการเกษตร ให้ได้มาตรฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม 9. ส่งเสริมพัฒนาและขยายช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศและพัฒนาผู้ประกอบการส่งออกให้มีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม	รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเตรียมความพร้อมในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนของอำเภอเบตง 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม 3. ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว 4. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว 5. พัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม
3. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีในเมืองน่าอยู่ การศึกษามีคุณภาพ อาชีพมั่นคง สุขภาพดี กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสมีศักยภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้	1.พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน 2. พัฒนาคุณภาพการศึกษา 3. ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน และควบคุมโรคของประชาชนทุกกลุ่มวัย 4. พัฒนาศักยภาพผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ 5. พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานในและนอกระบบ 6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7. ส่งเสริมพัฒนาและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
4. เสริมสร้างยะลาสันติสุข	สังคมมีความปรองดองสมานฉันท์ ชุมชนมีส่วนร่วมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามแนวทางประชารัฐอย่างยั่งยืน	1. ส่งเสริมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน 2. เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 3. พัฒนาระบบป้องกัน แก้ไขภัยพิบัติ และการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน 4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 5. เสริมสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์และวิถีของประชาชนในพื้นที่ 6. สร้างความเข้าใจ และอำนวยความเป็นธรรม

4. จังหวัดสงขลา

วิสัยทัศน์จังหวัด

"สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ ประชาชนมีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน"

แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) มีการกำหนดพันธกิจ คือ การพัฒนาสงขลาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีคุณภาพ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเกษตร เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้

ในส่วนยุทธศาสตร์ที่เน้นด้านการท่องเที่ยว คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน โดยเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และเชิงธุรกิจ นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน	เศรษฐกิจขยายตัว และประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	1. ส่งเสริมกระบวนการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร 2. ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา อาหารทะเล และฮาลาลให้เป็นศูนย์กลางระดับภูมิภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		3. ยกระดับระบบโลจิสติกส์ (Logistics) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 4. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และเชิงธุรกิจ 5. พัฒนาการค้า การลงทุนและพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้และพหุวัฒนธรรม	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีบนวิถีความพอเพียง	1. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3. ส่งเสริมการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ (Best Practice) มาเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของประชาชน 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอด ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม 5. ส่งเสริมและพัฒนากีฬาและนันทนาการ
3. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้ประชาชน และรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน	1. ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การใช้พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน 3. ฟื้นฟูลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำเทพา-นาทวี 4. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นเมืองสีเขียว (Green City)
4. เสริมสร้างความมั่นคง	ประชาชนมีความปลอดภัยใน	1. ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพและขีด

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น	ความสามารถในการบริหารจัดการหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชน เข้มแข็ง 2. เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.5.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1 ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ อันประกอบไปด้วยจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลา ระหว่างวันที่ 1 - 2 กุมภาพันธ์ 2561 ณ โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี (โรงแรมระดับ 4 ดาว) จังหวัดปัตตานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 132 คน โดยมีรายละเอียดผลการจัดประชุม ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งสิ้น 132 คน เมื่อพิจารณาลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย 69 คน และเพศหญิง 63 คน โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามที่ใช้ในการประชุม 63 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.10 และเพศหญิง ร้อยละ 42.86 โดยส่วนที่เหลือไม่ได้ระบุเพศ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.22 รองลงมา คือ 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.87 และ 12.70 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-29

ภาพที่ 5-29 เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1

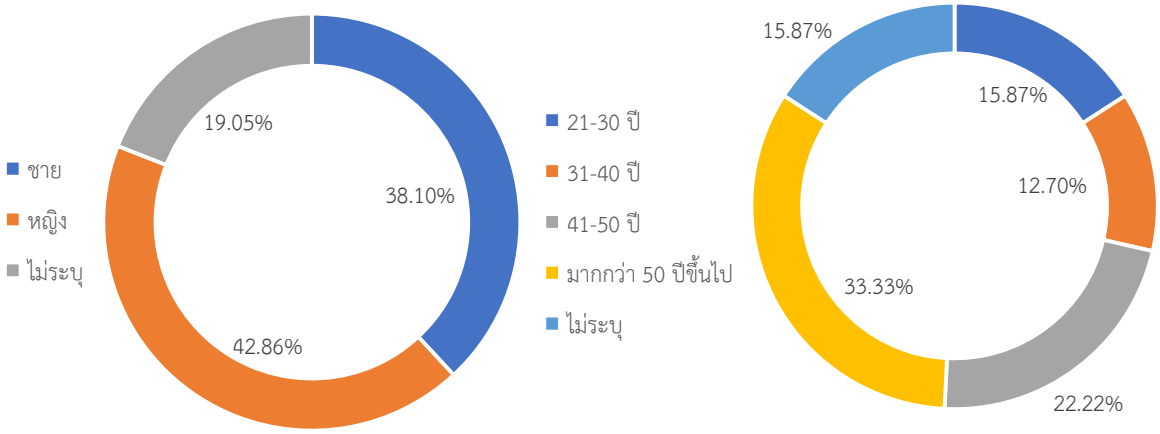

ภูมิลำเนาของผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ ครั้งที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 30.16 รองลงมา คือ จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 22.22 และ 19.05 ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัดสงขลา คิดเป็นร้อยละ 6.35 ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูง คือ สูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.98 และ 25.40 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-30

ภาพที่ 5-30 ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1

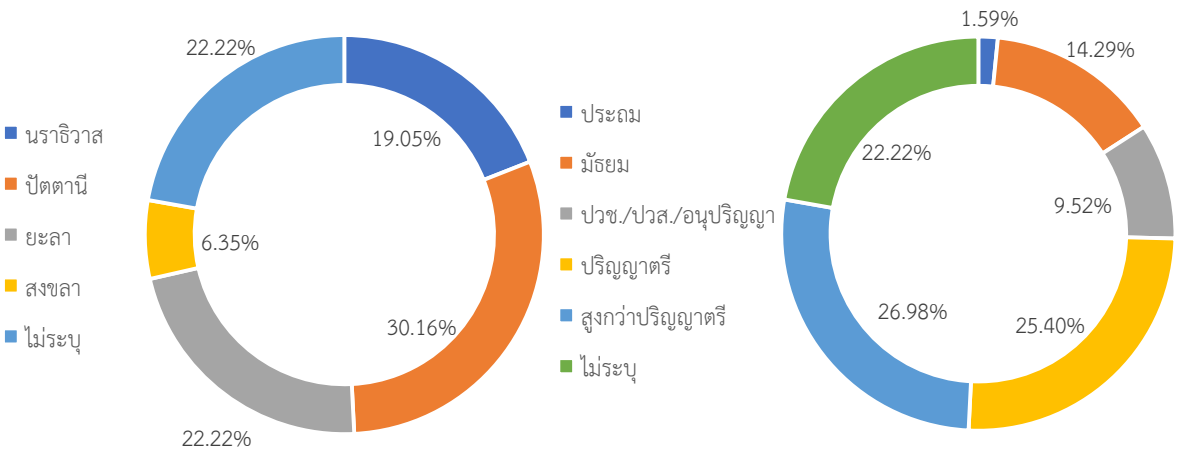

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพและรายได้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ ครั้งที่ 1 ประกอบอาชีพข้าราชการหรือ

รัฐวิสาหกิจเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 23.81 ในขณะที่มีผู้ไม่ระบุอาชีพอยู่ ร้อยละ 19.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.63 รองลงมาคือ 20,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.87 เท่ากัน ดังแสดงในภาพที่ 5-31

ภาพที่ 5-31 อาชีพและรายได้ของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1

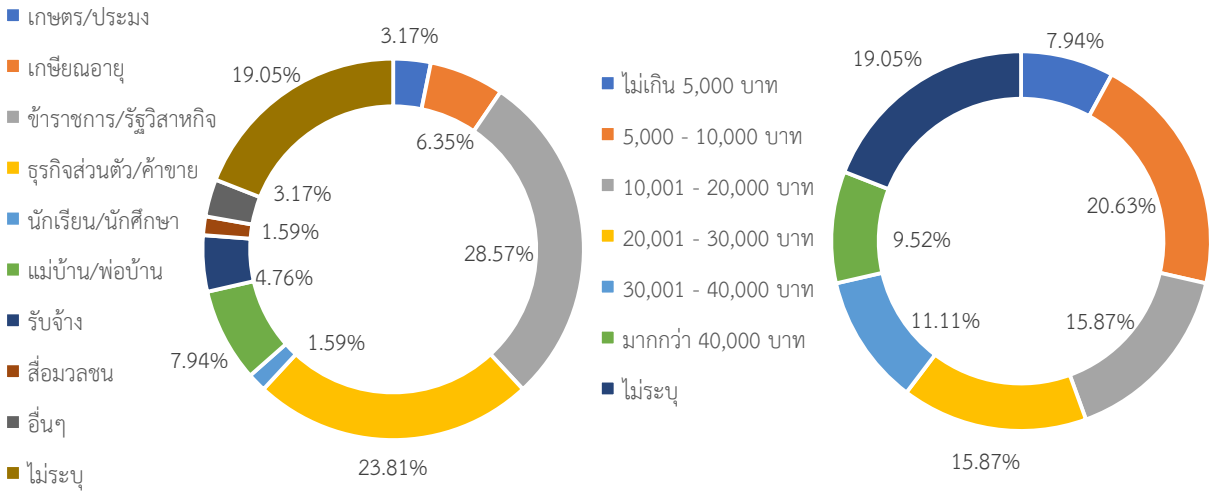

2. ข้อคิดเห็นต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคใต้ ครั้งที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามในการประชุมรับฟังความคิดเห็นการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ ครั้งที่ 1 ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็นอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 68.25 ในขณะที่ร้อยละ 28.57 ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า ค่อนข้างมีความสำคัญ โดยมีผู้ที่คิดว่าไม่มีความสำคัญเพียงร้อยละ 3.17 ทั้งนี้ความเห็นในที่ประชุมเห็นพร้อมกันว่าเมื่อมีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการประกาศทั้งจังหวัด ยกเว้นจังหวัดสงขลา ที่มีความเห็นว่า อำเภอสะเดายังไม่มีอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับพื้นที่อื่นภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ จึงไม่ควรร่วมอำเภอสะเดาเข้ามา แต่ควรเพิ่มอำเภออื่นของจังหวัดสงขลาที่มีอัตลักษณ์ใกล้เคียงกันเข้ามาในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ด้วย ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย สำหรับผลจากแบบสอบถาม ผู้ที่เห็นว่าควรประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 74.60 ดังแสดงในภาพที่ 5-32

ภาพที่ 5-32 ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

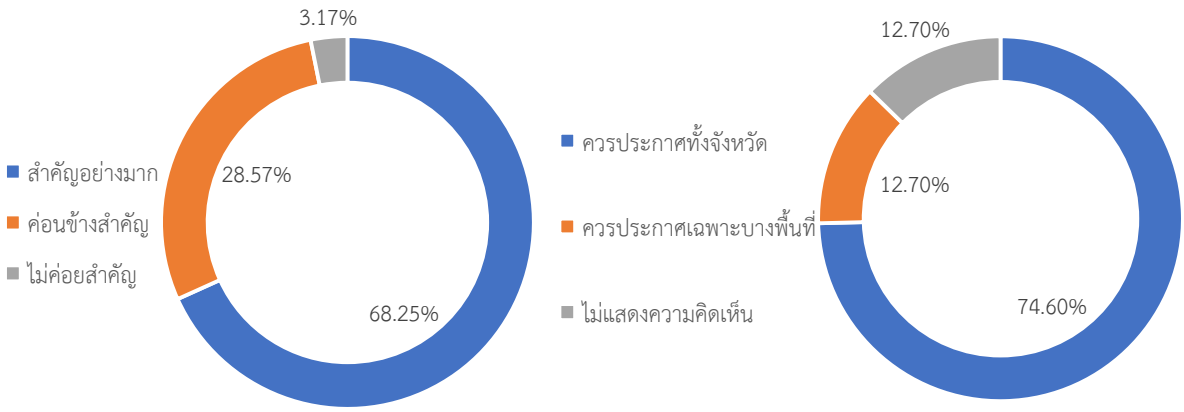

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่า อัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่นประกอบด้วย มีประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ สถาปัตยกรรมโบราณ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ประชาชนในพื้นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบวิถีดั้งเดิม ร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดอัตลักษณ์ของตนเอง โดยการท่องเที่ยวที่สะท้อนภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรมภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ“**มหัศจรรย์ชายแดนใต้**” โดยในที่ประชุมได้มีการลงมติให้คะแนนเลือกชื่อ “มหัศจรรย์ชายแดนใต้” มากกว่า ชื่อ “ลังกาสุกะบนคาบสมุทรทองคำ” ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามคิดว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ชายแดนใต้ คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 84.13 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 71.43 68.25 และ 61.90 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-33

ภาพที่ 5-33 รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

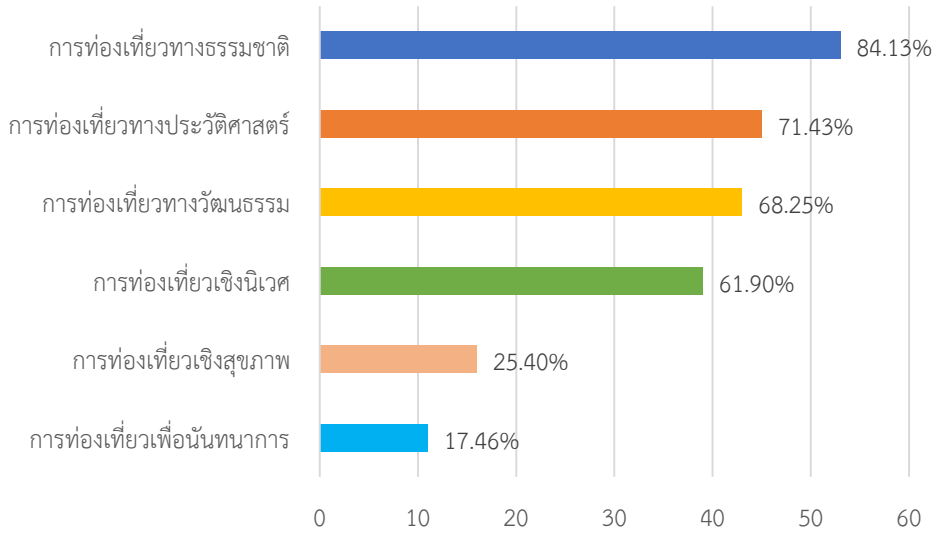

ในมิติของจังหวัดศูนย์กลางการประสานงาน ในที่ประชุมได้มีการเลือกให้จังหวัดยะลาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ชายแดนใต้ เพราะแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และโดดเด่นเป็นที่รู้จักอย่างดีของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติในปัจจุบัน สามารถเดินทางคมนาคมไปได้โดยสะดวกทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถสาธารณะ และรถไฟ นอกจากนี้ยังมีความพร้อมในด้านบุคลากรทั้ง ภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมถึงเป็นจังหวัดที่ตั้งของผู้ประสานงานแผนพัฒนาทั้งระดับภาคและระดับกลุ่มจังหวัด และอยู่ใกล้กับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้

ส่วนในด้านของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวคือ จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 31.15 ซึ่งไม่ได้แตกต่างกันมากเมื่อเทียบกับลำดับรองลงมา คือ จังหวัดยะลา ที่มีผู้เห็นว่าควรเป็นศูนย์ปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 29.51 โดยมีผู้ไม่แสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น ร้อยละ 26.23 ดังแสดงในภาพที่ 5-34

ภาพที่ 5-34 ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

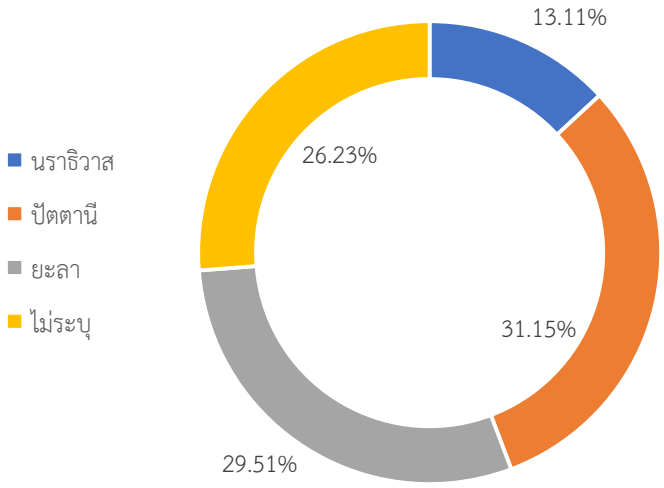

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคใต้ ครั้งที่ 1 ในด้านสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน สามารถสรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

การรวบรวมองค์ความรู้ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาต่อยอด

- หน่วยงานภาครัฐบาลเข้ามาร่วมถอดบทเรียน รวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถสืบทอดไปให้ยังคนรุ่นต่อไป และเป็นข้อมูลดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชน ที่กำลังจะสูญหาย
- อยากให้ภาครัฐที่มีหน้าที่ในการพัฒนาส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เข้ามาช่วยออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ของพื้นที่อย่างแท้จริง

การทำงานอย่างเป็นระบบและชัดเจนของภาครัฐ

- การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและชุมชน เพื่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงภายในพื้นที่พร้อมกับการดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- การใช้กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบางฉบับยังไม่เอื้ออำนวยกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรทำการศึกษากฎหมายก่อนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อดูแลรักษาธรรมชาติให้มีระยะเวลาในการฟื้นฟูได้
- ควรพัฒนาการดูแลความปลอดภัยให้อำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ยังคงมีความปลอดภัยเช่นเดิม

การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่

- การส่งเสริมวิถีชีวิตในพื้นที่ ให้ชุมชนรู้อัตลักษณ์การท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง โดยมีภาครัฐช่วยดึงตัวตนของคนในพื้นที่ออกมาเป็นจุดขายในการนำเสนอนักท่องเที่ยว โดยเป็นรูปแบบแผนยุทธศาสตร์ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถทราบความต้องการของชุมชน เป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาของชุมชนไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนได้ตั้งไว้
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน โดยต้องมีผู้ให้ความรู้แก่ชุมชนในการพัฒนาสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ เช่น บ้านพักโฮมสเตย์
- การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นความสุขของคนในชุมชน มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวหรือรายได้ หรือตัวชี้วัดอื่น ๆ
- ส่งเสริมงบประมาณให้ชุมชน ตามที่ชุมชนสามารถเขียนแผนขอเงินสนับสนุนตามความเหมาะสม ตามบริบทที่ใช้จริง

พัฒนาโครงสร้างคมนาคมขนส่ง

- การส่งเสริมเรื่องการคมนาคมในจังหวัดพื้นที่ ส่วนของการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว
- การพัฒนาเส้นทางจักรยาน ให้มีความปลอดภัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

- จัดมหกรรมการท่องเที่ยวท้องถิ่น มหกรรมการแสดงสินค้าที่ระลึกของท้องถิ่น หรือประกวดผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ท้องถิ่นทั้ง 4 จังหวัด โดยจัดเป็นงานระดับประเทศเชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเข้าร่วมงาน เพื่อเป็นการโปรโมตการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

โดยมติของสมาชิกในการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ มีความเห็นตรงกันว่า ในการรวมเขตครั้งนี้ สนับสนุนให้พื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย ของจังหวัดสงขลา รวมเข้าด้วยกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ชื่อว่า “**เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ชายแดนใต้**”

3. ผลการระดมความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1 ในประเด็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5-13

ตารางที่ 5-13 ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1 (จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลา)			
จังหวัดนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส เป็นจังหวัดที่อยู่บนฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแหลมมลายู มีแนวเขตร่วมกับระหว่างประเทศ มีชายแดนเชื่อมกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นภูเขาหนาแน่น จดเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแนวกั้นพรมแดนไทย-มาเลเซีย และพื้นที่ราบส่วนใหญ่ อยู่ติดกับอ่าวไทยและที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีภาษาที่ใช้ในการสื่อสารค่อนข้างหลากหลาย เพราะมีหลายกลุ่มมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ รวมไปถึงศาสนาที่มีความหลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษาพื้นเมืองหรือภาษายาวี และมีพื้นที่การค้าชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย ผ่านทางด่าสุไหงโก-ลก ด่านตากใบ และด่านบูเก๊ะตา รวม 3 ด่านที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยว			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ พระพุทธอุทยานเขากง (วัดเขากง-พระพุทธทักษิณมิ่งมงคล) วัดชลธาราสิงเห พระพิฆเนศ วัดเชิงเขา เขามงคลพิพิธคีรี ศาลเจ้าแม่โต๊ะโม๊ะ ศาลเจ้าโกวเล้งจี่ หลวงพ่อแดงวัดเชิงเขามัสยิด 300 ปี ตะโละมาเนาะ หมู่บ้านทอน 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิง	1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีชิงเปรต ประเพณีบังสุกุลบัว ประเพณีลาซัง ประเพณีลากพระ ประเพณีมาแกปูโล๊ะ พิธีการเข้าสุนัต วันฮารีรายอ วันเมาลิด วันอาซูรอ 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การศึกษาพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ การศึกษาพิพิธภัณฑ์อัลกุรอาน	1. ผลไม้พื้นเมือง เช่น ลองกอง, ทุเรียน, เงาะ 2. ข้าวเกรียบปลา 3. ปลากุเลาเค็ม 4. ลูกหยี 5. นาซิดาแฆ 6. นาซิกาเป๊ะ 7. กะปิ 8. ขนมอาเก๊าะ 9. ส้มแขก	1. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียและสิงคโปร์ที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาเพื่อศึกษาทรัพยากรธรรมชาติ และท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2. กลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ในพื้นที่และใกล้พื้นที่ ที่ต้องการมาศึกษาธรรมชาติ มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน

ประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดภูเขาทอง พิพิธภัณฑ์ อัลกุรอาน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขุนละหาร พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านจุฬาภรณ์ 12 พิพิธภัณฑ์เมืองนราธิวาส พระตำหนักสุคิริน พระราชตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ พระเจดีย์สิริมหามายา 3. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติอ่าวมะนาว-เขาตันหยง อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี หาดนราทัศน์ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร หรือป่าพรุโต๊ะแดง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา-บาลา อ่าวสุคิริน ทะเลเกาะยาว อำเภอตากใบ พระพุทธอุทยานเขากง น้ำตกสิรินธร น้ำตกปาโจ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง	3 .กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การล่องแก่งแม่น้ำสายบุรี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาพิกุลทอง การท่องเที่ยวป่าฮาลา-บาลา	10. ตูปะซูตง 11. ไก่กอและ 12. ทุเรียนกวน 13. น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น 14. ข้าวหอมกระดังงา 15. ผ้าทอ 16. ผ้าบาติก 17. ผ้าปาเต๊ะ 18. น้ำบูดู 19. ใบไม้สีทอง 20. ผลิตภัณฑ์จากกระจูดและใบปาหนัน 21. เรือกอและจำลอง	หย่อนใจ

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1
(จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลา)

จังหวัดยะลา

จังหวัดยะลา เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในหลากหลายมิติที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมทางแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ความพร้อมทางการคมนาคม มีการวางผังเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม ถนนหนทางกว้างขวาง และความสะดวกสบายด้านการเดินทางอื่น ๆ ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับยุคปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นเมืองชายแดนภาคใต้ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีทะเลภูเขาที่สลับซับซ้อน และเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่มีความเป็นอัตลักษณ์ เป็นเมืองที่ผสมผสานวัฒนธรรมชนต่างเชื้อชาติ มีธรรมชาติที่สวยงาม มีพื้นที่การค้าชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย ผ่านทางด่านเบตง

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ พระพุทธไสยาสน์วัดคูหาภิมุข (วัดถ้ำคูหา) วัดถ้ำทะลุ มัสยิดกลางยะลา ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง หมู่บ้านซาไก 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ อุโมงค์ปิยะมิตร จุดชมตราประจำจังหวัด เรือนรับรอง 100 ปี สะพานยีลาปัน เหมืองลาบู อุโมงค์แร่ประวัติศาสตร์ วังโกตาบารู	1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ งานมหกรรมแข่งขันนกเขาชวาอาเซียน งานสมโภชหลักเมืองยะลา งานประเพณีของดีเมืองยะลา การท่องเที่ยวหมู่บ้านซาไก การท่องเที่ยววัดถ้ำคูหา 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การท่องเที่ยวอุโมงค์ปิยะมิตร การท่องเที่ยวสะพานยีลาปัน	1. กล้วยหินฉาบ 2. ทุเรียนฉาบ/ ทุเรียนกวน 3. หมี่เบตง 4. ส้มแขกกวน 5. ปลาส้ม 6. เฉาก๋วย 7. ส้มโชกุน 8. ไก่เบตง 9. ทุเรียนพวงมณี 10. ทุเรียนมูซังคิง 11. โรตีกรอบ	1. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงาน อายุ 25-35 ปี มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษาธรรมชาติ 2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต กลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษาระบบนิเวศ

สุสานโต๊ะนิ พิพิธภัณฑ์รถจี๊ปโบราณ ตำบลตาชี 3. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ บ่อน้ำร้อนเบตง ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ทะเลหมอกเหมืองลาบู น้ำตกธารโต จุดชมวิวนางแก้ว สะพานยีลาปัน เขื่อนบางลาง อุทยานแห่งชาติบางลาง น้ำตกบูตง น้ำตกฮาลาซะห์ ผืนป่าฮาลา-บาลา จุดชมที่มาของตราประจำจังหวัดยะลา ตลาดน้ำท่าสาป สวนขวัญเมือง ยะลาเบิร์ดซิตี้ สวนศรีเมือง จุดชมวิวเขานางแก้ว น้ำตกยะลูตง	3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การท่องเที่ยวเขื่อนบางลาง การท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนเบตง การท่องเที่ยวทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ล่องแพบ้านตาพะเยา	12. โรตีแช่แข็ง 13. ผ้าบาติก 14. ผ้าปาระงิง 15. ผ้าสีมายา 16. กะปิเยาะ 17. กริชรามันห์ 18. กรงนก 19. ลูกปัดมโนราห์ 20. เฟอร์นิเจอร์ยางพารา 21. หนังตะลุง 22. ว่าว 23. เครื่องดนตรีของชาวซาไก	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1
(จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลา)

จังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ และอารยธรรมเจริญรุ่งเรือง มีความเหมาะสมในด้านสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะทำเลที่ตั้งที่ติดกับทะเล มีอ่าว มีแหล่งน้ำและมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้แก่ สินแร่ เครื่องเทศ และของป่า ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ชีวิตตามวิถีอิสลามของชาวปัตตานี มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์และศูนย์กลางของศาสนาอิสลามที่เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์เป็นที่รู้จักเลื่อมใสของคนทั่วไป และมีอัตลักษณ์วิถีชุมชน ทั้งทางศาสนาอิสลาม พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมจีน ความสะดวกในการสามารถเข้าถึงจังหวัดปัตตานีได้ทางสถานีรถไฟ เรือ และนั่งเครื่องบินมาลงนราธิวาส หรือหาดใหญ่ และนั่งรถต่อมาได้

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ ศาลเจ้าเล่งจูเกียง หรือเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว วัดราษฎร์บูรณะ หรือ วัดช้างให้ วัดมุจลินทวาปีวิหาร มัสยิดกลางปัตตานี มัสยิดกรือเซะ มัสยิดรายอฟาฎอนี บ้านปะเสยะวอ 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ เมืองโบราณปัตตานี เมืองโบราณยะรัง วังเก่าจะบังติกอ วังเก่าสายบุรี (วัง	1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมประเพณีศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวหรือศาลเล่งจูเกียง เทศกาลสรงน้ำหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ ประเพณีชักพระ ประเพณีแข่งเรือกอและ พิธีเข้าสุหนัดหมู่ที่มัสยิดกรือเซะ 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การท่องไพรเชิงอนุรักษ์พิชิตยอดเขาสันกาลาคีรี ณ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว การพายเรือ	1. ผลิตภัณฑ์ทองเหลือง 2. ไม้แกะสลัก 3. ผ้าแปรรูปบาติก 4. ขนมโบราณ 5. เสื้อมัสยิดกรือเซะ 6. ปลากุเลา 7. พวงกุญแจลูกปัด 8. อาหารทะเลแปรรูป 9. วัตถุมงคล 10. ขนมปำจี 11. มีดขวานปินยามานิส	1. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงาน อายุ 25-35 ปี ที่เข้ามาเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ ศูนย์กลางการเป็นศาสนาอิสลาม และการพักผ่อนหย่อนใจ 2 .ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต กลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

พิพิธภักดี) มัสยิดกรือเซะ มัสยิดบ้านดาโต๊ะ มัสยิดรายอ สายบุรี วังเก่าสมัย 7 หัวเมือง จิตรกรรมบนเรือกอและ สุสานพญาอินทิรา สุสานราชินี 3 พี่น้อง สุสานโต๊ะปาแย สุสานเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว บ่อน้ำเชคดาวูด 300 ปี บ่อลัยลาตุลกอดัร บือนังดายอ 3. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว หาดตะโละกาโปร์ หาดแฆแฆ หาดรัชดาภิเษก อ่าวปัตตานี หาดตะโละกาโปร์ หาดมะรวด แหลมตาชีหรือแหลมโพธิ์ อุโมงค์โกงกาง สกายวอล์ค ปัตตานี	แคนู–ซีคายัก ลายกอ ลอดอุโมงค์ธรรมชาติกลางป่าชายเลนยะหริ่ง การล่องเรือชมวิถีรอบป่าชายเลนบางปู-อ่าวปัตตานี ดูนกล่องเรือบางปู	12. กริชสกุลช่างปัตตานี 13. ต้นหยีใหญ่ 14. ส้มโอปูโก 15. ของที่ระลึกจากเปลือกหอย 16. น้ำบูดูบีลีส 17. ข้าวเกรียบปลา 18. กล้วยเส้น 19. ส้มแขก 20. ทุเรียนพรีเมียม 21. ผ้าลายจวนตาปี 22. หมวกกะปิเยาะ 23. ผ้าทอตำบลทรายขาว	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 1
(จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลา)

จังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย)

จังหวัดสงขลา ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองสองทะเล เพราะถูกขนาบด้วยทะเลสาบสงขลาและทะเลอ่าวไทย ทั้งยังเป็นเมืองท่าที่สำคัญเมืองหนึ่ง เป็นเมืองที่มีวัฒนธรรม ประเพณี มีเมืองเก่าแก่ มีโบราณสถาน มีตำนานเล่าขานมากมาย และมีขนบธรรมเนียมประเพณี การคมนาคมมีเส้นทางหลักที่เชื่อมโยงหลายสาย ทั้งทางเครื่องบิน รถไฟ และทางรถยนต์ และในอนาคตสามารถเป็นศูนย์กลางรองรับการคมนาคม มีพื้นที่การค้าชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย คือ ด่านบ้านประกอบ (เป็นการเก็บข้อมูล จาก 4 อำเภอคือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย)

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ วัดนาทวี วัดถ้ำตลอด 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง วัดขวด 3. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง อุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี เกาะขาม หาดสะกอม หาดนาทับ คลองเทพา น้ำพุร้อนนาทวี จุดชมวิวควนหรนฮิลล์ ควนคานหลาว	1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีเปลี่ยนผ้าพระสามองค์ ประเพณีลากพระตักบาตรเทโว ประเพณีการเต้นรองเง็ง 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การเข้าชมอุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง 3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาสันกาลาคีรี	1. กรงนกเขาจะนะ 2. พืชสมุนไพรอุโมงค์เขาน้ำค้าง 3. อาหารทะเลแห้งแปรรูป 4. ผ้าทอราชวัตถ์	1. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่มีอายุ 35-54 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปี ขึ้นไป มาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ และการพักผ่อนหย่อนใจ 2. ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ กลุ่มครอบครัว และผู้สูงวัย กลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ต้องการมาศึกษาระบบนิเวศ และการศึกษาวัฒนธรรม

	การท่องเที่ยววิถีชีวิตประมงนาทับ กิจกรรมการท่องเที่ยวนกเขาจะนะ		

5.5.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ ประกอบด้วยพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี โดยข้อคิดเห็นของคนในพื้นที่ให้กำหนดให้จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบทั้งจังหวัด และจังหวัดสงขลา ได้กำหนดให้เฉพาะพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย เป็นส่วนหนึ่งของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมหัศจรรย์ชายแดนใต้ ดังแสดงในภาพที่ 5-35

ภาพที่ 5-35 แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาส เดิมชื่อ "มะนารอ" มีฐานะเป็นเพียงอำเภอหนึ่ง เรียกว่า อำเภอบางนรา ขึ้นกับเมืองสายบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดหัวเมืองภาคใต้ ต่อมาได้โอนไปขึ้นกับเมืองระแงะ ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดหัวเมืองเช่นกันโดยประวัติความเป็นมาของนราธิวาส มีความเชื่อมโยงกับเรื่องราวของเมืองปัตตานี เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ และเมื่อ พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสมณฑลปักษ์ใต้พระราชทานพระแสงราชศัสตราประจำเมืองและทรงพระดำริเห็นว่าบางนรา นั้น เป็นชื่อตำบลบ้านและควรที่จะมีชื่อเมืองไว้เป็นหลักฐานสืบไปจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เปลี่ยนชื่อเมือง “บางนรา” เป็น "เมืองนราธิวาส" ซึ่งหมายถึง "ที่อยู่อันยิ่งใหญ่ของประชาชน" เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2458 ต่อมาในปี 2476 ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคครั้งยิ่งใหญ่ และให้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นจังหวัด เมืองนราธิวาส จึงเปลี่ยนเป็น "จังหวัดนราธิวาส" จากนั้นเป็นต้นมา

จังหวัดนราธิวาสเป็นแนวเขตระหว่างประเทศ มีชายแดนที่เชื่อมกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซียทั้งทางบก และทางน้ำมีเขตแดนติดต่อกันยาวประมาณ 178.60 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย รวม 3 ด่าน คือ

(1) ด่านตากใบ (34 ไร่) โดยเขตปกครองฝั่งไทย คือ อำเภอตากใบ และเขตปกครองฝั่งมาเลเซีย คือ เมืองตุมปัต (Tumpat) รัฐกลันตัน (Kelantan)

(2) ด่านสุไหงโกลก (61 ไร่) โดยเขตปกครองฝั่งไทย คือ อำเภอสุไหงโก-ลก และเขตปกครองฝั่งมาเลเซีย คือ เมืองรันเตาปันจัง (Rantau Panjang) รัฐกลันตัน (Kelantan)

(3) ด่านบูเก๊ะตา (49 ไร่) โดยเขตปกครองฝั่งไทย คือ อำเภอแว้ง และเขตปกครองฝั่งมาเลเซีย คือ เมืองบูกิตบุหงา (Bukit Bunga) รัฐกลันตัน (Kelantan)

จังหวัดนราธิวาสมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีน-พุทธ-อิสลาม โดยในปี 2558 มีนักท่องเที่ยว 635,910 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 7.84 (ในรอบ 4 ปี (ปี 2555 - 2558) เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 7.46) มีสัดส่วนร้อยละ 1.38 ของภาคใต้ เป็นลำดับที่ 12 และเป็นลำดับที่ 3 ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยเฉพาะมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เฉลี่ยปีละ 63% และนักท่องเที่ยวไทย เฉลี่ยปีละ 37% ถึงแม้จะมีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ แต่เพื่อให้สถานการณ์การการท่องเที่ยวกลับมาคึกคัก จังหวัดนราธิวาสได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นเทศกาลประจำปีและกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น จัดกิจกรรมมวยไทยไฟต์ แข่งขันกีฬาฟุตบอลทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านเป็นต้น ประกอบกับเมื่อประมาณเดือนเมษายน 2558 จังหวัดนราธิวาสมีสายการบินให้บริการเพิ่มอีก 1 สายการบิน เป็น 2 สายการบิน ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักคือ กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนจังหวัดนราธิวาสมากที่สุดคือ มาเลเซีย ซึ่งมีสัมพันธไมตรีต่อกันมาช้านาน แม้จะเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นักท่องเที่ยวเหล่านี้ก็ยังคงมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมที่มีความสะดวก และรสชาติของอาหาร

(2) จังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี เป็นศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา โดยสืบเนื่องมาจากความเจริญรุ่งเรืองทางการปกครองและการค้าในอดีต จึงมีการรับเอาอารยธรรมจากชนชาติต่าง ๆ มาผสมผสานจนเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นและกลมกลืน

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ปัตตานีมีมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่น่าศึกษามากมาย ได้แก่ เมืองโบราณยะรัง เมืองเก่ากรือเซะ–บานา วังเก่าสมัย 7 หัวเมือง กริชสกุลช่างปัตตานี จิตรกรรมบนเรือกอและ (นาวาแห่งจิตวิญญาณ) จิตรกรรมฝาผนังวัดโบราณที่สวยงามวิจิตร จังหวัดปัตตานียังมีศาสนสถานที่สวยงามทรงคุณค่า ได้แก่ วัดราษฎร์บูรณะ หรือ วัดช้างให้ (วัดหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว มัสยิดกรือเซะ (มัสยิดคู่พระราชวังโกตาอีสตานา) มัสยิดดาโต๊ะ (มัสยิดร่วมสมัยกับมัสยิดกรือเซะ) มัสยิดกลางปัตตานี (ที่มีสถาปัตยกรรมคล้ายคลึงทัชมาฮาลในอินเดีย) เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปัตตานีมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายจากทะเลจรดขุนเขา อาทิ หาดตะโละกาโปร์ หาดแฆแฆ ที่มีโขดหินเป็นประติมากรรมทางธรรมชาติที่สวยงามและมีเสน่ห์ แหลมตาชี ซึ่งเป็นแหลมที่สามารถสัมผัสแสงแรกและแสงสุดท้ายของพระอาทิตย์ โดยยืนตรงจุดเดียวกัน ตลอดจนสามารถสัมผัสวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านที่เรียบง่าย สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ปัตตานี มีกิจกรรมการท่องไพรเชิงอนุรักษ์พิชิตยอดเขาสันกาลาคีรี ณ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว กิจกรรม “พายเรือแคนู–ซีคายัก ลายกอและลอดอุโมงค์ธรรมชาติกลางป่าชายเลนยะหริ่ง” ณ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ป่าชายเลนยะหริ่ง

งานประเพณีและกิจกรรมท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ งานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี เทศกาลสรงน้ำหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ประเพณีชักพระ อำเภอโคกโพธิ์ ซึ่งจัดในช่วงวันออกพรรษาของทุกปี ประเพณีของชาวไทยมุสลิม ซึ่งประกอบด้วย พิธีการเกิด และการโกนผมไฟ การเข้าสุหนัต หรือ มาโซะยาวี ซึ่งเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของอิสลามที่มุสลิมทุกคนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีชื่อเสียงอีกหลายกิจกรรม และมีการละเล่นพื้นเมืองที่สำคัญ คือ ดิเกร์ฮูลูหรือลิเกฮูลู ร็องเง็ง มะโย่ง สำหรับด้านอาหารประจำถิ่นที่สำคัญ คือ นาซิดาแฆ เป็นอาหารพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและอร่อย ไก่กอและ สะเต๊ะเนื้อ ซอเลาะพริกหยวก รอเยาะ ข้าวยำ โรตีมะตะบะ โรตีปาแย ชาชัก ซัมบูซะ กรือโป๊ะ (ข้าวเกรียบปลาสด) และบูดู

(3) จังหวัดยะลา

ยะลาเป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 4,521 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อจังหวัดสงขลา ปัตตานี นราธิวาส และประเทศมาเลเซีย เป็นจังหวัดเดียวในภาคใต้ที่ไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ พื้นที่ราบมีน้อย ยะลาแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอเบตง อำเภอบันนังสตา อำเภอยะหา อำเภอรามัน อำเภอธารโต อำเภอกาบัง และอำเภอกรงปินัง คำว่า ยะลา มาจากภาษาพื้นเมืองเดิมว่า ยะลอ ซึ่งแปลว่า “แห” เป็นเมืองชายแดนภาคใต้ที่มีความน่าสนใจทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติที่สวยงาม เป็นเมืองที่ผสมผสานวัฒนธรรมของชนต่างเชื้อชาติ ทั้งไทย จีน และอิสลาม ตัวเมืองยะลา

มีการวางผังเมืองที่สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยที่สุดเมืองหนึ่งของประเทศไทย และยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้

เดิมยะลาเป็นส่วนหนึ่งของเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นเมืองขึ้นอยู่กับราชอาณาจักรไทยครั้งสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ในปี พ.ศ. 2310 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้มีการปรับปรุงการปกครองใหม่เป็นการปกครองแบบเทศาภิบาลและได้ออกประกาศข้อบังคับสำหรับปกครอง 7 หัวเมือง รัตนโกสินทรศก 120 ซึ่งประกอบด้วยเมืองปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง สายบุรี ยะลา ระแงะ และรามัน ในแต่ละเมืองจะแบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ต่อมาในปี พ.ศ. 2447 ประกาศจัดตั้งมณฑลปัตตานีขึ้นดูแลหัวเมืองทั้ง 7 แทนมณฑลนครศรีธรรมราช และยุบเมืองเหลือ 4 เมือง ได้แก่ ปัตตานี ยะลา สายบุรี และระแงะ ต่อมา พ.ศ. 2450 เมืองยะลาแบ่งเขตการปกครองเป็น 2 อำเภอ ได้แก่อำเภอเมืองยะลาและอำเภอยะหา ต่อมา พ.ศ. 2475 ได้มีการยกเลิกมณฑลปัตตานี และในปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 เรื่อง การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาค ออกเป็นจังหวัด เป็นอำเภอ และให้มีข้าหลวงประจำจังหวัด และกรมการจังหวัดเป็นผู้บริหารราชการ ให้มีการประกาศยุบเลิกมณฑลและกลายมาเป็นจังหวัดหนึ่งของไทยในที่สุด

(4) จังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลามีศักยภาพในการเป็นเมืองศูนย์กลางการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม จากภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง มีชายแดนติดประเทศมาเลเซีย มีต้นทุนด้านต่าง ๆ และทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีแหล่งพลังงาน สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้ ทั้งภายใน กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ เศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา ยังเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ และใน 14 จังหวัดภาคใต้ด้วย ดังนั้น จุดเน้นการพัฒนาจังหวัดสงขลา คือ การพัฒนาให้ไปสู่ความเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Growth & Competitiveness) จะส่งผลให้เกิดกระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ในกลุ่ม และต่างกลุ่มที่มีการเชื่อมโยงกัน (Inclusive Growth) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาจังหวัดนั้น มิได้มุ่งหมายเพียงเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว ยังคำนึงถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) รวมถึง การพัฒนาคนในด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และความมีวินัย เพื่อให้คนมีความรู้ ความสามารถ อันจะนำไปสู่ประชาชนชาวจังหวัดสงขลา ที่มีคุณภาพ (Government Efficiency)

จากสภาพพื้นที่ของจังหวัดสงขลาที่เป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สวยงามและเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้กระจายอยู่ทั่วไปหลายแห่ง การท่องเที่ยวพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยว คือ หาดสมิหลา แหลมสนอ่อน เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวแหล่งประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่อาศัยกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรม เช่น การถือศีลกินเจ นอกจากนี้ยังมีงานเทศกาล/ประเพณีประจำปีที่จัดขึ้นโดยทั่วไป อาทิ เทศกาลปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีชักพระ เป็นต้น

นอกจากนี้การท่องเที่ยวแหล่งบันเทิง อันเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อซื้อสินค้า รับประทานอาหาร สถานบันเทิง ซึ่งมีศูนย์กลางการท่องเที่ยวอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ และเมืองชายแดน

ไทย - มาเลเซีย ได้แก่ อำเภอสะเดา นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปมีทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้แก่ มาเลเซีย และสิงคโปร์

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินให้คะแนน มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-14

ตารางที่ 5-14 ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 ธรรมชาติ = 57 ประวัติศาสตร์ = 56 ศิลปวัฒนธรรม = 23 มนุษย์สร้างขึ้น = 37 รวม 182
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/ Things to do	2 (7.67 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.)
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	3 (7 สถาบัน)
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน หมายเหตุ : พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae.go.th/index.php	2 (16.71 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและ	1 (10 แห่ง)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
เพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	3 (6.36 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 100 ตร.กม.)
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	1 (1 เทศกาล ต่อเดือน)
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (45,915.08 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (168.69 ห้องต่อ 100 ตร.กม.)
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (1.22 แหล่งต่อพื้นที่ 100 ตร.กม.)
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยใน	1 (31,193.72 คนต่อ 100 ตร.กม.)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
พื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (22,694.32 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (28,866 ล้านบาทต่อปี)
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (26,063 ล้านบาทต่อปี)
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (53.10%)
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.24 วัน)
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.27 วัน)
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	3 ● กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (Mass) ● กลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	• กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ • กลุ่มนักท่องเที่ยวประชุมและสัมมนา พื้นที่ภาคใต้ จังหวัดยะลา มีกิจกรรมมากมายหลายประเภท ทั้งการเที่ยวชมสถานที่ตามธรรมชาติ (การท่องเที่ยวประเภทถ้ำ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวประเภทเกาะ, การท่องเที่ยวประเภทน้ำตก, การท่องเที่ยวประเภทชายหาด, แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก) สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์รักธรรมชาติ เชิงสุขภาพ ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ เช่น การเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติและยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทางประวัติศาสตร์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ เป็นจุดผ่านด่านถาวรไปยังประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีเส้นทางสายการบินตรงจากกรุงเทพมหานคร ถึงจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดสงขลาถึง 2 จังหวัด
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	1 (12.27%)
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ (งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนัก	1 (12.47 บาท/คน)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
งบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	2 (ค่า WQI เฉลี่ย = 3.3)
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ	3 (71.11%)

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัล คุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	1 1. ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร (พรุโต๊ะแดง) จังหวัดนราธิวาส ที่ได้รับรางวัลแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติยอดเยี่ยม รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 11

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	2 (5 จุดผ่านแดนถาวร)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 (30.37%)
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (เฉลี่ย 2,167 บาท/คน/วัน)
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	1 (0.70 แห่ง/100 ตร.กม.)

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลักทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	2 (0.72 เส้น/100 ตร.กม.)
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำหรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	1 (บริเวณทะเล 96,472 เที่ยวเรือ/ปี)
5.1.3 รถไฟ	3

หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	(100% มีเส้นทางรถไฟผ่านทั้ง 4 จังหวัด)
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	1 (16,333 เที่ยวบิน/ปี)

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (35.71% แหล่งประวัติศาสตร์)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านตามหลักเกณฑ์ของ ท.ท.ช. พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้และทะเลชายหาด ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ หรือสิ่งปลูกสร้างที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบที่สอดคล้องกับเทรนด์การท่องเที่ยว คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติ มีความสนใจในศิลปวัฒนธรรมเพื่อหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาประชุมและสัมมนา โดยมีจำนวนกิจกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ 7.67 กิจกรรม ต่อ 100 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนสินค้า OTOP ในพื้นที่จำนวนมาก มีสถาบันที่สอนในหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมถึง 7 แห่ง ที่สามารถผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในการให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างครบครัน

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มี

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพอยู่เป็นจำนวนมาก และยังมีศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร หรือพรุโต๊ะแดง ที่ได้รับรางวัลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับประเทศ

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน เขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้มีพื้นที่ติดกับชายแดนประเทศมาเลเซีย และมีด่านชายแดนถาวรที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย 5 ด่าน ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสงขลา นราธิวาสและยะลา ซึ่งทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเดินทางเข้ามาซื้อขายสินค้าและมาท่องเที่ยวในเมืองชายแดนใต้ของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีศาสนสถานสำคัญของศาสนาอิสลามกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีนักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายต่อวันสูง อยู่ที่ 2,167 บาทต่อคน โดยในช่วงปี 2553 – 2558 รายได้จากการท่องเที่ยวของพื้นที่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้เติบโตในระดับที่สูงมาก คือ ร้อยละ 30.37 จึงทำให้เห็นถึงศักยภาพที่ควรได้รับการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยวศาสนาอิสลาม และให้มีความสะดวกปลอดภัยในการท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก ซึ่งจังหวัดชายแดนใต้เหล่านี้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายการขนส่งหลักของประเทศเป็นอย่างดี ทั้งรถไฟที่วิ่งผ่านทุกจังหวัด เส้นทางรถยนต์ เส้นทางเรือ และเครื่องบินจากกรุงเทพฯ ที่มาลงที่สนามบินที่จังหวัดนราธิวาส

หลักเกณฑ์ด้านลักษณะพื้นฐานทางกายภาพหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ พื้นฐานของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความหลากหลาย โดยที่ชัดเจนที่สุดจะเป็นทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ สิ่งปลูกสร้างเก่าของศาสนาพุทธ อิสลาม จีน และมลายู พร้อมด้วยวิถีชีวิตแบบพหุวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์ และทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความบริสุทธิ์ สวยงาม

ตารางที่ 5-15 เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว

หัวข้อ	ภาคใต้	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ		ภาคใต้		
	พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง	อารยธรรมอีสานใต้	ทะเลตะวันออก	อารยธรรมล้านนา	มรดกโลกด้านวัฒนธรรม	ทะเลตะวันตก	อันดามัน	หมู่เกาะทะเลใต้
1. ศักยภาพ	39	38	29	28	43	32	29	30	48	43
2. ความโดดเด่น	1	1	0	1	0	1	3	0	3	3
3. การค้าชายแดน	2	0	3	2	1	2	1	1	1	0
4. เศรษฐกิจ	6	5	4	4	6	5	4	5	7	8
5. เชื่อมโยง	7	6	4	6	5	7	5	5	8	4
6. การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
รวม	56	52	42	43	57	49	44	44	70	61

โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้มีค่าคะแนนรวมอยู่ที่ 56 สูงกว่าค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมในภาคใต้ที่ประกาศไปแล้ว คือ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลตะวันตก (44 คะแนน) แต่ต่ำกว่าค่าคะแนนของ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน (70 คะแนน) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ (61 คะแนน) ซึ่งถึงว่าเป็นเขตที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูงของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประกาศไปแล้ว และเมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นที่ประกาศแล้ว พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับเดียวกันกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ประกาศไปแล้วคือ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลตะวันออก และมีค่าคะแนนสูงกว่าเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 5-15

5.6 เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราช และ 12 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสทิงพระ อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร และอำเภอหาดใหญ่ โดยชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการปรับมาจากชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อันเป็นชื่อที่คณะที่ปรึกษาเสนอขึ้นก่อนที่จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ซึ่งหลังจากรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดเด่นที่มีร่วมกันของแต่ละจังหวัด คณะที่ปรึกษาจึงปรับชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพและจุดเด่น เป็น เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

5.6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

1. จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิสัยทัศน์จังหวัด

"นครแห่งอารยธรรม น่าอยู่น่าเที่ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน"

แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) มีการกำหนดเป้าประสงค์รวม คือ เพิ่มรายได้จากการเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ยกระดับมาตรฐานคุณภาพ การสืบสานศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอย่างต่อเนื่อง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น

โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นในด้านการท่องเที่ยว คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานธรรมะ ธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การบริหารจัดการเกษตรและอุตสาหกรรมสู่มาตรฐานครบวงจรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	เป็นเมืองเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรนวัตกรรม ท่องเที่ยวเกษตร และเกษตรอุตสาหกรรมสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	1. พัฒนาสินค้าเกษตร บริการทางการเกษตร การท่องเที่ยวเกษตรที่ได้มาตรฐานบนปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตรที่มีคุณภาพ การเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 2. พัฒนากระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การแปรรูป และพัฒนาผลผลิตต่อยอด เป็นเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้าแบบครบวงจรอย่างมีประสิทธิภาพ 3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรชุมชน กลุ่มเกษตรกร พ่อค้าในการผลิต การตลาด และการกระจายสินค้าทางการเกษตร 4. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ รองรับการเป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและกระจายสินค้าทางการเกษตร 5. ส่งเสริมสถานประกอบการอุตสาหกรรมของจังหวัดให้พัฒนา

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		กระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน และเป็นอุตสาหกรรม นวัตกรรมสีเขียว
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานธรรมะ ธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม	1. เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว 2. แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐาน 3. เพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ที่ได้มาตรฐาน 2. พัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย เสริมสร้างโอกาสและศักยภาพการแข่งขัน ในตลาดการท่องเที่ยว 3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการการและสื่อสารการตลาดท่องเที่ยวเชิงรุก ภายใต้ชื่อนครฯ 3 ธรรม “นครแห่งธรรม ดื่มด่ำธรรมชาติและวัฒนธรรม” 4. พัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพบุคลกร แรงงานรองรับการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน เกิดความประทับใจแก่ผู้มาเยือน
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1. ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ สิ่งแวดล้อม ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและใช้อย่างยั่งยืน 2. การจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและใช้อย่างประหยัด	1. พัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนรองรับการเกษตร การท่องเที่ยวและการพัฒนาจังหวัดโดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 2 อนุรักษ์ ป้องกัน ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เติมความสมบูรณ์ในระบบนิเวศ พื้นที่ป่า เขา ลำน้ำหลักและนิเวศทางทะเลจังหวัด 3. พัฒนาศักยภาพเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติ สาธารณภัยที่ยั่งยืน 4. ส่งเสริม สนับสนุน รณรงค์ และเสริมสร้างความสามารถในการ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		พัฒนาสู่เมืองแห่งพลังงานทดแทนและการประหยัดพลังงาน
4. การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้น่าอยู่ เข้มแข็ง มั่นคงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ประชาชนได้รับสวัสดิการพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข 2. ประชาชนได้รับความมั่นคง ปลอดภัย เป็นธรรม 3. การศึกษามีคุณภาพทัดเทียมกับค่ามาตรฐานการศึกษา 4. ชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. พัฒนาคนคุณภาพการให้บริการทางสังคม และการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของประชาชน อย่างทั่วถึงเป็นธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี 2. ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนให้มีสุขภาพดีทั่วหน้าและมีความสุข 3. สร้างความปรองดองสมานฉันท์ เสริมความมั่นคง ปลอดภัย เป็นธรรมแก่ประชาชน ชุมชน สังคม เป็น “นครที่น่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง” 4. ยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้ได้มาตรฐาน ให้เป็น “นครแห่งการเรียนรู้” 5. เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง มั่งคั่ง ยั่งยืน สร้างงาน สร้างอาชีพตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. พัฒนาระบบการจัดการวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ ภูมิปัญญาแผ่นดินให้มีความยั่งยืน สร้างคุณค่าเพิ่มแก่จังหวัดและชุมชน 7. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

2. จังหวัดพัทลุง

วิสัยทัศน์จังหวัด

“เมืองคนคุณภาพ สิ่งแวดล้อมดี ชุมชนเข้มแข็ง เติบโตและมั่งคั่ง
จากฐานการเกษตร วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน”

แผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง (พ.ศ. 2561 - 2564) มีการกำหนดเป้าประสงค์รวมของยุทธศาสตร์ดังนี้

(1) พัทลุงเมืองเกษตรคุณภาพมาตรฐานสากลการเกษตรของจังหวัด สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กระจายรายได้ สร้างงาน อาชีพแก่เกษตร และชุมชน

(2) การท่องเที่ยวสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจกระจายรายได้สู่จังหวัดและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

(3) ประชาชนมีคุณภาพ เรียนรู้ตลอดชีวิต สังคมน่าอยู่ และมีความสงบด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(4) พัทลุงเมืองสีเขียว ทรัพยากร ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมดี

(5) ระบบโครงสร้างพื้นฐานมีประสิทธิภาพ การคมนาคมปลอดภัย การบริหารจัดการมีธรรมาภิบาล

ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบเพิ่มคุณค่าครบวงจรที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัด ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	การเพิ่มขีดความสามารถภาคเกษตร อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	การพัฒนาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบเพิ่มคุณค่าครบวงจรที่ยั่งยืน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3	การพัฒนาคนคุณภาพ สังคมคุณธรรม สู่เมืองแห่งปัญญาและสันติสุขที่ยั่งยืน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการบ้านเมืองรองรับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาเมืองสู่อนาคต

3. จังหวัดสงขลา

วิสัยทัศน์จังหวัด

"สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ ประชาชนมีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน"

แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) มีการกำหนดพันธกิจ คือ การพัฒนาสงขลาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีคุณภาพ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเกษตร เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้

ในส่วนยุทธศาสตร์ที่เน้นด้านการท่องเที่ยว คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน โดยเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และเชิงธุรกิจ นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน	เศรษฐกิจขยายตัว และประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	1. ส่งเสริมกระบวนการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร 2. ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา อาหารทะเล และฮาลาลให้เป็นศูนย์กลางระดับภูมิภาค 3. ยกระดับระบบโลจิสติกส์ (Logistics) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 4. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และเชิงธุรกิจ 5. พัฒนาการค้า การลงทุนและพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้และพหุวัฒนธรรม	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีบนวิถีความพอเพียง	1. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3. ส่งเสริมการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ (Best Practice) มาเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของประชาชน 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอด ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม 5. ส่งเสริมและพัฒนากีฬาและนันทนาการ
3. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้ประชาชน และรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน	1. ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การใช้พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		3. ฟื้นฟูลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำเทพา-นาทวี 4. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นเมืองสีเขียว (Green City)
4. เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น	1. ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชน เข้มแข็ง 2. เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.6.2 ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2 ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อันประกอบไปด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ระหว่างวันที่ 12 - 13 กุมภาพันธ์ 2561 ณ โรงแรมบุรีศรีภู บูติก โฮเต็ล (โรงแรมระดับ 4 ดาว) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 117 คน โดยมีรายละเอียดการจัดประชุม ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม

มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 117 คน เมื่อพิจารณาลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย 52 คน และเพศหญิง 65 คน โดยมีผู้ที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามที่ใช้ในการประชุมทั้งสิ้น 49 คน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.65 และเพศหญิง ร้อยละ 67.35 โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.10 รองลงมาคือ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 ดังแสดงในภาพที่ 5-36

ภาพที่ 5-36 เพศและอายุของผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2

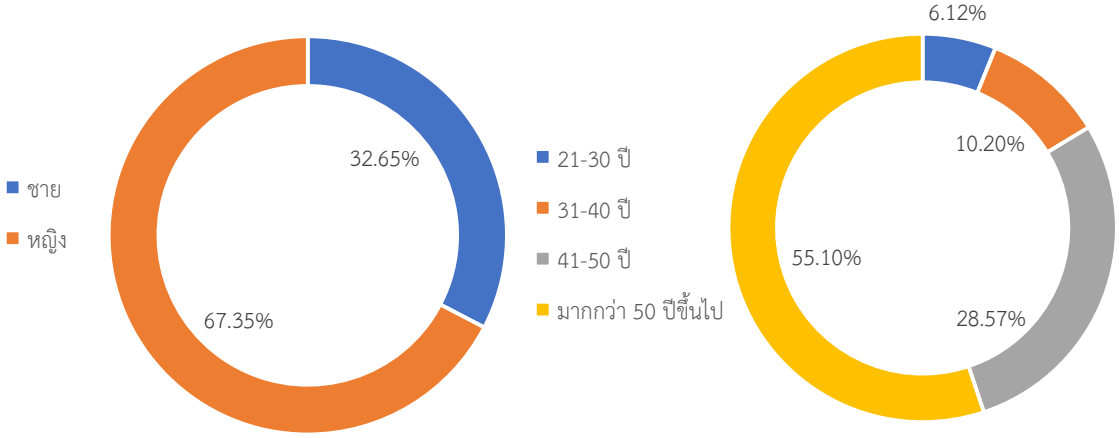

ภูมิลำเนาของผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า ส่วนมากมาจากจังหวัดสงขลา คิดเป็นร้อยละ 97.96 ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี และระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 24.49 และร้อยละ 18.37 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-37

ภาพที่ 5-37 ภูมิลำเนาและระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2

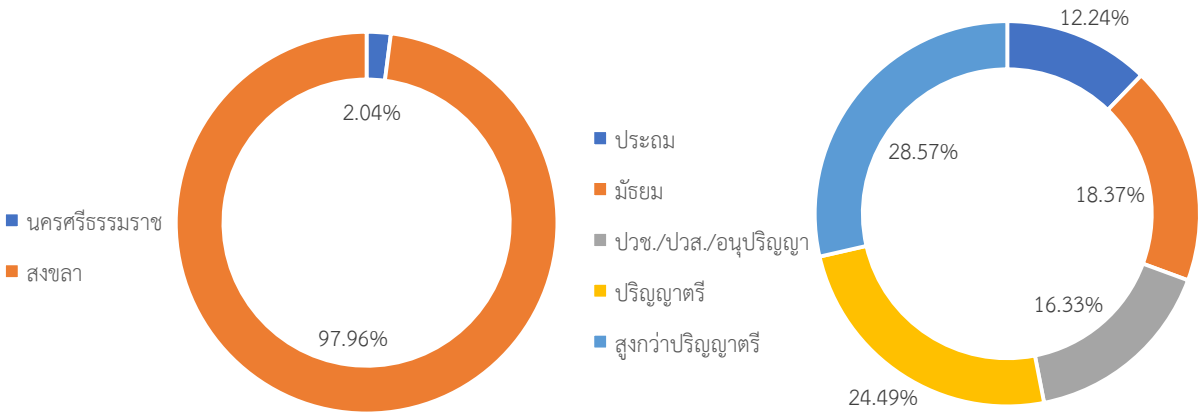

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพและรายได้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขายเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 38.78 รองลงมา คือ ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 20.41 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.49 เท่ากัน รองลงมาคือ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.33 ดังแสดงในภาพที่ 5-38

ภาพที่ 5-38 อาชีพและรายได้ของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2

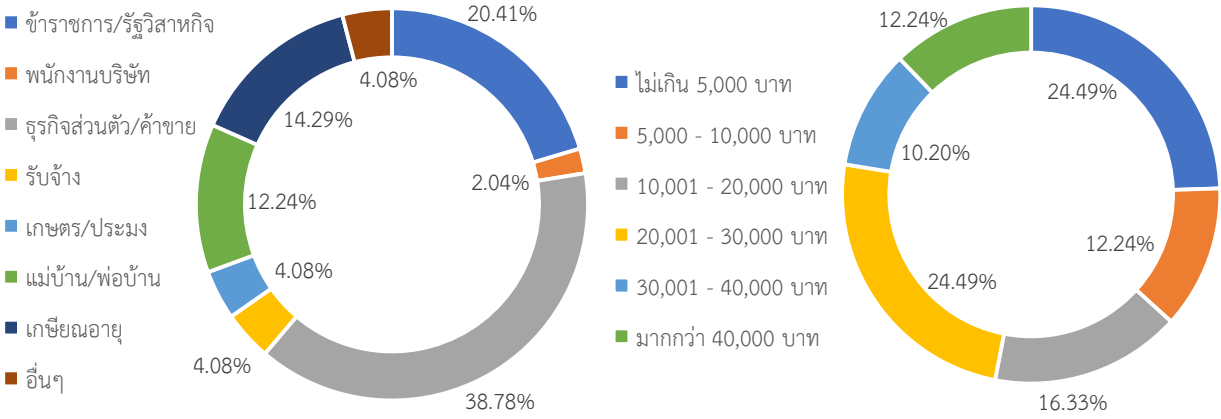

2. ข้อคิดเห็นต่อการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคใต้ ครั้งที่ 2

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ ครั้งที่ 2 ให้ความสำคัญกับการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็นอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 81.63 ในขณะที่ร้อยละ 16.33 ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า ค่อนข้างมีความสำคัญ โดยมีผู้ที่คิดว่าไม่ค่อยมีความสำคัญเพียงร้อยละ 2.04 ทั้งนี้ในที่ประชุม ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งจาก 3 จังหวัด ต่างเห็นว่าเมื่อมีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการประกาศทั้งจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งส่วนมากตอบว่าควรจะประกาศทั้งจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 85.71 ดังแสดงในภาพที่ 5-39

ภาพที่ 5-39 ความสำคัญของการกำหนด “เขตพัฒนาการท่องเที่ยว” และพื้นที่ที่ควรประกาศในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

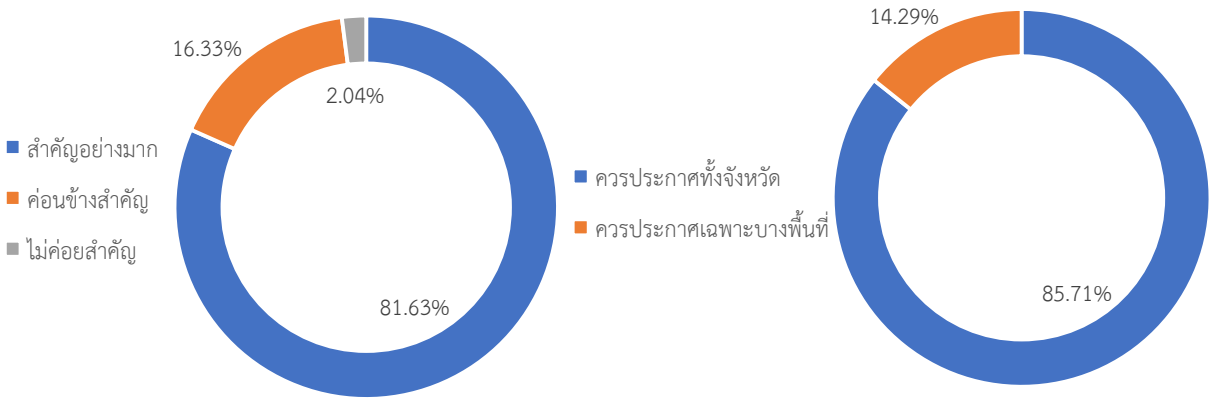

จากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่นประกอบด้วย อารยธรรมลุ่มแม่น้ำทะเลสาบน้ำเค็มชายฝั่ง (Lagoon) วิถีชุมชนรอบลุ่มทะเลสาบ วิถีเขาป่านาเล ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีพื้นที่อยู่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายพรรณพืช พันธุ์ไม้ สัตว์น้ำ รวมถึงระบบนิเวศอื่น ๆ มีความสมบูรณ์ ก่อให้เกิดชุมชนที่ดำรงชีวิตอยู่บริเวณทะเลสาบสงขลา มีแหล่งประวัติศาสตร์ เมืองเก่า วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะการแสดง ความเชื่อที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีความเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ “**อารยธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา**” ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับชื่ออารยธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งนี้ตามความคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่า รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ มีอยู่ 3 ด้าน ที่ใกล้เคียงกันคือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 89.80 83.67 และ 81.63 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5-40

ภาพที่ 5-40 รูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

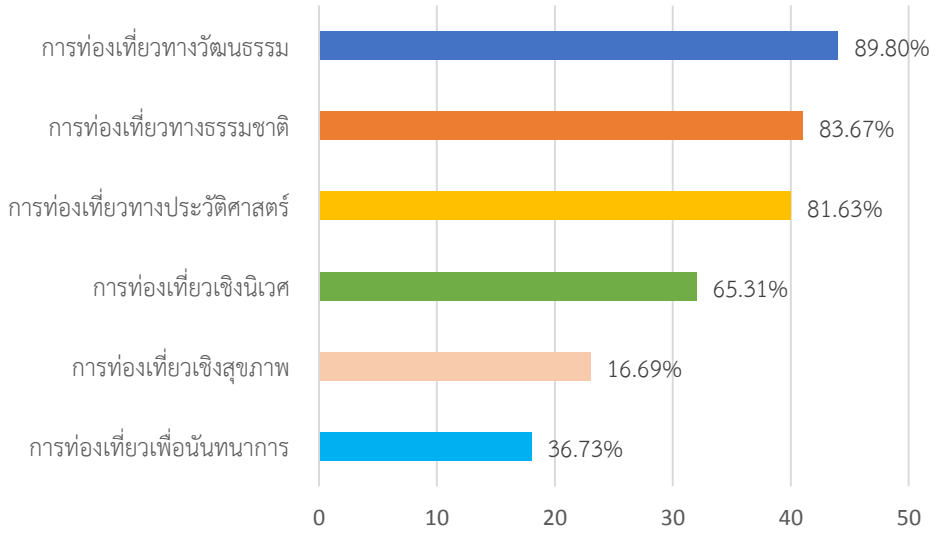

ในมิติของจังหวัดศูนย์กลางการประสานงาน ความเห็นในที่ประชุมส่วนใหญ่ เสนอให้จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งร้อยละ 95.92 สนับสนุนให้จังหวัดสงขลา เป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะมีแหล่งประวัติศาสตร์ เมืองเก่า วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะการแสดง ความเชื่อที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีวิถีชีวิตของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ

ทะเลสาบสงขลาซึ่งมีความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์ไม้ สัตว์น้ำ รวมถึงระบบนิเวศอื่น ๆ มีความสมบูรณ์ ดังภาพที่ 5-41

ภาพที่ 5-41 ศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

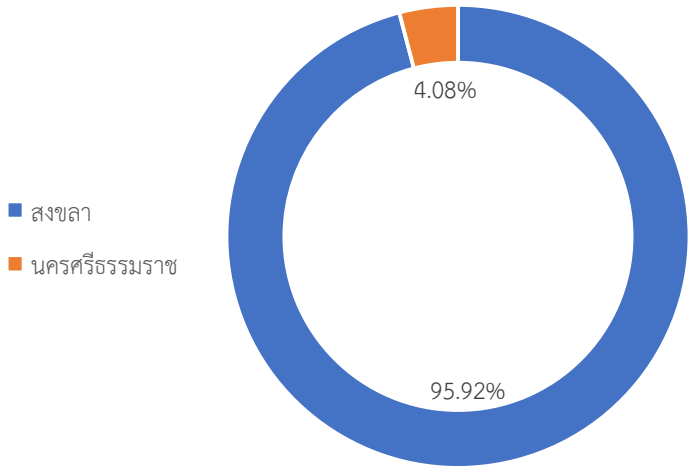

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคกลาง ครั้งที่ 2 ในด้านสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน สามารถสรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

การรวบรวมองค์ความรู้ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาต่อยอด

- หน่วยงานภาครัฐบาลเข้ามาร่วมถอดบทเรียน รวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ของชุมชน ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถสืบทอดไปให้ยังคนรุ่นต่อไป และเป็นข้อมูลดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชน ที่กำลังจะสูญหาย
- ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และเป็นที่ปรึกษาในการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึก เพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าสินค้าของชุมชนท้องถิ่น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

- การพัฒนาบุคลากร มัคคุเทศก์ นักสื่อความหมาย และประชาชนในชุมชนให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอกระบวนการ การบรรยายประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น พัฒนาความรู้ จิตวิทยากับ แม่ค้า ชาวบ้าน กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเน้นภาษาอังกฤษ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย

ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของคลัสเตอร์

- การใช้กล้อง CCTV ในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว
- การพัฒนา Application ที่ให้ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกในกรณีที่แหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไม่เพียงพอ หรือนักท่องเที่ยวมาไม่สอดคล้อง

กับเวลาการให้บริการของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น รวมถึงป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมาย ทั้ง 4 ภาษา (ภาษาอังกฤษ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย)

- สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย พร้อมผลักดันให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับรางวัลระดับชาติ นานาชาติ รวมถึงการประกาศเป็นเขตมรดกโลก
- ตั้งศูนย์ One Stop Service เพื่อให้ความช่วยเหลือกับหน่วยงานและชุมชนในพื้นที่ รวมถึงให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

พัฒนาและซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างที่สำคัญในพื้นที่

- การช่วยเหลือด้านสิ่งปลูกสร้าง เช่น ร้านค้า สะพาน เป็นต้น ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น และการปรับภูมิทัศน์/ ปากทางเข้าชุมชนให้มีความสวยงาม
- หน่วยงานภาครัฐบาลส่งเสริมการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมโบราณ โบราณสถาน โบราณวัตถุอย่างถูกวิธีเพื่อยืดอายุโบราณสถาน โบราณวัตถุให้มีอายุยืนนานเพิ่มมากขึ้น เข้ามาทำนุบำรุง หรือการซ่อมแซม ต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของสิ่งก่อสร้าง โดยให้รักษากายภาพความเป็นดั้งเดิม รวมถึงป้ายสัญลักษณ์ หรือป้ายต่าง ๆ ควรนำอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้

พัฒนาโครงสร้างคมนาคมขนส่ง

- การพัฒนาเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง 4 ภาษา (ภาษาอังกฤษ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย) เนื่องจาก เป็นนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก
- การจัดการระบบขนส่งมวลชน รถโดยสารการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้มีระบบขนส่งมวลชนขนาดเล็ก เช่น รถตุ๊กตุ๊ก รถสามล้อ รถสองแถว เพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ และมีป้ายบอกทาง 3 ภาษา (ภาษาอังกฤษ อินโดนีเซีย มาเลเซีย)

การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่

- พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
- ให้ความรู้ เทคนิค รวมไปถึงเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน เรื่อง การนำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชน มัคคุเทศก์ชุมชน การสื่อความหมายของประวัติเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดสรรงบประมาณมาพัฒนาชุมชน ให้มีความสวยงามตามอัตลักษณ์ของชุมชน :ซึ่งควรมีการพัฒนาและประเมินผล การประเมินผลของคนในชุมชนว่ามีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือไม่
- การทำตลาด การกำหนดเส้นทาง ที่มีความเหมาะสมที่ได้รับการยอมรับจาก ชุมชน บริษัททัวร์ และภาครัฐ
- ส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้การท่องเที่ยว 3 จังหวัด เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับพี่น้องชาวมุสลิม พัฒนาไปสู่เมืองท่องเที่ยวฮาลาล

โดยมติของสมาชิกในการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ มีความเห็นตรงกันว่า ในการรวมเขตครั้งนี้ สนับสนุนให้พื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และ 12 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสทิงพระ อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร และอำเภอหาดใหญ่ รวมเข้าด้วยกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทั้ง 3 จังหวัด มีความเห็นร่วมกันในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ชื่อว่า “**เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา**”

3. ผลการระดมความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นในการกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2 ในประเด็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5-16

ตารางที่ 5-16 ทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2 (จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา)			
จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เมืองคนดีเป็นศูนย์กลางการศาสนา เนื่องจากในอดีตเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญ มีเมืองบริวารถึง 12 เมือง มีประวัติศาสตร์ความยาวนานแห่งนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรม ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถมาศึกษาประวัติศาสตร์ได้ เป็นจังหวัดที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และสวยงาม ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีอากาศดีที่สุดในประเทศไทย			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรม ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) วัดธาตุน้อยหรือวัดพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดคลองแดน วัดหรงบน วัดพรหมโลก กำแพงเมืองเก่านครศรีธรรมราช 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาหลวง น้ำตกพรหมโลก น้ำตกอ้ายเขียว คีรีวง	1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ชมสวนส้มโอทับทิมสยาม สวนมังคุดคีรีวง สวนทุเรียนตลิ่งชัน ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรช้างกลาง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรปากพนัง พักโฮมสเตย์บ้านคีรีวง 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ งานเดือนสิบ (แห่หมรับ) ห่มผ้าพระธาตุ ประเพณีลากพระ ประเพณีรับเทียมดา เทศกาลกินเจ	1. ส้มโอทับทิมสยาม 2. มังคุดคีรีวง 3. ข้าวพระพรหม 4. ข้าวเกรียบสมุนไพร 5. ลูกหยีสามรส 6. ผ้าทอยกดอก 7. กระเป๋าหนังวัว 8. ผ้าบาติก 9. เครื่องจักสาน 10. เครื่องถม 11. ผลิตภัณฑ์จักสานจากใบกะพ้อ	1. นักท่องเที่ยวกลุ่มปัจจุบันของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กลุ่มยุโรป มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น นักท่องเที่ยวแสวงบุญ ทำบุญ เสี่ยงโชค (วัดเจดีย์ไข่) นักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (บ้านคีรีวง) นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น (ตามรอยยามาดะ) 2. นักท่องเที่ยวกลุ่มอนาคตของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ นักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย (ขนอม) และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มเดิมโดยขยายฐานเดิมให้เพิ่มจำนวนมากขึ้น

(ลานสกา) เขาพลายดำ ลุ่มน้ำปากพนัง น้ำตกกรุงชิง แหลมตะลุมพุก หาดทรายแก้ว หาดหินงาม หาดในเพลา ช่องรูเล็ด		12. ผลิตภัณฑ์จักสานจากย่านลิเภา 13. ผ้ายกนคร	

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2 (จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา)			
จังหวัดพัทลุง จังหวัดพัทลุง เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์มีความเป็นมายาวนาน มีลักษณะสภาพภูมิประเทศที่ราบ เนินเขาและชายฝั่ง และมีทรัพยากรการท่องเที่ยวมากมาย ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนสถาน และยังเป็นแหล่งกำเนิดหนังตะลุงมโนราห์ ซึ่งยังคงรักษาเอกลักษณ์ ศิลปะการแสดงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน			
ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	**รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว**	**ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่**	**กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต**
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยววิถีพุทธ ได้แก่ วัดเขาอ้อ วัดเขียนบางแก้ว วัดถ้ำคูหาสวรรค์ วัดเขาแดงตก วัดเขาแดงออก วัดถ้ำเขาชัยสน ถ้ำสุมโน วัดวัง 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรม	1. กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีพุทธ ได้แก่ ประเพณีแข่งโพน – ลากพระ 2. กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ได้แก่ ตลาดกรีนมุ้งมิ้ง ตลาดใต้โตนด ตลาดสวนไผ่ การยกยอคลองปากประ การปั่นจักรยานเมืองเก่าชัยบุรี ตลาดหัว	1. ข้าวสังข์หยด 2. ปลาดุกร้าทะเลน้อย 3. เคยปลาทะเลน้อย 4. ขาหมูปากลอง 5. สละ ป่าบอน – เขาชัยสน 6. สับปะรดป่าบอน 7. เครื่องจักสาน 8. ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	1. นักท่องเที่ยวกลุ่มปัจจุบัน ของจังหวัดพัทลุง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และชาวยุโรป เป็นต้น โดยแบ่งนักท่องเที่ยวตามกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวชมธรรมชาติ นักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย สปาพื้นบ้าน เป็นต้น และนักท่องเที่ยวด้านกีฬาและนันทนาการ เช่น นักวิ่ง นักปั่น

ได้แก่ วังเจ้าเมืองพัทลุง เมืองเก่าปากคลอง เมืองเก่าบางแก้ว มโนราห์ท่าแค 3. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย อุทยานแห่งชาติเขาปู่ – เขาย่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด หาดแสนสุขลำปำ ทะเลสาบลำปำ ทะเลน้อย น้ำตกไพรวัลย์ เขาอกทะลุ เขาเจ็ดยอด เขาล่อน นาโปแก 4. ความโดดเด่นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนสละป่าบอน สวนสละลุงถัน สวนสับปะรดป่าบอน สวนลุงทูน สวนไผ่ขวัญใจ ฟาร์มตัวอย่างบางแก้ว ฟาร์มโคนม	ลานหัวเลี้ยว การชมหมู่บ้านหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกะลามะพร้าว 3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติเขาเจ็ดยอด การปีนเขาเจ็ดยอด ล่องแก่งหนานมดแดง การชมแสงแรกคลองปากประ การชมวิถีควายน้ำ ทะเลน้อย การล่องแลนกทะเลน้อย ชมโลมาหัวบาตร	9. ทุเรียนเกาะหมาก 10. เค้กท่าแค 11. ลูกปัดมะโนราห์ 12. กล้วยฉาบ 13. แกงน้ำเคยยอดหวาย 14. หนังตะลุง 15. พระเขาอ้อ 16. ผลไม้ศรีบรรพต 17. ขนมกะละแม 18. เสื่อกระจูด 19. ผ้าทอบ้านแพรกหา	จักรยาน เป็นต้น 2. นักท่องเที่ยวกลุ่มอนาคตของจังหวัดพัทลุง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น จีน (ทัวร์รังนก) ญี่ปุ่น สแกนดิเนเวีย เป็นต้น นักท่องเที่ยวเช็กอิน นักท่องเที่ยวถ่ายรูป นักท่องเที่ยวความเชื่อเครื่องรางของคลัง (ชาวสิงคโปร์ มาเลเซีย) เป็นต้น

ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ 2 (จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา)

จังหวัดสงขลา (อำเภอเมืองสงขลา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสทิงพระ อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร และอำเภอหาดใหญ่)

จังหวัดสงขลา เป็นเมืองหลักของดินแดนสยาม มีร่องรอยประวัติศาสตร์ ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองสองทะเล เพราะถูกขนาบด้วยทะเลสาบสงขลาและทะเลอ่าวไทย ทั้งยังเป็นเมืองท่าที่สำคัญเมืองหนึ่ง เป็นเมืองที่มีวัฒนธรรม ประเพณี มีเมืองเก่าแก่ มีโบราณสถาน มีตำนานเล่าขานมากมาย และมีขนบธรรมเนียมประเพณี การคมนาคมมีเส้นทางหลักที่เชื่อมโยงหลายสาย ทั้งทางเครื่องบิน รถไฟ และทางรถยนต์ และในอนาคตสามารถเป็นศูนย์กลางรองรับการคมนาคม มีพื้นที่การค้าชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย ผ่านทางด่านสะเดาและด่านปาดังเบซาร์

ประเภทและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยว	ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์และสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่	กลุ่มนักท่องเที่ยวปัจจุบันและกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต
1. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยววิถีพุทธ ได้แก่ วัดนอก (เชิงแส) วัดพะโคะ วัดเจดีย์งาม วัดแหลมพ้อ วัดมัชฌิมาวาส วัดดีหลวง วัดคลองแห วัดต้นเลียบ สำนักสงฆ์นาเปล วัดคูเต่า วัดคงคาวดี วัดนาทวี วัดหัวป่า ต.บ้านขาว วัดมหัตลามังคมราม 2. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชนผ่านเมืองเก่าสงขลา	1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ กิจกรรมล่องคลองหรี การเชิงเลริมคลอง การชมสวนผลไม้ การชมวิถีการเลี้ยงปลากะพง การท่องเที่ยวน้ำตกโตนงาช้าง การล่องเรือทางน้ำ 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ ได้แก่ ประเพณีทอดผ้าป่าสามัคคี ปิดทองหลวงปู่ทวด เหยียบน้ำทะเลจืดและห่มผ้าพระสุวรรณเมาลิกศรีรัตนมหา	1. ขนมโบราณ ขนมขี้มด 2. ลูกปัดมโนราห์ 3. ผลิตภัณฑ์จากต้นโหนด 4. น้ำผึ้งโหนด 5. น้ำส้มโหนด 6. อาหารทะเลแปรรูป 7. ข้าวช่อขิง 8. ปลาช่อนแห้ง 9. ผ้าทอเกาะยอ 10. น้ำผึ้งชันโรง 11. ขนมดู ขนมตะโก้ ขนมโก๋	1. นักท่องเที่ยวกลุ่มปัจจุบันของจังหวัดสงขลา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย จีน สิงคโปร์ ฝรั่งเศส อิตาลี เดนมาร์ก เป็นต้น 2) นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มการประชุมสัมมนา MICE กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่ท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นหมู่คณะ กลุ่มผู้สูงวัยเดินทางท่องเที่ยวหลังการเกษียน กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง การชมมหกรรม คอนเสิร์ต และกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อกีฬา นักวิ่ง นักจักรยาน เป็นต้น

(ย่านเขาแดง) สถาบันทักษิณคดีศึกษา (เกาะยอ) ชุมชนวิถีพุทธตลาดน้ำคลองแดน ชุมชนวิถีมุสลิมหัวเขาแดง ชุมชนวิถีพุทธตลาดน้ำคลองแห ชุมชนวิถีพุทธอำเภอหาดใหญ่ ชุมชนคลองรีรดน้ำเจ้าแม่อยู่หัว ตลาดริมน้ำคลองแดน ตลาดริมน้ำบางกล่ำ 3. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนเกษตรชมรมรัตภูมิ สวนเกษตรชมรมเกาะยอ สวนเกษตรตัวอย่างจะโหน่ง เกษตรพอเพียงบ้านหาร หนึ่งไร่หนึ่งแสนอำเภอระโนด ไร่สตรอว์เบอร์รีรัตภูมิ ไร่นาสวนผสมเกาะแต้ว บ้านรำแดง 4. ความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทะเลสาบสงขลา น้ำตกโตนงาช้าง หาดสมิหลา หาดชลาทัศน์	ธาตุ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขากุฎการตักบาตรเทโวเขาตังกวนประเพณีชักพระ การกวนข้าวมธุปายาส วัดคลองแห การไหว้พระทองบำเพ็ญประโยชน์ การจัดพิธียกขันหมากปฐม พิธีทำขวัญข้าว การท่องเที่ยวสะเดาเชิงนิเวศ การชมวิถีโหนด-นาเลกิจกรรมการปลูกป่าชายเลนกิจกรรมการตกปลา นั่งเรือชมวิว กิจกรรมการชมสวนผลไม้ 3. กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนและนันทนาการ ได้แก่ การท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา การท่องเที่ยวตลาดริมเขาชายน้ำ การท่องเที่ยวเกาะยอ การแข่งเรือยาว กิจกรรมโครงการไร่นาสวนผสม ศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตร	12. น้ำตาลแว่น น้ำตาลปึก 13. น้ำตาลผง (ชงกาแฟ) 14. จำปาดะ 15. เสื่อปาหนัน 16. ข้าวหลามแม่ทอม 17. ลูกปัดมโนราห์ 18. ขนมทองม้วน ขนมผิง 19. ไข่เค็ม 20. มะม่วงเบาแช่อิ่ม 21. ผักปลอดสารพิษ 22. โคมไฟจากลูกปัดมโนราห์ 23. น้ำแกงส้มสำเร็จรูป 24. ข้าวหลามชักพรุ 25. ถั่วลิสง 26. เครื่องแกงสมุนไพร 27. ข้าวไรซ์เบอร์รี 28. ขนมพื้นเมือง เช่น ข้าวฟ่างกวน ลูกหยี 29. กรงนกจำลอง 30. ผ้าทอกระแสสินทร์ 31. ยำสาหร่ายเกาะยอ 32. ไข่ครอบ	2. นักท่องเที่ยวกลุ่มอนาคตของจังหวัดสงขลา มีเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวในโซนพื้นที่ตะวันออกกลาง ชาวอาหรับ (ฮาลาล) และนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น

5.6.3 ทรัพยากรภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา โดยข้อคิดเห็นของคนในพื้นที่ คือ ให้กำหนดจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุงเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวแบบทั้งจังหวัด ด้านจังหวัดสงขลากำหนดให้เฉพาะพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสทิงพระ อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร และอำเภอหาดใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดังแสดงในภาพที่ 5-42

ภาพที่ 5-42 แผนที่ขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) บริเวณเทือกเขาตอนกลาง ได้แก่ บริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช มีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของจังหวัดลงไปถึงใต้สุด ได้แก่ อำเภอสิชล อำเภอขนอม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพระพรหม ในเขตเทือกเขานี้มีภูเขาสูงสุดในจังหวัด คือ เขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล 2) บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก ได้แก่ บริเวณเทือกเขาตอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย จำแนกได้เป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ลงไปทางใต้ ที่มีความกว้างจากบริเวณเทือกเขาตอนกลางไปถึงชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร ได้แก่ อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และอำเภอชะอวด และอีกบริเวณหนึ่ง คือตั้งแต่อำเภอท่าศาลาขึ้นไปทางทิศเหนือ อำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอขนอม อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา 3) บริเวณที่ราบด้านตะวันตก ได้แก่ บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด ซึ่งมีลักษณะเป็นเนินเขาอยู่เป็นแห่ง ๆ อำเภอที่อยู่ที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอฉวาง อำเภอนาบอน อำเภอบางขัน อำเภอถ้ำพรรณรา และอำเภอทุ่งสง สายน้ำสำคัญได้แก่ แหล่งต้นน้ำของแม่น้ำตาปี

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีศักยภาพการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามทางธรรมชาติโซน ป่า ภูเขา ทุ่งนา และทะเล โดยมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวตามแคมเปญ “เที่ยวเมืองคอนสบ๊าย สบาย ริเริ่มจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่โดนใจคนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างกระแสคนทันสมัย ต้องไปเมืองคอน” นำเสนอกิจกรรมบรรจุในปฏิทินการท่องเที่ยวหลักของ ททท. เพิ่มเติมจากประเพณีต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้มีการเจาะกลุ่มเป้าหมายคนรักสุขภาพ พักผ่อนหลังเกษียณ เน้นแพทย์แผนไทย สปา อาหารเพื่อสุขภาพไหว้พระทำบุญปฏิบัติธรรม รวมทั้งผลักดันให้มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับนานาชาติที่ศูนย์แพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์อีกด้วย

(2) จังหวัดพัทลุง

จังหวัดพัทลุง มีประวัติความเป็นมายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังปรากฏหลักฐานจากการค้นพบขวานหินขัดในท้องที่ทั่วไปหลายอำเภอในสมัยศรีวิชัย บริเวณเมืองพัทลุงเป็นแหล่งชุมนุมที่ได้รับวัฒนธรรมอินเดีย นับถือพุทธศาสนาลัทธิมหายาน หลักฐานค้นพบ เช่น พระพิมพ์ดินดิบจำนวนมากเป็นรูปพระโพธิสัตว์รูปเทวดา โดยค้นพบบริเวณถ้ำคูหาสวรรค์ และถ้ำเขาอกทะลุ ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 19 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมืองพัทลุงมีฐานะเป็นเมืองชั้นตรี ซึ่งนับว่าเป็นหัวเมืองหนึ่งของพระราชอาณาจักรทางใต้ ในสมัยนั้นเมืองพัทลุงมักจะประสบปัญหาการโจมตีจากกลุ่มโจรสลัดมาเลย์อยู่เสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มโจรสลัดอาแจะอารูและยุยงคตนะ ได้โจมตีเผาทำลายสร้างความเสียหายแก่เมืองพัทลุงถึงสองครั้ง ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการย้ายสถานที่ตั้งเมือง อยู่เสมอ และก็เป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวเมืองพัทลุงเป็นนักต่อสู้ที่เข้มแข็ง ในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ได้มีการย้ายสถานที่ตั้งเมืองอีกหลายครั้ง และได้ยกขึ้นเป็นเมืองชั้นโท ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในช่วงนี้เมืองพัทลุงมีผู้นำสำคัญในการสร้างความเจริญ และความมั่นคงให้กับบ้านเมืองหลายท่าน อาทิ พระยาพัทลุง (ขุนคางเหล็ก) พระยาวิชิตเสนา

(ทองขาว) พระยาอภัยบริรักษ์ (จุ้ย จันทโรจนวงศ์) ได้ป้องกันเอกราชของชาติมาหลายครั้ง เช่น เมื่อสงครามเก้าทัพ พระมหาช่วย วัดป่าลิไลย์ ได้นำชาวพัทลุงต่อสู้ป้องกันการรุกรานของพม่าจนได้รับความดีความชอบโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาช่วยทุกขราษฎร์ ช่วยราชการเมืองพัทลุง

นอกจากสงครามกับพม่าแล้ว ชาวพัทลุงยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ ในหัวเมืองภาคใต้ เพราะปรากฏอยู่เสมอว่าทางเมืองหลวงได้มีคำสั่งให้เกณฑ์ชาวพัทลุงพร้อมด้วยเสบียงอาหารไปทำสงครามปราบปรามกบฏในหัวเมืองมลายู เช่น กบฏไทรบุรี พ.ศ.2373 และ พ.ศ.2381 ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของเมืองพัทลุงทางด้านการเมือง การปกครองและแหล่งอู่ข้าวอู่น้ำในอดีตเป็นอย่างดี

(3) จังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลามีศักยภาพในการเป็นเมืองศูนย์กลางการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรมจากภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง มีชายแดนติดประเทศมาเลเซีย มีต้นทุนด้านต่าง ๆ และทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีแหล่งพลังงาน สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้ ทั้งภายใน กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ เศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา ยังเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ และใน 14 จังหวัดภาคใต้ด้วย ดังนั้น จุดเน้นการพัฒนาจังหวัดสงขลา คือ การพัฒนาให้ไปสู่ความเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Growth & Competitiveness) จะส่งผลให้เกิดกระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ในกลุ่ม และต่างกลุ่มที่มีการเชื่อมโยงกัน (Inclusive Growth) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาจังหวัดนั้น มิได้มุ่งหมายเพียงเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว ยังคำนึงถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) รวมถึง การพัฒนาคนในด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และความมีวินัย เพื่อให้คนมีความรู้ ความสามารถ อันจะนำไปสู่ประชาชนชาวจังหวัดสงขลา ที่มีคุณภาพ (Government Efficiency)

จากสภาพพื้นที่ของจังหวัดสงขลาที่เป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สวยงามและเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้กระจายอยู่ทั่วไปหลายแห่ง การท่องเที่ยวพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยว คือ หาดสมิหลา แหลมสนอ่อน เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวแหล่งประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่อาศัยกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรม เช่น การถือศีลกินเจ นอกจากนี้ยังมีงานเทศกาล/ประเพณีประจำปีที่จัดขึ้นโดยทั่วไป อาทิ เทศกาลปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีชักพระ เป็นต้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวแหล่งบันเทิง อันเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อซื้อสินค้า รับประทานอาหาร สถานบันเทิง ซึ่งมีศูนย์กลางการท่องเที่ยวอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ และเมืองชายแดนไทย - มาเลเซีย ได้แก่ อำเภอสะเดา นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปมีทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้แก่ มาเลเซีย และสิงคโปร์

สำหรับการค้าชายแดนไทย - มาเลเซีย นั้น ประเทศไทยมีจังหวัดชายแดนที่ติดกับประเทศมาเลเซีย 5 จังหวัด ได้แก่ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล มีระยะทางยาวรวม 672 กิโลเมตร การค้าชายแดนด้านมาเลเซีย มีการทำการค้าอย่างเป็นระบบมาตรฐาน และมีการขนส่งทั้งทางรถยนต์และรถไฟ มูลค่าการค้าชายแดนมาเลเซียมีมูลค่ามากกว่าการค้าชายแดนกับประเทศอื่น ๆ สินค้าผ่านด่านศุลกากรของจังหวัดสงขลา ปี 2555 มีมูลค่าการค้ารวมทั้งสิ้น

787,559.04 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 9.66 เป็นมูลค่าการส่งออก 451,247.43 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 336,311.61 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าการค้าสุทธิ 114,935.38 ล้านบาท โดยด่านศุลกากรสะเดามีมูลค่าการค้ารวมมากที่สุด รองลงมาคือ ด่านศุลกากรสงขลา

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทรัพยากรในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินให้คะแนน มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-17

ตารางที่ 5-17 ผลการประเมินโดยละเอียดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.1. ประเภทการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 ธรรมชาติ = 102 ประวัติศาสตร์ = 68 ศิลปวัฒนธรรม = 27 มนุษย์สร้างขึ้น = 21 รวม 218
1.2 ความหลากหลายของชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	2 (7.98 กิจกรรมต่อ 100 ตร.กม.)
1.3 ความพร้อมของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของแต่ละสถาบันการศึกษา	3 (8 สถาบัน)
1.4 จำนวนวิสาหกิจชุมชน หมายเหตุ : พิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://smce.doae.go.th/index.php	2 (14.92 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.5 จำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม (ความสามารถ	**2**

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
ในการผลิตและกระจายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการสนับสนุนธุรกิจบริการในพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทั่วถึง) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนตลาดสด และตลาดต้องชม ที่เป็นเครือข่ายของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก http://mwsc.dit.go.th/index.php	(20 แห่ง)
1.6 จำนวนสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยใช้ข้อมูลจาก http://www.thaitambon.com/opc	3 (5.20 ต่อ 100 ตร.กม.)
1.7 จำนวนเทศกาลงานประเพณี หมายเหตุ: พิจารณาจากข้อมูลจำนวนเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจาก https://www.sawadee.co.th/	1 (0.83 เทศกาล ต่อเดือน)
1.8 ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (41,925.27 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.8.2 จำนวนห้องพักต่อพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนห้องพักในแต่ละเขตต่อพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (133.40 ห้องต่อ 100 ตร.กม.)
1.9 ความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (1.05 แหล่งต่อพื้นที่ 100 ตร.กม.)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
1.10 เป็นที่ต้องการสอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก	
1.10.1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	**2** (84,404.53 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ต่อขนาดของพื้นที่นั้น ๆ (100 ตร.กม.) โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (44,915.45 คนต่อ 100 ตร.กม.)
1.10.3 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (42,641 ล้านบาทต่อปี)
1.10.4 รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1 (22,387 ล้านบาทต่อปี)
1.10.5 อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม หมายเหตุ: พิจารณาจากอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมของพื้นที่ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (59.72%)
1.10.6 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวไทย) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.32 วัน)
1.10.7 วันพักเฉลี่ย (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) หมายเหตุ: พิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้แหล่งข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (2.46 วัน)
1.10.8 สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตามเทรนด์ต่าง ๆ หมายเหตุ: พิจารณาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการรองรับที่สอดคล้องกับกลุ่ม	3 ● กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
นักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก www.tripadvisor.com/Things to do	● กลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (Mass) ● กลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ● กลุ่มนักท่องเที่ยวประชุมและสัมมนา พื้นที่จังหวัดสงขลามีกิจกรรมมากมายหลายประเภท ทั้งการเที่ยวชมสถานที่ตามธรรมชาติ (การท่องเที่ยวประเภทถ้ำ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวประเภทแก่ง, การท่องเที่ยวประเภทน้ำตก, การท่องเที่ยวน้ำพุร้อน) สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์รักธรรมชาติ เชิงสุขภาพ ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ เช่น การเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติและยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทางประวัติศาสตร์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการในรูปแบบโฮมสเตย์ สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีเส้นทางสายการบินตรงจากกรุงเทพมหานคร ถึงจังหวัดสงขลา และยังเป็นเส้นทางต่อไปยังต่างประเทศ
1.11 การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว) หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว (ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว) ต่อรายได้รวมของคนในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะ กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	1 (29.65%)
1.12 การสนับสนุนจากองค์กรทั้งภายในและภายนอกจากระดับต่าง ๆ (งบประมาณต่อนักท่องเที่ยว)	1 (1.15 บาท/คน)

1. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 จากสำนักงบประมาณต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่	
1.13 ด้านอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม (น้ำ, ขยะ)	
1.13.1 คุณภาพน้ำ (WQI – Water Quality Index) หมายเหตุ: พิจารณาจากค่า WQI เฉลี่ยของพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำจาก สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	2 (ค่า WQI เฉลี่ย = 3.2)
1.13.2 ด้านการกำจัดขยะ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์รวมเข้ากับปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นล้านตันต่อปี โดยใช้ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ	2 (51.85%)

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
2.1 ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล (คุณค่าหรือการจัดอันดับในระดับโลก) หมายเหตุ: พิจารณาจากประเด็นที่เกี่ยวข้อง รางวัลคุณค่าหรืออื่น ๆ โดยใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ	3 1. ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน องค์กรสาธารณประโยชน์ จังหวัดสงขลา ที่ได้รับรางวัลประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว สาขาภาคเอกชนยอดเยี่ยม รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 11 (ชุมชนวิถีพุทธคลองแดนชุมชน ได้ดำเนินกิจกรรมตามหลักการในการหลอมรวมชาวชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกวัยได้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ผู้สูงอายุ หนุ่มสาว เยาวชน อีกทั้งยังมีผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ เพื่อมุ่งหวัง อนุรักษ์ สืบสานเอกลักษณ์บนพื้นฐานวิถีท้องถิ่น) 2. ล่องแก่งหนานมดแดง (ล่องแก่งหนานมดแดง) รางวัลดีเด่น: รายการนำ

2. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
	เที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (เป็นรายการนำเที่ยวกึ่งผจญภัยที่มีความหลากหลาย ทั้งการล่องแก่ง ปีนถ้ำ สัมผัสธรรมชาติเพื่อสุขภาพ) 3. สวนสละลุงถัน (นายวิชัย ดำเรือง) รางวัลดีเด่น: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง) 4. ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษานครศรีธรรมราช (ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษานครศรีธรรมราช) รางวัลดีเด่น: แหล่งท่องเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (ศูนย์การเรียนรู้แห่งประสบการณ์ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในรูปแบบการเล่นมีสิ่งหลากหลายแปลกใหม่ เหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย ถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนเล็ก ๆ) 5. เที่ยวขนอม นอนขนอม ชมโลมาสีชมพู (ขนอมฟิชชิ่ง แอนด์ทัวร์) รางวัลดีเด่น : รายการนำเที่ยวรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 10 (เป็นรายการนำเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์และท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ จุดเด่นคือให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องของการอนุรักษ์ปลูกหญ้าทะเล)

3. เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
3.1 จุดผ่านแดนถาวร หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนจุดผ่านแดนถาวรที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านของเขตพื้นที่ท่องเที่ยวฯ โดยใช้ข้อมูลจาก กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	1 (2 จุดผ่านแดนถาวร)

4. เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
4.1 อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 เฉลี่ย 5 ปี (CAGR) โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3 (30.91%)
4.2 ลักษณะทางกายภาพของเศรษฐกิจในพื้นที่	
4.2.1 ความสามารถในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว หมายเหตุ: พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน โดยใช้ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2 (เฉลี่ย 3,187 บาท/คน/วัน)
4.2.2 จำนวนธุรกิจรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจด้านที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และด้านกิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ต่อขนาดพื้นที่ 100 ตร.กม.	1 (1.56 แห่ง/100 ตร.กม.)

5. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลักทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
5.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	
5.1.1 รถยนต์-ทางหลวง หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนเส้นทางหลวงภายในจังหวัดหรือพื้นที่ ต่อพื้นที่ 100 ตร.กม. ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจากกรมทางหลวง	1 (0.44 เส้น/100 ตร.กม.)
5.1.2 เรือ หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวเรือบริเวณแม่น้ำ หรือบริเวณทะเลภายในจังหวัดหรือพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากกรมเจ้าท่า	2 (บริเวณทะเล 146,204 เที่ยวเรือ/ปี)
5.1.3 รถไฟ หมายเหตุ: พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่านหรือเป็นจุดหมายปลายทางต่อจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในเขตพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย	3 (100% มีเส้นทางรถไฟผ่านทั้ง 3 จังหวัด)
5.1.4 เครื่องบิน – เที่ยวบิน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนเที่ยวบินต่อปีของสนามบินต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่นั้น โดยใช้ข้อมูลจาก การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	1 (24,185 เที่ยวบิน/ปี)

6. มีลักษณะพื้นฐานทางกายภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	
ตัวชี้วัด	**คะแนนที่ได้**
6.1 การประยุกต์ และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หมายเหตุ: พิจารณาจากจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดในแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่ และดูแนวโน้มว่าในแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่มีจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่มากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนประเภทแหล่งท่องเที่ยวจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	**1** (46.79% แหล่งธรรมชาติ)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านตามหลักเกณฑ์ของ ท.ท.ช. พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และคำนึงถึงแนวโน้มทางการตลาดท่องเที่ยว พื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีประเภทของการท่องเที่ยวที่หลากหลายและครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยวในหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประชุมสัมมนา มีกิจกรรมการท่องเที่ยว 7.98 กิจกรรม ต่อ 100 ตารางกิโลเมตร โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเกินครึ่งหนึ่งจะพักค้างแรมในพื้นที่ และมีวันพักเฉลี่ย 2.32 วัน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย และ 2.46 วันสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับรางวัลในระดับประเทศหลายแห่ง ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษานครศรีธรรมราช สวนสละลุงถัน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าเป็นพื้นที่อันมีทรัพยากรที่สำคัญเป็นจำนวนมาก

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่การค้าชายแดนหรือเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ หรือเป็นพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้าน มีจุดผ่านแดน 2 จุด คือ ด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์ ในจังหวัดสงขลา โดยด่านสะเดาถือเป็นด่านที่มีมูลค่าการค้าสูงที่สุดในประเทศไทย

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการเพื่อการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ รายได้ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว คือ เติบโต ร้อยละ 30.91 ในช่วง ปี 2553 - 2558 และค่าใช้จ่ายต่อวันของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่สูง คือ 3,187 บาทต่อคน โดยเฉพาะในจังหวัดสงขลาที่เริ่มมีการขยายตัวทางการท่องเที่ยวอย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่อันมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอันเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเส้นทางโครงข่ายคมนาคมและการขนส่งที่เป็นเส้นทางหลัก มีเส้นทางการคมนาคมที่เชื่อมต่อกับเส้นทางหลักของประเทศทั้งด้าน ถนน การเดินทางทางเรือ เส้นทางรถไฟที่ผ่านพื้นที่ 3 จังหวัด และเที่ยวบินที่มาลงที่หาดใหญ่จังหวัดสงขลา

หลักเกณฑ์ด้านลักษณะพื้นฐานทางกายภาพหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ รูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและมีร่วมกันคือการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ที่พัทลุง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ที่นครศรีธรรมราช พื้นที่ชายฝั่งทะเลของจังหวัดสงขลาและนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 5-18 เปรียบเทียบค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลากับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมที่ประกาศแล้ว

หัวข้อ	ภาคใต้	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ		ภาคใต้		
	วิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง	วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง	อารยธรรมอีสานใต้	ทะเลตะวันออก	อารยธรรมล้านนา	มรดกโลกด้านวัฒนธรรม	ทะเลตะวันตก	อันดามัน	หมู่เกาะทะเลใต้
1. ศักยภาพ	41	38	29	28	43	32	29	30	48	43
2. ความโดดเด่น	3	1	0	1	0	1	3	0	3	3
3. การค้าชายแดน	1	0	3	2	1	2	1	1	1	0
4. เศรษฐกิจ	6	5	4	4	6	5	4	5	7	8
5. เชื่อมโยง	7	6	4	6	5	7	5	5	8	4
6. การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
รวม	59	52	42	43	57	49	44	44	70	61

โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีค่าคะแนนรวมอยู่ที่ 59 สูงกว่าค่าคะแนนของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมในภาคใต้ที่ประกาศไปแล้ว คือ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลตะวันตก (44 คะแนน) แต่ต่ำกว่าค่าคะแนนของ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน (70 คะแนน) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ (61 คะแนน) ซึ่งถือว่าเป็นเขตที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูงของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประกาศไปแล้ว และเมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวมของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นที่ประกาศแล้ว พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับสูงกว่าเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิมอื่น ๆ ดังแสดงใน ตารางที่ 5-18

บทที่ 6
รายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ในบทนี้ คณะที่ปรึกษาจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติม ทั้ง 6 เขต ทั้งในด้านศักยภาพ ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ รวมถึงความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ คณะที่ปรึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน ได้ดังนี้

1. ชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย วัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ เมืองยุคก่อนประวัติศาสตร์ ดินแดนไดโนเสาร์ ดินแดนแห่งอารยธรรม วิถีเกษตรกรรม การท่องเที่ยวธรรมชาติ วิถีอารยธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง ดังนี้ จังหวัดขอนแก่น (ภูเวียง) จังหวัดกาฬสินธุ์ (พิพิธภัณฑ์สิรินธร) จังหวัดอุดรธานี (พิพิธภัณฑ์บ้านเชียง ภูพระบาท ภูฝอยลม) จังหวัดหนองบัวลำภู (สุสานหอยหิน รอยเท้าไดโนเสาร์ อำเภอโนนสัง) จังหวัดชัยภูมิ (รอยเท้าไดโนเสาร์ อำเภอหนองบัวแดง มอหินขาว) ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อคลัสเตอร์ คือ “**มหัศจรรย์ธรณี วิถีถิ่นอีสาน**” ซึ่งหมายถึงกลุ่มคลัสเตอร์การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้วยดินแดนประวัติศาสตร์โลกล้านปี แหล่งท่องเที่ยวธรณีวิทยา ซากดึกดำบรรพ์และวิถีอารยธรรมท้องถิ่นซึ่งเมื่อได้พิจารณาความเหมาะสมของชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรในพื้นที่ คณะที่ปรึกษาเห็นว่าควรใช้ชื่อคลัสเตอร์ว่า “**ธรณีวิทยาถิ่นอีสาน**” เนื่องด้วยคำว่า “มหัศจรรย์” ไม่ได้บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ความโดดเด่นในด้านใดและทำให้ชื่อมีความยาวโดยไม่จำเป็น

2. ทรัพยากรโดดเด่นในจังหวัดที่ควรนำมาประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

จากการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคอีสาน ประกอบด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ หนองบัวลำภู และอุดรธานี พบว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อพัฒนาการท่องเที่ยวและสามารถสร้างแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้มีทรัพยากรที่โดดเด่นร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตร่วมกัน คือ

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในพื้นที่ 5 จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว พบทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญหลายแห่ง ศักยภาพของพื้นที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ เมืองยุคก่อนประวัติศาสตร์ ดินแดนไดโนเสาร์ เชื่อมโยง ประวัติศาสตร์สมัยดึกดำบรรพ์ การค้นพบเจอซากไดโนเสาร์ หลากสายพันธุ์หลายตระกูล แหล่งรอยเท้าไดโนเสาร์ และการค้นพบแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และยังคงมีการสร้างพิพิธภัณฑ์ มีการจัดแสดงหุ่นจำลองไดโนเสาร์ สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ มีการค้นพบคือ โครงกระดูกมนุษย์โบราณ ทั้งยังมีตำนานเล่าขานการเข้ามาของอารยธรรมขอม เป็นการเล่าเรื่องในยุคประวัติศาสตร์จากสิ่งที่พบเจอในกลุ่ม 5 จังหวัดในภาคอีสาน

(2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ ในพื้นที่ 5 จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ เขตพัฒนาการท่องเที่ยว พบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิถีพุทธ มีความสำคัญหลายแห่ง ศักยภาพของพื้นที่มีความโดดเด่นเชื่อมโยง เขตพัฒนาการท่องเที่ยวตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีอายุกว่าหนึ่งหมื่นปี มีศาสน-สถานที่ยังคงอยู่ให้ศึกษาถึงปัจจุบัน มีการค้นพบใบเสมา ที่จะสามารถเล่าเรื่องตั้งแต่สมัยทวารวดี ซึ่งเป็นศิลปะที่มีตำนานมาช้านาน และยังมีศาสนสถานหลายแห่งที่เป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวอีสาน

(3) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในพื้นที่ 5 จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เขตพัฒนาการท่องเที่ยว พบทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความสำคัญหลายแห่ง ศักยภาพของพื้นที่มีความโดดเด่นด้านธรรมชาติเชื่อมโยงตามสภาพภูมิศาสตร์ของดินแดนอีสาน สิ่งที่ปรากฏหลักฐาน แหล่งรวบรวมความงดงามของนักท่องเที่ยว คือ ผืนป่า เทือกเขา อุทยานแห่งชาติ ภูเขา บนป่าภูเขาเป็นแหล่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อให้ต้นน้ำลำธารคงความอุดมสมบูรณ์ สัตว์ป่า นก และพืชหายากนานาพรรณมีโอกาสดำรงพันธุ์ของตนสืบไป

นอกจากความโดดเด่นเชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการสนับสนุนการประกาศเป็นเขตการท่องเที่ยวร่วมกัน คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีจุดขายภาคอีสาน สามารถมาท่องเที่ยวได้ทั้งปี เนื่องจากแต่ละเดือนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป เป็นการเรียนรู้ ศึกษาวัฒนธรรมของภาคอีสาน ซึ่งเห็นได้จากการจัดเทศกาลประจำปี เช่น งานเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดขอนแก่น งานบุญบั้งไฟ ตะไลล้าน ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ งานบุญทุ่งข้าวใหญ่ ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่แสดงถึงวัฒนธรรมของวิถีถิ่นคนอีสาน การจัดให้มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้ศึกษา ความเป็นเอกลักษณ์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

จากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของโลก นำไปสู่โอกาสการรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาดทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) นักท่องเที่ยวชาวไทย ถือเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหลัก ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว และกลุ่มนักท่องเที่ยวหมู่คณะ ที่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน การเรียนรู้วัฒนธรรม โดยเฉพาะวิถีชีวิตการเรียนรู้การทัศนศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด ซึ่งกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีโอกาสเติบโตและการขยายตัว ทั้งนี้เนื่องจากแนวโน้มความสนใจการท่องเที่ยวของคนในสังคมมีสูงมากขึ้น ประกอบกับจุดแข็งด้านการเข้าถึง ในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

(2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวเกาหลี หรือแม้แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มใหม่ และกลุ่ม AEC รวมถึงกลุ่มประเทศในยุโรปและรัสเซีย โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมีความสนใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในรูปแบบ One Day Trip และเป็นการมาเที่ยวประเพณีที่จัดขึ้นประจำปี เช่น งานบุญบั้งไฟ งานเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

(3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความสนใจเฉพาะ โดยนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีโอกาสการเติบโตสูงในพื้นที่และมีศักยภาพในเชิงการตลาดมีอำนาจการซื้อสูงและต่อเนื่อง ได้แก่ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาโบราณคดี 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวอาสาสมัครในพื้นที่ และ 3) กลุ่มท่องเที่ยวสูงวัย

4. ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาไปเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในภาคอีสาน ควรมีการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า มีความระมัดระวัง และต้องดูแลรักษาตระหนักถึงการดูแลรักษาเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นคงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

(2) การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าวิถีชีวิตที่ชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ ได้พัฒนาและสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต เพราะฉะนั้น การพัฒนาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น การทอผ้าไหม ควรมีการอนุรักษ์ สืบทอด เพราะการทอผ้าไหมในแต่ละพื้นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน แตกต่างกันออกไป ควรสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนตั้งแต่เยาวชนในวัยเด็กให้มีความรักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่สูญหาย และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนั้นให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น ชาวบ้านในชุมชน ควรมีการสร้างกลุ่ม หรือการเข้ารับการพัฒนาให้มีการเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านการบริการ การเตรียมความพร้อมในการต้อนรับ การส่งเสริมพัฒนาให้มีศักยภาพ ทั้งทางด้านภาษาและคุณภาพการบริการแก่นักท่องเที่ยว

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

การพัฒนาในประเทศที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยหากเศรษฐกิจเติบโตสูงขึ้น ระดับคุณภาพชีวิต ระดับรายได้ของประชาชนก็จะเพิ่มขึ้นด้วย จึงให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ การสร้างอาชีพในชุมชน เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ พร้อมทั้งการจัดการความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน คือ คนในชุมชนเดียวกันมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยเหลือกัน และมีการพัฒนาชุมชนร่วมกัน เป็นต้น

(5) การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง คือ การที่คนในชุมชนมีเป้าหมายเดียวกัน และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นที่พึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนและการสร้างเครือข่าย และการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับชุมชนอื่น ๆ การสร้างความเข้มแข้งให้กับชุมชนโดยพัฒนาคุณภาพของคนให้มีจิตสำนึกที่มีคุณธรรม มีจิตสาธารณะ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นหลัก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมไปถึงการมองปัญหาที่ผ่านมาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนา และเป็นกลไกในการสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมองรอบด้านมากขึ้น

5. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีแนวทางในการแสวงหาประโยชน์จากโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโครงข่ายระบบการคมนาคมขนส่งและพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาเสริมสร้างกิจกรรมการพัฒนาใหม่ ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำกับพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาดูแลช่วยเหลือคนจน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งพาตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ โดยต้องมีการยกระดับการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของระบบเศรษฐกิจภาคเข้ากับระบบเศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสะท้อนในตัวชี้วัดคือ สัดส่วนของคนจนลดลง รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ในการแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย โดยการ พัฒนาความรู้ ทักษะอาชีพ ประกอบกับการอบรมยกระดับฝีมือ เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพเกิดความมั่นคงทางรายได้ โดยต้องมีการปรับปรุงการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีระบบการจัดการความรู้ท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เน้นสร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายใน โดย 1) พัฒนาให้จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี และสกลนคร เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหารแบบครบวงจร 2) ยกระดับมาตรฐานสินค้ากลุ่มผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าย้อมคราม และส่งเสริมพื้นที่

ที่มีศักยภาพให้เป็นศูนย์กลางแฟชั่นในระดับภูมิภาค โดยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสินค้า การออกแบบ และการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า พร้อมทั้งพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่น ๆ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจชุมชนและ SMEs และส่งเสริมการจับคู่ทางธุรกิจ 3) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ และการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ โดยมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน มีการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้า OTOP ของที่ระลึก ส่งเสริมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มตามความสนใจของนักท่องเที่ยว และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว 4) พัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ใช้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงของประเทศในการเร่งพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งภายในภาคให้เป็นระบบที่สมบูรณ์ พัฒนาเมืองสำคัญ เช่น ขอนแก่น นครราชสีมา ให้เป็นเมืองศูนย์กลาง ทางการค้าการลงทุน การบริการสุขภาพและศูนย์กลางการศึกษา โดยพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงกับระบบโครงสร้างพื้นฐานหลักที่เชื่อมโยงระหว่างภาค ส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะในเมืองให้เชื่อมโยงระหว่างเมือง

จากข้อมูลข้างต้นการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสู่การเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว “ธรณีวิทยาถิ่นอีสาน” จึงสอดคล้องตามทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

6. บทสรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สามารถแจกแจงเพื่ออธิบายได้ว่าพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ หนองบัวลำภู และอุดรธานี ที่อยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ควรได้รับการกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาถิ่นอีสาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) จากการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น พบว่า หน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เห็นด้วยกับการกำหนด ให้พื้นที่ใน 5 จังหวัด รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากได้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าได้รับการยอมรับจากคนภายในพื้นที่และทุกภาคส่วนให้กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

2) สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่และการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน มีการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว และพัฒนาสินค้าที่เกี่ยวข้อง

3) เป็นการเพิ่มความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เกิดอัตลักษณ์และจุดเด่นร่วมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในด้านโบราณคดี และกลุ่มครอบครัว ทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองมากยิ่งขึ้น

4) ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ท.ท.ช. ด้วยคะแนนระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิม 9 เขตที่ประกาศไปแล้ว แสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่น มีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความพร้อม และมีความเหมาะสมที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ หนองบัวลำภู และอุดรธานี เป็นพื้นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พร้อมกับได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีงบประมาณสำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ คณะที่ปรึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่ ได้ดังนี้

1. ชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในยุคทวารวดีและขอมโบราณ มรดกภูมิปัญญา วิถีธรรมชาติวัฒนธรรมประเพณีและชาติพันธุ์ที่หลากหลาย รวมถึงผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่อันเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนันทนาการเป็นจำนวนมาก นำไปสู่การนำเสนอชื่อคลัสเตอร์ คือ **“ดินแดนอารยธรรม มรดกโลก ผืนป่าดงพญาเย็น - เขาใหญ่”** ซึ่งเมื่อได้พิจารณาความเหมาะสมของชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรในพื้นที่ คณะที่ปรึกษาเห็นว่าควรใช้ชื่อคลัสเตอร์ว่า **“ผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น - เขาใหญ่”** เพื่อเน้นจุดเด่นร่วมในการเป็นพื้นที่ป่าไม้ของผืนป่าดงพญาเย็น และกิจกรรมที่อิงกับธรรมชาติ

2. ทรัพยากรโดดเด่นในจังหวัดที่ควรนำมาประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

จากการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคกลาง ประกอบด้วยจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และสระบุรี พบว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อพัฒนาการท่องเที่ยวและสามารถสร้างแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้มีทรัพยากรที่โดดเด่นร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตร่วมกัน คือ

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ 4 จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เขตพัฒนาการท่องเที่ยว พบทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความสำคัญหลายแห่ง ศักยภาพของพื้นที่มีความโดดเด่นด้านธรรมชาติ เชื่อมโยงตามสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีเทือกเขาเชื่อมโยงหลายจังหวัด ที่มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีธรรมชาติที่สวยงาม มีสภาพป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

(2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในพื้นที่ 4 จังหวัด มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เขตพัฒนาการท่องเที่ยว พบทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญหลายแห่ง ศักยภาพของพื้นที่มีความโดดเด่นเชื่อมโยง เขตพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณที่เก่าแก่ เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ และเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ และยังมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มากมาย มีแหล่งประวัติศาสตร์ เช่น เมืองโบราณดงละคร จังหวัดนครนายก โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี ปราสาทสด๊กก๊อกธม จังหวัดสระแก้ว ที่

เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สามารถมาท่องเที่ยวและมาดูหลักฐานที่แสดงความรุ่งเรืองของแหล่งโบราณคดีสมัยก่อน

นอกจากความโดดเด่นเชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการสนับสนุนการประกาศเป็นเขตการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีจุดเด่นของภาคกลาง 4 จังหวัด ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่เชื่อมโยงกัน คือสามารถมาท่องเที่ยวชมธรรมชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ในพื้นที่นี้คือ การศึกษาเส้นทางธรรมชาติ น้ำตก เส้นทางอุทยานแห่งชาติ กิจกรรมเดินป่า กิจกรรมล่องแก่ง กิจกรรมดูผีเสื้อ กิจกรรมชมนก ชมพรรณไม้ กิจกรรมการฝึกการดำรงชีพในป่า กิจกรรมการแคมปิง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภูมิประเทศ และเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีความต้องการสัมผัสการค้างแรมแบบธรรมชาติ ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เขาใหญ่ดงพญาเย็น และการจัดให้มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้ศึกษากิจกรรมที่หลากหลายจากพื้นที่

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

จากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของโลก นำไปสู่โอกาสการรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาดทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) นักท่องเที่ยวชาวไทย ถือเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหลัก โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวและกลุ่มนักท่องเที่ยวหมู่คณะ กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบสัมมนา ที่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและชื่นชมธรรมชาติ โดยเฉพาะการศึกษาธรรมชาติแบบผจญภัย เป็นกลุ่มรักสุขภาพ เป็นการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้

(2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ นักท่องเที่ยวในกลุ่มต่างชาติชาวจีน เกาหลี กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ กลุ่ม CSR โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมีความสนใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย เป็นการศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม

(3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความสนใจเฉพาะ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ 2) กลุ่มคณะเพื่อการท่องเที่ยวทำบุญตามศาสนสถานในภาคอีสาน 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ (กีฬากอล์ฟ) 4) กลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายอันดับที่ 2 ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ดินแดนอารยธรรม มรดกโลก ผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่ โดยนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีโอกาสการเติบโตสูงในพื้นที่และมีศักยภาพในเชิงการตลาดมีอำนาจการซื้อสูงและต่อเนื่อง

4. ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาไปเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพื้นที่คลัสเตอร์นี้ คือควรมีการร่วมมือกันในชุมชนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างระมัดระวัง เพื่อประโยชน์สูงสุด โดยการคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อ

สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และสามารถบำบัด ฟื้นฟู ซ่อมแซม เพื่อช่วยลดความเสื่อมโทรมของทรัพยากร เพื่อเป็นการสร้างความสมดุลในพื้นที่ทางธรรมชาติ เช่น การปลูกป่า การปล่อยปลา และรวมไปถึงการรักษ์สิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าที่มาจากธรรมชาติเพื่อให้ย่อยสลายได้ง่าย เป็นต้น

(2) การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ ดินแดนอารยธรรม มรดกโลก ผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่ คือ การที่คนในชุมชน ร่วมกันสืบทอดศิลปวัฒนธรรมที่มีในชุมชน รวมไปถึงแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรมชีวิตโบราณ ชาวลาวเวียง ในจังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนั้นให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ ดินแดนอารยธรรม มรดกโลก ผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่ จะมีทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชุมชน ในการพัฒนาส่งเสริมพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง ควรมีการปลูกฝังให้คนในพื้นที่หวงแหน อุทยานและป่าไม้ แม่น้ำ ลำธารและควรมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่ของตนเองในการพัฒนา กิจกรรม สำหรับการท่องเที่ยว และการส่งเสริมพัฒนาทางด้านภาษา เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และในส่วนของประชาชนที่จะพัฒนาพื้นที่ คือ การรักษา วัฒนธรรมและอารยธรรมที่ในชุมชน ให้คนในชุมชนสืบทอดกิจกรรมที่มีอยู่สืบต่อไป และหากมีการพัฒนาทางด้านการเป็นมัคคุเทศน์น้อย ก็จะสามารถสร้างอาชีพให้กับ นักเรียน เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ดินแดนอารยธรรม มรดกโลก ผืนป่าดงพญาเย็นเขาใหญ่ จะเป็นในรูปแบบการสร้างเสริมอาชีพ ในชุมชน การสร้างสินค้าโอทอปในชุมชน และหากมีการพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวจะสามารถเป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้า และเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่าง คลัสเตอร์อีกด้วย และหากพื้นที่มีการสร้างจุดสำหรับการถ่ายรูป หรือจุดสำหรับการจำหน่ายสินค้าจะทำให้มีการกระจายสินค้าจากชุมชนไปสู่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

(5) การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อชุมชนมีจุดประสงค์เดียวกันและชุมชนมีความต้องการพัฒนาสร้างชุมชนให้มีอาชีพอย่างยั่งยืน นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น เกิดการค้าขายและการกำหนดกิจกรรมที่สามารถสร้างอาชีพได้ สิ่งหนึ่งที่สร้างความเข้มแข็งได้ คือ การสร้างกิจกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในชุมชนเพื่อเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และการที่คนในชุมชนมีความประนีประนอม มีความเข้าใจกัน ชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองได้ เป็นการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน

5. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เน้นการพัฒนาสร้างเศรษฐกิจใหม่บนฐานเศรษฐกิจเดิม โดยเน้นการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง โดยมีวัตถุประสงค์ในการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคพร้อมทั้งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว โดยฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม โดยฟื้นฟูบูรณะโบราณสถานและทรัพยากรทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ให้เป็นประตูและศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาและเวียดนาม

นอกจากนี้ตามทิศทางการพัฒนาภาคกลางและกรุงเทพฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 จังหวัดสระบุรี ยังถูกจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา

จากข้อมูลข้างต้นการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสู่การเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว “ผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่” จึงสอดคล้องตามทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกและภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ฯ และภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

6. บทสรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สามารถแจกแจงเพื่ออธิบายได้ว่าพื้นที่จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และสระบุรี ควรได้รับการกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็นเขาใหญ่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) จากการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น พบว่า หน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เห็นด้วยกับการกำหนด ให้พื้นที่ใน 4 จังหวัด รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะรวมกันขับเคลื่อนแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากได้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าได้รับการยอมรับจากคนภายในพื้นที่และทุกภาคส่วนให้กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

2) สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนาภาคกลางและภาคตะวันออกในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวออกจากพื้นที่กรุงเทพ ฯ และพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานในพื้นที่

3) เป็นการเพิ่มความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เกิดอัตลักษณ์และจุดเด่นร่วมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ภายในพื้นที่ ทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองมากยิ่งขึ้น

4) ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ท.ท.ช. ด้วยคะแนนระดับเดียวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิม 9 เขตที่ประกาศไปแล้ว แสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่น มีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความพร้อม และมีความเหมาะสมที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และสระบุรี เป็นพื้นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พร้อมกับได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีงบประมาณสำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ คณะที่ปรึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย ได้ดังนี้

1. ชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย วิถีชีวิตชุมชนทั้งชาวประมงริมน้ำ และชายฝั่งทะเล และชุมชนเกษตรชาวสวนที่มีผลไม้ขึ้นชื่อ อาหารทะเล ร่วมกับจังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งมีวัดโสธรวรารามวรวิหารเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ นำไปสู่การนำเสนอชื่อคลัสเตอร์ คือ “**สามสมุทรพุทธโสธร**” ซึ่งเมื่อได้พิจารณาความเหมาะสมของชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรในพื้นที่ คณะที่ปรึกษาเห็นว่าควรใช้ชื่อคลัสเตอร์ว่า **“วิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย”** เพื่อให้ชื่อมีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ที่เป็นจุดเด่น ได้แก่ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของชุมชนริมน้ำและชุมชนชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

2. ทรัพยากรโดดเด่นในจังหวัดที่ควรนำมาประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

จากการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคกลาง ประกอบด้วยจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และฉะเชิงเทรา พบว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสามารถสร้างแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้มีทรัพยากรที่โดดเด่นร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตการท่องเที่ยวร่วมกัน คือ

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม ในพื้นที่ 4 จังหวัด มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมประเพณี รวมไปถึงภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นที่สมบูรณ์ มีความงดงามตามเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของชุมชนริมน้ำ ชุมชนชาวสวน ชุมชนชาวเล ซึ่งหากพิจารณาแล้วลักษณะร่วมดังกล่าวถือเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันได้เป็นอย่างดี

(2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน พื้นที่ของสามสมุทรพุทธโสธรนอกจากจะมีทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมที่งดงามแล้ว ยังมีระบบนิเวศป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงผ่านการท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติของป่าชายเลน ป่าชายเลนยังเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ รวมทั้งสัตว์น้ำอื่น ๆ ในห่วงโซ่อาหาร อีกทั้งยังเป็นแหล่งดูนกอพยพตามฤดูกาล ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวที่ทำกิจกรรม CSR

นอกจากความโดดเด่นเชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการสนับสนุนการประกาศเป็นเขตการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชุมชนและ

วัฒนธรรม โดยมีจุดขายที่วิถีชีวิตริมสองฝั่งคลองมีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันตั้งแต่เรื่องของอาหารการกิน การประกอบอาชีพ และกิจกรรมประเพณี นอกจากนี้ ยังมีตลาดน้ำ ที่เกิดจากการที่คนในชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อขายสินค้า เช่น อาหาร พืชผัก ผลไม้ ของฝากของที่ระลึก ที่ผลิตโดยชุมชนริมน้ำ โดยขายบริเวณริมฝั่งคลองและมีการล่องเรือเพื่อท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำ ชมวิถีชีวิตชาวสวน ชาวเล ชมทรัพยากรธรรมชาติริมฝั่งคลองและริมทะเลป่าชายเลน และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกันใน 4 จังหวัด คือ ศึกษาระบบนิเวศของป่าชายเลน ปลูกป่าชายเลนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน นอกจากนี้ยังมีดูสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณระบบนิเวศป่าชายเลน ได้แก่ ลิงแสม ค้างคาวแม่ไก่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมดูนกอพยพตามฤดูกาลเป็นกิจกรรมที่จะมีตามฤดูกาลในแต่ละปี จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นความสอดคล้องทั้งทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการพัฒนาส่งเสริมเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

จากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของโลก นำไปสู่โอกาสการรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาดทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว และกลุ่มนักท่องเที่ยวหมู่คณะที่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน เรียนรู้วิถีชีวิตโดยเฉพาะวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด ซึ่งกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีโอกาสการเติบโตและการขยายตัว ทั้งนี้เนื่องจากแนวโน้มความสนใจการท่องเที่ยวของคนในสังคมมีสูงมากขึ้น ประกอบกับจุดแข็งด้านการเข้าถึงในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

(2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวเกาหลี หรือแม้แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มใหม่ และกลุ่ม AEC รวมถึงกลุ่มประเทศในยุโรปและ รัสเซีย โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมีความสนใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในรูปแบบ One Day Trip

(3) นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ โดยนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีโอกาสการเติบโตสูงในพื้นที่และมีศักยภาพในเชิงการตลาดมีอำนาจการซื้อสูงและต่อเนื่อง ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ 2) กลุ่มคณะเพื่อศึกษาดูงาน และการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรม CSR 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ (กีฬากอล์ฟ, กีฬาวิ่ง) 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรม

4. ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาไปเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า ตระหนักถึงการรักษาไว้ให้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นคงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

(2) การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้มีความรักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่สูญหาย และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนั้นให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การส่งเสริมพัฒนาให้คนในชุมชนให้มีศักยภาพ มีความพร้อมในการต้อนรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งด้านภาษาและคุณภาพการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีความเข้าใจความต้องการที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

การให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ กระจายรายได้สู่ชุมชนและการจ้างงานคนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนท้องถิ่นให้คนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและเครือข่ายชุมชนอื่น ๆ การสร้างความเข้มแข้งให้กับชุมชนโดยพัฒนาคุณภาพของคนให้มีจิตสำนึกที่มีคุณธรรม มีจิตสาธารณะ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นหลัก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทิศทางการพัฒนาภาคกลางและกรุงเทพฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มความสามารถในการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว รวมถึงการรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมีตัวชี้วัดในด้านรายได้ทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาภาคกลางและกรุงเทพฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง รวมถึงสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และกระจายการพัฒนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอื่น ๆ พร้อมทั้งเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ตลาดน้ำต่าง ๆ โดยปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ในด้านการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงทะเล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และธุรกิจประมงในพื้นที่ในบริเวณชายฝั่งรอบอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ เพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมประมง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับภาคอื่น ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมให้เชื่อมโยงกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ

นอกจากนี้ตามทิศทางการพัฒนาภาคกลางและกรุงเทพฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 จังหวัดฉะเชิงเทรา ยังเน้นการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีความทันสมัย รองรับการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร และการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ที่ 3 เน้นการฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรม สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล

จากข้อมูลข้างต้น การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสู่การเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว “วิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย” จึงสอดคล้องตามทิศทางการพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ฯ และภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

6. บทสรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สามารถแจกแจงเพื่ออธิบายได้ว่าพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และฉะเชิงเทรา ควรได้รับการกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชายฝั่งอ่าวไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) จากการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น พบว่า หน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เห็นด้วยกับการกำหนด ให้พื้นที่ใน 4 จังหวัด รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากได้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าได้รับการยอมรับจากคนภายในพื้นที่และทุกภาคส่วนให้กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

2) สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนาภาคกลางและกรุงเทพฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในการกระจายการพัฒนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอื่น ๆ พร้อมทั้งเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ตลาดน้ำต่าง ๆ โดยปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดอย่างยั่งยืน

3) เป็นการเพิ่มความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เกิดอัตลักษณ์และจุดเด่นร่วมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองรองมากยิ่งขึ้น

4) ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ท.ท.ช. ด้วยคะแนนระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิม 9 เขตที่ประกาศไปแล้ว แสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่น มีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความพร้อม และมีความเหมาะสมที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พร้อมกับได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีงบประมาณสำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.4 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ คณะที่ปรึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต ได้ดังนี้

1. ชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย เมืองเก่าน้ำยม แม่น้ำน่าน วิถีเมืองเก่า ภาษาถิ่น ชาติพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อคลัสเตอร์ คือ **"เมืองเก่ามีชีวิต"** ซึ่งหมายถึง เมืองเก่าที่มีวิถีชีวิตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เป็นเส้นทางผ่านแม่น้ำยม แม่น้ำน่าน มีสถานที่โบราณสถานที่เชื่อมโยงด้วยอารยธรรมล้านนาตะวันออก มีชาติพันธุ์อันมีวัฒนธรรมการแต่งกาย และการทอผ้าที่มีความคล้ายคลึงกัน มีเรื่องเล่าพื้นถิ่น เช่น ลิลิตพระลอ เมืองลับแล ประชาชนในพื้นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบวิถีดั้งเดิม และร่วมกันอนุรักษ์สืบทอดอัตลักษณ์ของตนเอง นอกจากนี้ ด้วยป่าไม้ธรรมชาติที่สวยงาม จึงเกิดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทำให้มีการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในหลายด้านภายในเขตคลัสเตอร์นี้ ซึ่งคณะที่ปรึกษาเห็นด้วยว่าชื่อนี้มีความเหมาะสมและสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

2. ทรัพยากรโดดเด่นในจังหวัดที่ควรนำมาประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

จากการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อพัฒนาการท่องเที่ยวและสามารถสร้างแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้มีทรัพยากรที่โดดเด่นร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตร่วมกัน คือ

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ในพื้นที่ 4 จังหวัด มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรม วัฒนธรรมประเพณี รวมไปถึงภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นที่มีความเฉพาะถิ่นของชุมชน มีทั้งชาติพันธุ์ เช่น ไทลื้อ มีวิถีชีวิตวัฒนธรรม ที่แสดงถึงความงดงามตามอัตลักษณ์ของชุมชน ที่บ่งบอกทางการแต่งกาย เช่น ผ้าทอพื้นถิ่น เสื้อหม้อห้อม ผ้าตีนจก ผ้ามัดย้อม และการพูด มีภาษาถิ่นของตนเอง และการใช้ชีวิตที่ Slow Life เป็นเมืองที่เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

(2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ 4 จังหวัด มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญ คือ การเป็นเมืองผ่านของสองแม่น้ำสายหลัก คือแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน ทั้งยังมีอุทยานแห่งชาติที่มีความสำคัญทางทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ มีจุดชมวิวที่สวยงาม มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์

(3) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ในพื้นที่ 4 จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้ศึกษา ในทุกจังหวัด บ่งบอกทางโบราณสถานต่าง ๆ กำแพงเมืองเก่า คูเมืองเก่า บ้านเก่า วัดเก่า สถาปัตยกรรมเก่า และคุ้มเจ้าเก่าแก่ที่มีให้ศึกษาประวัติศาสตร์ จนถึงปัจจุบัน

นอกจากความโดดเด่นเชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกัน ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยมีจุดขายตรงชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ มีภาษาถิ่น มีการแต่งกาย วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความคล้ายคลึงกัน บ่งบอกไปถึงอาหารการกิน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่น นอกจากนี้ ยังมีความคล้ายคลึงกันในด้านประวัติศาสตร์ จากการที่ใน 4 จังหวัดมีช่างตีมีด ตามประวัติศาสตร์มีเชลยศึกมาอยู่ในพื้นที่ จึงทำให้มีเผ่าพันธุ์มาดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ เนื่องจาก มีจังหวัดที่ติดกับประเทศลาว และภูมิประเทศส่วนมากเป็นภูเขา และเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ มีน้ำตก มีวิวทิวทัศน์ที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นความสอดคล้องทั้งทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการพัฒนาส่งเสริมเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

จากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของโลก นำไปสู่โอกาสการรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาดทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว (Family Tourist Group) และกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น ที่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน ท่องเที่ยวเปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ การศึกษาธรรมชาติและการเรียนรู้วิถีชีวิตชาติพันธุ์ของคนในพื้นที่และเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด

(2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ต้องการมาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมขาติ การสำรวจโบราณสถาน การศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีการดำเนินชีวิตมาถึงปัจจุบัน โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มักมาพักแรมแบบ Home stay และใช้ชีวิตแบบ Slow life และด้านอาหารการกิน แบบ Green Life style

(3) นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ โดยนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีโอกาสการเติบโตสูงในพื้นที่และมีศักยภาพในเชิงการตลาดมีอำนาจการซื้อสูงและต่อเนื่อง ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ 2) กลุ่มคณะเพื่อศึกษาดูงาน 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวจักรยาน เป็นต้น

4. ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาไปเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การสร้างกลไก สำหรับการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาคเหนือ และการศึกษาประเด็นปัญหาสำคัญ สถานการณ์ของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อได้แนวทางในการจัดทรัพยากรให้มีความเหมาะสม ให้ชุมชนมีการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม บนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

สำหรับพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยนั้นประกอบไปด้วยคนหลากหลายชาติพันธุ์ จึงทำให้มีภาษาถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น แนวทางในการพัฒนาคือ การสร้างความตระหนักในคุณค่าของ

ศิลปวัฒนธรรมแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะคนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดมุมมองต่อความคิดด้านสถานที่และชุมชนท้องถิ่น ทั้งในส่วนของปัจจุบันและส่วนประวัติศาสตร์ รวมไปถึง การเข้าใจในรากของศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น และการจัดกิจกรรมท้องถิ่น เพื่อให้มีกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมสืบต่อไป

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้าร่วมการอบรมมัคคุเทศก์ที่ทางหน่วยงานจัดขึ้น และมีการสร้างความร่วมมือ ทั้งในด้านข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว ประเด็นข้อมูลสถานที่เชื่อมโยงในพื้นที่ และการส่งเสริมให้พัฒนาความรู้ทางด้านภาษา โดยเฉพาะการสนทนากับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนนำสินค้าพื้นถิ่น หรือของฝากของที่ระลึกที่จะเกิดจากทรัพยากรในพื้นที่ มาสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และกระจายรายได้สู่ชุมชน เช่น มีจุดขายสินค้าของฝากของที่ระลึก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน

(5) การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยการสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน ชุมชนต้องมีผู้นำที่มีความเข้าใจและสามารถรวมกลุ่มเพื่อประสานให้ชุมชนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจากภาคเหนือมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทำให้มีหลายชุมชนที่มีความเป็นอัตลักษณ์ แต่หากมีความสามัคคีกัน มีการช่วยเหลือกันในชุมชน มีการแบ่งปัน หรือมีแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างรายได้ในชุมชน จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

5. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 9 คือ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน รวมทั้งลดแรงกดดันจากการกระจุกตัวของการพัฒนาในกรุงเทพฯและภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ตามทิศทางการพัฒนาภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดให้ภาคเหนือเป็นศูนย์เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และขยายไปสู่จีนตอนใต้และกลุ่มประเทศเอเชียใต้ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และ ตะวันออก-ตะวันตก โดยเป้าหมายในการพัฒนาคือ ต้องใช้ประโยชน์จากการ

เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านในการเสริมสร้างความสามารถของธุรกิจท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนในตัวชี้วัดคือ รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น และอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่มีแนวทางการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ 1) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน 2) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน เพชรบูรณ์ อุทัยธานี และ 3) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย/กีฬาเพื่อการพักผ่อน/เชิงสุขภาพและการพำนักระยะยาว ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน โดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐานและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย 2) สนับสนุน Community Based Tourism/Local Tourism เพื่อกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน รวมทั้งฟื้นฟูวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาประยุกต์สร้างสรรค์สินค้าและบริการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม 3) สนับสนุนเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในภาค เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน 4) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวและบริการต่อเนื่องทั้งระบบ และ 5) รักษาอัตลักษณ์ของเมือง โดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน และเมืองเก่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน และการสร้าง “แบรนด์”หรือเอกลักษณ์ของเมือง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ซึ่งมีแนวทางในการ 1) เสริมสร้างศักยภาพโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาโครงข่ายเส้นทางและระบบขนส่งย่อยที่เชื่อมโยงกับระบบหลักของประเทศ และเชื่อมโยงการขนส่งสาธารณะระหว่างเมืองและพื้นที่โดยรอบ 2) พัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรให้มีทักษะและฝีมือมากขึ้น สามารถเข้าถึงข้อมูลระเบียนในการประกอบธุรกิจ 3) พัฒนาสินค้าที่มีศักยภาพให้สามารถแข่งขันได้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน รวมถึงการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ โดยพัฒนาแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวและชุมชน

ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2564) เกิดขึ้นภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “ประตูการค้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ” การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมล้านนาตะวันออก คงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นอัตลักษณ์ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ รักษาทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสู่การเป็นคลัสเตอร์ คือ “เมืองเก่ามีชีวิต”จะนำไปสู่โอกาสการพัฒนาภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึงและพัฒนาภาคเหนือให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง สอดคล้องกับตามทิศทางการพัฒนาภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน

6. บทสรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สามารถแจกแจงเพื่ออธิบายได้ว่าพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และอุตรดิตถ์ ควรได้รับการประกาศให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่ามีชีวิต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) จากการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น พบว่า หน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เห็นด้วยกับการกำหนด ให้ทั้ง 4 จังหวัด รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากได้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าได้รับการยอมรับจากคนภายในพื้นที่และทุกภาคส่วนให้กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

2) สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนาภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ในการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในพื้นที่ เพื่อเป็นฐานไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง และเชื่อมโยงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง พร้อมกับรักษา ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์

3) เป็นการเพิ่มความโดดเด่นของเมืองรองด้านการท่องเที่ยว ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เกิดอัตลักษณ์และจุดเด่นร่วมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองมากยิ่งขึ้น

4) ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ท.ท.ช. ด้วยคะแนนในระดับเดียวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิม 9 เขตที่ประกาศไปแล้ว แสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และมีความเหมาะสมที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวพร้อมกับได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ดังนั้นจังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และอุตรดิตถ์ จึงมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีงบประมาณสำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.5 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ คณะที่ปรึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ ได้ดังนี้

1. ชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ มีสถาปัตยกรรมโบราณ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม พร้อมด้วยเอกลักษณ์ในการดำรงชีวิตแบบพหุวัฒนธรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ประชาชนในพื้นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบวิถีดั้งเดิม รวมกันอนุรักษ์ สืบทอดอัตลักษณ์ของตนเอง โดยมีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านวัฒนธรรมภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งนำไปสู่ชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว **“มหัศจรรย์ชายแดนใต้”** ซึ่งเมื่อได้วิเคราะห์ความเหมาะสมในการตั้งชื่อให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรภายในพื้นที่ ที่ปรึกษาจึงเห็นว่าควรใช้ชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยว **“พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้”** เนื่องด้วยคำว่า “พหุวัฒนธรรม” สามารถสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแบบพหุวัฒนธรรมซึ่งเป็นจุดเด่นภายในพื้นที่ ได้ดีกว่าคำว่า “มหัศจรรย์”

2. ทรัพยากรโดดเด่นในจังหวัดที่ควรนำมาประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

จากการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี และสงขลา พบว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อพัฒนาการท่องเที่ยวและสามารถสร้างแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้มีทรัพยากรที่โดดเด่นร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตร่วมกัน คือ

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ในพื้นที่ 4 จังหวัด มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ประชาชนในชุมชน นับถือศาสนาอิสลาม และยังมีวัฒนธรรมชาวจีน-พุทธ อันเก่าแก่

(2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดชายแดนใต้แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ (1) พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล (2) พื้นที่ราบลุ่ม (3) พื้นที่ภูเขา มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สำคัญ

(3) **ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์** ในพื้นที่ 4 จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้ศึกษา ในทุกจังหวัด บ่งบอกทางโบราณสถานต่าง ๆ กำแพงเมืองเก่า คูเมืองเก่า บ้านเก่า วัดเก่า สถาปัตยกรรมเก่า และคุ้มเจ้าเก่าแก่ที่มีให้ศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทางศาสนา

นอกจากความโดดเด่นเชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการสนับสนุนการประกาศเป็นเขตการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางด้านศาสนา

และวัฒนธรรม โดยมีจุดขายมีความโดดเด่นด้านพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรม ดินแดนลังกาสุกะ บ่งบอกถึงการอยู่ร่วมกันหลากหลายศาสนา อาทิ ชาวไทยพุทธ คริสต์ อิสลาม มลายู จีน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพและสันติสุขมาอย่างยาวนาน ซึ่งมีวิถีการใช้ชีวิตแตกต่างจากพื้นที่อื่น มีการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์ มีภาษาพื้นถิ่น เช่น ภาษา อาหารการกินที่มีเฉพาะพื้นที่ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาลิ้มลอง นอกจากนี้ ยังมีความคล้ายคลึงกันเชิงนิเวศ การมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีป่าดงดิบ น้ำตก สัตว์ป่า และทะเล มีทิวทัศน์ที่สวยงามซึ่งภูมิประเทศเป็นทิวเขาที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และด่านถาวรไปประเทศเพื่อนบ้าน อย่างมาเลเซีย ที่เหมาะสมกับแก่การท่องเที่ยว

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

จากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของโลก นำไปสู่โอกาสการรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาดทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว (Family Tourist Group) ที่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว เพื่อมาศึกษาความหลากหลายทางอารยธรรมบนคาบสมุทรแหลมทอง ซึ่งเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีวิถีความเป็นอยู่ ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ เป็นดินแดนสามวัฒนธรรม ทำให้ผู้มาท่องเที่ยวมาเพื่อพักผ่อนหย่อนในวันหยุด

(2) นักท่องเที่ยวชาวไทย ด้วยการเดินทางการเข้าถึงพื้นที่มีความหลากหลาย ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง มาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาดินแดนสามอารยธรรม ที่มีความหลากหลายของการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันมาถึงปัจจุบัน

4. ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาไปเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคใต้ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากส่วนมากเป็นป่าดงดิบ น้ำตก ภูเขาและลำธาร รวมไปถึงสัตว์ป่า และนกหายากหลากชนิด แนวทางการพัฒนาในพื้นที่ คือ การที่หน่วยงานภาครัฐจะสนับสนุนแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน มีป่าเขา ต้นน้ำ ลำธาร ที่เป็นแหล่งอาหารของคนและสัตว์ได้อย่างดี ให้กับคนในพื้นที่มีการดำรงชีวิตภายใต้แนวการปฏิบัติที่ยั่งยืน

(2) การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

สำหรับพื้นที่ภาคใต้ เป็นแหล่งอารยธรรมที่มีความโดดเด่นด้านพหุวัฒนธรรม เป็นดินแดนเก่าดั้งเดิม ที่มีวัฒนธรรมที่งดงามหลากหลายวัฒนธรรม มีการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ มีภาษาถิ่นที่ใช้เฉพาะพื้นที่ แนวทางในการพัฒนา คือ การที่ภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุน มีแนวทางการพัฒนาประชาชนในพื้นที่ให้ดึงเอาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ในพื้นที่ที่มีความงดงามมานำเสนอให้กับ

นักท่องเที่ยว ทั้งทางการแต่งกาย สถานที่ และภาษาที่ใช้ ประวัติความเป็นมาในพื้นที่ที่มีความงดงาม เพื่อให้ทั้งคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ๆ ได้เข้ามาสัมผัสความเป็นพื้นถิ่นของพื้นที่ภาคใต้

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาชาวบ้านคนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านภาษาและการมีจิตบริการ นอกจากนี้ควรให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดบริการโฮมสเตย์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งควรมีการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม การให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้าน ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง เช่น การถ่ายทอดการทำอาหารโบราณ และการสืบสานศิลปวัฒนธรรมข้าวของเครื่องใช้ที่เป็นของพื้นถิ่น ให้ยังคงเอกลักษณ์แก่คนรุ่นหลังต่อไป

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

การส่งเสริมให้ชุมชนสามารถผลิตสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ โดยสินค้าและบริการนั้น ๆ ควรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะพัฒนาของชุมชนเอง เพราะชุมชนท้องถิ่นย่อมรู้จักตัวตนมากที่สุด เมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจย่อมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเช่นกัน

(5) การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การสร้างสำนึกรักและหวงแหนชุมชนท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนความสุขของคนในชุมชนเป็นที่ตั้ง นอกจากการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ แล้ว การพัฒนาให้คนในชุมชนรักและหวงแหนทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนและเป็นหลักที่มั่นคงแก่ชุมชนต่อไป

5. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 9 คือ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน รวมทั้งลดแรงกดดันจากการกระจุกตัวของการพัฒนาในกรุงเทพฯและภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีการเน้นการเชื่อมโยงการค้าและการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนร่วมกับมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยพัฒนาเมืองชายแดน คือ สุไหงโก-ลก และเบตง ให้เป็นศูนย์กลางการค้าและการท่องเที่ยว ซึ่งสะท้อนออกมาในตัวชี้วัดด้าน การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดนและรายได้จากการท่องเที่ยว โดย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่เน้นการพัฒนาเมืองสุไหงโก-ลก และเมืองเบตงให้เป็นเมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน โดยมีการพัฒนาคือ 1) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานบริเวณด่านชายแดนและส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน 2) พัฒนาโครงข่ายคมนาคมให้มีมาตรฐานทั้งทางบก ที่เป็นถนนและทางรางเชื่อมต่อไปยังประเทศมาเลเซีย และทางอากาศ โดยปรับปรุงท่าอากาศยานนราธิวาส และเร่งก่อสร้างสนามบินเบตง 3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่ 4) พัฒนาและส่งเสริมความเชื่อมโยงของธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ และเส้นทางความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยว และ 5) เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษนราธิวาสเพื่อรองรับการท่องเที่ยว การค้าและการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดย 1) พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้สามารถรองรับการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน 2) ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต การจัดตั้งตลาด และการสร้างเอกลักษณ์ของสินค้า และ 3) สร้างความเข้มแข็งของสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สนับสนุนกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัย

ประกอบกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2560 – 2562 เกิดขึ้นภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “รวมพลังสังคมและองค์กรภาคทุกภาคส่วนในพื้นที่ และประเทศให้มีเอกภาพ เข้มแข็ง เพื่อร่วมเสริมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และสันติสุขชายแดนใต้ที่ยั่งยืน” มีศูนย์กลางการท่องเที่ยวอยู่ที่จังหวัดสงขลา สตูล ยะลา และนราธิวาส มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สร้างรายได้หลัก คือ ชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจากจีน เกาหลี รัสเซีย และเยอรมนี เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น สถานการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเพิ่มขึ้นลดลงตามสถานการณ์การเกิดเหตุความรุนแรงในพื้นที่เป็นสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสู่การเป็นคลัสเตอร์ คือ “พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้”จะนำไปสู่โอกาสการพัฒนาภาคใต้เป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับตามทิศทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใตชายแดน

6. บทสรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สามารถแจกแจงเพื่ออธิบายได้ว่าพื้นที่จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี และอำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อยในจังหวัดสงขลา ควรได้รับการประกาศให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) จากการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น พบว่า หน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เห็นด้วยกับการกำหนด ให้พื้นที่ใน 4 จังหวัด รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากได้เป็นเขต

พัฒนาการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าได้รับการยอมรับจากคนภายในพื้นที่และทุกภาคส่วนให้กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

2) สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่ สร้างความเข้มแข็งของสังคมพหุวัฒนธรรม พร้อมผลักดันให้เป็นศูนย์การค้าชายแดนและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นนักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ ชาวมาเลเซียและสิงคโปร์

3) เป็นการเพิ่มความโดดเด่นของกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ในด้านการท่องเที่ยว ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เกิดอัตลักษณ์และจุดเด่นร่วมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองมากยิ่งขึ้น

4) ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ท.ท.ช. ด้วยคะแนนระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิม 9 เขตที่ประกาศไปแล้ว แสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและมีความเหมาะสมที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น

5) การท่องเที่ยวที่โดดเด่นและปลอดภัย สามารถสร้างภาพลักษณ์และความเข้าใจที่มีต่อประชาชน พื้นที่ และวัฒนธรรม ในเขตชายแดนใต้ได้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี และอำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อยในจังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พร้อมกับได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีงบประมาณสำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.6 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ คณะที่ปรึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้ดังนี้

1. ชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและสรุปเพื่อหาแนวทางร่วมกันสำหรับการกำหนดชื่อคลัสเตอร์ภายใต้แนวคิดบนฐานของอัตลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่เป้าหมาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมที่มีความโดดเด่น ประกอบด้วย ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบน้ำเค็มแห่งเดียวในประเทศไทย มีพื้นที่อยู่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช โดยพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดชุมชนที่ดำรงชีวิตอยู่บริเวณทะเลสาบสงขลา อันมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นที่น่าสนใจผสมผสานเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ ซึ่งนำไปสู่การนำเสนอชื่อคลัสเตอร์ คือ **“อารยธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”** ซึ่งเมื่อได้พิจารณาความเหมาะสมของชื่อเขตพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรในพื้นที่ คณะที่ปรึกษาเห็นว่าควรใช้ชื่อคลัสเตอร์ว่า **“วิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”** เนื่องด้วยคำว่า “วิถีชีวิต” สามารถสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ภายในพื้นที่ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และกิจกรรมในพื้นที่ได้ดี ต่างจากคำว่า “อารยธรรม” ซึ่งมีความหมายกว้างและเน้นในเรื่องของพัฒนาการและความเจริญของสังคมอย่างรอบด้าน โดยส่วนมากใช้เฉพาะกับสังคมที่มีการพัฒนาวัฒนธรรมจนเจริญในขั้นสูง เช่น อารยธรรมกรีก อารยธรรมอินเดีย เป็นต้น

2. ทรัพยากรโดดเด่นในจังหวัดที่ควรนำมาประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

จากการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา พบว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสามารถสร้างแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้มีทรัพยากรที่โดดเด่นร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรม กล่าวคือ ในพื้นที่ 3 จังหวัด มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเชิงพหุวัฒนธรรม จากการที่พื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด เป็นที่อาศัยของคนหลายชาติพันธุ์รวมเป็นชาวไทยพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งมีวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และมีอัตลักษณ์ของพื้นที่ตนเองที่แตกต่าง แต่สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน กลายเป็นความหลากหลาย พหุสังคมวัฒนธรรมของผู้คน

(2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีพุทธ กล่าวคือ ในพื้นที่ 3 จังหวัด มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยววิถีพุทธ ซึ่งนักท่องเที่ยวนั้นจะได้เรียนรู้วิถีแห่งพระพุทธศาสนาความเชื่อค่านิยมอันดีงามตามหลักพระพุทธศาสนา

นอกจากความโดดเด่นเชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมีลักษณะร่วมกันซึ่งเหมาะสมต่อการสนับสนุนการประกาศเป็นเขตการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ 2) ความโดดเด่นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีทรัพยากรการเกษตรที่มีคุณค่า ความอุดมสมบูรณ์ของพืช ผักผลไม้ ท้องถิ่น

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

จากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของโลก นำไปสู่โอกาสการรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาดทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จะแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มตามภูมิภาค ดังนี้ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศตะวันออกกลาง ชาวอาหรับ ท่องเที่ยวเพื่อศึกษาศิลปวัฒนธรรม อาหารฮาลาลที่เป็นอาหารพื้นเมือง 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวจากยุโรป เที่ยวชมธรรมชาติพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาศิลปวัฒนธรรม ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ท่องเที่ยวช่วงเทศกาลประเพณี ท่องเที่ยวเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อความศรัทธา พักผ่อนชมธรรมชาติ ซื้อสินค้า รับประทานอาหาร ถ่ายรูป

(2) นักท่องเที่ยวชาวไทย จะแบ่งได้ดังนี้ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ นักเรียน นักศึกษา ทัศนศึกษา 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มการประชุมสัมมนา MICE กลุ่มนักเรียน 3) กลุ่มผู้สูงวัย เดินทางท่องเที่ยวหลังการเกษียณ เป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง การชมมหกรรม คอนเสิร์ต และ 5) กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อการแข่งขันกีฬา เช่น กีฬาวิ่งมาราธอน กีฬาปั่นจักรยาน เป็นต้น

ทั้งนี้จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าในพื้นที่ดังกล่าวจัดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ทั้งทางด้านการศึกษาอารยธรรม และวิถีชีวิต และด้านการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติเชิงนิเวศ ซึ่งสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4. ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาไปเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนอย่างเป็นระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

(2) การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรม ความหลากหลายของชาติพันธุ์ ทำให้พื้นที่ 3 จังหวัดมีความเป็นพหุสังคมวัฒนธรรม ความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมถือเป็นจุดขายของการ

ท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งนี้ การอนุรักษ์โดยการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามนั้นคงอยู่สืบไป

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การส่งเสริมพัฒนาเยาวชนในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การค้นหาปราชญ์ชาวบ้านด้านต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เฉพาะท้องถิ่นให้กับชุมชนท้องถิ่น การสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่าง ๆ มิให้สูญหายพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

การส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนสามารถพึงพาตนเองได้ นำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวและตลาดต่อไป

(5) การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยความสามัคคี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ถือเป็นจุดเด่นของสังคมไทย ซึ่งในปัจจุบันโลกที่หมุนไปตามกระแสของเทคโนโลยี อาจจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นหลงลืมความเป็นพี่เป็นน้องของคนในชุมชน การที่ชุมชนท้องถิ่นได้มีโอกาสดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ถือเป็นโอกาสในการฟื้นฟูความสามัคคีของชุมชนอีกครั้ง

5. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 9 คือ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน รวมทั้งลดแรงกดดันจากการกระจุกตัวของการพัฒนาในกรุงเทพฯและภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีการเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นมาตรฐานเพื่อรักษาชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอยู่แล้วพร้อมกับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอื่น ๆ ให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว พัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก โดยสะท้อนออกมาในตัวชี้วัด คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวเพิ่มขึ้น และรายได้

จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาภาคใต้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องการพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก โดย 1) พัฒนาและสนับสนุนการท่องเที่ยวเรือสำราญ และธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับเรือสำราญ 2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกบริเวณตอนในของภาค 3) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เช่น ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยพัฒนา ปรับปรุง บูรณะแหล่งท่องเที่ยว สร้างความมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น เพิ่มมาตรฐานคุณภาพการบริการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวผ่านระบบสื่อสารสาธารณะทั้งในและนอกประเทศ และ 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ สร้างเครือข่ายให้ชุมชนท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสนับสนุนการพัฒนายกระดับคุณภาพสินค้าและบริการในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว และการพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก โดยพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเชื่อมกับถนนสาย The Royal Coast ของภาคกลาง พัฒนาเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงการท่องเที่ยวฝั่งอันดามันและอ่าวไทย ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองภูเก็ต เมืองหาดใหญ่ รวมทั้งเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ให้น่าอยู่และเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยระยะ 4 ปี (พ.ศ.2561-2564) เกิดขึ้นภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “ศูนย์กลาง การเกษตร การท่องเที่ยวนานาชาติ มีระบบโลจิสติกส์ที่สมบูรณ์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” การพัฒนาระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงกันทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ เพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมถึงด้านการท่องเที่ยวที่จะพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ ด้วยจุดขายของพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และมีความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสู่การเป็นคลัสเตอร์ คือ วิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จะนำไปสู่โอกาสการพัฒนาภาคใต้เป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลายสอดคล้องตามทิศทางการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

6. บทสรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สามารถแจกแจงเพื่ออธิบายได้ว่าพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และ 12 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสทิงพระ อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร และอำเภอหาดใหญ่ ควรได้รับการประกาศให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) จากการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น พบว่า หน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เห็นด้วยกับการกำหนด ให้พื้นที่ใน 3 จังหวัด รวมกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากได้เป็นเขต

พัฒนาการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าได้รับการยอมรับจากคนภายในพื้นที่และทุกภาคส่วนให้กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

2) สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3) เป็นการเพิ่มความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เกิดอัตลักษณ์และจุดเด่นร่วมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวจากบริเวณพื้นที่ชายทะเลที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวสูง สู่เมืองรองมากยิ่งขึ้น

4) ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ท.ท.ช. ด้วยคะแนนระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเดิม 9 เขตที่ประกาศไปแล้ว แสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่น มีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความพร้อม และมีความเหมาะสมที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และ 12 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสทิงพระ อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร และอำเภอหาดใหญ่ เป็นพื้นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พร้อมกับได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีงบประมาณสำหรับสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2016). แผนการดำเนินงาน ตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของอาเซียน พ.ศ. 2559 - 2568. กรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: ศูนย์พยากรณ์ เศรษฐกิจและธุรกิจ.

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564.

ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย, ปิยะพงศ์ จันทร์ภาโส. (2559). แนวคิดและวิธีการระบุคลัสเตอร์การท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, ปี 10, 97-113.

ธีรวุฒิ สุทธิประภา. (ม.ป.ป.). คลัสเตอร์ (Cluster) กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: คลัสเตอร์อัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี. วิทยาลัยนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิศา ชัชกุล. (2554). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรเมธี วิมลศิร. 26 สิงหาคม 2559 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. [เอกสารประกอบการบรรยาย].

ผุสดี พลสารัมย์. (2554). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการจัดการการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รติมา คชนันทน์. (2558). คลัสเตอร์: การรวมกลุ่มธุรกิจเพื่อการแข่งขัน. สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2560 เข้าถึงได้ที่ www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8377

ราณี อิสิชัยกุล และชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2554). การท่องเที่ยวที่ไร้ความเร่งรีบเพื่อสร้างการเรียนรู้ผ่านการสื่อความหมายสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวยุโรป.

ราณี อิสิชัยกุล. (2553). การจัดการธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ราณี อิสิชัยกุล. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะทาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2555). รายงานการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามกลุ่มท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก www.angthong.go.th/2554/attachments/1372_%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%205%20(5.1-5.4).pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). (ร่าง)ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุวัฒน์ จุธากรณ์. (2553). เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว: การจัดการธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Business Monitor International. 2017. Thailand Tourism Report Q3 2017. BMI Research

BMI Research. (2017). Thailand Tourism Report Includes 5-Year Forecasts to 2021. Business Monitor International Ltd. BMI Research.

Euromonitor International. 2015. Consumer Payments 2015: Trends, Developments and Prospects. Retrieved from Euromonitor Passport database.

Euromonitor International. 2016. Travel 2016 Key Insights. Retrieved from Euromonitor Passport database.

Euromonitor International. 2017. Flows in Thailand. Retrieved from Euromonitor Passport database.

Euromonitor International. 2017. Online Travel Sales to Residents in Thailand. Retrieved from Euromonitor Passport database.

Euromonitor International. 2017. Travel in Thailand. Retrieved from Euromonitor Passport database.

Global Tourism Economy Research Centre (2017). Asian Tourism Trends 2016 Edition. Asian Tourism Trends. World Tourism Organization.

Horwath HTL. 2015. Tourism Megatrends. Retrieved from http://horwathhtl.com/2015 /12/09/tourism-megatrends-report/

Hitchcock, M., King, V. and Parnwell, M. (2010). Heritage tourism in Southeast Asia. Copenhagen: NIAS Press.

ITB Berlin. 2016. ITB World Travel Trends Report 2015 / 2016. Berlin: Mess Berlin GmbH. Retrieved from http://www.itb-kongress.de/en/ITBBerlinConvention /ITBConvention365/ITBLibrary/.

ITB Berlin. 2017. ITB World Travel Trends Report 2016 / 2017. Berlin: Mess Berlin GmbH. Retrieved from http://www.itb-kongress.de/en/ITBBerlin Convention/ITBConvention365/ITBLibrary/.

IPK International (2016). World Travel Monitor 2016. IPK International.

IPK International (2017). ITB World Travel Trends Report 2016/2017. ITB Berlin.

MasterCard (2017). Mastercard Future of Outbound Travel in Asia Pacific (2016 to 2021) Report. MasterCard.

Mekong Tourism. (2017). 'The Southeast Asian Traveler' Trends Report Released - Mekong Tourism. [online] Available at: http: / / www. mekongtourism. org/ southeast-asian-traveler-trends-report/ [Accessed 19 Sep. 2017].

Organisation for Economic Co-operation and Development (2015). Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2016. Economic Outlook for Southeast Asia, China and India. Organisation for Economic Co-operation and Development.

Phocuswright (2016). Southeast Asia Traveler. Phocus Wright.

Phocuswright (2017). The Southeast Asian Traveler. [online] Phocuswright. Available at: http: / / www. phocuswright. com/ Travel-Research/ Consumer-Trends/ The-Southeast-Asian-Traveler [Accessed 19 Sep. 2017].

Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. Harvard Business Review, page 73-91.

Porter, M. E. (1998). Cluster and the New Economics of Competition. Harvard Business Review, page 77-90.

Porter, M. E. (1998). The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press.

Relationships Between Tourism and International Boundaries. (2015). In: Tourism and Borders.

Skift. (2017). Google Study Forecasts Southeast Asia Online Travel Market at $76 Billion in 2025. [online] Available at: https://skift.com/2016/08/09/google-study-forecasts -southeast-asia-online-travel-market-at-76-billion-in-2025/ [Accessed 19 Sep. 2017].

The ASEAN Secretariat. 2016. ASEAN CBT Standard. ASEAN. Available at: https://www.wttc.org/-/media/files/reports/policy-research/tt-investment-in-asean_executive-summary.pdf [Accessed 19 Sep. 2017]

The ASEAN Secretariat. 2015. ASEAN Tourism Strategic Plan 2016-2025. ASEAN Secretariat. Jakarta.

The ASEAN Secretariat. 2017. ASEAN Statistics Top ten countrt/regional sources of visitors to ASEAN. ASEAN Secretariat. Jakarta.

The Guardian (2008). Community Based Tourism in Thailand.

The United Nations World Tourism Organization (UNWTO). UNWTO Tourism Highlight 2015 Edition. UNWTO, 2015.

The United Nations World Tourism Organization (UNWTO). UNWTO Tourism Highlight 2017 Edition. UNWTO, 2017.

Tripadvisor.com. (2017). Asia 2017: Best of Asia Tourism - TripAdvisor. [online] Available at: https://www.tripadvisor.com/Tourism-g2-Asia-Vacations.html [Accessed 19 Sep. 2017].

United Nation World Tourism Organization (2017). Tourism Highlights 2017. United Nation World Tourism Organiztion.

Wachowiak, H. (2006). Tourism and Borders. AshGate Ebook.

World Economic Forum. (2015). Travel and Tourism Competitiveness Index 2015, www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf.

World Economic Forum. (2017). The future of ASEAN tourism. [online] Available at: https://www.weforum.org/agenda/2013/06/the-future- of aseantourism/ [Accessed 19 Sep. 2017].

World Economic Forum. (2017). Travel and Tourism Competitiveness Index 2017

World Economic Forum (WEF). 2017. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017. Retrieved from https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017.

World Tourism Organization (UNWTO). 2017. UNWTO Tourism Highlights 2017 Edition. Retrieved from https: / / www. e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284419029.

World Tourism Organization and Global Tourism Economy Research Centre (UNWTO /GTERC). 2014. UNWTO/GTERC Annual Report on Tourism Trends. UNWTO: Madrid. Retrieved from https: / / www. e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284 416301.

World Travel and Tourism Council (WTTC). 2017. Global Economic Impact & Issues 2017. Retrieved from https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/2017-documents/global-economic-impact-and-issues-2017.pdf.

World Travel and Tourism Council (WTTC). 2017. Travel & Tourism Economic Impact 2017 South East Asia. Retrieved from https://www.wttc.org/-/media/files /reports/economic-impact-research/regions-2017/southeastasia2017.pdf.

World Travel and Tourism Council (WTTC). 2017. Travel & Tourism Economic Impact 2017 Thailand. Retrieved from https://www.wttc.org/-/media/files/reports /economic-impact-research/countries-2017/thailand2017.pdf.

World Travel and Tourism Council (WTTC). 2017. Travel & Tourism Economic Impact 2017 World. Retrieved from https://www.wttc.org/-/media/files/reports /economic-impact-research/regions-2017/world2017.pdf.

World Travel and Tourism Council. (2017). Travel and Tourism in ASEAN. [online]

ภาคผนวก